

BESTEMMINGSPAN GRENSMAAS

GEMEENTE SITTARD-GELEEN

TOELICHTING

- TM concept-voorontwerp
- TM voorontwerp
- TM ontwerp
- ~ vastgesteld door de gemeenteraad van
Sittard-Geleen d.d. 6 september 2007
- TM goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van
Limburg d.d.

september 2007
110501 / ZC7 / 355 / 700821

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Voorgeschiedenis	4
1.2	Doel van het plan	6
1.3	Relatie POL-Grensmaas en bestemmingsplan Grensmaas	7
1.4	Ligging en begrenzing van het plangebied	9
1.5	Planopzet	9
2	Beleidskader	11
2.1	Algemeen beleidskader	11
2.1.1	Relatie met Vlaanderen	11
2.1.2	Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL 2001)	12
2.1.3	POL-herziening op onderdelen EHS	14
2.1.4	Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2006	14
2.1.5	POL-Grensmaas	14
2.1.6	Overige Provinciale kaders	19
2.1.7	Overige kaders	20
2.2	Beleidskaders per aspect	21
2.2.1	Natuur	21
2.2.2	Bos	22
2.2.3	Delfstoffenwinning	23
2.2.4	Verwerking en transport	24
2.2.5	Landschap en cultuurhistorie	25
2.2.6	Milieu	29
2.2.7	Water	35
2.2.8	Economie	42
2.2.9	Landbouw	43
2.2.10	Leidingen	47
2.2.11	Mobiliteit	48
3	Nadere uitwerking	50
3.1	Natuur	50
3.2	Bos	57
3.3	Delfstoffenwinning	59
3.4	Verwerking en transport	60
3.5	Landschap en cultuurhistorie	61
3.5.1	Aardkundige waarden	61
3.5.2	Archeologie	61
3.5.3	Historische geografie	63
3.5.4	Visueel-ruimtelijke verschijningsvorm	63
3.6	Bodemkwaliteit	66
3.7	Geluid en trillingen	67
3.8	Water	70
3.8.1	Watertoets	70

3.8.2	Oppervlaktewaterkwaliteit	72
3.8.3	Grondwater en waterwinning	74
3.9	Economie	76
3.10	Landbouw	79
3.11	Leidingen	85
3.12	Mobiliteit	86
3.13	Externe veiligheid	87
3.14	Besluit Luchtkwaliteit	89
3.15	Overige ontwikkelingen	89
4	Juridische plan	90
4.1	Hoofdbestemming en motivering	90
4.2	Juridische aspecten	102
5	Economische uitvoerbaarheid	107
5.1	Kosten en financiering	107
5.1.1	Ontwikkelingskosten	107
6	Maatschappelijk uitvoerbaarheid	110
6.1	Inspraak	110
6.2	P.C.G.P.-advies	110
6.3	Overleg ex artikel 10 Bro	110
Bijlage 1	Beschrijving en onderbouwing per locatie	112
Bijlage 2	BOM+ Toetsingscriteria	150
Bijlage 3	BOM+ Pakketten van tegenprestaties	153
Bijlage 4	Nota inspraak en overleg	157

HOOFDSTUK

1 Inleiding

1.1VOORGESCHIEDENIS

De basis voor het project Grensmaas is gelegd in de tweede helft van de jaren tachtig en begin jaren negentig. In 1987 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg reeds kenbaar gemaakt dat nieuwe grindwinlocaties in het Maasdal gelegen dienen te zijn. In de bestuursovereenkomst tussen de minister van Verkeer en Waterstaat en de provincie Limburg van juni 1990 heeft de provincie aangegeven als sluitstuk van de winning voor de nationale behoefte, één of meer gebieden aan te wijzen, waar nog 35 miljoen ton grind gewonnen kan worden. Op basis van het onderzoek "Toekomst voor een Grindrivier" en een aantal aanvullende onderzoeken hebben Gedeputeerde Staten, na overleg met de vaste commissies van Provinciale Staten, in 1993 besloten dat het aanwijzen van winplaatsen voor de taakstelling van 35 miljoen ton zich richt op het Grensmaasgebied tussen Maastricht en Ohé en Laak. In de nieuwe bestuursovereenkomst over het Maasdal die in april 1997 is ondertekend, is aangegeven dat de hoeveelheid van 35 miljoen ton grind ten behoeve van de nationale behoefte, zoals die is vastgelegd in de bestuursovereenkomst van juni 1990, naar boven wordt bijgesteld tot maximaal de hoeveelheid die vrijkomt bij uitvoering van de beide Maasprojecten. De afbouw van de grindwinning in Limburg voor de nationale behoefte is daarmee gerealiseerd.

In het Natuurbeleidsplan (1990) is het Grensmaasgebied aangewezen als kern- en natuurontwikkelingsgebied in de nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In het Structuurschema Groene Ruimte (1993) is de Grensmaas opgenomen als Strategisch Groenproject voor natuurontwikkeling. In de Derde Nota Waterhuishouding (1990) is aan de Grensmaas de ecologische doelstelling van het hoogste en middelste niveau toegekend. Voor de uitvoering van dit beleid zijn het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de provincie Limburg gezamenlijk verantwoordelijk. Op basis van de voornemens op het gebied van natuurontwikkeling en grindwinning lag het voor de hand om deze gewenste sectorale ontwikkelingen integraal uit te voeren. Met de ondertekening van de "Intentieverklaring voor de inrichting van het Maasdal in Limburg" op 26 november 1992 is de provincie formeel met de planvoorbereiding gestart. In deze verklaring is aangegeven grindwinning te willen combineren met natuurontwikkeling en ecologisch rivierherstel in het Grensmaasgebied, volgens de principes van stroomgeulverbreiding, weerdverlaging en kleiberging zoals beschreven in het rapport "Toekomst voor een Grindrivier".

In februari 1994 verschijnt de startnotitie voor het milieu-effectrapport (MER) Grensmaas. De bekendmaking van de startnotitie markeert het formele begin van de m.e.r.-procedure. Vanaf dat moment is ook het overleg met externe partijen (gemeente en andere overheden, inwoners, natuurorganisatie, bedrijven, belangengroeperingen) van start gegaan.

De hoogwaters van 1993, 1994 en 1995 hebben de planvorming sterk beïnvloed: het tegengaan van wateroverlast werd een belangrijk uitgangspunt voor het Grensmaasproject. In december 1995 is het advies van de Commissie Watersnood Maas uitgebracht. Dit advies ligt ten grondslag aan het Deltaplan Grote Rivieren (plan Boertien) en is mede betrokken bij de eisen voor het m.e.r.-onderzoek, dat in maart 1995 van start is gegaan.

De combinatie van grindwinning en natuurontwikkeling is in het Deltaplan Grote Rivieren aangegeven als één van de maatregelen voor de aanpak van de hoogwaterproblematiek langs de Grensmaas. In dezelfde periode is een aanvang gemaakt met de ruimtelijke planvorming en de ontwikkeling van een visie op het ecologisch beheer van het toekomstige Grensmaasgebied. Hiertoe zijn verschillende sectorstudies uitgevoerd.

Op dat moment startte ook de voorbereiding van het (ontwerp-)Streekplan Grensmaas, inclusief het opstellen van het milieueffectrapport. In 1998 is deze voorbereiding afgerond en kon worden ingesproken op de plannen. De plannen echter zijn vanwege de onzekere technische en financiële haalbaarheid niet vastgesteld.

Uiteindelijk is in nauw overleg met de regio een alternatief plan ontwikkeld, het zogenaamde Eindplan Grensmaas. Op 21 december 2001 hebben Provinciale Staten en vervolgens alle convenantpartners zich geschaard achter (de integrale uitvoering van) het Eindplan Grensmaas. Dit plan voldoet aan alle doelstellingen en kent een optimale balans tussen lusten en lasten. De doelstellingen zoals die in het Eindplan Grensmaas zijn opgenomen zijn ook de hoofddoelstellingen van het POL-Grensmaas.

In het POL-Grensmaas, als planfiguur gelijk te stellen aan het Streekplan, wordt het beleid weergegeven waarmee de doelstellingen bereikt kunnen worden en ook het beleid dat daar direct mee samenhangt. Relevante aspecten en afspraken over bijvoorbeeld winplaatsen, winzones, eindfuncties en verwerkingsinstallaties zijn in het POL-Grensmaas opgenomen. Het Eindplan Grensmaas omvat echter meer, bijvoorbeeld aspecten die voornamelijk relevant zijn in het kader van bijvoorbeeld vergunningverlening en uitvoering. Binnen de daarvoor geëigende kaders en instrumenten zullen die aspecten nadrukkelijk een richtinggevende plek krijgen.

Het voorliggende ontwerp-bestemmingsplan heeft strikt genomen alleen betrekking op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen. Door allerlei omstandigheden is het bestemmingsplan in de andere deelnemende gemeenten eerder vastgesteld en goedgekeurd. Om het integrale karakter te benadrukken zijn zowel de voorschriften als de toelichting zoveel mogelijk in de oorspronkelijke vorm gehandhaafd. Ten aanzien van de voorschriften is rekening gehouden met het goedkeuringsbesluit en de uitspraak van de Raad van State inzake het beroep van de gemeente Sittard-Geleen tegen het POL-Grensmaas. Specifieke regelingen die bijvoorbeeld gelden voor delen van de gemeente Meerssen zijn niet meer opgenomen. Op de plankaart A is aangegeven welke bestemmingen van toepassing zijn op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen.

1.2

DOEL VAN HET PLAN

Met het POL-Grensmaas en in het verlengde daarvan het bestemmingsplan Grensmaas wordt beoogd een nieuwe ruimtelijke structuur voor het Grensmaasgebied te realiseren. De meest ingrijpende verandering is rivierverruiming ten behoeve van beperking van de wateroverlast en ten behoeve van natuurontwikkeling, met als resultaat een natuurgebied van formaat met mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik in nauwe samenhang met het omliggende cultuurlandschap. Deze ingreep is geprojecteerd in een zone langs de Maas die zich over de gehele lengte van het plangebied uitstrekt. Naar verwachting zal het nieuwe natuurgebied een voortzetting aan Vlaamse zijde krijgen, waardoor één groot geheel ontstaat. Samen met Vlaanderen wordt een grensoverschrijdende, ruimtelijke structuurvisie opgesteld. Het grensoverschrijdende natuurgebied wordt Rivierpark Grensmaas genoemd. In 2003 heeft een Cumulatief Onderzoek 2003 Gemeenschappelijke Grensmaas plaatsgevonden. Daarin zijn Nederlandse en Vlaamse projectonderdelen als een geheel benadert en het onderzoek geeft aan dat sprake is van een duidelijke meerwaarde als beide onderdelen worden samengevoegd. Het POL-Grensmaas richt zich alleen op de realisatie van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas. Binnen de nieuwe structuur wordt uitgegaan van een duidelijke functionele en ruimtelijke samenhang tussen het Rivierpark en het aangrenzende cultuurlandschap.

Binnen het Rivierpark wordt de natuurlijke dynamiek van de rivier hersteld, onder de restrictie dat het systeem beheersbaar blijft, er geen schade aan bestaande bebouwing en infrastructuur optreedt en woonkernen door rivierplaatsingen niet aan de andere kant van de rivier komen te liggen. Voor dit doel wordt het huidige rivierbed verruimd door middel van oppervlakkige grindwinning volgens de principes van stroomgeulverbreding en weerdverlaging. De op het grindpakket liggende deklaag die bij de rivierverruiming vrijkomt wordt binnen het plangebied geborgen in een aantal diepere grindwinningen, die ten oosten van het verruimde rivierbed zijn geprojecteerd.

Aldus ontstaan ondergrondse "kleischermen", die behalve een bergende functie ook een grondwateropstuwende en daaraan gekoppelde ecologische functie hebben. Ernstige lokale verontreiniging die niet verantwoord geborgen kan worden zal worden verwijderd. Door de beoogde rivierverruiming zullen de hoogwaterstanden aanzienlijk dalen, waardoor de kans op wateroverlast in het plangebied sterk wordt gereduceerd. Aan de uiteindelijke keuze van de begrenzing, vormgeving en fasering van de rivierverruiming liggen de volgende projectdoelen zoals geformuleerd in de bestuursovereenkomst van april 1997 ten grondslag:

- het door verruiming van de rivier verlagen van hoogwaterstanden, met als maatstaf dat in 2017 de gebieden die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd, een kans op overstroming lopen van ten hoogste 1 / 250 per jaar;
- het tot 2022 tot ontwikkeling brengen van tenminste 1.000 ha natuurgebied, gekoppeld aan ecologisch herstel van de rivier, zoals neergelegd in de intentieverklaring voor de inrichting van het Maasdal in Limburg van 26 november 1992;
- winning van tenminste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte, waarbij de grindwinning ten dienste staat van de natuurontwikkeling en het tegengaan van wateroverlast. Met andere woorden er wordt uitgegaan van het principe werk met werk maken, waarbij vrijkomende baten in het project worden ingezet.

1.3

RELATIE POL-GRENSMAAS EN BESTEMMINGSPLAN GRENSMAAS

Voorafgaand aan het onderhavige bestemmingsplan Grensmaas is het POL-Grensmaas vastgesteld. Het POL-Grensmaas geeft het kader voor de nieuwe ruimtelijke structuur en vormt de directe ruimtelijke vertaling van het Grensmaasproject.

Het POL-Grensmaas geeft het ruimtelijk kader aan waarbinnen de uit de MER voortvloeiende voorkeursaanpak verder op locatieniveau wordt gedetailleerd. De uitvoering zelf wordt voorbereid in een apart uitvoeringsplan dat volgt op de POL-uitwerking en de specificering bevat van de uit te voeren werken in het rivierpark Grensmaas. De doorwerking van het beleid in het cultuurlandschap zal vooral gestalte krijgen in het landinrichtingsproject.

Het onderhavige bestemmingsplan vormt op zijn beurt de vertaling van het POL-Grensmaas maar kent een hogere graad van detaillering (schaal 1:5.000). Aan een bestemmingsplan worden andere eisen gesteld dan aan een POL en het heeft een burgerbindend karakter. Uitzondering hierop vormen de concrete beleidsbeslissingen (CBB) waarop in paragraaf 2.1.4 wordt terug gekomen. Naast de vertaling van de in het POL-Grensmaas weergegeven ruimtelijke ingrepen omvat het bestemmingsplan ook veel elementen die in het gangbare bestemmingsplan Buitengebied aan de orde komen zoals (agrarische) bedrijfsbebouwing, burgerwoningen, agrarisch gebruik en dergelijke.

De legende-eenheden van het POL-Grensmaas zijn op de volgende wijze omgezet in bestemmingen.

POL-Grensmaas	vertaald naar	Bestemmingsplan Grensmaas
Legende-eenheden:		Bestemmingen:
- bestaande bos en / of natuurgebieden (P1) *:		
. natuurgebied of bos met accent natuur		natuurgebied
. multifunctioneel bos		bosgebied
- ontwikkelingsgebieden ecosystemen (P2) *:		
. natuur na opvulling		agrarisch gebied met landschap. en / of natuurl. waarden met wijz. bev. naar natuurgebied * *
. natuur na ontgronding en opvulling		natuur na ontgronding/opvulling
. natuur na ontgronding		
. onvergraven natuur		agrarisch gebied met landschap. en / of natuurl. waarden met wijz. bev. naar natuurgebied * *
- ruimte voor veerkrachtige watersystemen (P3) *:		
. agrarisch cultuurlandschap		agrarisch gebied met landschap. en / of natuurl. waarden
. landbouw na ontgronding en opvulling		agrarisch gebied met landschap. en / of natuurl. waarden na ontgronding en opvulling* * *
kade:		waterkering
- water:		
. Maas		water
. Julianakanaal		water
. beeklopen		watergang
- reservering:		
. waterkrachtcentrale		bestemming water met wijzigingsbevoegdheid
. vistrappen		rechtstreeks geregeld
- rivierbed begrenzing		
. bestaande en nieuwe leidingenstrook		als dubbele bestemming beschermingszone h
* = gewijzigd bij de POL-herziening op onderdelen EHS		
** = wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 W.R.O.		
*** = uitsluitend van belang voor locatie Trierveld		

1.4

LIGGING EN BEGRENZING VAN HET PLANGEBIED

Bestemmingsplan Grensmaas heeft betrekking op het Maasdal tussen Maastricht en Roosteren. Het plangebied is daarmee gelegen op het grondgebied van de gemeenten Maastricht, Meerssen, Stein, Sittard-Geleen-Born en Echt-Susteren. De westgrens van het plangebied wordt gevormd door de huidige loop van de Maas, terwijl het Julianakanaal de oostgrens vormt.

Het voorliggende plan heeft alleen betrekking op het deelgebied Sittard-Geleen maar bevat door de ontstaansgeschiedenis ook elementen die voorkomen in andere delen van het Grensmaasgebied.

1.5

PLANOPZET

In het bestemmingsplan Grensmaas is gekozen voor een menging van gezoneerde en perceelsgerichte bestemmingen die in het gebruik van het plan door burgers en gemeenten een grote mate van flexibiliteit biedt, maar binnen duidelijke kaders, waardoor de aan het plan te verbinden rechtszekerheid niet in het geding komt.

Deze kaders worden bepaald door de in artikel 12 van het Besluit op de ruimtelijke ordening genoemde onderdelen waarin een bestemmingsplan dient te worden vervat:

- Plankaarten: Op de plankaarten zijn de bestemmingen in het plangebied weergegeven. Deze bestemmingen zijn gerelateerd aan de in de voorschriften opgenomen juridische regeling. Voor de gebruikers van het plan vormen de plankaarten het uitgangspunt bij de hantering van het plan.

Op deze kaart wordt aangegeven welke bestemming een bepaalde locatie heeft en welke ruimtelijk-planologische claims er naast de hoofdbestemming op deze locatie liggen. Middels de legenda van de plankaart worden de bestemmingen en de genoemde andere claims benoemd. Er bestaat een rechtstreekse relatie tussen de visualisering van de planologische voornemens met betrekking tot een locatie op de plankaarten en het verbaal weergeven hiervan in de voorschriften van het plan.

- Voorschriften: Tezamen met de plankaarten vormen de voorschriften van het bestemmingsplan de juridische regeling. In de voorschriften is het gebruik van de binnen het plangebied gelegen gronden, opstellen en ander gebruik van de gronden juridisch geregeld. Per bestemming zijn doelen of doeleinden aangegeven. In de beschrijving in hoofdlijnen wordt beschreven op welke wijze deze doelen of doeleinden worden nagestreefd.
- Toelichting: In de toelichting zijn de aan het plan ten grondslag liggende gedachten en de uitkomsten van het in artikel 9 van het Besluit op de ruimtelijke ordening genoemde onderzoek (bestaande toestand en mogelijke en gewenste ontwikkelingen) opgenomen. Daarnaast maakt een rapportering van de inspraak en de uitkomsten van het in artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening bedoelde overleg, deel uit van de toelichting.

In de toelichting wordt een en ander op de volgende wijze beschreven.

Hoofdstuk 2 beschrijft de visies die er op de verschillende niveaus zijn ten aanzien van de ontwikkeling van het plangebied (planologisch kader). Hoofdstuk 3 beschrijft de nadere uitwerking. Hoofdstuk 4 beschrijft de planvorming in de vorm van de gegeven bestemmingen en een artikelgewijze bespreking van de voorschriften. De toelichting steunt in belangrijke mate op het POL-Grensmaas.

HOOFDSTUK 2 Beleidskader

2.1 ALGEMEEN BELEIDSKADER

2.1.1 RELATIE MET VLAANDEREN

Inleiding

Voor de uitvoering van het Grensmaasproject is de relatie met België en Vlaanderen belangrijk. Gezien de ligging van het gebied en het feit dat de rivier hier over een lengte van circa 45 km de grens tussen twee landen vormt, ligt dit voor de hand. De landsgrens, zijnde de Thalweg gelegen in de rivier de Maas, is geregeld in het Traktaat uit 1843.

Nederland en Vlaanderen hebben gezamenlijke belangen met betrekking tot bestemming, inrichting en beheer van de Grensmaas. Deze gezamenlijke belangen bevinden zich onder meer op het terrein van rivierbeheer, natuurontwikkeling, grindwinning, bescherming tegen wateroverlast, grondwaterbeheer, drinkwatervoorziening, recreatie en toerisme. Daarom ontstond er in het begin van de jaren negentig een sterke behoefte om samen met Vlaanderen te komen tot een grensoverschrijdende visie op ruimtelijke ontwikkeling, inrichting en beheer van dit gebied.

Door maatregelen niet aan één, maar aan beide zijden van de rivier te nemen, wordt een meer evenwichtige inrichting van de Grensmaasvallei bereikt. Het streefbeeld van een vrije grindrivier met een betere ecologische en rivierkundige eenheid wordt dichterbij benaderd en er zijn veel minder verdedigingswerken in en aan de rivier noodzakelijk. De kwaliteiten van de Grensmaas nemen toe naarmate ook aan Vlaamse zijde de voorgestelde ingrepen worden uitgevoerd.

Het al eerder genoemde Voorkeursalternatief 2003 en daarmee ook het POL-Grensmaas richt zich op de Nederlandse locaties. Het streven is er echter nadrukkelijk op gericht om in overleg en overeenstemming met België ook het Vlaams Voorkeursalternatief (Vlaams VKA) uit te voeren.

Zoals in het Eindplan Grensmaas reeds is aangegeven wordt de uitvoering van de drie zogenaamde Vlaamse Boertienlocaties nagestreefd. Een intentieovereenkomst daartoe is getekend. Op 3 mei 2005 is de 'Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas' door Vlaamse en Nederlandse bewindslieden ondertekend. In deze verklaring worden door beide lidstaten de principes met betrekking tot de uitvoering van de wederzijdse plannen en de uitvoering van de voorgenomen maatregelen onderschreven.

Levende Grensmaas

Basis voor de nieuwe inrichting van de Grensmaas is het ruimtelijk ontwikkelingsconcept 'Levende Grensmaas'. Het grensoverschrijdende ontwikkelingsconcept gaat uit van meer bewegingsvrijheid voor de rivier, met als voornaamste effecten ruimte voor natuurontwikkeling, ecologisch herstel en een betere bescherming tegen wateroverlast.

Dit in goede afstemming met andere functies in het gebied, met name recreatie en toerisme, landbouw, waterwinning en wonen.

Essentieel in het concept 'Levende Grensmaas' is de keuze voor een riviersysteembenadering, waarbij een eenmalig ingrijpen in het riviersysteem natuurlijke processen weer op gang moet brengen.

Deze processen zullen leiden tot een verbetering van de natuurlijke kwaliteit van het gebied. Tevens leiden de voorgestelde ingrepen tot een beperking van de wateroverlast, met een beschermingsniveau van minimaal 1:250 van de door kaden beschermde gebiedsdelen. Het Nederlandse deel van dit inrichtingsconcept zoals dat in het POL-Grensmaas is beschreven, bestaat uit het Voorkeursalternatief 2003. Voor het Vlaamse deel wordt er rekening gehouden met het Vlaams Voorkeursalternatief (Vlaams VKA). Er zijn en worden studies uitgevoerd naar de inrichtingsmogelijkheden in een twaalfstal Vlaamse locaties volgens het voornoemde Vlaams Voorkeursalternatief. Tezamen kan dit leiden tot een geïntegreerde aanpak van de inrichting van het Grensmaasgebied, met als resultaat het grensoverschrijdend Rivierpark Grensmaas met een omvang van ruim 2.500 ha.

Het project 'Levende Grensmaas' wordt onderzocht in het kader van het zogenaamde Cumulatief Onderzoek 2003 Gemeenschappelijke Maas, het gezamenlijk Vlaams-Nederlands onderzoek. In dit onderzoek heeft de verdere technische en inhoudelijke afstemming van de ingrepen aan Vlaamse en Nederlandse zijde van de rivier plaatsgevonden. Op basis daarvan zijn nieuwe afspraken gemaakt inzake de samenwerking.

Grensoverschrijdende Ruimtelijke Structuurvisie

Aan Vlaamse zijde zijn diverse inrichtingsvoorstellen van de 'Levende Grensmaas' meegenomen in de Gewestplanherziening Limburgs Maasland. Dit betekent dat er een planologische regeling is die een verdere voorbereiding van de inrichtingsvoorstellen aan Vlaamse zijde mogelijk maken. Bovendien past de visie voor de ontwikkeling van de Grensmaasvallei binnen het Structuurplan Vlaanderen en het Structuurplan Limburg die op hun beurt weer basis zijn voor de gemeentelijke Structuurplannen. Met uitzondering van de in voorbereiding zijnde gemeentelijke Structuurplannen heeft afstemming met Nederland plaats gevonden. In Vlaanderen werd de eerste fase van het Vlaams Ecologisch Netwerk afgebakend, waarin ook de voornaamste natuur- en natuurontwikkelingsgebieden langs de Grensmaas zijn opgenomen, in overeenstemming met het Vlaams Voorkeursalternatief. De verdere afstemming vindt plaats op basis van bestuurlijke afspraken gemaakt op 4-10-2004 en verder uitgewerkt in de Vlaams-Nederlandse Maascommissie op 31-3-2005.

2.1.2

PROVINCIAAL OMGEVINGSPLAN LIMBURG (POL 2001)

In het POL (2001) is voor het hoogste abstractieniveau een zogenaamd 'kwaliteitsprofiel' voor het Maasdal gedefinieerd (een toekomstperspectief). Dit kwaliteitsprofiel luidt: 'Ons doel is een afdoende bescherming (overstromingsrisico lager dan eens per 250 jaar) van woongebieden tegen pieken in de afvoer van hoogwater en het zoveel mogelijk herstellen van een robuuste ecologische structuur met een meer natuurlijke meanderende Maas, ingebed in een natuurlijk ogend en toegankelijk landschap. Toerisme, scheepvaart en grondgebonden landbouw hebben daarbij voldoende ruimte en dragen bij aan de groei van de Limburgse economie.

De Maas en de kanalen vormen tevens een moderne transport- en vaarroute voorzien van de bijbehorende voorzieningen zoals havens, overslagcentra en aanlegplaatsen.

We zien de delfstofwinning als belangrijke drager in de totstandkoming van de fysieke randvoorwaarden voor de beoogde toekomstige situatie voor de Maas en de natuurontwikkeling. In het rivierbed van de Maas is de Beleidslijn ruimte voor de rivier van kracht, die harde randvoorwaarden stelt aan de ontwikkeling van nieuwe, dan wel de uitbreiding van bestaande activiteiten. Via overleg met het Rijk streven we naar een meer gebiedsgerichte vertaling van deze beleidslijn. De provincie is daarbij van mening dat de beleidslijn, op voorwaarde van het instandhouden van een netto-bergingscapaciteit, flexibel dient in te spelen op een verweving van het rivierbelang (waterberging), riviergebonden activiteiten en landbouwkundige en toeristische bedrijvigheid (Kwaliteitsprofiel D: Ruimte voor de rivier; POL, 2001)'.

Als gevolg van klimaatveranderingen moet in de toekomst rekening worden gehouden met periodiek hogere waterafvoeren. Dit vraagt naast beschermingsmaatregelen in deze regio ook om oplossingen in aangrenzende gebieden in Limburg, België, Duitsland en Frankrijk. Immers 85% van de piekafvoer komt uit het buitenland. Met name in het rivierbed zijn ook al op korte termijn (5 tot 15 jaar) maatregelen nodig om de gevolgen van hoog water (los van klimaatverandering) te bestrijden. Doel is het hele Maasdal op de langere termijn zo veerkrachtig te maken dat de rivier zelf in staat is het water op te vangen en af te voeren. Dit is ook belangrijk voor het tegengaan van verdroging. Dit vergt een samenhangende aanpak voor het gehele stroomgebied. De uitwerking daarvan biedt ook goede kansen voor natuurontwikkeling en ecologisch herstel van de Maas. Economische functies (transport, bedrijvigheid, landbouw en recreatie) blijven belangrijk en zullen onder voorwaarden worden toegelaten. De wijze van rivierverruiming en ontwikkeling van economische functies zal worden afgestemd op de landschappelijke karakteristiek.

Voor de regio Maasdal zijn in het POL (2001) vijf opgaven geformuleerd:

1. Ruimte voor een veerkrachtige Maas.
2. Specifiek beleid voor wonen en werken.
3. Realisering van een robuuste natte ecologische structuur.
4. Delfstoffenwinning in dienst van de kwaliteitsverbetering van het Maasdal.
5. Toerisme en recreatie.

De provincie heeft het beleid uit het Grondstoffenplan Limburg (1999) integraal overgenomen in het POL (2001). Voor het Grensmaasgebied zijn indicatieve hoeveelheden te winnen oppervlakedelfstoffen aangegeven. De maximale te winnen hoeveelheid grind vloeit voort uit het voor de hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling te ontwikkelen technisch ontwerp voor de Grensmaas. Vanwege het vastgelegde afbouwbeleid van grind zal de provincie buiten het Grensmaasgebied geen nieuwe winplaatsen en / of winzones aanwijzen voor primaire grindwinning voor de nationale behoefte. Gestreefd wordt naar concentratie van de winning van beton- en metselzand, grind en klei in het Maasdal. Een duurzame delfstoffenwinning langs de Maas moet voortaan andere maatschappelijke doelen dienen zoals hoogwaterbestrijding, natuurontwikkeling, havenontwikkeling en recreatie. Hoogwaterbestrijding heeft daarbij de hoogste prioriteit, gevolgd door natuurontwikkeling. Het begrip duurzaam betekent ook het zuinig omgaan en optimaal benutten van natuurlijke voorraden oppervlakedelfstoffen. Het POL 2001 is inmiddels vervangen door het POL 2006. Voor het Grensmaasgebied vigeert inmiddels het POL-Grensmaas dat naast het POL-2006 blijft bestaan.

2.1.3 POL-HERZIENING OP ONDERDELEN EHS

In oktober 2005 is de POL-herziening op onderdelen EHS door Provinciale Staten vastgesteld waarmee beter aangesloten wordt op de categorieën die door de Rijksoverheid worden gehanteerd. De EHS (perspectief 1 in de herziening) bestaat in Limburg uit de bestaande bos- en natuurgebieden, die beschermd zijn binnen de Europese Habitatrichtlijn, de Europese Vogelrichtlijn en de Natuurbeschermingswet), nieuwe natuurgebieden, beheersgebieden, ecologisch water en SEF-beken. In deze gebieden staat een strikte bescherming van alle natuurlijke en morfologische waarden, met toepassing van een “nee, tenzij”-regime voorop. Daarnaast is er de (nieuwe) Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG), perspectief 2, in de herziening opgenomen, waartoe naast de POG zelf ook Hamsterkern-leefgebieden en Zoekgebieden voor robuuste verbindingen worden gerekend (de ecologische verbindingzones). Een aanvullende categorie omvat gebieden die met betrekking tot de bescherming en ontwikkeling van het natuurareaal van specifiek belang zijn in relatie tot de gebieden van de perspectieven 1 en 2. Het perspectief 3 omvat de beekdalen, het rivierbed van de Maas, en de steilere hellingen voorzover deze geen deel uitmaken van de perspectieven 1 of 2.

Naast POG en EHS zijn er bovendien nog de kleinere bos- en natuurgebieden buiten de EHS. Het “nee, tenzij”-regime wordt hier vervangen door een basisbescherming. Deze basisbescherming houdt in dat afbreuk van de natuurwaarden die zich in het betreffende terrein bevinden in beginsel dient te worden voorkomen. Voor het onderhavige bestemmingsplan heeft het verschuiven van de perspectieven geen gevolgen. De gewijzigde indeling is ook opgenomen in het POL 2006.

2.1.4 PROVINCIAAL OMGEVINGSPLAN LIMBURG 2006

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2006 is door Provinciale Staten vastgesteld in 2006 als opvolger van het POL 2001. Het POL2006 is een raamplan waarin onderdelen van het POL 2001 en diverse POL-aanvullingen een plaats hebben gekregen. Het POL geeft het beleid weer van de provincie Limburg ten aanzien van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De POL-aanvulling-Grensmaas (zie 2.1.5) blijft naast het POL-2006 in stand. Het POL-2006 heeft dus geen directe betekenis meer voor het Grensmaasgebied.

2.1.5 POL-GRENSMAAS

Inleiding

In deze paragraaf is het beleid voor het Grensmaasgebied zoals weergegeven in de POL-aanvulling Grensmaas (vastgesteld d.d. 1 juli 2005) beknopt en puntsgewijs bijeengebracht. Er is in de POL-aanvulling-Grensmaas, hierna kortheidshalve te noemen POL-Grensmaas, een onderscheid gemaakt in het gewicht en het kaderstellende karakter dat aan de te onderscheiden beleidsvelden is toegekend. Zo is in het POL-Grensmaas voor de te vergraven gebieden (dekgrondberging, weerdverlaging, stroomgeulverbreding en verwijderen deklaag) en / of aan te vullen gebieden een concrete beleidsbeslissing (CBB) opgenomen.

De te vergraven gebieden worden in het POL-Grensmaas tevens, op grond van artikel 7 van de Ontgrondingenwet, aangewezen als winplaats. De onderdelen van het POL-Grensmaas die de status hebben van een CBB zijn bindend voor zowel de provincie als voor gemeenten. Onder meer bij het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen door gemeenten moeten deze CBB's dan ook in acht worden genomen.

Daarnaast zijn er hoofdlijnen van beleid opgenomen. Deze hoofdlijnen zijn richtinggevend voor het provinciaal beleid en vormen tevens het kader voor de doorwerking van dit beleid naar gemeentelijke (bestemmings)plannen. Tot slot zijn er in het POL-Grensmaas nog beleidslijnen opgenomen. Deze vormen een nadere uitwerking van de hoofdlijnen van beleid. De hoofdlijnen van beleid zijn per onderdeel hieronder opgenomen en komen terug in de beleidskaders per aspect.

Concrete beleidsbeslissing

In het POL-Grensmaas, dat op 1 juli 2005 is vastgesteld, is een concrete beleidsbeslissing (CBB) opgenomen als bedoeld in artikel 1 WRO. In het POL-Grensmaas zijn deze herkenbaar aangegeven op kaart en nader omschreven. De CBB is van toepassing op de te vergraven gronden in het Grensmaasgebied. In principe gaat het dan om de POL-categoriën: Natuur na ontgronding, Natuur na ontgronding en opvulling en Landbouw na ontgronding en opvulling. Er is geen CBB van toepassing op de locatie Proefproject Meers omdat hiervoor reeds op gemeentelijk niveau de vereiste (planologische) procedures zijn doorlopen.

Hoofdlijnen van beleid

Hieronder staan de in het POL-Grensmaas opgenomen hoofdlijnen van beleid voor het Grensmaasgebied vermeld.

- Algemeen

Het streven naar een nieuwe ruimtelijke structuur in het Grensmaasgebied, waar naast verscheidenheid sprake is van een ruimtelijke en functionele samenhang tussen het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en het aangrenzende cultuurlandschap.

- Hoogwaterbescherming

Beperking van de wateroverlast, gericht op het bereiken van een beschermingsniveau van 1 / 250 voor de door kades beschermde gebiedsdelen, te bereiken in uiterlijk 2017.

- Natuur

Het realiseren van de (voorheen) Provinciale Ecologische Structuur in het Grensmaasgebied door:

- Het geven van ruimte aan de natuurlijke dynamiek van de rivier en beken in het Grensmaasgebied.
- Het realiseren van een aaneengesloten natuurontwikkelingsgebied door uitvoering van alle vergraven en onvergraven natuurontwikkelingsgebieden.
- Het zoveel mogelijk koppelen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas aan aanliggende bos- en natuur(ontwikkelings)gebieden.

- Bos

Het instandhouden van bestaand bos en streven naar bosuitbreiding in het Grensmaasgebied in de volgende vormen:

- Uitbreiding van bos met accent natuur vooral in ecologische ontwikkelingszones langs de rivier en langs de beeklopen.
- Bosuitbreiding in kleinschalige vorm in het aangrenzende cultuurlandschap.

- Delfstoffenwinning

Het aanwijzen van winplaatsen en winzones van delfstoffen in het Grensmaasgebied volgens het Voorkeursalternatief 2003 om:

- Door de winning van delfstoffen de projectdoelen natuurontwikkeling en bescherming tegen wateroverlast in het Grensmaasgebied te realiseren.
- Niet-vermarktbare grond vrijkomend bij uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 te kunnen bergen.
- Te voorzien in de regionale en nationale behoefte aan delfstoffen volgens de daarvoor geldende taakstellingen.

Om de financiële uitvoerbaarheid van het Grensmaasproject te waarborgen dienen de winplaatsen en de winzones integraal te worden uitgevoerd (met uitzondering van de locatie Roosteren)

- Verwerking en transport tijdens de uitvoering

Het aanwijzen van locaties nabij Bosscherveld, Itteren, Aan de Maas, Meers en Schipperskerk waarbinnen, voor de duur van de uitvoering, het stationeren van verwerkingsinrichtingen mogelijk is. Binnen randvoorwaarden vanuit milieu en ruimte wordt voor de inpassing van de overige elementen van verwerking en transport flexibiliteit betracht.

- Aardkundige waarden

Het streven naar:

- Behoud van duidelijk herkenbare, onvervangbare en (inter)nationaal zeldzame aardkundige waarden in het omringende cultuurlandschap. Dit geldt in het bijzonder voor een aantal geselecteerde gebieden.
- Het scheppen van condities voor spontane ontwikkeling van aardkundige waarden die horen bij een levende grindrivier en meer natuurlijke beeklopen.

- Archeologie

Het inventariseren en behouden van archeologische vindplaatsen in het Grensmaasgebied door:

- Binnen de winplaatsen en de gebieden waar vaste verwerkingsinrichtingen zijn voorzien en waar behoud veelal niet mogelijk is, nader onderzoek uit te voeren zo nodig gevolgd door opgravingen.
- Vanuit private partijen te voorzien in archeologische begeleiding tijdens de ontgrondings- en inrichtingswerkzaamheden.
- Buiten de win- en verwerkingzones te streven naar behoud van het bodemarchief.

- Historische geografie

Het behouden en herstellen van historisch-geografische waarden in het cultuurlandschap binnen het Grensmaasgebied.

- Visueel-ruimtelijke verschijningsvorm

Het als één samenhangend rivierenlandschap ontwikkelen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en de nieuwe inrichting van het omringende cultuurlandschap.

- Bodem

- Het bergen van niet-vermarktbaar grond in daarvoor bestemde diepere grindwinningen ten oosten van de rivierverruiming, zoveel mogelijk buiten de directe invloedssfeer van de rivier maar binnen het rivierbed. Hiertoe zijn dekgrondbergingen aangeduid.
- De verwerking van materialen afkomstig uit de puntbronnen in het gebied vindt plaats buiten het projectgebied.

- Geluid en trillingen

- Het minimaliseren van de geluidshinder tijdens de uitvoering van het Grensmaasproject, door de inzet van tijdelijke best beschikbare technische middelen in combinatie met een uitgekiende fasering van de uitvoering.
- Door de provincie is een beoordelingsmethode voor laagfrequent geluid opgesteld, die voor het Grensmaasproject zal worden gebruikt. Daarbij is gebruik gemaakt van diverse (recente) onderzoeken.
- Daarnaast wordt een meetprotocol gehanteerd om de laagfrequente geluidemissie van baggerschepen (als belangrijkste bron van laagfrequent geluid) te kunnen bepalen en te beoordelen.
- Voor de beoordeling van trillinghinder door grindwinstschepen wordt, net als de beoordeling van trillingen als gevolg van graafmachines en het transport, gebruik gemaakt van het bestaande normenstelsel van de SBR-richtlijnen. De meest recente inzichten methodes en inzichten dienen te worden gebruikt, waarbij voortschrijdend inzicht gedurende de lange looptijd van het project tot actualisering van meetmethodes moet leiden.

- Stof

Het zo veel mogelijk voorkomen van stofhindersituaties door het zo goed mogelijk inzetten van het ruimtelijk instrumentarium, alsmede emissiebeperkende maatregelen tijdens de uitvoering van het Grensmaasproject.

- Zwerfvuil

Het zoveel mogelijk voorkomen en verminderen van grootschalige verspreiding van zwerfvuil door: internationaal overleg met België en Frankrijk, voorlichting, educatie, bronnenonderzoek en handhaving.

- Oppervlaktewaterkwaliteit

De ontwikkelingen in het kader van het vigerende beleid zijn uitgangspunt voor de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit.

- Grondwater en waterwinning

Het streven naar een duurzaam grondwatersysteem, waarbinnen:

- Het areaal grondwaterafhankelijk natuur in het Grensmaasgebied toeneemt.
- Het bestaande areaal grondwaterafhankelijke natuur in en buiten het Grensmaasgebied in stand blijft.
- De noodzakelijke behoeften voor de waterwinning worden vervuld.

- Toerisme en Recreatie

Het bevorderen van de mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik van het Grensmaasgebied in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas in samenhang met het omringende cultuurlandschap.

- Landbouw

Het streven naar een concurrerende, veilige en duurzame landbouw in het overblijvende agrarisch gebied van het Grensmaasgebied door:

- Het bieden van ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden aan de overblijvende bedrijven, waarbij met name de melkveehouderij perspectiefvol is.
- Het bieden van een goede, flexibele ruimtelijke inrichting en behoud van de goede landbouwstructuur.

- Leidingen

Het waar nodig verdiepen of beschermen van hoofdleidingen en verleggen naar nieuw aan te wijzen tracés om:

- De rivier voldoende vrijheid te geven, conform het Voorkeursalternatief 2003.
- De vereiste veiligheid voor de hoofdleidingen te verzekeren.

- Mobiliteit

Het streven naar een functionele tweedeling in het gebruik van de infrastructuur binnen het Grensmaasgebied door:

- Een beperkt deel van de infrastructuur open te stellen voor het noodzakelijke gemotoriseerd verkeer.
- Het richten van de overige infrastructuur op extensief verkeer.

- Landinrichting

Het inzetten van het instrument Landinrichting voor het Grensmaasgebied, met dien verstande dat:

- Landinrichting van toepassing is op het gehele Grensmaasgebied, waarbij het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en de dekgrondberging Trierveld worden aangeduid als door derden te uit te voeren werken.
- Herinrichting als vorm van Landinrichting wordt ingezet, waarbij per deelgebied bekeken zal worden in welke mate herinrichting zal worden ingezet.

- Beheer

Streven naar een organisatorische beheersstructuur die, startend vanuit de reguliere (lijn)verantwoordelijkheden, van iedere betrokken partij en de inhoudelijke doelstellingen van het POL-Grensmaas, leidt tot een integraal beheer van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas.

Aan al deze hoofdlijnen van beleid wordt invulling gegeven door over een lengte van ca. 40 kilometer, van Maastricht tot aan Roosteren, rivierverruiming uit te voeren, de vrijkomende dekgrond in dekgrondbergingen te bergen en een aaneengesloten natuurgebied te realiseren.

Wijziging ten opzichte van het POL (2001)

Het POL-Grensmaas beoogt het bereiken van de doelstellingen van het Grensmaasproject namelijk:

- Beperking van de wateroverlast, gericht op het bereiken van een beschermingsniveau van 1/250 voor de door kades beschermde gebieden, te bereiken in uiterlijk 2017.
- Grootschalige natuurontwikkeling en ecologisch herstel van de rivier, waarbij een nieuw, riviergebonden natuurgebied van minimaal 1000 ha ontstaat.

- De winning van grind zoals vastgelegd in bestuursovereenkomsten (1990 en 1997) tussen Rijk en provincie (Limburg levert voor de nationale behoefte nog de hoeveelheid grind die vrijkomt bij uitvoering van de projecten Grensmaas en Zandmaas / Maasroute en daarna niets meer).

Met het POL-Grensmaas wijzigen delen van het POL (2001). Deze wijzigingen hebben betrekking op de navolgende aspecten:

- Het opnemen van CBB als bedoeld in artikel 1 WRO voor de te vergraven en de te vergraven en aan te vullen gronden in het Grensmaasproject.
- Het als gevolg van de bij de CBB behorende begrenzing van de locatie Koeweide, deellocatie Trierveld, gewijzigde begrenzing ten opzichte van de begrenzing voor de winzone Trierveld uit het POL (2001). De begrenzing uit het POL (2001) komt hiermee te vervallen.
- De begrenzing tussen perspectief 2 (ontwikkelingsgebieden ecosystemen) en perspectief 3 (ruimte voor veerkrachtige watersystemen) De hoofdoorzaak is het gewijzigde ontwerp van het Grensmaasproject ten opzichte van eerdere plannen die als basis hebben gediend voor het POL (2001).
- De nieuwe leidingenstrook bij Meers.
- Kleine correcties van kartografische onvolkomenheden op de plankaart van het POL (2001).

2.1.6

OVERIGE PROVINCIALE KADERS

De provincie Limburg heeft het beleid ten aanzien van de agrarische sector recentelijk op verschillende punten veranderd:

- De POL-uitwerking BOM+ (Bouwkavel Op Maat Plus) is op 11 september 2003 in werking getreden.
- In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL), vastgesteld d.d. 29 juni 2001, is bepaald dat voor nieuwvestiging van glastuinbouw, van champignonenteelt en van intensieve veehouderij geen ruimte wordt geboden.
- Het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg is vastgesteld, goedgekeurd en op 1 juni 2004 bekendgemaakt.
- Het Plan van Aanpak "Zuid-Limburg, Vitaal Platteland" is vastgesteld.

Aangezien het gebied van het project Grensmaas zowel in Zuid-Limburg als in Midden-Limburg is gelegen, worden de beleidskaders voor beide provinciale delen geschetst.

Voorliggend plan voorziet in:

- De vastlegging van de provinciale POL-uitwerking BOM+.
- De vastlegging van de zonering voor de intensieve veehouderij zoals die in het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg is vastgesteld.
- De uitsluiting van nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw in Zuid-Limburg zoals in het POL is bepaald.

2.1.7

OVERIGE KADERS

Nota Ruimte

Op 23 april 2004 heeft het kabinet de Nota Ruimte en de daarbij behorende Uitvoeringsagenda vastgesteld. Besluitvorming in de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden op 21 februari 2005. Met de bekendmaking op 27 februari 2006 in onder andere de Staatscourant is de Nota Ruimte formeel in werking getreden.

De Nota Ruimte brengt zoveel mogelijk rijksbeleid voor ruimtelijke onderwerpen in een nota. In de Nota Ruimte is het Tweede Structuurschema Groene Ruimte geïntegreerd. Voor het Grensmaasgebied zijn met name van belang de doelstellingen met betrekking tot de borging van veiligheid tegen overstromingen, voorkomen van wateroverlast en watertekorten, borging en ontwikkeling van natuurwaarden en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Water is een van de structurerende principes bij de bestemming, inrichting en het beheer van de ruimte. Dit betekent dat meer ruimte wordt geboden aan water en dat de waterkwaliteit en kwantiteit meer dan voorheen sturend zijn voor ontwikkeling en locatiekeuze van grondgebruik. Hiermee wordt beoogd dat het watersysteem op orde wordt gebracht en gehouden, een goede ecologische (grond)waterkwaliteit wordt bereikt en de ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt. Bij de winning van oppervlaktedelfstoffen werd de ruimte vraag voorheen gestuurd door het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen. Deze regierol wordt afgebouwd. De winning wordt aan de markt overgelaten. Voor nieuwe ruimtelijke plannen buiten het bestaande bebouwde gebied dient een bouwstoffentoets te worden ingevoerd (waarbij onderzocht worden de effecten op de bouwgrondstoffenvoorziening, effecten op de winningsmogelijkheden voor toekomstige generaties en winning in combinatie met realisering van andere functies. Rijkswaterstaat is vergunningverlener voor ontgrondingen in rijkswateren.

Deltaplan en Deltawet Grote Rivieren

In het Deltaplan Grote Rivieren (1995) wordt een plan van aanpak gepresenteerd voor de dijkversterkingen in het rivierengebied en de hoogwaterbescherming in Limburg. Het advies van de commissie Boertien II voor het beperken van de wateroverlast langs de Maas is in het Deltaplan in de volgende uitvoeringsprojecten vertaald:

- Grensmaas: gecombineerde grondwinning, natuurontwikkeling en rivierverruiming, resulterend in lagere hoogwaterstanden.
- Zandmaas: gecombineerde zomerbedverlagingen, zandwinning, beperkte natuurontwikkeling, resulterend in lagere hoogwaterstanden.
- Aanleg kaden (145 km) op plaatsen met bevolkingsconcentraties, resulterend in verbeterde bescherming.

De geplande Grensmaasmaatregelen passen binnen de voorgestelde maatregelen die voorkomen uit het Deltaplan Grote Rivieren.

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

In deze nota is het integraal waterbeheer voor de grote rivieren uitgebouwd tot integraal rivierbeheer. Duurzame hoogwaterbescherming in het rivierengebied krijgt vorm door een combinatie van maatregelen: water vasthouden, ruimte voor de rivieren en voorzorgsmaatregelen. Verder zijn voor het project ook thema's als verdroging, veiligheid en waterbodems van belang.

2.2 BELEIDSKADERS PER ASPECT

2.2.1 NATUUR

Internationaal beleid

In juni 1982 hebben de Benelux-lidstaten een 'Overeenkomst inzake natuurbehoud en landschapsbescherming' gesloten. Deze overeenkomst voorziet in een afstemming van beleid met betrekking tot de grensoverschrijdende natuurgebieden en waardevolle landschappen. Een van deze grensoverschrijdende gebieden is de Maasvallei.

De Verklaring van Arles (1995) kent een grote betekenis toe aan maatregelen die meer ruimte geven aan rivieren. Het dekanaliseren van rivierlopen en het ontwikkelen van rivierbegeleidende natuurgebieden zijn maatregelen die expliciet worden vermeld.

Rijksbeleid

De Grensmaas ligt, conform het nationaal Natuurbeleidsplan (1990), in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op rijksniveau heeft het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) de EHS een planologische status gegeven. De Grensmaas is daarbij aangewezen als Strategisch Groenproject, waar in een relatief groot aaneengesloten gebied functiewijziging ten behoeve van natuurontwikkeling aan de orde is. Voor het Strategisch Groenproject Grensmaas geldt als doelstelling de realisatie van minimaal 1.000 ha nieuwe natuur behorend tot het type 'nagenoeg natuurlijk'. Als aanvullende aandachtspunten gelden: herstel van de vismigratie en afstemming met grensoverschrijdende natuurgebieden.

De Vierde Nota Waterhuishouding bepleit eveneens ecologisch ontwikkeling op basis van riviergebonden natuur. De bedding van de Maas is aangemeld als Europees Habitatrichtlijn-gebied. De aanwijzing als Habitatrichtlijn-gebied inclusief de definitieve begrenzing heeft inmiddels laatstgevonden. Ten aanzien van de vismigratie geldt dat de Maas vanuit de Noordzee tot aan de Ourthe in Wallonië vrij optrekbaar moet zijn voor vis, waar onder zalm en zeeforel (Programma Zalm 2000). Inmiddels is deze termijn verschoven naar 2002.

Voor het Grensmaasgebied betekent dit dat op zo kort mogelijke termijn de stuw van Borgharen voor deze vissoorten passeerbaar moet zijn. Hiervoor zijn door Rijkswaterstaat inmiddels concrete uitvoeringsplannen opgesteld.

Provinciaal beleid

De provinciale Beleidsnota Natuur en Landschapsbeheer (2000-2010) vertaalt voornoemd rijksbeleid tot een selectie van gebieden, die samen de Provinciale Ecologische Structuur (PES) vormen. Na deze beleidsnota is in 2001 het POL vastgesteld waarin ook de PES is vastgelegd. De Maas vormt een belangrijk onderdeel van de (Provinciale) Ecologische Structuur en, na de vaststelling van de POL-herziening op onderdelen EHS in 2005, van de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG). Het realiseren en instandhouden van een robuuste natte structuur vraagt om nieuwe natuurkernen, die onderling goed verbonden zijn via oeverstroken langs de rivier. Bestaande natuurgebieden moeten daarbij hersteld worden. De EHS en de POG zullen in het Grensmaasgebied hoofdzakelijk vorm krijgen door functiewijziging van landbouw naar natuur (Grensmaasproject). Op twee plaatsen, te weten langs de Zuid-Willemsvaart en bij Voulwames, wordt ernaar gestreefd deze functiewijziging gestalte te geven met behoud van agrarische functie.

Daarnaast volgt de provincie een actief beleid inzake soort-bescherming, waarvoor een aantal zogenoemde toetsingssoorten zijn aangewezen (de “Lijst van beschermde en / of bedreigde soorten in Limburg” die is weergegeven in het uitvoeringsplan Natuur en Landschapsbeheer 2000-2010, GS provincie Limburg, 1999).

Het Maasdal en de beekdalen vormen een zeer belangrijk onderdeel van EHS en POG. Enerzijds bezit de natuur van rivier- en beekdalen een sterk vermogen tot herstel via natuurontwikkeling, anderzijds hebben stroomcorridors een belangrijke functie als ecologische verbindingen tussen andere grote natuureenheden. Gelijktijdig met de POL-aanvulling Grensmaas zal de Provincie het Natuurgebiedsplan voor het Grensmaasgebied uitbrengen, waarin de doelstellingen staan voor deze onderdelen. De herinrichting van beken, met als doel biologisch gezonde aquatische ecosystemen te krijgen, is een van de kernpunten van het provinciaal waterbeleid. Bij de herinrichting van watersystemen wordt gestreefd naar herstel en ontwikkeling van verbindingzones binnen de EHS en de POG.

Hoofdpijn van beleid

Het realiseren van de EHS en de POG in het Grensmaasgebied door:

- Het geven van ruimte aan de natuurlijke dynamiek van de rivier en beken in het Grensmaasgebied.
- Het realiseren van een aaneengesloten natuurontwikkelingsgebied door uitvoering van alle vergraven en onvergraven natuurontwikkelingsgebieden.
- Het zoveel mogelijk koppelen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas aan aanliggende bos- en natuur(ontwikkelings)gebieden.

2.2.2

BOS

Rijksbeleid en provinciaal beleid

Door de grote bevolkingsdichtheid en de recreatiebehoefte is bosuitbreiding in Zuid-Limburg in het Bosbeleidsplan (1994) een belangrijk doel. Bos is tegelijkertijd een belangrijke drager voor functies als natuur, landschap, openluchtrecreatie en houtteelt. Gezien de multifunctionele betekenis van bos streeft het Rijk naar een optimale vervulling van de diverse bosfuncties tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Het uitgangspunt bij de ruimtelijke functievervulling is verweving van functies waar mogelijk en scheiding van functies waar noodzakelijk.

De provinciale Bosnota (1997) geeft een meer gedetailleerde en gebiedsgerichte uitwerking van het Bosbeleidsplan. Gezien het feit dat Zuid-Limburg behoort tot de bosarmste delen van Nederland, is bosuitbreiding in Zuid-Limburg dan ook een belangrijk thema. De Bosnota voorziet voor heel Limburg in 1000 ha nieuw bos in de (nieuwe) natuurgebieden. Een deel hiervan is voorzien in de nieuwe natuurgebieden langs de Maas. Ook hier verdient de relatie met de beleidslijn ‘Ruimte voor de rivier’ nadere aandacht.

Hoofdpijn van beleid

Het instandhouden van bestaand bos en streven naar bosuitbreiding in het Grensmaasgebied in de volgende vormen:

- Uitbreiding van bos met accent natuur vooral in ecologische ontwikkelingszones langs de rivier en langs de beeklopen.
- Bosuitbreiding in kleinschalige vorm in het aangrenzende cultuurlandschap.

2.2.3

DELFSTOFFENWINNING

Rijksbeleid

Het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen (SOD) geeft aan dat de bestuursovereenkomst tussen Rijk en provincie Limburg uit 1990 over het aanwijzen van gebieden voor de winning van 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte is vervallen. Het Rijk stelt dat uit het Deltaplan Grote Rivieren blijkt dat door het verlagen van het rivierbed van de Grensmaas meer dan 35 miljoen ton grind vrijkomt. Destijds werd ingeschat dat er ongeveer 25 miljoen ton grind meer uit Limburg beschikbaar komen dan de in 1990 overeengekomen 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte. Als uitvloeisel van het SOD zijn in november 1997 afspraken gemaakt tussen het IPO en de minister van Verkeer en Waterstaat over de totale, door de provincies te leveren hoeveelheid beton- en metselzand in de periode 1999-2008. Vooralsnog wordt uitgegaan van een totale landelijke taakstelling van 170 miljoen ton, waarbij het Rijk zorgdraagt voor de winning van 27 miljoen ton uit de rijkswateren en de gezamenlijke provincies voor 143 miljoen ton uit landlocaties. Het IPO is in een onderlinge verdeling overeengekomen dat de provincie Limburg 27 miljoen ton beton- en metselzand winbaar zal maken in de periode tot 2008. De hoeveelheid die in de taakstellingsperiode uit de Grensmaas zal komen zal een belangrijke bijdrage moeten leveren aan de invulling van de Limburgse taakstelling, en wordt bepaald door het uitvoeringstempo. Het beton- en metselzand dat na 2008 gewonnen zal worden bij de uitvoering van het Grensmaasproject, dient voor de invulling van de volgende taakstellingsperiode.

In het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen geeft de rijksoverheid een zonering aan voor de winning van oppervlakedelfstoffen. Deze zonering is ontleend aan uitspraken in verschillende rijksnota's over de ruimtelijke toelaatbaarheid van de winning van oppervlakedelfstoffen. Uitspraken hierover staan met name in de Vierde Nota Extra (VINEX), het Structuurschema Groene Ruimte (SGR), het Natuurbeleidsplan en de Nota Ruimte.

Het Grensmaasproject ligt grotendeels in de zone waarin het Rijk onder voorwaarden de winning van oppervlakedelfstoffen toestaat. In de VINEX is het Grensmaasgebied een groen koersgebied, waarin volgens het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen de mogelijkheden voor natuurontwikkeling richtinggevend zijn bij de locatiekeuze, wijze van uitvoering en de eindbestemming. Het structuurschema ziet daarbij voor de Grensmaas ruimte voor grindwinning.

In de bestuursovereenkomst van 18 april 1997 hebben Rijk en provincie nadere afspraken vastgelegd over de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de Maasprojecten. Een van de afspraken betreft het aspect grondstoffen. De nieuwe bestuursovereenkomst verhoogt de hoeveelheid van 35 miljoen ton grind volgens de bestuursovereenkomst van juni 1990 tot maximaal de hoeveelheid, die de uitvoering van de deelprojecten Grensmaas en Zandmaas / Maasroute samen zullen opleveren.

Provinciaal Beleid

In 1999 hebben Gedeputeerde Staten het Grondstoffenplan Limburg vastgesteld. Het daar geformuleerde beleid is in het POL (2001) opnieuw vastgelegd. In het Grondstoffenplan zijn de analyses, argumenten en beleidsregels beschreven die ten grondslag liggen aan de beleidsregels in het POL (2001).

Bij de vergunningverlening voor de winning van beton- en metselzand hanteert de provincie de met het Rijk en de overige provincies afgesproken taakstelling voor de periode van 1999 t/m 2008. Na 2008 zet de provincie in op afbouw van de productie van beton- en metselzand voor de nationale behoefte. Er zal daarom in de periode 2009-2018 voornamelijk winning voor de regionale behoefte plaatsvinden.

De delfstoffenwinning in het Maasdal staat in dienst van de kwaliteitsverbetering van het gebied. Een duurzame delfstoffenwinning langs de Maas moet voortaan andere maatschappelijke doelen dienen zoals hoogwaterbestrijding, natuurontwikkeling, havenontwikkeling en recreatie. (Opgave 4 uit het POL (2001).)

In het Grensmaasgebied kan ten minste 35 miljoen ton grind gewonnen worden. De maximale te winnen hoeveelheid vloeit voort uit het voor de hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling op te stellen technisch ontwerp van de Grensmaas. De winbare hoeveelheid in het Grensmaasgebied bedraagt ca. 53 miljoen ton.

Hoofdlijn van beleid

Het aanwijzen van winplaatsen en winzones van delfstoffen in het Grensmaasgebied volgens het Voorkeursalternatief 2003 om:

- Door de winning van delfstoffen de projectdoelen natuurontwikkeling en bescherming tegen wateroverlast in het Grensmaasgebied te realiseren.
- Niet-vermarktbaar grond vrijkomend bij uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 te kunnen bergen.
- Te voorzien in de regionale en nationale behoefte aan delfstoffen volgens de daarvoor geldende taakstellingen.

Om de financiële uitvoerbaarheid van het Grensmaasproject te waarborgen dienen de winplaatsen en winzones integraal te worden uitgevoerd (met uitzondering van de locatie Roosteren).

2.2.4

VERWERKING EN TRANSPORT

Provinciaal beleid

Gedurende de uitvoering van het Grensmaasproject is ruimte voor verwerking en transport van de delfstoffen noodzakelijk in het Grensmaasgebied. De uitvoerder zal hier in het door haar op te stellen uitvoeringsplan op een zorgvuldige wijze mee omgaan. Uitgangspunt is om de hinder van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Volgens de huidige inzichten zal het transport van de gewonnen delfstoffen en de niet-vermarktbaar grondstoffen naar de verwerkingsinstallaties en dekgrondbergingen plaatsvinden per as. Andere wijzen van transport zijn niet uitgesloten. In Meers wordt de bestaande uit te breiden verwerkingslocatie gebruikt voor de verwerking van het toutvenant, terwijl in Bosscherveld, Itteren, aan de Maas en Koeweide aan verwerking met drijvende verwerkingsinstallaties in de dekgrondberging wordt gedacht.

Ten behoeve van verwerking van het toutvenant en verlading in het schip zijn bypasses / verwerkingsbassins geprojecteerd in de dekgrondberging van Bosscherveld, Itteren, Aan de Maas en Trierveld. Voor de verwerking en verlading van de noordelijke locaties wordt gebruik gemaakt van de dekgrondberging in het Trierveld. De in het POL-Grensmaas aangegeven ruimte binnen de winplaatsen staat de uitvoerder in principe ter beschikking voor de inpassing van de diverse logistieke elementen. Daarbij moet rekening worden gehouden met algemene en specifieke milieuraandvoorwaarden. Buiten de winplaatsen zijn niet alleen milieuraandvoorwaarden van belang, maar tevens ruimtelijke raandvoorwaarden, die bij de inpassing op lokaal niveau een rol spelen. In dit gebied is derhalve slechts beperkte ruimte voor de uitvoering ter beschikking. Het bestemmingsplan en vergunningen zijn instrumenten voor de inpassing van elementen van ontgraven, verwerking en transport op het lokale niveau. Daarbij wordt uiteraard rekening gehouden met plaatselijke belangen van wonen, natuur en landschap en andere relevante aspecten.

De uitwerking in een uitvoeringsplan is een mogelijk model voor ontgraven, verwerking en transport met als uitgangspunt dat verwerking van de delfstoffen binnen het gebied plaatsvindt. Essentieel in dit model is het ter beschikking komen van vier locaties bij Bosscherveld, Itteren, Aan de Maas en Koeweide, waarbinnen de locaties van de (gefixeerde) drijvende verwerkingsinrichtingen voorzien zijn. Deze locaties staan indicatief aangegeven op de plankaart. Bij Meers zal de bestaande verwerkingsinstallatie mogelijk worden uitgebreid. Bij een eventuele uitbreiding zal als uitgangspunt gelden dat de geluidsbelasting op de in de omgeving gelegen woningen niet verder mag toenemen dan de wettelijk norm toelaat.

Bovendien is het nodig dat er een aantal tijdelijke werken zoals werkwegen, ringdijken, depots, geluidsschermen, beekomleggingen mogelijk zijn. De gemeenten worden verzocht om deze tijdelijk werken in het bestemmingsplan mogelijk te maken.

Bij verwerking van zand en grind komt ook niet-vermarktbaar grond vrij: de 'restspecie'. Dit –veelal – kleiige materiaal kan geborgen worden in de dekgrondbergingen in de directe nabijheid van de verwerkingsinstallaties.

Hoofdpijn van beleid

- Het aanwijzen van locaties nabij Bosscherveld, Itteren, Aan de Maas, Meers en Schipperskerk waarbinnen, voor de duur van de uitvoering, het stationeren van verwerkingsinrichtingen mogelijk is. Binnen raandvoorwaarden vanuit milieu en ruimte wordt voor de inpassing van de overige elementen van verwerking en transport flexibiliteit betracht.

2.2.5

LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

- Aardkundige waarden

Rijksbeleid en provinciaal beleid

Het Grensmaasgebied maakt deel uit van twee in de Nota Landschap (1992) onderscheiden landschapstypen: het Rivierengebied en voor een klein deel het Heuvelland. Hier gelden voor het behoud en/of herstel van de aardkundige waarden de volgende specifieke aandachtspunten:

- Aansluiten bij de ordende werking van het reliëf.
- Rekening houden met de visueel-ruimtelijke werking van het reliëf.

- Aandacht voor het behoud van richels, banken en geulen in de niet-ontgronde delen van het rivierbed.

Het Maasdal maakt tevens deel uit van het te realiseren gedeelte van het Nationaal Landschapspatroon. Bij de realisatie van het nagestreefde landschapstype gelden voor aardkundige waarden twee uitgangspunten:

- De nieuwe ruimtelijke ontwikkeling moet rekening houden met de bestaande aardkundige waarden.
- Spontane ontwikkeling van de aardkundige waarden vindt plaats door het scheppen van condities (bijv. riviervverbreding) en moeten passen in het nagestreefde landschapstype. De door het Rijk gehanteerde criteria vormen hierbij de leidraad.

Als algemene doelstelling in de provinciale Beleidsnota Natuur en Landschap (1995-1999) geldt de bescherming van aardkundig waardevolle gebieden.

Hoofddlijn van beleid

- Behoud van duidelijk herkenbare, onvervangbare en (inter)nationaal zeldzame aardkundige waarden in het omringende cultuurlandschap. Dit geldt in het bijzonder voor een aantal geselecteerde gebieden.
- Het scheppen van condities voor spontane ontwikkeling van aardkundige waarden die horen bij een levende grindrivier en meer natuurlijke beeklopen.

- Archeologie

Europees beleid

Het EG-Verdrag van Malta (1992) regelt de bescherming van het bodemarchief. Kernpunt van het verdrag is de zorgvuldige afweging van belangen bij ingrepen in de bodem. Het verdrag geeft aan dat de veroorzaker van een verstoring van het bodemarchief financieel verantwoordelijk is voor een archeologisch onderzoek vooraf en een eventueel noodzakelijke opgraving daarna. Voor de uitvoering van het Grensmaas project, waarbij verstoring van het bodemarchief op een aantal plaatsen onvermijdelijk is, vormt dit aspect een belangrijk gegeven.

Rijksbeleid

Behoud van het bodemarchief, het niet verstoren van de bodem en de daarin aanwezige unieke informatie zijn de belangrijkste uitgangspunten van het landelijke beleid voor de archeologie. De Monumentenwet van 1988 is het belangrijkste instrument voor de bescherming van het archeologische erfgoed in Nederland.

Voor de bescherming van het bodemarchief op provinciaal niveau vormt de Archeologische Monumentenkaart Limburg (AMKL) de eerste bron van informatie. Omdat het bodemarchief in Limburg maar ten dele bekend is, geeft deze kaart alleen aan waar zeker belangrijke archeologische sporen in het geding zijn. Het is geen vrijbrief voor de gebieden die niet op deze kaart voorkomen.

In 1999 is de Nota Belvédère over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting verschenen. Deze beleidsnota is ook van toepassing voor het Grensmaasgebied: de deellocaties Borgharen, Itteren, Aan de Maas behoren tot het Belvédèregebied Heuvelland. Inzet van de Nota Belvédère is behoud van cultuurhistorische waarden door inpassing in het landschap. De nota Belvédère is een uitwerking van de voornemens uit de Cultuurnota en nota over het Architectuurbeleid.

De Nota Belvedere vormt dan ook een belangrijke bouwsteen van de in voorbereiding zijnde Nota Ruimte. De centrale doelstelling van het beleid luidt: “ de cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte, en het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen”.

Op grond van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening (VINAC 1998) hebben alle burgers en overheden reeds de verplichting cultuurhistorie op een volwaardige wijze bij hun planvorming te betrekken, waarbij het herkenbaar houden van de historisch gegroeide ruimtelijke situatie en het bodemarchief voorop staat. Specifiek voor het landelijk gebied wordt aanvullend opgemerkt dat “ ruimtelijke ingrepen en inrichtingsactiviteiten die het algehele karakter, de wezenlijke kenmerken en de samenhang en waarden van natuurgebieden en karakteristieke landschappen kunnen schaden, niet dan in het geval van zwaarwegende maatschappelijke belangen in uitvoering worden genomen”. Voor instandhouding en verdere ontwikkeling van bijzondere waarden ligt de verantwoordelijkheid mede bij de provincies. Provincies (of regionale samenwerkingsverbanden) dragen verantwoordelijkheid voor vormen van gebiedsgerichte versterking van de leefomgeving, inclusief de cultuurhistorie. Dit krijgt vorm door gebiedsgericht beleid, regievorming en een gebiedsgerichte aanpak van de beleidsuitvoering.

Provinciaal beleid

De Provincie Limburg heeft vooruitlopend op de implementatie van de het verdrag van Malta archeologische waarden een vaste plaats gegeven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). In het POL wordt de ruimtelijke component van het archeologie beleid als onderdeel van het cultuurhistorisch beleid verwoord. Archeologisch erfgoed dient in situ beschermd te worden. Hiertoe moeten bij voorgenomen ruimtelijke activiteiten de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart worden gebracht. Als het niet mogelijk is de archeologische waarden te behouden en het bodemarchief verstoord raakt, moet de veroorzaker de kosten voor zijn rekening nemen die nodig zijn om de archeologische informatie die in de bodem ligt opgeslagen, veilig te stellen. Dit uitgangspunt staat gepreciseerd in de Provinciale Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling Limburg.

Gebieden die volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarden hebben, dienen voor aanvang van de grondwerkzaamheden onderzocht te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Wanneer blijkt dat deze archeologische waarden bedreigd worden door de uitvoering van de plannen kan er een gedegen afweging gemaakt te worden tussen aanpassen van de (bouw)plannen of nader archeologisch onderzoek. In beginsel streeft men behoud van archeologische waarden in situ na. Door de uitvoering van het POL-Grensmaas zullen archeologische waarden verloren gaan. Op een aantal punten is het oorspronkelijke plan aangepast om archeologische waarden te behouden. Voor de te vergraven gebieden wordt archeologisch onderzoek uitgevoerd ten einde de archeologische informatie (voor latere) generaties te behouden.

Hoofddlijn van beleid

Het inventariseren en behouden van archeologische vindplaatsen in het Grensmaasgebied door:

- Binnen de winplaatsen en de gebieden waar vaste verwerkingsinrichtingen zijn voorzien en waar behoud veelal niet mogelijk is, nader onderzoek uit te voeren zo nodig gevolgd door opgravingen.
- Vanuit private partijen te voorzien in archeologische begeleiding tijdens de ontgrondings- en inrichtingswerkzaamheden.
- Buiten de win- en verwerkingzones streven naar behoud van het bodemarchief.

- Historische geografie

Rijksbeleid en provinciaal beleid

De Nota Landschap (1992) van het Rijk geeft aan dat de mogelijkheid om de ontstaansgeschiedenis van een landschap te ervaren een belangrijk onderdeel is in het streven naar een esthetisch waardevol landschap. Naast archeologische waarden en monumenten van bouwkunst bieden historisch-geografische elementen deze oriëntatie in de tijd. Verwezen wordt ook hier naar de eerder genoemde Nota Belvédère.

Hoofddlijn van beleid

De uitvoering van het POL-Grensmaas leidt in een deel van het Grensmaasgebied onvermijdelijk tot het verdwijnen van historisch-geografische waarden. Alleen binnen het resterende cultuurlandschap is behoud en versterking van deze waarden mogelijk, waarbij ook de relatie met de aanwezigheid van monumenten behouden dan wel versterkt moet worden. De nadruk ligt op het behouden en herstellen van historisch-geografische waarden in het cultuurlandschap binnen het Grensmaasgebied.

- Visueel-ruimtelijk verschijningsvorm

Rijksbeleid en provinciaal beleid

Het Grensmaasgebied behoort volgens de Nota Landschap (1992) tot de categorie 'te realiseren Nationaal Landschapspatroon' waarin het landschapsbeleid gekoppeld is aan de inpassing van een groot natuurontwikkelingsproject uit de EHS. Vanuit het landschapsbeleid moet deze inpassing de identiteit van het landschap versterken. Het Nationaal Landschapspatroon bestaat uit gebieden met patronen en elementen, die van nationale betekenis zijn voor de identiteit van het Nederlandse landschap. Het provinciale beleid richt zich op het handhaven en uitbouwen van de visueel landschappelijke schoonheid van het Limburgse landschap en het zichtbaar houden van de hoofdlijnen van de landschapsstructuren. In de provinciale basisstructuur van de landschappen in Limburg hoort het Grensmaasgebied tot het rivierenlandschap. Naast de bescherming van cultuurhistorische belangen dient de natuurontwikkeling benut te worden om de kwaliteit van het landschap te verhogen.

Hoofddlijn van beleid

Voor de ruimtelijke inpassing van het door grootschalige natuurontwikkeling ontstane Het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas is ook een nieuwe inrichting van het omringende cultuurlandschap nodig. De ontkenning van deze noodzaak zou leiden tot een harde zonering binnen het Grensmaasgebied waarin het Rivierpark en het omringende cultuurlandschap als het ware met de ruggen naar elkaar toe liggen.

De nadruk ligt op het als één samenhangend rivierenlandschap ontwikkelen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en de nieuwe inrichting van het omringende cultuurlandschap.

2.2.6

MILIEU

Bodemkwaliteit

Zowel de wetgeving als het beleid ten aanzien van bodemverontreiniging, en de maatschappelijke acceptatie hiervan, zijn reeds enige jaren sterk in ontwikkeling. Deze ontwikkelingen moeten leiden tot het wegnemen van de maatschappelijke stagnatie rond de aanpak van de structureel aanwezige bodemverontreiniging en tot het verbeteren van het milieurendement van te treffen saneringsmaatregelen. Dit nieuwe beleid wordt aangeduid met Actief Bodembeheer. Bij de beschrijving van de stand van zaken inzake Actief bodembeheer wordt onderscheid gemaakt naar de stand van zaken voor de aanpak van grootschalige diffuse verontreiniging enerzijds en de aanpak van puntbronnen anderzijds.

Rijksbeleid en provinciaal beleid (diffuse bodemverontreiniging)

Veel van de oevergronden langs de grote en kleinere rivieren in Nederland zijn door sedimentatie van verontreinigd slib verontreinigd geraakt, met name met zware metalen en PAK. Gesproken wordt van een (grootschalige) diffuse bodemverontreiniging. Deze verontreiniging heeft een dermate grote omvang dat ze leidt tot stagnatie in de uitvoering van rivierkundige werken en natuurontwikkelingsprojecten binnen het reguliere beleid. De problematiek aangaande de diffuse bodemverontreiniging en de nadelige invloed hiervan op de herinrichtingsprojecten in de rivieren is aanleiding geweest voor de beleidsnotitie

Actief Bodembeheer Rivierbed – omgaan met verontreinigd sediment in de grote rivieren. In de beleidsnotitie als landelijk beleidskader worden randvoorwaarden gegeven voor het omgaan met diffuus verontreinigd, gebiedseigen riviersediment dat vrijkomt bij de inrichtingsmaatregelen.

- Actief Bodembeheer Maas als regionale uitwerking van het landelijk beleidskader

De beleidsnotitie Actief bodembeheer Maas (ABM) vormt de gebiedsgerichte, regionale uitwerking van de landelijke beleidsnotitie voor de Maas van Eijsden tot Hedel.

Deze beleidsnotitie is opgesteld door de provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland en door Rijkswaterstaat Dienst Limburg. De definitieve beleidsnotitie is in de vorm van de POL-aanvulling Actief bodembeheer Maas in februari 2003 vastgesteld.

De in de beleidsnotitie geformuleerde mogelijkheden voor het omgaan met de grote hoeveelheid vrijkomende diffuus verontreinigde weerdgrond geven, als invulling van het begrip 'Actief bodembeheer', een plaats aan zowel maatschappelijke baten (milieuwinst) als aan maatschappelijke lasten (kosten).

Concreet betekent dit dat bij de uitvoering van inrichtingsmaatregelen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten een zo groot mogelijke milieuverbetering wordt nagestreefd binnen ABM, met andere woorden dat het ALARA-beginsel wordt toegepast. ABM vormt het toetsingskader voor het bevoegde gezag in het kader van vergunningverlening en handhaving.

Het provinciale beleid ten aanzien van de grootschalige diffuse bodemverontreiniging in het Maasdal is vastgelegd in de beleidsnotitie ABM. Dit beleid wordt als volgt gekenmerkt:

- De uitvoering van ingrepen wordt gecombineerd met de sanering van dat deel van het geval van ernstige bodemverontreiniging waar de ingreep is gepland. Hierbij moet de sanering leiden tot een situatie waarbij de kwaliteit van de leeflaag is afgestemd op het herverontreinigingsniveau en op de functie die gerealiseerd wordt.
- Om bij de uitvoering van inrichtingsmaatregelen meer mogelijkheden te bieden voor de toepassing van de vrijkomende weerdgrond, zijn in het beleid ABM diverse verwerkingsopties binnen het riviersysteem ontwikkeld. Het gaat hier om bodem blijft bodem, bodem wordt bouwstof en bergen in plassen / kleischermen / depots.
- Per concreet inrichtingsplan kunnen verschillende (combinaties van) verwerkingsopties mogelijk zijn. In dat geval moet een keuze gemaakt worden. Deze keuze wordt gemaakt door, met behulp van de afwegingssystematiek uit ABM, de bereikte milieueffecten af te wegen tegen de daarvoor te maken kosten.

- Bodem blijft bodem

Kenmerk van deze verwerkingswijze is dat de vrijkomende bodem weer dezelfde functie krijgt als het voor ontgraving had ("bodem blijft bodem"). Eindigheid en terugneembaarheid is hier niet van toepassing.

Voorbeelden van bodem blijft bodem zijn: "het terugzetten van de oorspronkelijk aanwezige deklaag na ontgraving van een delfstof", "het egaliseren van een locatie en het opvullen van ondiepe ontgravingen door het verplaatsen van weerdgrond binnen deze locatie", "het aanleggen van natuurvriendelijke oevers" of "het verondiepen van ondiepe bestaande plassen". Ook het terugplaatsen van weerdgrond waaruit grove bestanddelen zijn afgezeefd kan plaatsvinden binnen de optie bodem blijft bodem.

Aan deze verwerkingswijze wordt de eis gesteld dat de kwaliteit van de toe te passen bodem is afgestemd op het herverontreinigingsniveau en op de functie die gerealiseerd wordt.

- Bodem wordt bouwstof

Van deze vorm van toepassing is sprake indien vrijkomend materiaal zonder vooraf een bewerking te ondergaan wordt toegepast als bouwstof in een werk. Het kenmerkende verschil met bodem blijft bodem is dus dat het materiaal een nieuwe functie krijgt, te weten bouwstof. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de toepassing van klei in dijken en kades. Bij de definitie van "werk" is aangesloten bij de definitie van dit begrip in het Bouwstoffenbesluit. Essentieel bij de definitie van "werk" is de terugneembaarheid van de toegepaste bouwstof, de eindigheid van de toepassing.

Het beleid ABM wijzigt het bestaande beleid niet ten aanzien van de toepassing bodem wordt bouwstof. Dit betekent dat diffuus verontreinigde weerdgrond in werken kan worden toegepast onder de voorwaarden van het Bouwstoffenbesluit.

- Bergen in kleischermen / plassen / depot

Bij bergen in kleischermen / plassen / depots is geen sprake van een eindige toepassing: de weerdgrond wordt op of in de bodem gebracht met het doel het daar te laten. Een depot kan naast de functie berging een tweede functie hebben, die van civiel-, cultuur- of natuurtechnische aard kan zijn.

Voorbeelden van depots met een tweede functie naast berging zijn: “het opvullen van bestaande putten om ter plaatse natuurontwikkeling mogelijk te maken” of “de aanleg van overgedimensioneerde kleischermen die een functie hebben in het tegengaan van verdroging”. De depots moeten voldoen aan de milieuhygiënische eisen uit het “Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie”.

Naast milieuhygiënische eisen wordt aan bergen in kleischermen / plassen / depots ook een eis gesteld met betrekking tot de minimale grootte hiervan. Deze eisen worden vooral ingegeven met het oog op het beheer. Voor de verwerkingsoptie bergen in kleischermen / plassen / depots wordt uitgegaan van een minimale omvang van 100.000 m³.

Rijksbeleid en provinciaal beleid (puntbronnen)

Voor aanpak van de puntbronnen is in het kader van BEVER (Beleidsvernieuwing bodemsanering) een nieuwe saneringsaanpak ontwikkeld. De essentie hiervan is dat de bodemkwaliteit van de leeflaag (bovenste meter) wordt gezien in relatie tot het gewenste gebruik en dat de mobiele verontreinigingen in de ondergrond kosteneffectief worden aangepakt. Voor de landbodem is deze aanpak vastgelegd in het document Van Trechter naar Zeef en in het rapport van de werkgroep A5.

Alhoewel voor waterbodems (waartoe het plangebied formeel behoort) deze nieuwe aanpak van de bodemsanering nog niet is vastgelegd kunnen we er van uitgaan dat op (korte) termijn de beleidsvernieuwing ook doorgetrokken zal worden naar de waterbodems en dat hierbij zo veel mogelijk zal worden aangesloten bij de aanpak voor de landbodems.

Mocht deze beleidsvernieuwing voor de waterbodems op zich laten wachten dan biedt het bestaande beleid, gebaseerd op de saneringsregeling uit de Wet bodembescherming, voldoende mogelijkheden voor een doelmatige aanpak. Uitgangspunt bij de sanering van dergelijke verontreinigingen is het herstel van de multifunctionaliteit van de bodem.

Afwijkingen hiervan zijn mogelijk vanwege voor de saneringslocatie specifieke omstandigheden van technische, milieuhygiënische of financiële aard, waardoor de uitvoering van een dergelijke sanering niet wenselijk of doelmatig wordt geacht. In dat geval kan worden overgegaan tot uitvoering van een IBC-sanering, waarbij de verontreiniging niet of niet volledig wordt weggenomen, maar de blootstellings- en verspreidingsrisico's die hier uit voortvloeien tot een aanvaardbaar niveau worden teruggedrongen.

Uit het m.e.r. is gebleken dat zich binnen de afgravingslocaties een aantal gevallen van lokale bodemverontreiniging bevindt. Deze zogenaamde puntverontreinigingen worden bij uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 gesaneerd. De sanering van de puntverontreinigingen dient te geschieden conform de wettelijke bepalingen. Uitgangspunt is dat alle gebiedsvreemde materiaal dat vrijkomt bij de sanering buiten het projectgebied wordt verwerkt en dus niet in de dekgrondbergingen.

Daarnaast liggen enkele puntverontreinigingen in het gebied met de ingreep 'onvergraven natuur'. Sanering van deze puntverontreinigingen is niet noodzakelijk.

Van puntverontreinigingen die niet worden gesaneerd wordt wel beoordeeld of deze zich in posities bevinden die gevoelig zijn voor erosie door de Maas. Uiteraard zal met de uitvoering van beschermende maatregelen worden voorkomen dat verontreinigende stoffen uit deze puntverontreinigingen door afkalving zich met het oppervlaktewater gaan verspreiden.

Materialen die vrijkomen bij de sanering van lokale gevallen van verontreiniging moeten op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze worden verwerkt, rekening houdend met de van toepassing zijnde regelgevingen (Besluit stortplaatsen en Stortverboden afvalstoffen, Wet belasting op milieugrondslag, etc.).

Voor de materialen uit de puntbronnen staan de volgende verwerkingswijzen open:

- Reinigen van de reinigbare grond afkomstig uit deze puntbronnen.
- Storten van de niet reinigbare grond en van het overige materiaal in een daartoe geschikte stortplaats buiten het plangebied.
- Hergebruik als bouwstof in een werk, mits de kwaliteit voldoet aan de eisen die het Bouwstoffenbesluit daaraan stelt.
- Bewerken tot een bouwstof die aan de eisen uit het Bouwstoffenbesluit dan wel aan de eisen van een Wet milieubeheervergunning voldoet, bijvoorbeeld met behulp van koude immobilisatie-technieken.

Hoofdpijn van beleid

Aansluitend op bovenbeschreven beleidsvisies geeft het provinciaal beleid ten aanzien van actief bodembeheer nadere sturing aan de wijze waarop kan worden omgegaan met de niet-vermarktbaar specie: de (verontreinigde) bovengrond, eventuele stoorlagen in de grindpakketten alsmede de 'mors' die vrijkomt bij de verwerking van zand en grind:

- Het bergen van niet-vermarktbaar grond in daarvoor bestemde diepere grindwinningen ten oosten van de rivierverruiming, vindt zoveel mogelijk plaats buiten de directe invloedssfeer van de rivier maar binnen het rivierbed. Hiertoe zijn dekgrondbergingen aangeduid.
- De verwerking van materialen afkomstig uit de puntbronnen in het gebied vindt plaats buiten het projectgebied.

Geluid en trillingen

Rijksbeleid en provinciaal beleid

In het Nationaal Milieubeleidsplan is aangegeven dat er naar gestreefd wordt om het aantal gehinderden terug te brengen naar het niveau van 1985, terwijl ernstige hinder niet voorkomt. Hierbij richt het Rijk zich op vermindering van het aantal ontheffingen in het kader van de Wet geluidhinder en intensivering van de uitvoering van saneringsmaatregelen voor industrie- en wegverkeerslawaaï. Verder bestaat een streven naar de ontwikkeling van stil materieel, voor alle vormen van transport, dat evenwel Europees dient te worden opgepakt. Een gebiedsgerichte doelstelling is niet opgenomen, dit betekent dat voor niet-woonfuncties geen doelstellingen geformuleerd zijn.

Het provinciaal beleid is erop gericht het aantal woningen met een geluidbelasting van 55 dB(A) of meer ten gevolge van industrie te doen afnemen. Voor verkeerslawaaï zijn geen specifieke doelen gesteld.

Het primaat van beperking van hinder door verkeer op gemeentelijke wegen ligt bij de betreffende gemeente zelf (verkeersplanning, verlening hogere waarden). Voor provinciale wegen geldt dat stil asfalt wordt toegepast daar waar technisch mogelijk en zinvol. Voor overige bronnen is geen specifiek beleid ontwikkeld; voor de uitvoering van het Grensmaasproject is daarom een aantal uitgangspunten ontwikkeld.

Naast aspecten als geluidbelasting, piekgeluiden en hinder als gevolg van het ontgraven, transporteren en verwerken van dekgrond en grond, kunnen de activiteiten op en rondom de grindwinplaatsen ook laagfrequent geluid veroorzaken. Dit geluid is, vergeleken met hoger frequent geluid, tot op relatief grote afstand van de locatie waarneembaar en kan tot hinder bij bewoners leiden.

Momenteel is er nog geen wettelijk toetsingskader voor laagfrequent geluid. De Provincie Limburg stelt zich echter op het standpunt dat, ondanks het ontbreken van wettelijke toetsingskaders, voldoende inzicht moet zijn in de mate van hinder voor personen welke door laagfrequent geluid zou kunnen optreden.

De Provincie Limburg wil, voordat de grindwinning aanvangt, kunnen voorspellen tot op welke afstand schade door trillingen of trillingshinder in woningen door grindwinning zou kunnen optreden en op welke wijze schade en hinder zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Door de Provincie Limburg is een beoordelingsmethode voor laagfrequent geluid opgesteld waarbij gebruik is gemaakt van verschillende (recente) onderzoeksrapporten. Deze beoordelingsmethode heeft betrekking op:

- De beoordelingscurve voor laagfrequent geluid gebaseerd op de Verdammen-curve waarbij 3-10% van de doorsnee bevolking hinder vanwege laagfrequent geluid zou ondervinden.
- Toetsmethode voor laagfrequent geluid: een bepalingssystematiek is opgesteld waarmee het laagfrequente geluiddrukkniveau aan de gevel van de woningen kan worden bepaald. Deze is gebaseerd op alle factoren die van belang zijn in de beschrijving van de geluidoverdracht van grindschepen naar de woonomgeving.

Meetprotocollen voor het laagfrequente en hoorbare deel van het door de winwerktuigen uitgestraald geluid: een meetprotocol waarmee voor ieder type in te zetten grindwinschip de geluidemissie (het geluidvermogen) moet worden bepaald op basis van diverse geluidmetingen en diverse omgevingsparameters. Deze emissie geldt dan als startpunt in de toetsing van het geluiddrukkniveau bij de woningen.

Relevante trillingen ontstaan wanneer de bak van een graafmachine of laadschop in de afgravingsrand van het grindpakket wordt gedreven. Ook bij de afvoer per as kunnen trillingen ontstaan. Uit een trillingsonderzoek dat ten behoeve van het proefproject Meers is uitgevoerd blijkt dat, wanneer de afstand van woningen tot het graven in vast grind, minder dan 40 meter bedraagt er sprake kan zijn van hinder door trillingen. Bij het rijden van vrachtwagens kan hinder ontstaan wanneer de afstand van de rijlijn tot de woning minder dan 10 meter bedraagt. Schade door trillingen is dan echter uitgesloten.

Hoofddijn van beleid

- Het minimaliseren van de geluidshinder tijdens de uitvoering van het Grensmaasproject, door de inzet van tijdelijke best beschikbare technische middelen in combinatie met een uitgekiende fasering van de uitvoering.
- Voor de beoordeling van trillinghinder door grindwinschepen wordt, net als de beoordeling van trillingen als gevolg van graafmachines en het transport, gebruik gemaakt van het bestaande normenstelsel van de SBR-richtlijnen.
- De meest recente inzichten methodes en inzichten dienen te worden gebruikt, waarbij voortschrijdend inzicht gedurende de lange looptijd van het project tot actualisering van meetmethodes moet leiden.

Door de provincie is een beoordelingsmethode voor laagfrequent geluid opgesteld, die voor het Grensmaasproject zal worden gebruikt. Daarbij is gebruik gemaakt van diverse (recente) onderzoeken. Daarnaast wordt een meetprotocol gehanteerd om de laagfrequente geluidemissie van baggerschepen (als belangrijkste bron van laagfrequent geluid) te kunnen bepalen en te beoordelen.

Stof

Rijksbeleid en provinciaal beleid

Bij het afgraven, verladen en transporteren van grind, zand en klei kan verstuiwing van stof optreden. In sommige gevallen kan dit leiden tot hinder, bijvoorbeeld doordat wasgoed, ramen, auto's of kassen (overmatig) worden bevuild. Deze zichtbare hinder wordt veroorzaakt door het grof stof, dat geen problemen voor de gezondheid met zich mee brengt. (Mede) daarom kent Nederland geen normen voor de uitstoot (emissie) of maximale concentratie in de buitenlucht voor grof stof, zoals we die wel kennen voor bijvoorbeeld stikstofdioxide, zwavel dioxide en fijn stof. Dit betekent niet dat er in het geheel niets is geregeld voor de problematiek rond stofhinder. In de Nederlandse emissierichtlijn (NeR) zijn eisen opgenomen voor de inzet van materieel, uitvoering van werkzaamheden en uitvoering van maatregelen die moeten leiden tot de beperking van stofemissie.

Bij de uitvoering van het project Grensmaas wordt uitgegaan van het zoveel mogelijk toepassen van de emissiebeperkende maatregelen daar waar stofhinder als gevolg van het Grensmaasproject op kan treden. Er wordt hierbij uitgegaan van de maatregelen zoals die in de NeR zijn genoemd. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het vervoer van afgegraven materiaal per as. Het opstuiven van stof zal daar waar nodig onder andere worden beperkt door het bevochtigen van de interne werkwegen.

Hindersituaties worden voorkomen door in de ruimtelijke ordening terughoudend te zijn met bouwplannen binnen de zones van de diverse milieucomponenten, met name in zones rond grote infrastructurele of industrieprojecten.

Hoofdlijn van beleid

- Het zo veel mogelijk voorkomen van stofhindersituaties door het zo goed mogelijk inzetten van het ruimtelijk instrumentarium, alsmede emissiebeperkende maatregelen tijdens de uitvoering van het Grensmaasproject.

Zwerfvuil

Provinciaal beleid

De verspreiding van zwerfvuil wordt in de huidige situatie gezien als een groot probleem. Na elk hoogwater blijft een grote hoeveelheid afval achter. Dit wordt ingevangen in afrasteringen en begroeiing, en blijft achter op oevers, akkers en weilanden. De belangrijkste bronnen liggen verspreid langs de zijrivieren van de Maas in Wallonië.

Het beleid is er op gericht door voorlichting, educatie, bronnenonderzoek en handhaving de belasting van de Maas met zwerfvuil te verminderen. Daarnaast zal het zwerfvuil na een hoogwaterperiode opgeruimd dienen te worden.

De realisatie van het Grensmaasplan heeft op de verspreiding van de onderstaande effecten:

- Voor regelmatig terugkerende gebeurtenissen (een frequentie van eens per jaar) zal het oppervlak van het Grensmaasgebied dat overstroomd toenemen en hiermee ook het oppervlak waarover zwerfvuil zich verspreidt;
- Voor extreme gebeurtenissen, met herhalingstijden groter dan 10 jaar, geldt dit niet. In dan geval geldt dat het overstroomde oppervlak gelijk blijft of juist afneemt;
- Daar waar afrasteringen verdwijnen door het uit productie nemen van akkers en of weilanden verdwijnt een belangrijke obstructie waarin materiaal wordt ingevangen;
- Begroeiing in natuurgebieden leidt tot een toename van obstructies, waarin vuil kan worden ingevangen. Begroeiing slibt overigens snel dicht en werkt dan als een filter dat verdere verspreiding van materiaal in natuurgebieden voorkomt.

Hoofdpijnen van beleid

- Het zoveel mogelijk voorkomen en verminderen van grootschalige verspreiding van zwerfvuil door internationaal overleg met België en Frankrijk, voorlichting, educatie, bronnenonderzoek en handhaving.

2.2.7

WATER

Oppervlaktewater

Internationaal beleid

Internationale afspraken over de aanpak van de waterverontreiniging zijn in 1987 gemaakt met de ondertekening van de Rijn- en Noordzeeactieprogramma's. In 1994 hebben de Maasoeverstaten het 'Verdrag ter bescherming van de Maas' ondertekend. In dit verdrag zijn doelstellingen en beginselen van onderlinge samenwerking bij de verbetering van de waterkwaliteit vastgelegd.

De staten en gewesten in het stroomgebied van de Maas verplichten zich hiermee te streven naar een integraal beheer van de Maas. In 2002 is het Maasverdrag gesloten.

De Internationale Maascommissie stemt af en geeft adviezen aan de verdragsstaten over met name waterkwaliteit, maar ook waterkwantiteit.

In 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water vastgesteld. Deze richtlijn gaat uit van een stroomgebiedsbenadering. De EKW stelt tot doel om te komen tot een goede ecologische en chemische toestand in 2015.

Rijksbeleid

De Vierde Nota Waterhuishouding en het Beheersplan voor de Rijkswateren, bevatten het rijksbeleid voor waterkwaliteit dat is gericht op het tegengaan van verontreiniging. Hierbij staat de brongerichte aanpak voorop (emissiebeleid). In tweede instantie wordt door middel van gebiedsgerichte maatregelen gestreefd naar kwaliteitsverbetering. Het beleid gaat onder andere uit van functiegerichte kwaliteitsdoelstellingen en het stand-still-beginsel. De Vierde Nota Waterhuishouding zal in de toekomst worden geactualiseerd naar de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water.

Doel van deze richtlijn is te komen tot een goede fysisch chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater. De Grensmaas maakt deel uit van het internationale stroomgebied van de Maas. De Europese Kaderrichtlijn Water (EKW) wordt in verschillende fasen geïmplementeerd. Aan iedere fase zijn doelstellingen verbonden.

In de eerste fase dient het oppervlaktewater ingedeeld te worden in waterlichamen. Deze waterlichamen dienen gecategoriseerd en getypeerd te worden met een daarbij behorende referentietoestand. De referentietoestand bestaat uit chemische normen en ecologische doelen. Dit is de meetlat voor het halen of niet halen van de doelstellingen van de EKW. De genoemde fasen dienen in 2003 gestart te worden. Aan de Grensmaas als oppervlaktewater met een belangrijke natuurwaarde, is de ecologische doelstelling van het middelste en hoogste niveau toegekend. Daarnaast is ook de functie 'water voor zalmachtigen' toegekend. Met het aanduiden van deze functie wordt ingespeeld op het gewenste ecologische herstel van de rivier en internationale afspraken. Tenslotte is aan de Grensmaas ook de functie 'drinkwaterwatervoorziening' toegekend.

2.1.6 Beleidslijn Grote Rivieren (2006)

In de afgelopen eeuwen is veel ruimte aan de rivier ontnomen, met het gevolg dat de rivieren zijn ingeklemd tussen dijken die steeds hoger zijn gemaakt. Door de bevolkingsontwikkeling en de economische groei zijn de te beschermen waarden sterk toegenomen. Als een overstroming zou plaatsvinden, zijn de gevolgen enorm. Deze kwetsbaarheid van ons land, tezamen met de ongunstige verwachtingen over klimaatveranderingen en zeespiegelrijzing, maken duidelijk dat een duurzame bescherming tegen hoogwater, zowel nu als in de toekomst, hoge prioriteit moet hebben. De dreigende overstromingen in 1993 en 1995 hebben bewezen dat het probleem niet moet worden onderschat.

Om een goede afweging te kunnen maken bij elke nieuwe ingreep in het rivierbed, zodat de rivier de ruimte behoudt die zij nodig heeft voor de afvoer van maatgevend hoogwater, is in 1996 de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier tot stand gekomen. Na verloop van jaren werd deze beleidslijn ten aanzien van regionale ruimtelijk economische ontwikkelingswensen en mogelijkheden als te restrictief ervaren. Mede op basis van de resultaten van de evaluatie en ervaringen in de praktijk is besloten om de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier aan te passen. De nieuwe Beleidslijn Grote rivieren biedt meer ontwikkelingsmogelijkheden voor initiatieven die een positief effect hebben voor het rivierbeheer en voor de ruimtelijke en economische kwaliteit van het betreffende gebied.

Het uitgangspunt van de Beleidslijn Grote rivieren is het waarborgen van een veilige afvoer en berging van rivierwater, onder normale en onder maatgevende hoogwaterstanden, en het bieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor overheden om te zorgen voor een goede ruimtelijke ordening. De beleidslijn gaat uit van een eigen risico en verantwoordelijkheid ten aanzien van ontstane schade door hoogwater voor activiteiten in het rivierbed. Initiatiefnemers in het rivierbed zijn zelf aansprakelijk voor schade en zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om zich tegen potentiële schade te beschermen.

De Beleidslijn Grote rivieren heeft als doelstellingen:

- De beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden.
- Ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid van rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

Het afwegingskader in deze beleidslijn is bedoeld om te kunnen beoordelen of activiteiten kunnen plaatsvinden in het rivierbed, en zo ja, onder welke voorwaarden. De beleidslijn zelf is geen instrument om actief rivierverruiming uit te voeren. Daarvoor bestaan andere kaders en procedures. Wel biedt het afwegingskader mogelijkheden voor initiatieven om binnen de gestelde voorwaarden rivierverruimende maatregelen uit te voeren. De Beleidslijn Grote rivieren is het kader voor beoordeling van initiatieven in het rivierbed. Daarbij wordt uitgegaan van een integrale afweging.

In het gedeelte van het rivierbed waar het stroomvoerend regime geldt worden in principe alleen "riviergebonden" activiteiten toegestaan. Het geldt een "ja, mits" afweging; dat wil zeggen, dat deze riviergebonden activiteiten zijn toegelaten wanneer aan de gestelde rivierkundige voorwaarden wordt voldaan. Het betreft hier een beperkt aantal nader omschreven activiteiten, waarvan op voorhand duidelijk is dat situering buiten het rivierbed niet mogelijk of niet wenselijk wordt geacht. Het gaat daarbij om activiteiten en (bouw-) werken ten behoeve van het rivierbeheer of de (beroeps-) scheepvaart, of andere functies of vormen van gebruik die heel specifiek aan de rivier zijn gebonden. Vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover gekoppeld aan vervoer over de rivier, wordt specifiek genoemd als riviergebonden activiteit.

Provinciaal beleid

Het beleid zoals dat op rijksniveau is neergelegd voor de rijkswateren geldt in grote lijnen op provinciaal niveau voor de regionale wateren.

Het provinciale beleid aangaande de kwaliteit van regionale oppervlaktewateren is neergelegd in het Provinciaal Omgevingsplan (POL, 2001) en houdt onder andere in dat er een inspanningsverplichting geldt om in 2006 de MTR (Maximaal Toelaatbaar Risico) te halen. Hiervoor kan ook gekeken worden naar de RWSV streefbeelden (Regionale Water Systeem Verkenningen) en de (nieuwe) beheerplannen van de waterschappen.

Het POL is gebaseerd op de Vierde Nota Waterhuishouding. Een goede waterkwaliteit wordt essentieel geacht voor de ontwikkeling van gezonde ecosystemen. Mogelijkheden ter verbetering van de waterkwaliteit worden gezocht in voortzetting van de sanering van lozingen van zuurstofbindende stoffen, alsook in het terugdringen van de belasting van watersystemen met nutriënten en microverontreinigingen. Diffuse bronnen van verontreiniging spelen hierbij een belangrijke rol.

De gewenste ontwikkeling van de regionale wateren is geconcretiseerd door het toekennen van ecologische en mensgerichte functies.

Aan de Geul, de Hemelbeek en de Kingbeek is reeds een specifiek ecologische functie toegekend. Voor de overige beken in het Grensmaasgebied geldt momenteel een algemeen ecologische functie.

De intentie bestaat om beken die een belangrijke ecologische verbinding vormen met waardevolle ecologische gebieden in het achterland, in het POL een specifiek ecologische functie te geven. Toekenning van een specifiek ecologische functie houdt in dat zowel het beheer, als het onderhoud optimaal zijn afgestemd op het ecologisch functioneren.

Plaats voor Water (2003)

In 2003 is door Provinciale Staten de nota "Plaats voor Water" vastgesteld. In deze nota is de provinciale visie op hoe om te gaan met water nader gepreciseerd. Voor de beleidsvelden die in dit verband van belang zijn worden daarin de volgende doelstellingen ontwerprichtlijnen en toetsingscriteria omschreven.

Wat betreft het thema veiligheid en wateroverlast is de doelstelling gericht op het voorkomen van problemen met veiligheid en hoogwateroverlast en het herstel van veerkrachtige watersystemen.

Hiervoor gelden als indicatieve ruimtelijke ontwerprichtlijnen:

- In beekdalen, droogdalen, kwelgebieden en depressies:
 - vermijden nieuwbouw en infrastructuur;
 - vermijden uitbreiding bestaande bebouwing, tenzij mogelijkheden voor behoud waterberging;
 - vermijden aantasting oorspronkelijk reliëf;
 - vermijden nieuwe vestiging landbouw of uitbreiding bestaande landbouw, tenzij verbetering omgevingskwaliteit bij handhaving retentiecapaciteit;
 - zoeken mogelijkheden voor vergroting van de beschikbare bergingscapaciteit;
- Bestemmen van agrarische gebieden voor tijdelijke inundatie.
- Maximaal benutten van infiltratiecapaciteit, met name binnen de infiltratiegebieden door afkoppeling van verhard oppervlak van het riool.
- Bij afkoppeling regenwater van riool hanteren van de voorkeursvolgorde hergebruik, infiltratie, lozing op oppervlaktewater, lozing op riolering;
- Het nemen van brongerichte maatregelen ter voorkoming van diffuse verontreiniging door afgekoppeld water.
- Het bestemmen van gronden voor infiltratievoorzieningen en waterbuffers ter verwerking van het afgekoppelde water.
- Beperken verhardingen (eventueel gebruik open verhardingen).
- Bestemmen en veiligstellen van waterkeringen (kaden)/opnemen van een beschermingszone in het rivierbed (rivierbed en zomerbed) van de Maas:
 - vermijden van (bouw)activiteiten in het stroomvoerende en waterbergende deel van het rivierbed van de Maas, behoudens uitzonderingen die de beleidslijn Ruimte voor de Rivier biedt ('ja, mits' en 'nee, tenzij' afwegingskader);
 - waarborgen van het beleid t.a.v. contourgebieden op grond van de beleidslijn Ruimte voor de Rivier (beschermingsniveaus 1:50 en 1:250, opvullen van open gaten / vervangende nieuwbouw en regeling hoogwaterschade);
 - benutten van mogelijkheden voor uitplaatsing van niet-grondgebonden landbouw (bijv. glastuinbouw en intensieve veehouderij);
 - benutten van kansen op het gebied van natuur, milieu, water en recreatie, met inachtneming van culturele waarden en beleidslijn Ruimte voor de Rivier;

Daarbij worden als toetsingscriteria de volgende aspecten aangegeven:

- Voorkomen afwenteling van hydrologische knelpunten.
- Behoud en ontwikkeling van ruimte voor afvoer en berging in beekdalen, droogdalen, kwelgebieden en depressies.
- Afvlakking van de hoogwaterpieken in Limburgse beken met 20 procent in 2018.
- Afkoppeling van verhard oppervlak van het riool op nieuwbouwlocaties binnen, respectievelijk buiten de aangewezen infiltratiegebieden van minimaal 80 procent, respectievelijk 60 procent.
- Bij bestaande bebouwing inspanningsverplichting gericht op bereiken van minimaal 20 procent afkoppeling in 2020.
- Voorkomen aantasting van het waterafvoerend en bergend vermogen van de Maas.
- Voorkomen aantasting van de mogelijkheden om afvoer capaciteit van de Maas te vergroten.

- Voorkomen overschrijding van de vereiste beschermingsniveaus in het stroomgebied van de Maas. (In rivierbed van de Maas 1:50 dorpen beschermd door kaden, 1:250 steden beschermd door kaden en 1:1250 voor overige gebieden).

Wat betreft het thema natuurlijke watersystemen geldt als doelstelling dat de inrichting en het beheer van de beken met een specifieke ecologische functie moet in 2018 op het gewenste ecologische kwaliteitsniveau zijn afgestemd. Hiervoor gelden als indicatieve ruimtelijke ontwerprichtlijn:

- Bestemmen van een bebouwingsvrije beschermingszone aan weerszijden van SEF en AEF-beken (primaire waterloop inclusief onderhoudspad) en een indicatieve inrichtings- en meanderzone aan weerszijden van de beek, e.e.a. afhankelijk van de grootte van de beek.
- Aanvullend voor beken:
 - achterwege laten van migratiebelemmeringen voor waterorganismen;
 - vermijden beïnvloeding van de oorspronkelijke morfologie;
 - benutten kansen voor herinrichting van beektrajecten;
- Benutten van de ecologische potentie van water bij het leggen van de ecologische verbinding tussen stad en ommeland.

Daarbij worden als toetsingscriteria de volgende aspecten aangegeven:

- Waarborgen van voldoende ruimte en ontwikkelingsmogelijkheden voor watersystemen om aan het streefbeeld te kunnen voldoen.
- Aanduiding van beschermings-, inundatie- en meanderzones en inrichtingszones.
- Behoud en zo mogelijk toename van het beektraject dat aan de gewenste inrichting voldoet.

Wat betreft het thema scheepvaart geldt als indicatieve ruimtelijke ontwerprichtlijn:

- Bestemmen bebouwingsvrije zones langs vaarwegen (kanalen), die in beheer zijn bij Rijkswaterstaat. Voor niet vaarweggebonden bouwwerken is alleen onder voorwaarden bestemming van scheepsgeoriënteerde bouwwerken toegestaan.

Daarbij worden als toetsingscriteria de volgende aspecten aangegeven:

- Handhaven van de klasse-indeling van vaarwegen, met de daaraan gekoppelde bebouwingsvrije zone. In Limburg komen de vaarwegklassen II (20 meter) en V (30 meter) voor.

Waterschap Roer en Overmaas

Het Waterschap Roer en Overmaas heeft in 2004 het "Waterbeheersplan Waterschap Roer en Overmaas (2004-2007)" gepubliceerd. In dit plan zijn de rol, de doelstellingen, instrumenten en financiële middelen van het waterschap vastgelegd. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Het zorgdragen voor de veiligheid en bescherming tegen overstromingen en wateroverlast.
- De watersysteembenadering: de natuurlijke en samenhangende kringloop tussen atmosfeer, omgeving, bodemsysteem en oppervlaktewateren.
- De waterketenbenadering: de kringloop tussen waterwinning, menselijk gebruik en lozing van water.
- De voorkeursvolgorde: vasthouden, -bergen –afvoeren.
- De voorkeursvolgorde: schoonhouden, -scheiden, -schoonmaken.

- Ruimte voor water, waarbij voor maatregelen ruimtelijke oplossingen worden gezocht.
- Het meenemen van water als mede-orderend principe in ruimtelijke plannen (inclusief de Watertoets).
- Duurzaam stedelijk waterbeheer.
- Niet afwentelen van problemen in ruimte of tijd: zelf verantwoordelijkheid nemen en anderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Deze leidende principes en criteria vormen het toetsingskader voor beleidskeuzes en de uitvoering daarvan.

Wateroverlast

Eén van de belangrijkste taken van het Waterschap is het voorkomen van wateroverlast als gevolg van zware neerslag. Om hieraan invulling te geven hanteert het waterschap een normstelling voor het beschermingsniveau waaraan de beken dienen te voldoen. In de meeste gevallen wordt daarbij een beschermingsniveau gehanteerd van 25 jaar (hetgeen wil zeggen dat bescherming is geboden tot een gebeurtenis die gemiddeld eens in de 25 jaar voorkomt). Bij de herinrichting van beken zal daarop de dimensionering zo goed mogelijk afgestemd worden. Het waterschap heeft tot taak de beschermingsnormen te handhaven. Op basis van de Stroomgebiedsvisie Limburg gaan het WRO er van uit dat de nieuwe normering (waarin ook is rekening gehouden met klimaatswijziging) grotendeels voldaan kan worden middels het vasthouden en bergen van water. Naast bijvoorbeeld het afkoppelen van verhard oppervlak in stedelijk gebied en de aanleg van regenwaterbuffers, zal daarbij ook de aanleg van retentiegebieden in beeld komen. Als sluitstuk van de trits “vasthouden, -bergen afvoeren” zal plaatselijk capaciteitsverruiming van beken plaatsvinden (aanvullend op reeds geplande ingrepen om aan de huidige normering te kunnen voldoen) en zullen er plaatselijk kleine kaden aangelegd dienen te worden als vasthouden of bergen niet doelmatig is en/of tot onevenredig hoge kosten leidt. Overigens zullen ook nog de nodige beekverruiming moeten worden gerealiseerd om aan de huidige normering te voldoen.

Ecologisch herstel beken

Voor vrijwel alle bronbeekjes, kleine en grote beken en kleine riviertjes met een specifiek ecologische functie (SEF) wordt een natuurlijke of bijna natuurlijke inrichting nagestreefd. Indien de gewenste inrichting nog niet aanwezig is, wordt er naar gestreefd deze door middel van beekherstel of spontane ontwikkeling zo natuurlijk mogelijk te laten ontstaan. De inrichting van AEF-watgangen zal hoofdzakelijk een mensgerichte functie hebben. In de meeste beeksystemen zijn barrières aanwezig voor vissen en andere waterorganismen. Voor zover dit van belang is voor de natuurlijke levensgemeenschappen worden deze belemmeringen bij beekherstelprojecten of door middel van aparte maatregelen opgeheven. De Provincie geeft in het POL aan dat in 2023 alle SEF-beken aan hun doelstellingen moeten voldoen. In het POL is ervan uitgegaan dat hiertoe in de periode 2001-2023 in de gehele Provincie 350 km grootschalig beekherstel moet plaatsvinden. Het beheersgebied van het waterschap heeft op basis van de toegekende uitgangspunten meer dan 610 km watergang met een specifiek ecologische functie. Omvangrijk ecologisch beekherstel is echter niet voor alle watersystemen even relevant. Een aantal beektrajecten voldoet al aan de doelstellingen of herinrichting is onmogelijk vanwege de ligging (bijvoorbeeld in stedelijk gebied). Niet alle beken zijn van groot belang voor kenmerkende beekvissen. Daarom is een aantal hoofdbeken en zijbeken aangewezen als leefgebied dat voor vissen duurzaam en permanent vrij passeerbaar moet zijn. Op langere termijn worden alle hier aanwezige migratiebarrières verwijderd of passeerbaar gemaakt.

Waterkering

Het instandhouden en doen functioneren van de waterkeringen die in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren zijn aangelegd is de taak van het waterschap voor wat betreft het keren van hoogwater van de Maas. Deze kaden bieden momenteel een beschermingsniveau dat varieert van 1/50 tot 1/250. Op basis van de huidige plannen Zandmaas en Grensmaas hebben de waterkeringen in het beheersgebied vanaf 2017 (met uitzondering van Maastricht) een beschermingsniveau van 1/250 of hoger. Het Waterschap beheert thans 71,4 km met gras begroeide kaden en 5,0 km kaden van beton of staal.

Het vegetatiedek is een belangrijk onderdeel van de constructie van de begroeide kade. Een slechte conditie van het vegetatiedek kan bij hoogwatersituaties met sterke stroming leiden tot erosie van het kadelichaam. Het onderhoud is daarom gericht op de ontwikkeling van die plantengemeenschappen in het vegetatiedek, die goede erosiebestendige eigenschappen hebben. De begroeide kades worden hoofdzakelijk met vee begraasd. Op de in de legger opgenomen waterkeringen en de hieraan grenzende gronden (beschermingszone) is een aantal gebods- en verbodsbepalingen van de Keur van toepassing.

Na definitieve vaststelling van de Maaswerken zal er duidelijkheid ontstaan over de toekomstige consequenties van de waterkeringen langs het Grensmaasproject. Op basis van de nu beschikbare gegevens kan worden geconcludeerd dat een deel van de waterkering bovenstrooms de stuw in Borgharen te Maastricht na uitvoering van het Grensmaasproject in 2017 niet zal voldoen aan het veiligheidsniveau van 1/250 jaar.

Hoofddlijn van beleid

Autonome ontwikkelingen en de uitvoering van het Grensmaasproject zullen leiden tot kwaliteitsverbetering van het Maaswater en het beekwater in het Grensmaasgebied. Het halen van de kwaliteitsdoelstellingen is een verantwoordelijkheid voortvloeiend uit de reguliere taken van de waterkwaliteitsbeheerders. De gewenste ontwikkelingen in het Grensmaasgebied kunnen een extra argument zijn om maatregelen ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit in het Grensmaasgebied versneld uit te voeren.

Bij de verdere inrichting van het Grensmaasgebied wordt rekening gehouden met de bovengenoemde doelstellingen van provincie en waterschap. In het voorliggende bestemmingsplan zijn voorzover mogelijk en ruimtelijk relevant de toetsingscriteria vastgelegd.

Grondwater en waterwinning

Rijksbeleid en provinciaal beleid

In de Derde Nota Waterhuishouding is voor het kwantitatieve grondwaterbeheer het volgende einddoel geformuleerd: een zodanig beheerste grondwatersituatie, zowel kwantitatief als kwalitatief, dat een duurzaam gebruik van grondwater door belanghebbende sectoren en een duurzame ontwikkeling van natuur, bos en landschap gewaarborgd zijn.

Voor het thema verdroging streeft het rijksbeleid naar een afname van het areaal verdroogd natuurgebied in 2000 met 25% en met 40% in 2010. Het areaal verdroogd natuurgebied in 1989 vormt daarbij de referentie.

Een van de speerpunten in het provinciale waterbeleid is het anti-verdrogingsbeleid. Dit beleid streeft naar het voorkómen van verdere aantasting en het herstel van grondwaterafhankelijke natuurwaarden. Dit gebeurt onder meer door een stringent toetsingsbeleid.

Uitgangspunt voor het beoordelen van ingrepen met mogelijke effecten op de natte natuur is een stand-still-situatie van de grondwaterstand ten opzichte van de situatie in 1989. De situatie mag ten opzichte van 1989 niet verslechteren, noch wat het areaal betreft, noch wat betreft de intensiteit van verdroging van natuurgebieden.

De situatie in 1989 dient als toets bij de vergunningverlening voor het onttrekken van grondwater en voor het verlenen van vergunningen waarbij effecten op het hydrologische systeem te verwachten zijn, zoals ontgrondingen en saneringen. Bij deze ingrepen laat het provinciale waterbeleid in principe alleen vergunningverlening toe als uit vooronderzoek blijkt dat de voorgenomen ingreep, eventueel met toepassing van compenserende maatregelen, niet in strijd is met het stand-still-principe.

In de vierde nota Waterhuishouding is verdroging wederom één van de thema's en is aangegeven dat het Rijk een stimulerende en ondersteunende rol zal blijven spelen bij een aanpak die samenhang aanbrengt in de benodigde kwalitatieve en kwantitatieve eisen van natte natuur aan regionale watersystemen.

Hoofdlijn van beleid

Het provinciale waterbeleid is op dit moment sterk verdedigend ingesteld. Vanuit deze optiek richt het grondwaterbeleid zich primair op het voorkómen van verdere aantasting van bestaande grondwaterafhankelijke natuurgebieden en het herstel van een aantal grondwaterafhankelijke natuurgebieden. De uitvoering van het Grensmaasproject leidt tot het ontstaan van nieuwe grondwaterafhankelijke natuurgebieden. De verandering van de rivierwaterstanden door uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 zorgt, volgens het MER-Grensmaas, voor enige daling van de grondwaterstanden in een aantal verdrogings-gevoelige gebieden. In deze gebieden worden zoveel mogelijk compenserende maatregelen genomen, zoals aanpassing van de detailontwatering of mogelijke installatie van een additioneel kleischerm.

Dit alles geeft aan dat gestreefd wordt naar een duurzaam grondwatersysteem, waarbinnen het areaal grondwaterafhankelijk natuur in het Grensmaasgebied toeneemt, het bestaande areaal grondwaterafhankelijke natuur in en buiten het Grensmaasgebied in stand blijft en de noodzakelijk behoeften voor de waterwinning worden vervuld.

2.2.8

ECONOMIE

Rijksbeleid en provinciaal beleid

In Nederland neemt het belang van meer extensieve en routegebonden recreatievormen toe. Er is dan ook meer flexibiliteit in het aanbod nodig. De toegenomen aandacht voor het milieu tenslotte leidt in het ruimtelijke beleid tot sterke bevordering van milieuvriendelijke recreatievormen als wandelen en fietsen en het terugdringen van milieubelastende factoren zoals automobilititeit. De op rijksniveau opgestelde Beleidsnota Openluchtrecreatie Kiezen voor Recreatie (1991) legt de nadruk op kwaliteit gericht recreatiebeleid. Een kwalitatief hoogwaardig landschap, waarin natuurlijke en cultuurlandschappelijke waarden samengaan, acht deze beleidsnota daarbij van groot belang. De voorgestane ontwikkeling van het Grensmaasgebied richt zich juist op deze uitgangspunten van het rijksbeleid. Het Maasdal en de Maasterrassen zijn belangrijke onderdelen van het toeristisch product van Limburg. Belangrijk zijn de aantrekkelijke overgangen tussen land en water en de aanwezigheid van toeristische en recreatieve voorzieningen.

Verwacht wordt dat vanuit de regio initiatieven genomen worden om toerisme en recreatie verder te ontplooiën als economische pijlers van het gebied.

Het beleid is vooral gericht op verbetering van de diversiteit en kwaliteit van verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen en op het stimuleren van oevergebonden recreatie. (Opgave 5 uit het POL (2001).) Het provinciale beleid betekent voor het Grensmaasgebied een ontwikkeling tot een regio voor natuurgerichte recreatievormen.

Werkgelegenheid is in het Grensmaasgebied geen taakstellende doelstelling. Toename van de werkgelegenheid wordt beschouwd als een resultaat van de voorgestane recreatieve ontwikkeling en niet als een op zichzelf staand doel. Voorbeelden van een dergelijke ontwikkeling zien we bijvoorbeeld in de Gelderse Poort bij Nijmegen en aan de Vlaamse kant van de Grensmaas.

Hoofdpijn van beleid

Deze hoofdpijn van beleid leidt tot een recreatiestreefbeeld met vergroting van mogelijkheden in het hele gebied voor extensieve recreatievormen, zoals wandelen, fietsen, kanoën en vissen. Grootschalige recreatievormen als bungalowparken, grootschalige bezoekerscentra, golfbanen en grote campings passen niet in dit streefbeeld. Spreiding van recreanten en voorzieningen past het beste in het streven naar de ontwikkeling van extensieve recreatie. Het beleid voor landschap en mobiliteit legt een belangrijke basis voor het recreatiestreefbeeld dat gericht is op het bevorderen van de mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik van het Grensmaasgebied in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas in samenhang met het omringende cultuurlandschap.

2.2.9

LANDBOUW

Rijksbeleid en provinciaal beleid

De ruimtelijke keuze om in het Grensmaasgebied een areaal van minimaal 1.000 ha landbouwgrond om te zetten in natuur, heeft het Rijk gemaakt in het Structuurschema Groene Ruimte (Planologische Kernbeslissing). Het POL-Grensmaas geeft hieraan invulling, waarbij aangegeven is welke perspectieven voor de landbouw in het nieuw ingerichte gebied aanwezig zijn.

Op basis van de ontwikkelingen binnen de diverse productierichtingen, de huidige bedrijfssituatie in het gebied en de geografische spreiding daarvan in het Grensmaasgebied lijkt de productierichting melkveehouderij het meest perspectiefvol. Bovendien levert de melkveehouderij een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van toeristisch-recreatieve waarden door het beheer van het agrarisch gebied. Voor akkerbouwbedrijven bestaat in het Grensmaasgebied weinig perspectief. Zowel uit landbouwstructureel als landschappelijk oogpunt is verdere ontwikkeling van de productierichtingen glastuinbouw, intensieve veehouderij en champignonenteelt ongewenst in het Grensmaasgebied, zoals het Provinciaal Omgevingsplan Limburg reeds aangeeft voor dit gebied.

Door de voorgaande ontwikkelingen in combinatie met de huidige bedrijfsstructuur (productierichting, omvang, ligging ten opzichte van kernen) zullen sommige van de bestaande bedrijven trachten het inkomen uit het agrarisch bedrijf aan te vullen. Dit is mogelijk door zich te richten op activiteiten buiten de landbouw zoals kamperen bij de boer, verkoop aan huis en onderhoud van natuur en landschap. Ook is dit mogelijk door een (gedeeltelijke) werkring buiten de landbouw te zoeken zodat nevenbedrijven ontstaan.

Welke bedrijven gebruik maken van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden en welke bedrijven besluiten af te bouwen of te stoppen, hangt af van beslissingen van de agrarische ondernemers zelf, onder meer op basis van de huidige bedrijfssituatie. Overigens zou ook zonder uitvoering van het Grensmaasproject een groot deel van het areaal cultuurlandschap als gevolg van autonome ontwikkelingen (natuur- en landschapsbeleid, ontwikkelingen in de sector zelf) voor de landbouw verloren gaan (volgens onderzoek circa 1.000 ha in de periode tot 2015).

Bedrijven met niet-agrarische activiteiten en/of nevenbedrijven zijn veelal kleinschaliger van opzet dan louter agrarisch gerichte hoofdberoepsbedrijven. Deze kleinschaliger opzet past goed in met name de dorpsranden. De beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' beïnvloedt de ontwikkelingsmogelijkheden van een groot deel van de blijvende agrarische bedrijven. Dit beleid heeft met name betrekking op bedrijven die hun bebouwing willen uitbreiden of hun bedrijf willen verplaatsen. Van toepassing is ook de herziening "Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen".

POL-Uitwerking BOM+

De regeling Bouwkavel op Maat Plus (BOM+) is vanaf september 2003 van kracht. BOM+ maakt agrarische bedrijfsontwikkelingen mogelijk en zorgt er tegelijkertijd voor dat winst in de omgevingskwaliteit wordt behaald: winst voor ondernemer én omgevingskwaliteit. Het is een regeling op het gebied van de ruimtelijke ordening, waarvan het motto luidt "kwaliteit kent geen bovengrens, maar wel een ondergrens". BOM+ geeft invulling aan het afwegingskader dat in het POL wordt genoemd. Nieuw is dat BOM+ de gewenste bedrijfsontwikkeling en de gevolgen daarvan voor de omgeving inzichtelijk en toetsbaar maakt.

Bij alle agrarische bedrijfsontwikkelingen (bouwplannen, maar ook bij verandering van de bouwkavel of omschakeling in bedrijfsvoering) is BOM+ van toepassing. BOM+ is dus ook niet beperkt tot een bepaalde vorm van agrarische bedrijfsvoering.

De gemeente zal in eerste instantie beoordelen of het initiatief binnen de kaders van het ruimtelijk beleid in principe mogelijk is. Het initiatief moet in ieder geval passen binnen het POL-beleid, waaronder het Reconstructieplan. Na een positieve principebeoordeling dient de ondernemer een bedrijfsontwikkelingsplan op te stellen.

Met het Bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) biedt de ondernemer inzicht in de aard van de gewenste agrarische ontwikkelingen en de effecten hiervan op de omgevingskwaliteit. Omdat de activiteiten van de ondernemer leiden tot aantasting van de omgevingskwaliteit, formuleert de ondernemer in het BOP een duurzame tegenprestatie, gericht op verbetering van de omgevingskwaliteit: voor wat, hoort wat.

De beoordeling van een aanvraag voor uitbreiding of vestiging van agrarische bouwkavels aan de hand van de BOM+-systematiek is voor een niet onbelangrijk deel maatwerk. De richtlijnen en standaardpakketten zoals uitgewerkt in de POL-uitwerking zullen vertaald moeten worden naar het concrete geval. Door te werken met een advies vanuit de provincie kan uniformiteit in het maatwerk worden bewerkstelligd, in relatie tot de landschappelijke kenmerken.

Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg

Een gedeelte van het Grensmaasgebied, binnen de gemeentegrenzen van Echt-Susteren, valt onder het regime van het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg. Deze paragraaf is daarom alleen van belang voor de gronden in de gemeente Echt-Susteren die zijn meegenomen in dat reconstructieplan.

De directe aanleiding van het reconstructieproces vormde de varkenspestepidemie in 1998. De intensieve veehouderij – en met name de varkenshouderij – in de concentratiegebieden, waaronder een groot deel van Limburg, moest ruimtelijk gereorganiseerd worden om grootschalige epidemieën in de toekomst te voorkomen. De concentratie van veehouderijbedrijven, in combinatie met het feit dat juist in de concentratiegebieden ook aanzienlijke arealen bos- en natuurgebied en gebieden met grote landschappelijke waarde zijn gelegen (waaronder onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur), heeft tot gevolg dat de milieuproblematiek in de vorm van vermesting, verzuring en geuroverlast, zich in de concentratiegebieden in versterkte mate voordoet en dat de potenties die deze gebieden hebben voor recreatie en toerisme niet ten volle kunnen worden benut.

Om de problemen in het landelijk gebied structureel en op een samenhangende manier aan te pakken heeft het Rijk de ‘Reconstructiewet concentratiegebieden’ in het leven geroepen.

De concrete uitwerking van de Reconstructiewet is dus veel breder, doel van de wet is:

1. De versterking van de sociaal-economische vitaliteit van het landelijk gebied (versterking van landbouw en recreatie, en van wonen, werken en leefbaarheid).
2. De verbetering van de omgevingskwaliteit (natuur, landschap, water, ammoniak, stank).
3. De vermindering van de veterinaire kwetsbaarheid.

In de Reconstructiewet worden concentratiegebieden onderscheiden waarvoor deze doelen worden nagestreefd. Het concentratiegebied in de provincie Limburg bestaat uit het noordelijk deel en middendeel van de provincie. De zuidgrens wordt gevormd door de gemeentegrenzen van vóór 1 januari 2003 van de voormalige gemeente Echt.

Provinciale Staten van Limburg hebben het Reconstructieplan op 5 maart 2004 vastgesteld en hebben vervolgens het plan voor goedkeuring aangeboden aan de ministers van LNV en VROM. Het rijk heeft het Reconstructieplan op 22 april 2004 goedgekeurd. Het Reconstructieplan is op 1 juni 2004 bekendgemaakt. Op 6 juli 2004 hebben het rijk en de provincie een overeenkomst ondertekend, waarin afspraken zijn neergelegd over de uitvoering van de Limburgse reconstructie.

Het Reconstructieplan is een plan voor het landelijk gebied met de status van POL-wijziging / toevoeging, met op bepaalde onderdelen een directe doorwerking in bestemmingsplannen.

Een belangrijk onderdeel van het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg is de wettelijk verplichte zonering voor de intensieve veehouderij. In de zonering worden de conflicterende belangen tussen de intensieve veehouderij en natuur, landschap, recreatie en wonen ruimtelijk van elkaar gescheiden. In de kwetsbare gebieden is het streven om de intensieve veehouderij op termijn af te bouwen. Tegelijkertijd wordt de sector op duurzame locaties geconcentreerd door ontwikkelingsruimte te bieden.

De negatieve invloed van de intensieve veehouderij op de omgeving neemt zo af en het toekomstperspectief voor de sector wordt verbeterd.

De zonering intensieve veehouderij bestaat uit drie typen gebieden waar verschillende mogelijkheden gelden voor de intensieve veehouderij: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden (zie ook onderstaand schema uit het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg). Deze zonering is in het Reconstructieplan op perceelsniveau vastgelegd op schaal 1: 25.000.

Op grond van het Reconstructieplan kunnen in de landbouwontwikkelingsgebieden intensieve veehouderijbedrijven doorontwikkelen, zowel toename van het aantal dieren en gebouwen binnen de bouwkaavel als uitbreiding van de bouwkaavel is mogelijk. Nieuwvestiging (een intensieve veehouderijbedrijf op een nieuwe agrarische bouwkaavel of de vestiging van een intensieve veehouderijtak op een bestaande agrarisch bouwkaavel (omschakeling)) is in beginsel mogelijk; gemeenten dienen nader af te wegen of een bepaalde locatie al dan niet daarvoor geschikt is. Op grond van het Reconstructieplan wordt in de verwevingsgebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven uitgesloten.

Uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven (zowel binnen het bestaande bouwblok, als uitbreiding van het bouwblok) is mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten. Op grond van het Reconstructieplan wordt in de extensiveringsgebieden uitbreiding van de bouwkaavel, omschakeling en nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven uitgesloten. De realisatie van gebouwen of bouwwerken binnen de vigerende bouwkaavels is wel mogelijk. In deze gebieden wordt ingezet op verplaatsing van de intensieve veehouderij of omschakeling naar een andere agrarische bedrijfstak.

De onderstaande tabel geeft in zijn algemeenheid aan welke ontwikkelingsmogelijkheden bestaan voor intensieve veehouderijen in de drie onderscheiden gebieden.

	Extensiveringsgebied	Verwevingsgebied	Landbouwontwikkelingsgebied
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (afhankelijk van milieuvergunning)	Ja	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk? (afhankelijk van BOM+)	Nee	Ja	Ja
Is nieuwvestiging mogelijk (afhankelijk van BOM+)	Nee	Nee	Ja

Hoofdlijn van beleid

Het streven naar een concurrerende, veilige en duurzame landbouw in het overblijvende agrarisch gebied van het Grensmaasgebied door:

- Het bieden van ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden aan de overblijvende bedrijven door middel van BOM+, waarbij met name de melkveehouderij perspectiefvol is en door middel van de toepassing van de herziening "Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen".
- In kwetsbare gebieden ernaar te streven om de intensieve veehouderij af te bouwen.
- Het bieden van een goede, flexibele ruimtelijke inrichting en behoud van de goede landbouwstructuur.

2.2.10

LEIDINGEN

Provinciaal beleid

Het beleid voor leidingen, hoogspanningslijnen en kabels is vastgelegd in de Streekplanuitwerking Leidingen (vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Limburg 18 oktober 1988, aangevuld 16 juli 1991). Dit beleid is opgenomen in het POL (2001) en is in POL-Grensmaas uitgebreid met een strook voor hoofdtransportleidingen in de locatie Meers.

Plaats	Type leiding	Ingreep	Lengte (m)	Planologische consequenties
Urmond	Pall-leidingen	geen	Nvt	nee
Nattenhoven	Gasleiding	geen	nvt	nee
Meers	Air liquide leidingen	verplaatsen	3000	ja
Meers	10" nieuwe propeenleiding	nieuw te leggen	ca. 4000	ja
Elsloo	ARG / LVM leidingen	geen	nvt	nee

Overzicht van wijzigingen belangrijkste leidingen.

De hoofdtransportleidingen en regionale transportleidingen dienen als leiding in bestemmingsplannen te worden aangegeven, inclusief het daarbij behorende ruimtebeslag. Hiertoe worden twee soorten leidingenstroken onderscheiden: stroken voor regionale transportleidingen (25 meter breed) en stroken voor nationale hoofdtransportleidingen (45 meter breed). Daarnaast moet bij wijzigingen rekening gehouden worden met voorschriften van afzonderlijke leidingbeheerders, gemeenten en overige overheden (NEN-voorschriften, veiligheidsafstanden, zakelijke rechten en bestemmingsplanvoorschriften).

Hoofdpijn van beleid

Het waar nodig verdiepen of beschermen van hoofdleidingen en verleggen naar een nieuw aan te wijzenstrook voor nationale hoofdleidingen om:

- De rivier voldoende vrijheid te geven, conform het Voorkeursalternatief 2003.
- De vereiste veiligheid voor de hoofdleidingen te verzekeren.

2.2.11

MOBILITEIT

Rijksbeleid en provinciaal beleid

Het Structuurschema Verkeer en Vervoer 2 (SVV-2) vormt tezamen met het POL het beleid van Rijk en provincie voor mobiliteit. Algemeen uitgangspunt van dit beleid is het streven naar vermindering van het niet-noodzakelijke autogebruik.

Nota Mobiliteit

De nieuwe nota Mobiliteit is inmiddels in de Tweede Kamer behandeld. Op 14 februari 2006 is de Planologische Kern Beslissing (PKB) deel IV van de Nota Mobiliteit vastgesteld en op 21 februari 2006 in werking getreden.

In deze Nota Mobiliteit worden de ambities van de rijksoverheid met betrekking tot de mobiliteit gegeven en een overzicht van de te realiseren maatregelen tot 2020.

De centrale doelstelling van de Nota komt voort uit de Nota Ruimte en is het versterken van de economie. De Nota Mobiliteit is de vertaling van deze doelstelling naar de discipline verkeer en vervoer met de nadruk op het in goede banen leiden van de mobiliteitsgroei; de vorm van samenhang tussen economie, ruimte en verkeer en vervoer en de strategische vernieuwingen die hiervoor worden ingezet.

Voor het wegverkeer geldt dat de rijksoverheid een hoogwaardig wegennet wil creëren om zodoende een goed vestigingsklimaat te scheppen en het wegtransport efficiënt te laten verlopen. Dit alles toegespitst op de reistijden. Het openbaar vervoer wil men behouden en versterken. Hierbij staat de verplaatsing centraal. Ook wil men de fiets en zijn positie als alternatief versterken.

Voor het goederenvervoer stelt de rijksoverheid zich verantwoordelijk voor de spoorinfrastructuur. Met betrekking tot de luchtvaart wil de overheid randvoorwaarden creëren voor de ontwikkeling van deze markt.

Ook wil men de maatschappelijke meerwaarde van de luchthavens voor de economie versterken. In de scheepvaart wil het rijk de concurrentiekracht en de betrouwbaarheid van deze mobiliteitsvorm blijven waarborgen. Voor de zeehavens geldt dat men de meerwaarde wil vergroten zonder de marktwerking te bevorderen.

Hoofdpijn van beleid

Naast het mobiliteitsbeleid van Rijk en provincie bepaalt de voorgestane ontwikkeling van het Grensmaasgebied als gebied voor extensieve recreatie mede de gewenste infrastructuur. De A76 en de N296 vervullen een functie voor kruisend (inter)nationaal en regionaal verkeer. In het POL-Grensmaas wordt hier verder niet op ingegaan. Voor het POL-Grensmaas is de mobiliteit binnen het plangebied daarentegen wel van groot belang. De mobiliteit binnen het gebied zal worden beperkt door het bieden van parkeermogelijkheden bij binnenkomst over het Julianakanaal en bij dorpen, alsook door het gedeeltelijk afsluiten van infrastructuur voor gemotoriseerd toerverkeer.

Het beperken van het gemotoriseerde verkeer nabij het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas is belangrijk om de rust te realiseren, die extensieve recreatie voor de beleving van natuur en landschap vraagt.

Het verhinderen van gemotoriseerd noord-zuid verkeer door kernen en dorpen is verder van belang om de kwaliteit van het woonklimaat voor de bewoners te behouden. Als hoofdlijn van beleid geldt:

- Het streven naar een functionele tweedeling in het gebruik van de infrastructuur binnen het Grensmaasgebied door:
 - Een beperkt deel van de infrastructuur open te stellen voor het noodzakelijke gemotoriseerd verkeer.
 - Het richten van de overige infrastructuur op extensief verkeer.

HOOFDSTUK

3 Nadere uitwerking

3.1

NATUUR

In de onderstaande zijn de tekstdelen opgenomen zoals die per aspect in het POL-Grensmaas zijn weergegeven. Tezamen geven ze een beeld van de planvorming in het kader van Grensmaas.

Algemeen

Door de verbreding van het zomerbed kan de Grensmaas op een meer natuurlijke wijze gaan stromen. De erosie- en sedimentatieprocessen die daarbij optreden zullen leiden tot verschillende ecotopen, die elkaar in ruimte en tijd afwisselen. De ordenende invloed van de rivier geeft de ecotopen ieder hun eigen plaats in het riviersysteem. Er is sprake van een zekere interne dynamiek en een hoge mate van zelfregulatie. Het bodemtype (grind, zand of klei), de overstromingsfrequentie en -duur en de mate van morfologische veranderingen bepalen het onderscheid tussen de verschillende ecotopen. De natuurontwikkelingspotenties van het gebied hangen vooral samen met de ecologische herstelkracht en de morfodynamiek van de rivier. Dit laatste is vooral afhankelijk van de hogere rivierafvoeren.

Het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas ontwikkelt zich tot halfopen natuurlandschap dat door natuurlijke begrazing met als wild levende kuddes paarden en runderen en de invloed van de rivier voortdurend van aanzien verandert. Tal van rivierbegeleidende ecotopen ontwikkelen zich op spontane

wijze, zoals ooibossen, droge en natte bloemrijke graslanden, droge pioniergronden en bloemrijke struwelen. De benedenlopen van een aantal beken en hun mondingen krijgen een veel natuurlijker karakter. De kades en het talud van het Julianakanaal vormen een verbindingroute voor planten en dieren (inclusief grote grazers). Ook doen ze dienst als hoogwatervluchtplaats. Ecologische versterking van de beken in het cultuurlandschap verbindt het Grensmaasgebied met aan de oostzijde gelegen gebieden, zoals het Bunderbos en het Beneden-Geuldal.

Daarbij geldt de volgende verdeling.

Ecotooptype	Nadere omschrijving	Oppervlak(ha)
Hoogwatervrije zone	zone met nauwelijks rivierinvloed, lage dynamiek	<1
Hoge weerd (incl. dekgrondbergingen)	hoger gelegen rivierbedding, beperkte mate van dynamiek	770
Lage weerd	regelmatig overstroomde zone, redelijke mate van dynamiek	142
Zand- en grindbanken	zone in en direct langs het zomerbed, hoge mate van dynamiek	322
Rivierbedding	zomerbed in variërende breedte, hoge mate van dynamiek	325
Kwelmoerassen / bronnen	door grondwater gevoede systemen, veelal op en langs dekgrondbergingen, weinig rivierdynamiek	<1
Kwelgeulen	door grondwater gevoede geulen die door de rivier gevormd worden, redelijke mate van dynamiek	<1
Beekmondingen	mondingen van beken in de rivier, hoge mate van dynamiek	< 5
Stilstaand water	Semi-stagnant water in de stroomdalvlakte, beperkte mate van dynamiek, variërend in diepte	20

Tabel 2: Ecotoopverdeling in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas

Agrarisch cultuurlandschap

Natuurwaarden zijn hier gebonden aan landschapselementen als heggen, houtwallen, ruige randen, dijkes, beken, bosclementen, hoogstamboomgaarden en wegbermen. De beken krijgen een meer natuurlijk karakter, waarbij meer ruimte ontstaat voor vrije meandering en de ontwikkeling van beekbegeleidende ecotopen. Daarnaast verdicht het patroon van bosjes en kleine landschapselementen het cultuurlandschap en wordt het kleinschalige karakter van de zone met hoogstamboomgaarden en meidoornhagen rondom de dorpen versterkt. Hierdoor neemt de betekenis van het agrarisch cultuurlandschap voor natuurwaarden toe. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat door ontgrondingen- en met name door de weerdverlaging- bij beekmondingen het verhang kan toenemen. Hierdoor kan een nieuw vismigraatieknelpunt ontstaan. In dat geval zijn maatregelen noodzakelijk die de vismigraatie bevorderen.

Bos en natuurgebied

In natuurgebieden of bossen met accent natuur is sprake van een belangrijke concentratie aan actuele en/of potentiële natuurwaarden. Deze gebieden hebben dan ook een belangrijke natuurfunctie. Voor de natuurgebieden en bossen met accent natuur is het streven gericht op:

- Duurzame instandhouding of herstel van de ter plaatse aanwezige of nagestreefde ecosystemen.
- Het voeren van een op natuurontwikkeling gericht beheer.
- Het herstellen van natte omstandigheden in waterafhankelijke gebieden.

- Het toelaten van extensieve vormen van recreatie voor zover dit past binnen de natuurdoelstelling.
- Het terugdringen van vermestende en verzurende invloeden.
- Het weren van nieuwe bebouwing en infrastructuur.
- Geen uitbreiding / vestiging van intensieve recreatie.
- Geen vestiging van agrarische bedrijven.

Ecologische ontwikkelingszone

In de ecologische ontwikkelingszone, die vooral bestaat uit het toekomstige Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas, is het streven om nieuwe natuur te realiseren door het geven van ruimte aan natuurlijke processen. Deze gebieden zijn momenteel nog veelal in agrarisch gebruik. De beleidscategorie ecologische ontwikkelingszone bestaat uit:

- Natuurontwikkeling voorafgegaan door ontgrondingen

Hieronder vallen alle gebieden waar stroomgeulverbreding, weerdverlaging of dekgrondberging plaatsvindt. Een uitzondering vormt het Trierveld, waar na dekgrondberging het agrarisch gebruik terugkomt.

- Natuurontwikkeling onvergraven

In deze gebieden wordt nieuwe natuur gerealiseerd zonder dat hier ontgrondingen aan voorafgaan. Dit gebeurt door deze gebieden integraal op te nemen in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en door het nemen van beperkte inrichtingsmaatregelen. Het betreft veelal restruimten en enclaves tussen winzones, kades en vergraven natuurontwikkelingsgebied. Begrenzing van deze gebieden heeft plaatsgevonden in afweging met andere functies, met name de landbouw. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn onder meer ligging en mate van isolatie, grootte, bereikbaarheid en structuur. Voor de realisatie van de ecologische ontwikkelingszone is het van groot belang dat alle vergraven en onvergraven natuurontwikkelingsgebieden worden gerealiseerd. Alleen dan kan het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas als een samenhangende en voldoende grote eenheid de haar toebedachte volwaardige ecologische rol vervullen.

Bij overdracht van gebieden in de ecologische ontwikkelingszone aan een natuurorganisatie of bij het inbrengen van deze gebieden in het beheer van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas door de eigenaar vervalt de agrarische functie. Nieuwe bebouwing en infrastructuur in deze gebieden met uitzondering van het Groene Snoer, wordt geweerd. Er is geen sprake van vestiging / uitbreiding van intensieve recreatie of van vestiging van agrarische bedrijven.

Ecologische verbindingzone

De ecologische verbindingzones bieden ruimte aan fauna en flora voor migratie tussen bos- en natuurontwikkelingsgebieden en het behoud en herstel van de natuurwaarden ter plaatse. De verbindingzones zijn juist daar gelegen waar sprake is van hindernissen of barrières tussen leefgebieden van soorten.

De ecologische verbindingzones dienen zoveel mogelijk vrij te blijven van obstakels die de vrije doorgang van fauna en flora belemmeren. Wel past het toelaten van recreatief medegebruik voor zover deze past binnen de natuurdoelstelling.

Er wordt gestreefd naar het handhaven van rust (met name in het agrarisch gebied). Net als in de ontwikkelingszone is vestiging of uitbreiding van intensieve recreatie of nieuwvestiging van agrarische bedrijven uitgesloten. Bij de uitbreiding van de bouwka- vel van bestaande agrarische bedrijven wordt gestreefd naar uitbreiding buiten of aan de rand van de ecologische verbindingzone.

Een ecologische verbindingzone binnen het plangebied kan door de volgende drie typen gebied lopen, waarbij de verbindingzone qua functie telkens een iets andere invulling heeft.

- Ecologische verbindingzones door het agrarisch gebied

Dit betreft de permanent watervoerende beken en een zone langs deze beken, bijvoorbeeld tracés van de Kanjel (bij Borgharen) en Kingbeek (Obbicht-Grevenbicht). Deze beken met hun directe oevers dienen te fungeren als ecologische schakel tussen het natuurontwikkelingsgebied aan de rivier en het omringende cultuurlandschap en het aansluitende achterland. Deze zones kunnen deels worden gerealiseerd in samenhang met een blijvend agrarisch gebruik. Middelen om hiertoe te komen zijn beheersovereenkomsten en inrichtingsactiviteiten van het waterschap. De Rulbeek en de waterlopen bij Schipperskerk zijn de enige beken die geen functie vervullen als ecologische verbindingzone, maar wel een algemene landschappelijke betekenis hebben als landschapselement. De Rulbeek heeft bovendien een belangrijke waterhuishoudkundige functie in verband met de berging en afvoer van kwelwater achter de waterkering bij hoge afvoeren van de Maas.

- Ecologische verbindingzones door het bebouwde gebied

Het betreft de beken die door de dorpskernen lopen, bv. de Kingbeek in Grevenbicht. Ook hier geldt het belang van de beken als ecologische schakel en daarmee de migratiefunctie voor flora en fauna. Afstemming met de recreatie- en woonfunctie ter plaatse is nodig. Voor de beeklopen in de kernen wordt gestreefd naar opname in groenstructuren binnen de bebouwde kom en een zo natuurvriendelijk mogelijke bedding.

- Ecologische verbindingzones langs de rivier

Het betreft plaatsen waar de bebouwing vrijwel tegen de rivier aanligt, bijvoorbeeld bij Itteren. Tussen de rivier en de bebouwing bevindt zich slechts een kadetalud of een rivieroever. Migratie van fauna, waaronder de grote grazers van het ene naar het andere deelgebied kan in die gevallen alleen via deze corridors plaatsvinden.

Verder moet een ecologische verbindingszone zoveel mogelijk vrij zijn en blijven van barrières zoals bebouwing en infrastructuur. In het Natuurgebiedsplan Grensmaas worden deze zones beschouwd als onderdeel van het Rivierpark en niet als aparte eenheden onderscheiden.

Beken met een specifiek ecologische functie

Alle beken in het Grensmaasgebied, behalve de Ur, bezitten een specifiek ecologische functie. Dit betekent dat voorrang gegeven wordt aan het behoud en herstel van de natuurlijke waterkwaliteit en systeemeigen processen, zoals, meandering, oeverbosontwikkeling en vismigratie. Daarbij is onderscheid gemaakt in beektrajecten die onderdeel gaan uitmaken van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas en beektrajecten die daar buiten liggen.

Binnen de begrenzing van het nieuwe natuurgebied hoeven geen extra inrichtingsmaatregelen te worden genomen, omdat beken hier straks vrij door het vergraven en onvergraven gebied kunnen afstromen en zich zo een natuurlijke morfologie kunnen aanmeten. Dit is niet van toepassing op de Kingbeek omdat de Kingbeek deels in vergraven gebied ligt en zonder inrichtingsmaatregelen niet in de Maas zal uitmonden. In het agrarisch gebied kan ecologisch herstel gepaard gaan met herinrichting en zal de aankoop van meanderstroken en ecologische ontwikkelingszones langs de beek gestimuleerd worden. Dit is extra van belang om ecologische verbindingen met natuurgebieden in het achterland te waarborgen.

De Ur blijft, gezien de waterkwaliteit, een algemeen ecologische functie houden evenals beeklopen binnen het agrarisch cultuurlandschap bij Schipperskerk en Roosteren (Rulbeek). Deze laatste beeklopen hebben vooral een landschappelijke betekenis.

De beekmondingen en -benedenlopen, gelegen binnen het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas worden bij de inrichting en het beheer van dit gebied betrokken. Beken krijgen hier zoveel mogelijk vrij spel om een natuurlijke morfologie te ontwikkelen. Ook de oeverzones krijgen een rol bij de herinrichting en het ecologisch herstel van de beeklopen in het agrarisch cultuurlandschap.

Om aan het bovenstaande invulling te geven is een aantal gerichte maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen hebben onder andere betrekking op:

- Ecologisch herstel en een natuurvriendelijke inrichting van de beeklopen met de daarvoor benodigde grondverwerving (Kingbeek, Kanjel e.a.).
- Het opheffen van migratiebarrières, zoals de onderdoorgangen onder het Julianakanaal en overkluizingen (Geul, Kingbeek, Hemelbeek).
- Uitvoeringsmaatregelen ten behoeve van waterbodemsanering (Ur en Houtbemder-vloedgraaf).

Door uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 zal een aantal beken in hun benedenloop meer gaan infiltreren dan nu het geval is. Dit geldt met name voor de Geul en de Hemelbeek. De Geul zal voldoende water blijven voeren in de zomer, maar de kans dat de Hemelbeek in de zomer droog valt neemt toe. Eventueel zijn hier mitigerende maatregelen nodig.

Bestaande natuurwaarden

In het te vergraven gebied treedt plaatselijk verlies van bestaande natuurwaarden op. Dit verlies wordt door uitvoering van het Grensmaasproject in ruime mate gecompenseerd.

Kades

Bij de inrichting van het gebied wordt gestreefd naar een maximale ecologische verbinding dus fysieke aaneensluiting van de ontgrondingslocaties. De reeds aangelegde kades vormen over een grote lengte de begrenzing van de ontgrondings- en natuurontwikkelingslocaties: ze verbinden of doorsnijden deze. De kades worden daarom zowel in ruimtelijke als functionele zin bij het natuurontwikkelingsgebied betrokken. Dit onder de voorwaarde dat de kades stabiel blijven en hun waterkerende functie kunnen vervullen.

Wegnemen barrières

Om de geïsoleerde positie van het Grensmaasgebied op te heffen, is het streven om zoveel mogelijk van de barrièrewerking van harde infrastructuur weg te nemen, zoals wegen en Julianakanaal. Dit betekent onder meer de aanleg van faunavoorzieningen zoals onderdoorgangen bij wegen. Bij het Julianakanaal wordt voorzien in de aanleg van speciale faunatunnels en een aanpassing van de beekonderdoorgangen (zowel voor landzoogdieren als voor waterdieren). De concrete mogelijkheden hiertoe worden nader onderzocht op basis van ervaringen bij kennisinstituten. De beperking van het weggebruik van autoverkeer zal ook een positief effect hebben. Door de integratie van beekmondingen en benedenlopen van beken in het Grensmaasproject wordt migratie van beek- en rivierorganismen beter mogelijk.

Aansluiting op Vlaamse natuurgebieden

Ook aan Vlaamse zijde wordt gewerkt aan de realisatie van een groot aaneengesloten rivierdalreservaat. In het Vlaamse plan "Levende Grensmaas" wordt de ambitie beschreven om 2000 ha nieuw natuurgebied te realiseren tussen Smeermaas en Kessenich aan de Vlaamse kant van de Maas. De laatste jaren heeft dit reeds concreet geleid tot enkele nieuwe natuurgebieden (Kollegreend, Negenoord / Kerkenweerd / Groeskens, Mazenhoven en uitbreidingen Maaswinkel).

Vispassage Stuw Borgharen

Conform afspraken in het kader van de Benelux (1996) diende voor het jaar 2002 visoptrek in het stroomgebied van de Maas tot aan de Ourthe mogelijk te zijn. Voor Nederland betekende dit dat de laatste, niet voor trekvisen passeerbare stuw bij Borgharen, uiterlijk voor deze datum passeerbaar moest worden gemaakt. De aanleg van het waterpark Bosscherveld garandeert alleen bij hogere rivierafvoeren de migratie van vis (en andere organismen), omdat dan een aantal waterlopen (beken) ontstaat. Om permanente migratie van vis mogelijk te maken wordt op zo kort mogelijke termijn een vispassage aangelegd rond de stuw van Borgharen. De vispassage zal worden gevestigd ter hoogte van de stuw van Borgharen, in aansluiting op een eventuele waterkrachtcentrale.

Waterwingebied Roosteren

Het waterwingebied bij Roosteren vormt een wezenlijk onderdeel van het Grensmaasproject. Naast de beperkte stroomgeulverbreding die hier is voorzien, wordt dit gebied in functionele zin bij het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas betrokken. Dit uit zich met name in het beheer van dit gebied dat identiek zal zijn aan de natuurontwikkelingsgebieden langs de rest van de Grensmaas. Vanzelfsprekend mag hierbij de functie van waterwinning niet in het geding komen. Het gebied is dan ook op de plankaart aangeduid als natuurontwikkelingsgebied zonder ontgrondingen. Door de geulverbreding wordt de beschermende sliblaag van de bodem verwijderd die passage van microverontreinigingen uit het Maaswater naar het grondwater bemoeilijkt. Om de tijdelijke achteruitgang van de grondwaterkwaliteit te bewaken is een monitoringplan opgesteld. Na verloop van tijd zal de sliblaag zich weer herstellen.

Hoogwatervluchtplaatsen

Hoogwatervrije plekken zijn van belang als toevlucht voor tal van diersoorten (inclusief grote grazers) tijdens extreme hoogwaters. In het Voorkeursalternatief 2003 zijn geen hoogwatervluchtplaatsen voorzien. De Provincie wil nader onderzoeken hoe, ten behoeve van de fauna in het gebied, een verbinding kan worden gemaakt tussen het overstromende rivierdal en hoogwatervrije gebieden. Kades en taluds van het Julianakanaal kunnen eveneens als hoogwatervluchtplaats fungeren.

Toepassing compensatiebeginsel

In het Structuurschema Groene Ruimte en het POL is het compensatiebeginsel opgenomen. Dit beginsel is er op gericht geen netto verlies aan bos, natuur en recreatiewaarden te laten ontstaan bij uitvoering van ingrepen in het landelijk gebied. Het compensatiebeginsel is van toepassing op het Grensmaasproject op het niveau van het kerngebied van de EHS. Van dit kerngebied zijn in de huidige situatie nog weinig hectares gerealiseerd; dit vindt plaats in het kader van de uitvoering van het project. Voor de realisering van het kerngebied is 727 ha (excl. proefproject Meers en Roosteren) nieuwe natuur conform de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) gereserveerd. Een concrete begrenzing van deze oppervlakte vindt plaats in het Natuurgebiedsplan Grensmaas.

Met de uitvoering van het Grensmaasproject worden plaatselijk gebieden met actuele natuurwaarden aangetast. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen directe aantasting door vergraving en indirecte aantasting door verlaging van de grondwaterstand (verdroging). Bij de ontgrondingen worden plaatselijk elementen van het cultuurlandschap, die van betekenis kunnen zijn voor broedvogels, vernietigd.

De terugkeer van enkele soorten die specifiek aan een dergelijke habitat zijn gebonden in het Rivierpark is onzeker. Daar staat tegenover dat de voorwaarden voor vestiging van deze soorten in het aangrenzende cultuurlandschap door allerlei inrichtingsmaatregelen worden verbeterd. Hierbij kan gedacht worden aan hoogstambeleid, inzet van beheersgebied en provinciale subsidies. Voor soorten als Grasmus (struweel), Blauwborst en Roodborsttapuit (kruidenrijke ruigten) wordt verwacht dat in de nieuwe situatie de beschikbaarheid van geschikt habitat eerder groter is dan kleiner. Voor planten en dieren die nu langs de dynamische rivieroeveren voorkomen, neemt het areaal geschikt habitat sterk toe: eilanden, grindbanken, steile oevers zullen door de rivierkundige processen voortdurend aan veranderingen onderhevig zijn. Juist pionierssoorten als Oeverzwaluw, Oeverloper en Kleine Plevier profiteren hiervan. Daar komt bij dat een veelvoud aan nieuwe soorten zich in het toekomstige Grensmaasgebied zal kunnen vestigen.

Indien soorten worden gedood, gevangen of verontrust en / of hun leefgebied wordt beschadigd, vernield of verstoord door uitvoering van het Grensmaasplan, zullen de uitvoerders van het Grensmaasproject op grond van de Flora- en Faunawet een ontheffing moten aanvragen bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dit ministerie kan bij het eventueel verlenen van een ontheffing compensatie eisen. De provinciale natuurcompensatie regeling is niet van toepassing omdat de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

3.2

BOS

Algemeen

De uitvoering van het Grensmaasproject leidt tot een toename van het bosareaal. De grootste bosuitbreiding vindt plaats in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas, waar door een spontane ontwikkeling rivierbegeleidende ooibossen zullen ontstaan. Dit bos heeft een natuurlijk karakter en zal onder invloed van onder andere rivierdynamiek en natuurlijke begrazing in de loop van de tijd van plaats en karakter veranderen. In de eerste jaren betreft het vooral zachthoutooibossen, bestaande uit diverse soorten wilgen, zwarte els en zwarte populier. In een later stadium zullen soorten van het hardhoutooibos als gewone es, eik, iep en talloze andere soorten zich vestigen en het beeld gaan bepalen.

In het omringende cultuurlandschap vindt op kleinschalige wijze bosaanleg en -ontwikkeling plaats, met name langs het Julianakanaal (Groene Oostgrens), bij enige dorpen en langs de beken.

Instandhouding van bestaand bos

Een deel van het bestaande bos betreft bos met accent natuur. Hier heeft de natuurfunctie het primaat. De overige bossen betreffen in totaal circa 20 ha, verspreid over een aantal kleinere boselementen.

Het duurzaam instandhouden van het bos en haar groeiplaats op dezelfde plaats, is vanuit een boscologisch- en boscosysteembenadering het uitgangspunt van beleid. De Boswet en het bos- en ruimtelijk ordeningsbeleid stelt herplant of spontane herontwikkeling ter plaatse van de velling verplicht. Gestreefd wordt naar het instandhouden van bestaande bossen, waarbij gestreefd wordt naar een meervoudige functievervulling. Voor bossen met accent natuur is de natuurfunctie leidend.

Natuurlijk bos aan de rivier

De grootschalige natuurontwikkeling leidt tot een uitbreiding van natuurlijk rivierbegeleidend bos in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas. Naar verwachting zal ca. 300 ha natuurlijk bos kunnen ontstaan. Deze oppervlakte levert, tezamen met kleinschalige bosuitbreiding in het agrarisch cultuurlandschap een bijdrage aan het provinciale bosuitbreidingsprogramma. De kleinschalige en meestal op particulier initiatief ontwikkelde kleine bosprojecten kennen veelal een multifunctionele doelstelling. Natuurlijk bos aan de rivier ontstaat onder invloed van een natuurlijk begrazingsregime. In deze bossen, die ontstaan in het rivierbed van de Maas, krijgt de natuurlijke ontwikkeling het primaat. De natuurlijke ontwikkeling van het ecosysteem prevaleert boven de andere functies van het bos, binnen de randvoorwaarde van het hoogwaterbeschermingsniveau dat te allen tijde gehandhaafd dient te worden. Ingrepen in het areaal bos ten behoeve van hoogwaterbescherming dienen zoveel mogelijk aan te sluiten bij de natuurdoelstellingen van het gebied.

Boscompensatie

Boscompensatie verloopt via richtlijnen van de Boswet, die voorschrijft dat het areaal verdwenen bos netto gecompenseerd moet worden; dit kan door aanplant maar ook door spontane bosontwikkeling in natuurgebieden, zoals dat na vergraving en in beheer name van het gebied zal plaats vinden. Er zal in het toekomstige natuurgebied in korte tijd (<5-10 jaar) veel meer bos spontaan terugkeren dan er verloren is gegaan. Deze bostypen zullen daarnaast ecologisch waardevoller zijn dan de huidige opstanden (vooral veel populierenrijen). Er liggen echter binnen het plangebied van het Grensmaasproject nog historische herplantverplichtingen, waaraan voldaan moet worden. De invulling hiervan dient aan te sluiten bij de natuurdoelstellingen van het toekomstige natuurgebied. Aanplant binnen het toekomstig natuurgebied verdient daarbij niet de voorkeur; daarbuiten eventueel wel.

Kleinschalige bosuitbreiding in het aangrenzende cultuurlandschap

De voorgestane ruimtelijke ontwikkeling in het aan het Rivierpark grenzende cultuurlandschap biedt mogelijkheden voor kleinschalige bosuitbreiding als ondersteunend middel in de nieuwe ruimtelijke structuur.

De aanleg van kleinschalige boselementen door bijvoorbeeld het opschalen van bestaande houtopstanden of het aanhaken bij reeds aanwezige, fysiek interessante uitgangssituaties, kan leiden tot een keten van samenhangende elementen, die stapstenen en verbindingzones vormen tussen bosgebieden binnen en buiten het projectgebied onderling en het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas. Op deze wijze leveren kleinschalige bossen een bijdrage aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van het gebied.

Bosuitbreiding in de Groene Oostgrens langs het Julianakanaal

Het Julianakanaal vormt een harde fysieke grens aan de oostkant van het plangebied met daarachter de stedelijke ontwikkelingen. In landschappelijk en ecologisch opzicht is de betekenis van het Julianakanaal nu beperkt. Deze Groene Oostgrens vormt een van de vier structuurlijnen in het nieuwe landschap van het Grensmaasgebied. Kleinschalige bossen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Van belang is een boomkeuze die past bij de riviernatuur van het Grensmaasgebied of de eventuele hellingbossen aan de oostzijde van het kanaal.

De productiefunctie is geen doel op zich maar kan afhankelijk van de boomsoortenkeuze als afgeleide functie zorgen voor houtopbrengsten, die een deel van de beheerskosten dekken.

Door de combinatie van landschappelijke beplantingen, houtopstanden en kleine bosjes in deze zone, gelegen langs het kanaal met overwegend een opgaand karakter, ontstaat het beeld van een Groene Oostgrens. De breedte van de oostgrens is mede afhankelijk van de mogelijkheden ter plaatse; het totale ruimtebeslag bedraagt naar schatting circa 10 ha. Het talud van het dijklichaam en de voet van de steilrand met de kanaalkwel zijn onderdeel van deze strook.

Bosuitbreiding met nieuwe dorpsbossen in aansluiting op beekdalen

Op twee plaatsen in het Grensmaasgebied bestaat het plan voor een meer geconcentreerde bosuitbreiding in het resterende cultuurlandschap (zogenaamde dorpsbossen): bij de Kanjelbeek ten zuiden van Itteren en tussen Obbicht en Grevenbicht.

In het gebied van de Kanjelbeek wordt bosuitbreiding met verspreide kleinere boscomplexen nagestreefd, aansluitend op de al aanwezige populierenbeplanting. Hierdoor ontstaat een samenhangende grotere eenheid bos van in totaal 10-20 ha. De bedoeling is om de nu aanwezige populierenaanplanten om te vormen tot inheems hardhoutloofbos. In het landelijk gebied tussen Obbicht en Grevenbicht zijn enkele kleinschalige boselementen van 5-10 ha voorzien, die aansluiten op de loop van de Kingbeek.

3.3

DELSTOFFENWINNING

Algemeen

In de periode vanaf 2005 is het Grensmaasgebied een belangrijk gebied voor de delfstoffenwinning in Limburg. De winning van grote hoeveelheden grind en beton- en metselzand vindt in deze periode plaats op 13 locaties langs de Grensmaas. Het zoveel als mogelijk behalen van het beoogde beschermingsniveau tegen hoogwater alsmede de beoogde beperking van de duur van de

hinder als gevolg van de winactiviteiten bepalen in belangrijke mate het wintempo. Volgens de huidige planning heeft in uiterlijk 2017 de delfstoffenwinning de ruimte voor een natuurlijke grindrivier voor de hoogwaterdoelstelling gerealiseerd en is in 2022 het Grensmaasproject geheel gerealiseerd.

Per locatie is in het POL de begrenzing opgenomen van de gebieden waar ingrepen plaatsvinden. Deze zijn aangegeven als 'Natuur na ontgroning', 'Natuur na ontgroning en opvulling' en 'Landbouw na ontgroning en opvulling'. 'Natuur na opvulling' vormt een aparte categorie. Met uitzondering van Trierveld (deel van de locatie Koeweide) hebben de gebieden ten behoeve van delfstofwinning in het Pol de eindfunctie natuur, voorafgegaan door ontgroningen en bij de dekgrondbergingen daarnaast voorafgegaan door opvulling. In het Trierveld verandert de eindbestemming na uitvoering van de dekgrondberging in landbouw. In het onderhavige bestemmingsplan is het aantal bestemmingen vereenvoudigd.

Zoals eerder is aangegeven is er geen CBB van toepassing op de locatie Proefproject Meers.

Hiervoor zijn reeds op gemeentelijk niveau de vereiste (planologische) procedures doorlopen. Daar de ingrepen en de functies van de verschillende onderdelen van Proefproject Meers vergelijkbaar zijn met die van de andere locaties, hebben deze op de desbetreffende plankaarten in het POL wel dezelfde aanduidingen gekregen.

Vormgeving en uitvoering riviervverbreding

De riviervverbreding moet leiden tot een zo natuurlijk mogelijke grindrivier door een aan de bedding gekoppelde verbreding. Hierbij komt het onaangeroerde moedermateriaal (onderliggende toutvenant) aan het oppervlak te liggen. Dit is essentieel om de specifieke potenties van een natuurlijke grindrivier mogelijk te maken. Ontgroningen en opvullingen moeten daarom aansluiten bij de morfologie van het riviersysteem en maken de gewenste morfologische processen in de grind / zandbodem mogelijk. Diepere winningen in het plangebied, resulterend in waterplassen en aanleg van dekgrondbergingen binnen de zone van stroomgeulverbreding en weerdverlaging, passen niet in dit principe. Dit is conform het in het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen geformuleerde beleid voor ontgroningen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

Voor vormgeving en uitvoering geldt dan ook dat ontgroningen in het Grensmaasgebied aan moeten sluiten bij de morfologie van het riviersysteem en de gewenste morfologische processen in een onaangeroerde grind-zandbodem mogelijk moeten maken.

De dekgrondberging vindt zodanig plaats dat:

- De benodigde oppervlakte ecologisch verantwoord is.
- Sprake is van een gesloten grondbalans binnen het project: de totale hoeveelheid vrijkomende niet-vermarktbaar grondstoffen wordt binnen het gebied geborgen, er is geen aan- of afvoer van niet-vermarktbaar klei of andere specie van elders.

3.4

VERWERKING EN TRANSPORT

Hoeveelheden

Bij de uitvoering van het Grensmaasproject volgens het Voorkeursalternatief 2003 zal in totaal circa 53 miljoen ton grind vrijkomen. Deze hoeveelheid grind is, rekening houdend met een zekere marge in de feitelijke grindvoorkomens, de maximale hoeveelheid. Verdere vergroting van de delfstoffenwinning is strijdig met het afbouwscenario van de grindwinning voor de nationale behoefte in Limburg.

Het project voorziet in de aanleg van bergingen voor gebiedseigen niet-vermarktbaar grond uit het gebied. Deze grond bestaat uit vrijkomende bovengrond alsmede de 'restspecie' die vrijkomt bij de verwerking van toutvenant.

Een reeds in het kader van het Grondstoffenplan bepaalde hoeveelheid vrijkomende klei in het Trierveld komt ter beschikking voor de keramische industrie in het kader van de hier reeds bestaande regionale kleiwinning.

Fasering en vormgeving

Van belang is dat de ontgrondingsactiviteiten zodanig voorspoedig verlopen, dat een gefaseerde oplevering van de ontgraven gebieden kan plaatsvinden. Door een ruimtelijke fasering van de werkzaamheden binnen de locaties aan te brengen, komen gebieden spoedig ter beschikking voor de natuurontwikkeling en het recreatief medegebruik. Dit geldt voor alle winplaatsen.

Om de rivierkundige en ecologische processen enigszins in gang te zetten, dienen de terreinen na ontgraving min of meer ruw te worden afgewerkt. Dit houdt in dat oneffenheden in het terrein en een bepaalde detailvormgeving moeten leiden tot gradiënten in bodem- en waterhuishouding en aangrijpingspunten moeten bieden voor de rivier om sediment te verplaatsen. De afwerking zal deel uitmaken van de vergunningvoorwaarden.

3.5 LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

3.5.1 AARDKUNDIGE WAARDEN

Bij de uitvoering van het Grensmaasproject gaan bestaande aardkundige waarden, in vooral de holocene dalvlakte, verloren. Door de vrijere ligging van de Maas waarbinnen rivierkundige processen kunnen optreden, ontstaan op de langere termijn nieuwe aardkundige waarden, zoals kronkelwaarden, stootoevers, bochtafsnijdingen en verlaten beddingen. Grote veranderingen in de morfologie ontstaan naar verwachting alleen bij extreme hoogwaters, terwijl kleine veranderingen in een voortdurend proces plaatsvinden. Bestaande aardkundige waarden in het omliggende agrarische cultuurlandschap blijven behouden. Het betreft onder meer afbraakwanden, rivierterrassen, terrasranden, beeklopen en verlaten rivierbeddingen.

Een aantal aardkundig belangrijke gebieden is geselecteerd, waarin de aardkundige waarden in ieder geval bewaard moeten blijven. Deze liggen voornamelijk buiten de ontgrondingslocaties. Het betreft de meanderende Geul ten noorden van Itteren, afbraakwanden bij Berg en Stein-Elsloo, rivierterrassen en verlaten rivierbeddingen tussen Papenhoven en Urmond, alle beeklopen buiten het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas, het kronkelwaardcomplex bij Roosteren, Oude Maaslopen bij Borgharen en Itteren (loop Oude Kanjelbeek) en de terrasrand tussen Papenhoven en Schipperskerk (zuidelijke verlenging van Ruitersdijk in de deellocatie Koeweide) met erosiegeul uit het Neolithicum en Kingbeekdal. Bij de overige locaties en gebieden met aardkundige waarden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden bij bestemming, inrichting en beheer.

3.5.2 ARCHEOLOGIE

Algemeen

Archeologische waarden zijn overblijfselen uit een ver verleden, die zich in de vorm van grondsporen en materiële resten in de bodem bevinden. Ze zijn over het algemeen niet zichtbaar aan de oppervlakte. Archeologische waarden hebben een wetenschappelijk belang om inzicht te krijgen in de bewoningsgeschiedenis van een gebied. Het historisch bodemarchief vormt daarvoor een unieke bron van kennis. Daarnaast spelen er ook maatschappelijke belangen. In de afgelopen jaren is de belangstelling voor cultuurhistorie sterk toegenomen.

De historie van de (steden)bouwkunde, archeologische relict en geografische structuren wordt ervaren als een bijzondere dimensie, die de huidige beschaving meer reliëf geeft. Immers cultuurhistorische waarden bieden meer inzicht in ons verleden. Daarnaast draagt de cultuurhistorie van een gebied bij aan de herkenbaarheid en identiteit van onze leefomgeving waardoor ruimtelijke kwaliteit kan toenemen.

Door de directe nabijheid van water, een belangrijke vestigingsfactor, is het Maasdal een zeer bepalend element voor de gehele bewoningsgeschiedenis in Limburg. De mens heeft in het Maasdal archeologische sporen nagelaten vanaf de Oude Steentijd (250.000 jaar geleden) tot de Romeinse tijd en de Vroege Middeleeuwen. Deze sporen zijn voor een klein deel bekend en voor het grootste deel onbekend en verborgen in de bodem aanwezig. De nog onbekende vindplaatsen kunnen zowel binnen als buiten de ontgrondingslocaties liggen. Ze zijn vaak verborgen onder een laag sediment, waardoor ze uitstekend zijn geconserveerd. Om inzicht te verkrijgen in de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden en de eventuele potenties daarvan is een inventariserend archeologisch onderzoek (AAI) uitgevoerd.

Te vergraven gebieden

In de te vergraven gebieden worden de aanwezige archeologische waarden nader onderzocht en gerapporteerd. Archeologische vondsten worden gedocumenteerd en overgedragen aan het Provinciaal Depot. Het Voorkeursalternatief 2003 in deze gebieden gaat uit van minimalisatie van de aantasting van archeologische waarden door:

- Begrenzings van te vergraven gebieden af te stemmen op bekende vindplaatsen.
- Dekgrondbergingen zo klein mogelijk te houden.

Hierbij is gebruik gemaakt van de resultaten van het uitgevoerde inventariserend archeologisch onderzoek (AAI) en de bestaande inzichten in de aanwezigheid van archeologische waarden in het Grensmaasgebied. De te vergraven gebieden liggen grotendeels in gebieden met een lage archeologische potentie.

Onvergraven gebieden

Alle in het Grensmaasgebied bekende, zeer waardevolle vindplaatsen liggen buiten de te vergraven gebieden. Deze gebieden blijven behouden. In het Grensmaasgebied komen vijf terreinen met een zeer hoge archeologische waarde voor, die grenzen aan ontgrondingslocaties. In gebieden waar geen ingrepen in de bodem plaatsvinden, blijven de archeologische waarden behouden in de bodem. Het betreft veelal de hogere delen van het Grensmaasgebied met een middelhoge en hoge archeologische potentie.

Buiten de te vergraven gebieden

Behoud van het bodemarchief is vooral aan de orde voor archeologische waarden buiten de ontgrondingslocaties. Voor behoud van dit bodemarchief, waarvoor ook verwezen wordt naar het rapport "Monitoring Maas", gelden de volgende beleidslijnen:

Voor het behoud van het archeologisch bodemarchief buiten de te vergraven gebieden (cultuurlandschap en onvergraven natuurontwikkelingsgebied) wordt gestreefd naar:

- Een actualisering van de Archeologische Monumentenkaart Limburg voor het Grensmaasgebied.
- Het bieden van planologische bescherming van de waardevolle terreinen en een afgestemde inrichting en beheer van deze gebieden, via de bestemmingsplannen en het Landinrichtingsplan.

Binnen de te vergraven gebieden

Binnen de ontgrondingslocaties en locaties voor verwerkingsinrichtingen is behoud van archeologische vindplaatsen veelal niet mogelijk. Nader archeologisch onderzoek heeft een waarderend karakter.

Het kan leiden tot een aantal opgravingen die voorafgaand aan de ontgrondingen plaatsvinden. In gevallen waar onderzoek vooraf niet mogelijk is, wordt voorzien in een archeologische begeleiding van de uitvoering, die nodig is in verband met de ontdekking van toevalsvondsten tijdens het ontgronden of vanwege voorgesteld extensief onderzoek van het landschap en / of een vindplaats.

3.5.3

HISTORISCHE GEOGRAFIE

Bij historisch-geografische waarden gaat het om de sporen van vroegere menselijke activiteiten, die in het huidige landschap zichtbaar zijn, zoals dijken, wegen en verkavelingspatronen. Ook monumenten van bouwkunst worden in dit hoofdstuk behandeld. Het rivierterrassenlandschap vormt een historisch-geografische entiteit en komt binnen Nederland alleen in het Maasdal in Limburg voor. Het Grensmaasgebied is binnen het Maasdal een van de meest gave voorbeelden. De grootste concentraties van historisch-geografische waarden liggen hier op de hoger gelegen pleistocene terrassen, voornamelijk buiten de te vergraven gebieden.

Vanuit een historisch-geografische optiek leidt de ontwikkeling van een meer natuurlijk riviersysteem op een verlaagd niveau in het landschap tot het verdwijnen van daar aanwezige waarden. Daarnaast treedt een breuk op met het omringende cultuurlandschap, waar de historisch-geografische waarden behouden blijven. Nieuwe aanplant van hoogstamboomgaarden en meidoornhagen rond dorpen en bij monumentale boerderijen en kastelen leidt tot herstel van het 19e-eeuwse karakter van het omringende cultuurlandschap.

3.5.4

VISUEEL-RUIMTELIJKE VERSCHIJNINGSVORM

Algemeen

De ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een grote visueel-ruimtelijke verandering van het Grensmaasgebied door de natuurontwikkeling langs de rivier, maar ook door de voorgenomen landschappelijke verbeteringen in het omringende cultuurlandschap.

Natuurontwikkeling verandert de overwegend vlakke en open gebieden aan de rivier tot een groene westgrens met hoogopgaande natuurlijke bebossing.

Samen met de toename van de begroeiing in het omringende cultuurlandschap langs lijnelementen als een recreatieve route, beken en het Julianakanaal ontstaat een besloten en rijk begroeid landschap. De noord-zuidbeplantingen smeden de natuurontwikkelingsgebieden langs de rivier en het omringende cultuurlandschap samen tot één recreatief aantrekkelijk geheel. Bij de nadere invulling van de in deze paragraaf voorgestelde landschappelijke voorzieningen is afstemming met de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' van toepassing.

Noord-zuid structuurlijnen in het nieuwe landschap

De inrichting van het Grensmaasgebied tot één samenhangend rivierenlandschap moet aan de bewoner of bezoeker de beleving van continuïteit geven: het zich bevinden in en verplaatsen door een aaneengesloten rijk begroeid gebied. Dit leidt tot een belangrijk uitgangspunt voor de visueel-landschappelijke inrichting: het versterken van een aantal groene structuurlijnen in noord-zuidrichting waardoor deze continuïteit wordt opgeroepen. Naast deze hoofdstructuur zijn verrassing en variatie in de details van belang voor de belevingswaarde van het landschap.

De volgende structuurlijnen vormen de belangrijkste noord-zuid gerichte verbindingen in het nieuwe landschap van het Grensmaasgebied.

Rivier met verbrede stroomgeul

Na uitvoering van het Grensmaasplan met de verbrede stroomgeul de belangrijkste visuele noord-zuidlijn door het verbinden van de bosrijke natuurlocaties in zowel Nederland als Vlaanderen.

Julianakanaal en Groene Oostgrens

In het huidige landschap vormt het talud van het kanaal met zijn afritten bij de bruggen de belangrijkste noord-zuidlijn. In deze zone is in de toekomst voornamelijk de automobiliteit en daarmee in relatie staande parkeer- en recreatievoorzieningen gesitueerd.

Om het landschap in het Grensmaasgebied als een eigen wereld te kunnen beleven moet de visuele invloed vanuit het oostelijk gelegen stedelijke gebied worden teruggedrongen. Dit gebeurt trajectgewijs door landschappelijke beplanting en, voor een deel, natuurlijke ontwikkeling van de kanaalzone.

Deze zone heet de Groene Oostgrens. Met inachtneming van aanwezige floristische waarden op het kanaaltalud en rekening houdend met technische eisen is een opgaande begroeiing op het kanaaltalud en aan de voet hiervan wenselijk. Er wordt een oppervlaktebeslag van de Groene Oostgrens buiten het kanaaltalud verwacht van circa 10 ha in het aangrenzende cultuurlandschap. In de gemeenten Stein, Meerssen en Maastricht zal naar verwachting een westwaartse verbreding van het Juliana kanaal plaatsvinden. Het rijk zal daarover een tracébesluit nemen. Omdat de begrenzing van de beoogde verbreding nog niet vaststaat zal een zone worden gereserveerd waarin geen ruimte is voor ontwikkelingen die de toekomstige kanaalverbreding in de weg staan.

Groene Snoer

Voor het verbeteren van de ruimtelijke continuïteit in noord-zuidrichting is de versterking van het noord-zuidkarakter van rivier en kanaalzone een belangrijke maatregel. Het Groene Snoer vormt de belangrijkste noord-zuidverbinding voor extensieve recreatie (wandelen, fietsen). De aanleg van een doorlopende laanstructuur met een functionele verharding langs deze verbinding is een middel om de ruimtelijke continuïteit door het gebied te vergroten. Bovendien ontstaat door deze laanstructuur een herkenbare oriëntatie voor de gebruikers van het gebied. Het Groene Snoer kan fungeren als onderdeel van een lange-afstandswandelroute.

Beeklopen

Natuurontwikkeling in de beekdalen is zowel in het natuurlandschap als (in beperktere vorm) in het cultuurlandschap voorzien. Op dit moment liggen de beeklopen vooral in noord-zuidrichting verborgen in het cultuurlandschap. Door het realiseren van meer natuurlijke beeklopen met de daarbij behorende beplanting ontstaat een groene noord-zuidlijn in het meer open, omringende cultuurlandschap.

Terrassen, terrasranden en afbraakwanden

De overgang van de plateaus naar de Maasvallei met terrassen, terrasranden en afbraakwanden vormt een natuurlijke afbakening in noord-zuidrichting, gedeeltelijk binnen en gedeeltelijk buiten het Grensmaasgebied. Deze landschappelijke structuurlijnen worden gehandhaafd en verder ontwikkeld. Door de ontwikkeling van de hoofdstructuurlijnen ontstaan ook recreatief aantrekkelijke agrarische productieruimten van verschillende ruimtelijke maat met een groene begrenzing. Deze nieuwe landschappelijke waarden worden toegevoegd aan het bestaande landschap. In de functietoedeling, die de toekomstige ontwikkeling aangeeft, wordt nu reeds met deze nieuwe landschappelijke waarden rekening gehouden.

Behoud en herstel kleinschaligheid

Buiten het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas wordt gestreefd naar behoud en ontwikkeling van de kleinschalige verkaveling en beplanting (meidoornhagen, hoogstamboomgaarden) rond kernen en gehuchten. Rondom de bebouwing van woonkernen vormen deze gebieden veelal een landschappelijke overgang naar de grotere agrarische productieruimten.

Beplanting langs dorpsranden met nieuwbouw aanbrengen

Op een aantal plaatsen heeft sterke uitbreiding van nieuwbouw bij kernen plaatsgevonden, waardoor harde overgangen naar het landelijke gebied zijn ontstaan. Door beplanting van deze randen zal een meer aantrekkelijke landschappelijke overgang ontstaan van bebouwing naar het landelijke gebied. Uitvoering kan plaatsvinden in de Landinrichting. Aanplant van boomweiden voor toekomstig recreatief gebruik met behoud van agrarisch gebruik kan hier plaatsvinden.

Kwaliteit openbare ruimtes in en om de dorpen

Binnen de bebouwde kom van de dorpen en rondom de dorpen is de ruimtelijke kwaliteit van openbare ruimtes (wegen, pleinen) vaak beperkt. Vandaar het streven om samen met de gemeenten de aantrekkelijkheid van de openbare ruimtes in het Grensmaasgebied te verbeteren voor zowel recreanten van elders als voor de eigen bewoners. Ook mogelijkheden om de ontstane restruimtes tussen bebouwing en de nieuwe kades te benutten voor verbetering van de dagelijkse leefomgeving verdienen aandacht.

Trierveld

Door kleiwinning en veranderde inrichting is de landschappelijke kwaliteit van het Trierveld momenteel beperkt. Na uitvoering van de geplande berging in het Trierveld komt het gebied weer in agrarisch gebruik. De landschappelijke herinrichting van dit gebied krijgt bijzondere aandacht.

Ontsluitingswegen naar de dorpen voor gemotoriseerd verkeer

Een verdere landschappelijke accentuering van deze wegen is niet gewenst en worden in de ruimtelijke compositie van het landschap behandeld als een ondergeschikt patroon.

3.6

BODEMKWALITEIT

De uitvoering van het Grensmaasproject leidt tot de sanering van de diffuse bodemverontreiniging in een groot deel van het plangebied. Ter plaatse van de stroomgeulverbredingen en weerdverlagingen wordt de thans aanwezige diffuus verontreinigde deklaag ontgraven en binnen het plangebied in dekgrondbergingen geborgen.

Alle binnen het te vergraven gebied aanwezige lokale puntverontreinigingen worden gesaneerd. Het hierbij vrijkomende materiaal wordt uit het plangebied verwijderd en zal door erkende verwerkers op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze worden verwerkt. Zowel de humaan-toxicologische, als de eco-toxicologische risico's nemen hierdoor in belangrijke mate af. De uitspoeling van verontreinigingen naar diepere bodemlagen en het grondwater is sterk gereduceerd, terwijl de verspreiding van verontreiniging door erosie van de verontreinigde bodem tijdens hoogwater binnen het plangebied aanzienlijk wordt verkleind.

Het niet-vermarktbaar materiaal (de al dan niet verontreinigde bovengrond, de eventuele stoorlagen in de grindpakketten alsmede de 'mors' die vrijkomt bij de verwerking van zand en grind) dat bij uitvoering van het Grensmaasproject vrijkomt zal in dekgrondbergingen onder de waterbodem worden geborgen. Door de grote spreiding van de thans in het gebied aanwezige verontreinigingen, is de oppervlakte waarover deze verontreinigingen na uitvoering van het Grensmaasproject aanwezig zijn, aanzienlijk gereduceerd.

Aangezien de blootstellings- en verspreidingsrisico's sterk samenhangen met deze oppervlakte zullen ook deze risico's zijn afgenomen. Hiermee is dus ruimschoots voldaan aan het stand-still-beginsel in de zin van de Wet milieubeheer.

Voor iedere dekgrondberging zal, in het kader van de vergunningaanvragen (Wet milieubeheer en Wet verontreiniging oppervlaktewateren) een modelberekening moeten worden uitgevoerd waarbij wordt aangetoond dat aan de milieuhygiënische eisen uit het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie wordt voldaan.

De eisen uit ABM garanderen dat de kwaliteit van de afdeklaag van de dekgrondbergingen niet zal leiden tot onaanvaardbare humaan-toxicologische blootstellingsrisico's.

Juridisch moet het gebiedseigen, matige en sterk verontreinigde materiaal, dat vrijwel zonder uitzondering wordt ontgraven in het stroomvoerende deel van het rivierbed, worden aangemerkt als baggerspecie, zodat de dekgrondbergingen moeten worden beschouwd als inrichtingen voor het op of in de bodem brengen van baggerspecie.

Dergelijke inrichtingen zijn vergunningplichtig ingevolge de Wet milieubeheer. Indien het gaat om de berging van meer dan 500.000 m³ baggerspecie klasse 3 of 4, moet voor de besluitvorming omtrent deze vergunningverlening bovendien een MER worden opgesteld.

Gezien de omvang van de bergingen en de te verwachten kwaliteit van de te bergen specie zal er bij het project Grensmaas altijd sprake zijn van een m.e.r.-plicht in het kader van onder andere de vergunningprocedure Wet milieubeheer. Hierbij zal moeten worden aangetoond dat aan de milieuhygiënische eisen wordt voldaan.

3.7

GELUID EN TRILLINGEN

Algemeen

De geluidbelasting binnen het gebied zal door de verschillende geluidveroorzakers wijzigen. Daarnaast is sprake van een tijdelijke geluidsbelasting als gevolg van de uitvoering van het Grensmaasproject.

Blijvende en zich autonoom ontwikkelende geluidsbelasting

De blijvende geluidsbelasting neemt enerzijds toe door de autonome groei van het autogebruik en neemt anderzijds, zij het beperkt, af door de afsluiting van wegen binnen het gebied. Door strengere keuringseisen zal in de toekomst de geluidsemissie van voertuigen iets afnemen. Voor lokale wegen zal dit naar verwachting een netto neutraal effect geven. Voor rijkswegen wordt een netto toename verwacht.

Industrieverstoring binnen het gebied is niet voorzien. Wel zal de industrie in de directe omgeving een grotere impact hebben dan nu, door de ontwikkeling van Graetheide en de uitbreiding van de haven in Born waardoor de geluidbelasting binnen het gebied groeit. Door het toenemend goederenvervoer per spoor zal het geluid door railverkeer toenemen.

Tijdelijke geluidsbelasting als gevolg van de uitvoering van het Grensmaasproject

Daar waar activiteiten zoals graafwerkzaamheden, baggerwinwerkzaamheden, sorteerwerkzaamheden en aan- en afvoerend verkeer zal plaatsvinden in de directe nabijheid van bebouwing is een tijdelijke toename van de geluidsbelasting te verwachten. De mate van toename en de duur verschilt per locatie. De voorkeursgrenswaarde ligt bij 50 dB(A). Waar deze waarde niet haalbaar is mag op basis van de Circulaire Natte Grindwinning (ministerie van VROM, 1992) tot een maximale grenswaarde van 60 dB(A) gegaan worden. De Provincie stelt zich op het standpunt dat ten gevolge van baggerwerkzaamheden met baggermolens, zijnde de grootste geluidsbronnen binnen het Grensmaasproject, 60 dB(A) alleen bij solitaire woningen of een cluster daarvan van maximaal 20 woningen, wordt toegestaan, terwijl voor de overige woonbebouwing 55 dB(A) als maximaal toelaatbaar wordt beschouwd. Dit wordt bereikt door een combinatie van:

- Inzet van de beste technische middelen bij baggermolens.
- Het in acht nemen van zekere afstanden van de winning tot woonbebouwing.
- Het oprichten van tijdelijke afschermingen.

Niet uitgesloten is dat er een uitbreiding, zowel qua capaciteit als fysiek, van de reeds bestaande verwerkingsinstallatie bij Meers gerealiseerd zal worden. Bij een dergelijke uitbreiding zal als uitgangspunt gelden dat de geluidsbelasting op de in de omgeving gelegen woningen niet verder mag toenemen dan de wettelijke norm toelaat. Indien de uitbreiding van dien aard is dat de verwerkingsinstallatie als onderdeel van de winplaats kan worden beschouwd zal de noodzaak om de zone te handhaven nader worden bezien. Dit met inachtneming van de wettelijke eisen ten aanzien van geluid.

Bij drie winplaatsen is er sprake van woonbestemmingen welke binnen de grenzen van het wingebed zijn gelegen. Bij deze woonfuncties dienen zekere afstanden in acht genomen worden tussen de werkzaamheden en de woningen om de maximaal toegestane geluidbelasting van 55 resp. 60 dB(A) te kunnen respecteren. Dit heeft geleid tot een drietal winzones waar in de huidige situatie omwille van de geluidsgrenzen niet mag worden afgegraven.

Op de plankaarten in het POL-Grensmaas zijn deze gebieden aangeduid als 'geluidgevoelig gebied'. Zowel qua efficiency van de werkzaamheden als voor wat betreft hinderbeleving is het aanhouden van dergelijke afstanden geen voorkeursituatie. De winwerktuigen hebben minder ruimte om te manoeuvreren, en er zal toch sprake zijn van hinder. In het vergunningentrajec zullen de bepaalde geluidbelastingen op basis van de nader uitgewerkte wijze van winning en de daarbij te hanteren tijdsduur van het in te zetten materieel worden getoetst aan de grenswaarden. Bij overschrijding van de grenswaarden zullen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. In het geval de woonfunctie door middel van bijvoorbeeld een bestemmingsplanwijziging of privaatrechtelijke afspraken niet meer van toepassing wordt verklaard, en er dus geen hinder meer kan worden ondervonden omdat er niet meer wordt gewoond, is het mogelijk dat de afstanden verkleind kunnen worden. Hierdoor neemt de effectiviteit van de werken toe. Het onderhavige bestemmingsplan zal middels het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid ex. artikel 11 WRO moeten voorzien in deze mogelijkheid.

De geluidsbelasting bij uitvoering van het Grensmaasproject neemt toe door twee soorten activiteiten. Per activiteit staat aangegeven hoe de hinder zoveel mogelijk beperkt kan worden.

- Activiteit 1. Ontgronding, transport over de locaties, opslag van dekgrond in bergingen en opslag van zandig grind in depot

Deze activiteiten vallen onder het toetsingskader van de Circulaire Natte Grindwinning. Om de geluidsbelasting en hinder op alle locaties zoveel mogelijk te beperken is de inzet van modern materieel het uitgangspunt. Op bepaalde locaties zal grond tijdelijk worden opgeslagen. Waar mogelijk zal dit zodanig als geluidsafschermend depot worden uitgevoerd dat hierdoor een bijkomend geluidsreducerend effect wordt bereikt (geluidswal). Daarnaast wordt de hinderduur beperkt door de uitvoering van de graafwerkzaamheden in de nabijheid van woonbebouwing zo snel mogelijk af te ronden.

- Activiteit 2. Verwerking van grind en zand met vaste verwerkingsinstallaties en afvoer van zand en grind

De verwerking van vrijkomend zandig grind zal plaatsvinden in een vaste en meerdere drijvende verwerkingsinstallaties. Waar gebruik wordt gemaakt van drijvende verwerkingsinstallaties vallen deze in beginsel onder het toetsingskader van de Circulaire Natte Grindwinning, zoals beschreven onder activiteit 1.

De vaste verwerkingsinstallatie bij Meers ligt buiten de winplaatsen en valt onder het toetsingskader van de Wet Geluidhinder. Voor deze (vaste) verwerkingsinstallatie is al een geluidzone vastgesteld. Hiervoor is al aangegeven dat er mogelijk een uitbreiding, zowel qua capaciteit als fysiek, van de verwerkingsinstallatie bij Meers gerealiseerd zal worden. Bij een dergelijke uitbreiding zal als uitgangspunt gelden dat de geluidsbelasting op de in de omgeving gelegen woningen niet verder mag toenemen. Indien de uitbreiding van dien aard is dat de verwerkingsinstallatie als onderdeel van de winplaats kan worden beschouwd zal de noodzaak om de zone te handhaven nader worden bezien. Dit met in acht name van de wettelijke eisen ten aanzien van geluid.

Het gereed product wordt bij drijvende verwerkingsinstallaties direct gestort in binnenvaartschepen en dus per schip afgevoerd. Bij de vaste verwerkingsinstallatie in Meers wordt het gereed product voor de regionale markt per as over de openbare weg afgevoerd.

Trillingen

Relevante trillingen kunnen worden veroorzaakt door zowel grindwinschepen als het overige materieel, bijvoorbeeld doordat de bak van een graafmachine of laadschip in de afgravingsrand van het grindpakket wordt gedreven. Ook bij de afvoer per as kunnen trillingen ontstaan.

Winschepen

De Provincie Limburg wil, voordat de grindwinning aanvangt, kunnen voorspellen tot op welke afstand schade door trillingen of trillingshinder in woningen door grindwinning zou kunnen optreden en op welke wijze schade en hinder zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Door de Provincie Limburg is een beoordelingsmethode voor laagfrequent gekuid opgesteld waarbij gebruik is gemaakt van verschillende (recente) onderzoeksrapporten.

Deze beoordelingsmethode heeft betrekking op:

- De beoordelingscurve voor laagfrequent geluid gebaseerd op de Verdammen-curve waarbij 3-10% van de doorsnee bevolking hinder vanwege laagfrequent geluid zou ondervinden.
- Toetsmethode voor laagfrequent geluid: een bepalingssystematiek is opgesteld waarmee het laagfrequente geluiddrukkniveau aan de gevel van de woningen kan worden bepaald. Deze is gebaseerd op alle factoren die van belang zijn in de beschrijving van de geluidoverdracht van grindschepen naar de woonomgeving.

Meetprotocollen voor het laagfrequente en hoorbare deel van het door de winwerktuigen uitgestraald geluid: een meetprotocol waarmee voor ieder type in te zetten grindwinschip de geluidemissie (het geluidvermogen) moet worden bepaald op basis van diverse geluidmetingen en diverse omgevingsparameters. Deze emissie geldt dan als startpunt in de toetsing van het geluiddrukkniveau bij de woningen.

- Bescherming stilte

Naast voorkoming van hindersituaties is het voornemen om ook de stilte te beschermen in gebieden waar de geluidsniveaus reeds laag zijn en die gegeven hun bestemming stil kunnen blijven. Een aanwijzing als milieubeschermingsgebied (stiltegebied) kan deze stilte beter waarborgen. Het Grensmaasgebied zal echter in zijn geheel ook na de ontgrondingswerkzaamheden niet stil worden.

De invloeden van buiten het gebied zijn zodanig dat (na de ontgrondingswerkzaamheden) slechts delen met een kleinere oppervlakte een geluidniveau beneden de 40 dB(A) zullen hebben. De kleine omvang van deze gebieden en de beperkte handhavingsmogelijkheden binnen deze kleine gebieden maken de aanwijzing van nieuwe stiltegebieden binnen het POL-Grensmaas niet zinvol.

3.8

WATER

3.8.1

WATERTOETS

Inleiding

Sinds 14 februari 2001 is de watertoets van toepassing op alle ruimtelijke plannen en besluiten in Nederland. De watertoets is een procesinstrument waarmee dient te worden bereikt dat de waterbeheerder vroegtijdig wordt betrokken in de ruimtelijke planvorming. Hierdoor kan invulling worden gegeven aan de beleidsdoelstelling het water de ruimte te geven die het nodig heeft.

Het POL-Grensmaas en het daarop volgende onderhavige bestemmingsplan is een ruimtelijk plan. Hiermee is het plan watertoetsplichtig. De verplichting houdt in dat het proces van de watertoets is doorlopen en dat de uitkomsten van dit proces zijn verwoord in deze waterparagraaf. Deze waterparagraaf geeft een beschrijving van het doorlopen proces en de voor het plan relevante wateraspecten. Voorts is aangegeven waar het advies van de waterbeheerders, als belangrijk element van de watertoets, staat en waar de afweging van dit advies is terug te vinden.

Procesbeschrijving en kaderstelling

Het POL-Grensmaas en het onderhavige bestemmingsplan richt zich volledig op de Maas en haar directe omgeving. Initiatiefnemers van het POL-Grensmaas zijn de provincie Limburg en Rijkswaterstaat. Provinciale Staten van de provincie Limburg is het bevoegd gezag voor het POL-Grensmaas. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat is een belangrijke partner in het Grensmaasproject. Zij is verantwoordelijk voor de projectorganisatie De Maaswerken en draagt het overgrote deel van de financiële overheidsrisico's van het project. De specifieke kennis van beide organisaties, buiten initiatiefnemers ook de waterbeheerders, en de grote rol die water in het plan speelt, zijn twee factoren die er toe hebben geleid dat er ruimschoots aandacht is geweest voor een groot aantal wateraspecten.

In de ontwerpfase van het POL-Grensmaas zijn ook andere waterbeheerders benaderd. Met het waterschap Roer en Overmaas is een overleg gevoerd over de invulling van deze waterparagraaf. De advisering van de waterbeheerders in het kader van de watertoets heeft plaats gevonden tijdens de inspraakperiode. Een samenvatting van het wateradvies van het Waterschap en de reactie van Rijkswaterstaat op het voorontwerp-bestemmingsplan zijn opgenomen in bijlage 4 bij deze toelichting.

De watertoets gaat uit van een aantal wateraspecten die in de planvorming belicht worden. Deze aspecten zijn ten behoeve van dit plan gegroepeerd tot de thema's:

- Waterkwantiteit & waterberging.
- Oppervlaktewaterkwaliteit.
- Grondwater & waterwinning.

Deze drie thema's vormen gezamenlijk het kader waarbinnen het totale aspect water is belicht. Binnen het thema waterkwantiteit & waterberging vallen de aspecten veiligheid en wateroverlast. Het thema oppervlaktewaterkwaliteit is een op zich staand thema met ook enkel het aspect waterkwaliteit en de (negatieve) gevolgen die de waterkwaliteit met zich mee kan brengen (zwerfvuil, ecotoxicologie, blauwalgen, muggen).

Binnen het thema grondwater & waterwinning vallen de aspecten waterwinning, grondwateroverlast (verdroging en vernatting), grondwaterkwaliteit, bodemdaling (zetting), verdroging en natte natuur. De aspecten riolering en volksgezondheid zijn voor dit plan niet relevant.

Het MER Grensmaas 2003 kent een viertal direct 'watergerelateerde' achtergronddocumenten: grondwater, oppervlaktewaterkwaliteit & ecotoxicologie, rivierkunde en morfologie. De uitgevoerde onderzoeken ten behoeve van het MER hebben er toe geleid dat er zeer veel aandacht voor water is geweest gedurende het planproces. Voor grondwater is na het gereedkomen van het MER een nader onderzoek gedaan waarmee bepaalde (negatieve) effecten nauwkeuriger in beeld zijn gebracht. Voor morfologie zijn na het in kaart brengen van de morfologische situatie direct na uitvoering van het project (op basis van expert-judgement) ook berekeningen gemaakt voor de morfologische ontwikkeling op de langere termijn.

Beschrijving van wateraspecten

In het MER heeft water veel aandacht gekregen en is een gedegen beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling gemaakt. Voor een beschrijving van het watersysteem wordt verwezen naar het MER Grensmaas 2003. In het POL-Grensmaas is in de paragrafen 4.2, 4.8.2 en 4.8.3 en in het onderhavige bestemmingsplan in de paragrafen 2.2.7, 3.8.1, 3.8.2 en 3.8.3 uitgebreid invulling gegeven aan deze onderwerpen.

Gelet op het belang van dit thema is gekozen voor aparte paragrafen en niet voor het opnemen van deze passages in de waterparagraaf. Hiermee wordt voorkomen dat een van deze onderwerpen onvoldoende aandacht krijgt.

Voor BOM+ geldt dat pas bij concrete aanvragen een beoordeling op omgevingsaspecten mogelijk is. De wateraspecten komen daarom aan de orde op het moment dat ondernemer en gemeente afspraken maken over de uitvoering. Gezien de doelstelling van de BOM+ regeling, kan in zijn algemeenheid worden gesteld dat de omgevingskwaliteit niet achteruit zal gaan ten gevolge van agrarische bedrijfsontwikkelingen, maar juist een positieve impuls kan krijgen. Indien gebruik wordt gemaakt van de in de voorschriften bij dit bestemmingsplan opgenomen mogelijkheid om het plan zodanig te wijzigen (ex artikel 11 WRO) dat de bouwkael wordt vergroot of van vorm wordt veranderd, dienen de plannen te worden voorgelegd aan het Watertoetsloket.

Ten aanzien van de positie van water in de zonering op basis van het Reconstructieplan, is het volgende een direct gevolg. Het rivierbed van de Maas is als extensiveringsgebied aangewezen. Nieuwvestiging en uitbreiding van het bouwblok alsmede de omschakeling naar intensieve veehouderijbedrijven, is daardoor niet meer mogelijk. Dit sluit aan op de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier, en zorgt er voor dat er zo weinig mogelijk bebouwing in het rivierbed gerealiseerd wordt. In zijn algemeenheid geldt dat voor iedere nieuwe ontwikkeling in het rivierbed (stroomvoerend en waterbergend) een watertoets uitgevoerd dient te worden. De waterbeheerders hebben deelgenomen aan het reconstructieproces en hebben daarmee een rol vervuld in de planvorming van het Reconstructieplan.

Ook hebben zij in het kader van het Reconstructieplan reeds een wateradvies uitgebracht, zodat op dit punt aan de wettelijke verplichting is voldaan. Deze aanvulling en wijziging doet met betrekking tot reconstructie immers niet anders dan de gevolgen van het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg doorvertalen in het gemeentelijke bestemmingsplan.

De uitsluiting van nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw houdt vanuit het oogpunt van waterbelangen een verbetering in. Het uitvoeren van een watertoets is voor deze situatie niet nodig.

Advies en afweging

In het voorgaande is aangegeven dat de waterbeheerders in het ontwerpstadium zijn betrokken en hun adviezen hebben kunnen indienen gedurende de ter inzage legging. Een aantal waterbeheerders in Nederlands en een aantal vlaamse overheden heeft de ter inzage legging gebruikt om hun bedenkingen, adviezen en verzoeken in te dienen. De opmerkingen die in het wateradvies zijn opgenomen zijn in de voorschriften en de toelichting verwerkt.

3.8.2

OPPERVLAKTEWATERKWALITEIT

Algemeen

De toekomstige belasting van de watersystemen met nutriënten (met name stikstof en fosfor), zware metalen en organische microverontreinigingen wordt vrijwel uitsluitend bepaald door de bovenstrooms gelegen bronnen. Door autonome ontwikkelingen neemt de omvang van de lozingen van ongezuiverd huishoudelijk en industrieel afvalwater naar verwachting af, waardoor de kwaliteit van de watersystemen ook zal verbeteren.

Aanvullende brongerichte maatregelen in het Grensmaasgebied zelf en de gebieden bovenstrooms daarvan zorgen ervoor dat de functiegerichte waterkwaliteitsdoelstellingen vóór het gereed komen van het Grensmaasproject worden gehaald.

Door het herstel van het natuurlijke karakter neemt het zelfreinigend vermogen van zowel de rivier als de beeklopen in het plangebied toe. Hierdoor, maar ook door de uitvoering van het autonome waterkwaliteitsbeleid en de verwijdering van de diffuse bodemverontreiniging zal de kwaliteit van het oppervlaktewater verder verbeteren.

Ten gevolge van de maatregelen in het eindplan zal de zuurstofhuishouding in het zomerbed van de Grensmaas niet verslechteren. Berekeningen op basis van waterdiepten en stroomsnelheden bij laag waterafvoer (worst case situatie) wijzen zelfs uit dat er een lichte verbetering optreedt (hoger zuurstofgehalte). In het eindplan zal de verblijftijd van het water over het traject van de Grensmaas iets korter worden (minder tijd voor verbruik van zuurstof voor de afbraak van organische verontreinigingen) en de aanvoer van zuurstof uit de lucht enigszins toenemen.

Wat betreft algenbiomassa in de Grensmaas, zo blijkt uit het mer-onderzoek, kan geconcludeerd worden dat algengroei in de huidige situatie geen problemen oplevert en dat dit bij realisering van het Voorkeursalternatief 2003 ook niet het geval is. Ook mag niet verwacht worden dat de soortensamenstelling sterk zal veranderen in de Grensmaas. Problemen met de bloei van blauwalgen kunnen voorkomen in stagnante wateren die niet in open verbinding staan met de Grensmaas. Het aandeel van deze plassen in het eindplan neemt echter af. Voor de drinkwaterwinning in Heel zijn de hoeveelheid blauwalgen van belang.

Aangezien niet verwacht wordt dat met de realisering van het eindplan een toename van blauwalgen optreedt, is het de verwachting dat dit niet leidt tot negatieve effecten voor de drinkwaterwinning.

De maatregelen genomen in het kader van het eindplan Grensmaas zullen geen direct effect hebben op de gehalten aan nutriënten. De concentraties worden voornamelijk bepaald door de aanvoer vanuit België. Ook op de gehalten aan thermotolerante colibacteriën zijn geen grote effecten te verwachten. De belangrijkste oorzaak voor de hoge gehalten aan bacteriën zijn de lozingen van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater bovenstrooms in België.

Met betrekking tot de kwaliteit van het zwevend slib wordt verwacht dat de bovenstroomse lozingen met verontreinigende stoffen in de toekomst af zullen nemen. Als gevolg hiervan zal een kwaliteitsverbetering optreden van het zwevend slib. Echter, een belangrijk deel van het zwevend slib is veroorzaakt door resuspensie van materiaal uit de (verontreinigde) waterbodem. Dit leidt ertoe dat de kwaliteit van het zwevend slib op de korte en middellange termijn niet sterk veranderd. Op die gebieden die een bepaalde periode overstroomd zijn, wordt verontreinigd zwevend slib afgezet. Hierdoor verslechtert de bodemkwaliteit in meer of mindere mate. Deze verslechtering van de bodemkwaliteit leidt tot een toename in ecotoxicologische risico's.

Ten opzichte van de autonome ontwikkeling neemt na realisering van het eindplan het totale geïnundeerde oppervlakte af, waardoor voor een deel van de organismen het aantal hectares met (potentiële) ecotoxicologische risico's afneemt. Voor een ander deel van de organismen geldt dat voor zowel het huidige situatie als het eindplan het grootste deel van het oppervlak geen risicogebied is. Het overige deel van het oppervlak betreft een gebied met een gering risico. Een vergelijking tussen de nulsituatie en het eindplan laat zien dat dit gebied in oppervlakte toeneemt bij realisering van het eindplan.

Botulisme komt voor als de temperatuur van het oppervlaktewater boven de twintig graden stijgt. De bacterie is vaak te vinden in stilstaand water en kan aanleiding geven tot massale sterfte onder watervogels. Rivierverruiming en weerdverlaging kunnen leiden tot het ontstaan van poelen en stagnante zones, waarin ook in de zomermaanden bij lage afvoer water blijft staan. Deze poelen trekken watervogels aan en bovendien wordt het water hier snel opgewarmd. Uit het MER blijkt dat verwacht mag worden dat de problemen met botulisme enigszins zullen toenemen.

De poelen en stagnante zones, die ontstaan door rivierverruiming en weerdverlaging, waarin ook in de zomermaanden water blijft staan, zijn een broedplaats voor muggen. Ook plas- / drasoevers en moerassige gebieden in natuurterreinen bevorderen de ontwikkeling van muggen. Dit kan leiden tot overlast. Overigens moet worden opgemerkt dat in natuurgebieden, muggen (en hun larven) een belangrijke bron van voedsel zijn voor andere organismen.

Tijdens de uitvoeringsfase van het project treden tijdelijk negatieve effecten op de waterkwaliteit op. Het gaat daarbij met name om vertroebeling en de toevoer van verontreinigd sediment. Deze effecten zijn echter van korte duur.

In de omgeving van de Grensmaas zijn geen bedrijven die rechtstreeks lozen op de Grensmaas. Wel komt via een zijloop van de Ur het effluent van de waterzuiveringsinstallatie van DSM in de Grensmaas terecht. Hiervoor heeft het Zuiveringsschap Limburg vergunning verleend. De gewenste ontwikkelingen in het Grensmaasgebied kunnen een argument zijn om deze lozing op te heffen. Samen met DSM en het Zuiveringsschap Limburg zal worden onderzocht of en in welke mate de toekomstige ecologische ontwikkeling wordt beïnvloed door de DSM-lozing. Bij eventuele verplaatsing kan worden gedacht aan lozing op het Julianakanaal. Dit is aan de orde wanneer hiermee een aanmerkelijke verbetering van de waterkwaliteit van de Grensmaas kan worden bereikt en het Julianakanaal in staat is de extra vuilwaterlast op te nemen.

3.8.3

GRONDWATER EN WATERWINNING

Grondwater

In het grondwatersysteem manifesteren zich effecten van de ingrepen in de Grensmaas. De kwel van grondwater is van belang voor de natuurwaarden in en langs de rivier. De waterstanden in de Maas hebben een belangrijke invloed op de grondwaterstand in het Maasdal. Een structurele wijziging van het Maaspeil van circa 1 meter kan doorwerken in de grondwaterstijghoogte tot op 5 kilometer van de rivier.

In een groot deel van het Maasdal blijft de grondwaterspiegel in het grindpakket en komt niet of nauwelijks tot in de deklaag. Hierdoor werken veranderingen in de stijghoogte van het grondwater in het grind niet door naar het maaiveld.

Uitvoering van het Grensmaasproject heeft in deze gebieden dan ook geen effecten voor landbouw en natuur. Daarbuiten is echter ook een aantal gebieden waar de grondwaterspiegel dicht bij het maaiveld staat en wel verdrogingseffecten op landbouw en natuur zijn te verwachten.

Aan de oostkant (stroomopwaartse zijde) van de dekgrondbergingen zal de grondwaterstand stijgen, wat de mogelijkheid biedt tot ontwikkeling van vochtminnende natuur. In dat geval werken ze tevens als "kleischerm". Eén en ander is afhankelijk van de definitieve afwerkhoogte van de dekgrondbergingen.

Vooralsnog lijken de dekgrondbergingen bij Itteren (zuidelijke lob), Bosscherveld en Slapersdijk hierop de meeste kans te maken. De berging bij Nattenhoven biedt perspectief voor de Kingbeek omdat infiltratie hier in kwel omslaat. De hoge grondwaterstanden zorgen echter ook lokaal voor vernatting van landbouwgebieden en mogelijk additionele wateroverlast in bebouwd gebied. Dit is echter met eenvoudige mitigerende maatregelen als drainage tegen te gaan. Significante negatieve effecten kunnen door lokale verhogingen in het zomerbed gemitigeerd worden.

Waterwinning

Maaswater gaat volgens de autonome ontwikkeling voor éénderde deel de huidige grondwaterwinningen in Limburg voor de drink- en industriewatervoorziening vervangen. Naast winning uit spaarbekken Panheel kan de capaciteit van de waterwinning Roosteren van de huidige 6,5 miljoen m³ nog groeien naar 9 miljoen m³ per jaar. Het POL-Grensmaas biedt voldoende mogelijkheden voor oeverinfiltratie op deze locatie. Het beheer van het waterwingebied Roosteren, dat is gericht op natuurontwikkeling, kan goed gecombineerd worden met de voorzuivering van Maaswater door oeverinfiltratie.

Voor de industrie voorziet het POL (2001) dat in de nabijheid van de grote industriële concentraties voldoende mogelijkheden zijn voor oevergrondwaterlocaties. In het Grensmaasgebied geldt dit met name in de regio Maastricht (Beatrixhaven). Bij de nadere invulling hiervan is afstemming met de beoogde natuurontwikkeling langs de Grensmaas van belang. Verder zal nader onderzoek moeten uitwijzen of de huidige winningen de hydrologisch gevoelige vegetaties negatief beïnvloeden of dat er nog ruimte is voor uitbreiding van freatische grondwaterwinningen.

Uit kwaliteits- en beschermingsoverwegingen is het niet wenselijk de drinkwaterwinning Itteren-Borgharen op middellange termijn te continueren. In het POL (2001) is aangegeven om in 2003 te winning te sluiten, waarbij de sluiting afhankelijk is van het moment van samengaan van het Waterleidingbedrijf van de Nutsbedrijven Maastricht en de WML. Dit samengaan heeft inmiddels plaatsgevonden. Het grondwaterbeschermingsgebied Itteren-Borgharen zal in de PMV zo snel mogelijk worden aangepast.

De stijghoogteverlagingen ten gevolge van het Grensmaasproject bij grondwateronttrekkingen treden vooral op in het Belgische deel van het invloedsgebied. Met name de veranderingen bij de pompstations Eijsden en Meeswijk behoeven nadere aandacht, omdat hier water onttrokken wordt uit een grindpakket met een beperkte watervoerende dikte.

Vergroting areaal grondwaterafhankelijke natuur

Om te komen tot een vergroting van het areaal grondwaterafhankelijke natuur zijn in het POL-Grensmaas de volgende maatregelen voorzien:

- De aanleg van dekgrondbergingen, waardoor het grondwater plaatselijk wordt opgestuwd, hetgeen mogelijkheden biedt voor grondwaterafhankelijke natuur op en rondom de dekgrondbergingen.
- De inzet van nieuwe natuur en SN-hectaren om de kwel aan de oostzijde van de dekgrondbergingen te benutten voor natuurontwikkeling.
- De ontwikkeling van nevengeulen aan de rivier, waarin benutting van rivierkwel met daarvan afhankelijke natuur plaatsvindt.

Behoud grondwaterafhankelijke natuur

Om negatieve effecten op bestaande grondwaterafhankelijke natuur binnen en buiten het Grensmaasgebied te voorkomen zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Bij de aanleg van dekgrondbergingen de mogelijkheden om dalingen van de grondwaterstand te voorkomen optimaal benutten.
- Het uitvoeren van aanvullende beheersmaatregelen om in bestaande grondwaterafhankelijke natuurgebieden mogelijke dalingen van grondwaterstanden te compenseren.
- Het uitvoeren van locale verhogingen in het zomerbed om in bestaande grondwaterafhankelijke natuurgebieden dalingen van grondwaterstanden te mitigeren.

Landbouw

In landbouwgebieden kan vernattingsschade optreden door alle hiervoor genoemde maatregelen. Door de uitvoering van cultuurtechnische maatregelen kan betrekkelijk eenvoudig dergelijke schade worden verholpen.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Er liggen twee (delen van) grondwaterbeschermingsgebieden binnen het plangebied: Itteren-Borgharen en Roosteren. Het grondwaterbeschermingsgebied van de winning in Geulle raakt net het plangebied. De basis vormt de beschermingsregeling zoals die thans is opgenomen in de Provinciale Milieuverordening (PMV). De begrenzingen blijven gehandhaafd. Het grondwaterbeschermingsbeleid is gericht op het beschermen van de kwaliteit van het grondwater voor de drinkwatervoorziening, zoals vastgelegd in het POL en de PMV.

De beleidslijnen voor de drie grondwaterbeschermingsgebieden binnen het Grensmaasgebied zijn gelijk aan de lijnen die in de PMV zijn aangegeven. Ook hierbij ligt de nadruk op de waterwingebieden. Graafoctiviteiten of grondverplaatsingen, die het risico van verontreiniging van het grondwater verhogen, zijn verboden.

Dit uitgangspunt is in het Voorkeursalternatief 2003 met name voor het gebied Roosteren van belang. Daar bepalen de eisen van het waterwingebied de inrichting van dit deel van de Grensmaas. Omdat de aanwezige bodem noodzakelijk is om het oevergrondwater te filteren voordat het in de winput komt, wordt in het Voorkeursalternatief 2003 het gedeelte nabij het puttenveld niet ontgraven. In het overige deel vindt wel, zij het beperkt, stroomgeulverbreding plaats. Daarnaast zullen de kades worden verhoogd om voldoende bescherming te bieden tegen hoog water.

Bij Borgharen is in het Voorkeursalternatief 2003 de locatie van de berging zo bepaald, dat bij inrichting van de dekgrondberging rekening wordt gehouden met archeologische vindplaatsen.

3.9

ECONOMIE

Algemeen

De grootschalige natuurontwikkeling langs de rivier en de landschappelijke inrichting van het omringende cultuurlandschap geven het Grensmaasgebied betekenen een nieuwe kwaliteitsimpuls voor de regio. Grote, deels nieuwe groepen bezoekers zullen tot het gebied worden aangetrokken en brengen daarmee nieuwe accenten in de economische ontwikkeling van het gebied. Er liggen grote kwaliteiten voor extensieve recreatievormen. De voorgenomen zonering van de automobiliteit in het gebied zal mede leiden tot een omgeving van rust en ontspanning. Er zijn veel routes voor wandelen en fietsen met natuur- en landschapsbeleving als uitgangspunt (o.a. het Groene Snoer).

De stromende rivier biedt specifieke mogelijkheden voor sportvisserij en het uitvoeren van kanotochten over de vrij afstromende grindrivier tot Maaseik. Nieuwe restaurantjes en terrascafés hebben zich rond de dorpen gevestigd en ook overige voorzieningen in de woonkernen hebben een steun in de rug gekregen. Het aanbod van overnachtingsmogelijkheden in kleinschalige voorzieningen is toegenomen (bed & breakfast, fietsroute-overnachtingsplaatsen, kamperen bij de boer). Op diverse plaatsen is sprake van kleinschalige informatiecentra over het project. Door deze ontwikkelingen zijn in de particuliere sector nieuwe vormen van werkgelegenheid ontstaan. Door deze gedaanteverandering onderscheidt het gebied zich nadrukkelijk van de overige recreatief-toeristische gebieden in de ruimere omgeving en biedt het gebied een bijzondere aanvulling op de toeristisch-recreatieve mogelijkheden van het Zuid-Limburgse Heuvelland. De ontwikkeling van een eigen karakter van het gebied, gericht op natuur- en landschapsbeleving, vormt een duurzame basis voor recreatie en toerisme.

Bij de invulling van de recreatieve ontwikkeling in de vorm van voorzieningen is de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' van belang.

Openstelling Rivierpark

Een belangrijke beleidslijn is de gehele openstelling en toegankelijkheid van alle natuurontwikkelingsgebieden voor verschillende vormen van recreatief medegebruik. In principe mogen bezoekers overal komen maar de terreinomstandigheden zullen in de praktijk tot een natuurlijke zonering leiden. Op regelmatige afstanden zullen toegangspoorten, wildroosters, klaphekjes e.d. zorgen voor een goede toegang tot het gebied.

Binnen de grenzen van het natuurgebied worden geen fysieke inrichtingsmaatregelen getroffen. Dit zou niet alleen afbreuk doen aan de beleving van het gebied, maar is ook niet wenselijk in verband met de grote dynamiek van water en sediment (grote grindafzettingen, processen van erosie). Doel is het volledig openstellen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas voor het publiek, waarbij de spontane ontwikkeling van het gebied de toegankelijkheid van de gebiedsdelen sterk zal bepalen.

Binnen de grenzen van het natuurgebied worden geen fysieke inrichtingsmaatregelen getroffen. Dit zou niet alleen afbreuk doen aan de beleving van het gebied, maar is ook niet wenselijk in verband met de grote dynamiek van water en sediment (grote grindafzettingen, processen van erosie). Doel is het volledig openstellen van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas voor het publiek, waarbij de spontane ontwikkeling van het gebied de toegankelijkheid van de gebiedsdelen sterk zal bepalen.

Gewenste en ongewenste recreatievormen

Niet alle vormen van recreatie zijn wenselijk in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas. Gekozen is voor recreatievormen die goed aansluiten bij het karakter van het gebied en goed inpasbaar zijn qua inrichting en beheer. Recreatievormen mogen de ontwikkelingsruimte voor dynamische ecologische processen en het natuurontwikkelingsbeheer niet blokkeren. Kunstmatige aanpassingen van de rivier ten behoeve van specifieke recreatievormen zijn in ieder geval ongewenst. Ook mag de ene recreatievorm geen overmatige overlast veroorzaken voor andere recreatievormen. Zo worden recreatievormen, die mechanische of motorische geluidsoverlast produceren, zoveel als mogelijk beperkt.

Omgang met enkele specifieke recreatievormen

De kans bestaat dat een deel van het gebied geschikt wordt voor ATB's. Incidenteel gebruik is niet problematisch. Indien dit echter veelvuldig of zelfs massaal zou gaan optreden leidt dit tot overlast voor andere recreatievormen of voor de natuurontwikkeling. Regulerende maatregelen zijn dan noodzakelijk.

Kanoën is een interessante en plezierige manier om het Grensmaasgebied te verkennen. Er zijn drie opstappunten (Borgharen / Smeer-maas, Kotem en Stokkem). Een eventuele regulering en zonering van kanoactiviteiten kan noodzakelijk zijn wanneer de aantallen te groot worden. Dit zal in overleg tussen de verschillende betrokken organisaties plaatsvinden.

Paardrijden binnen het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas gaat niet samen met kuddes wilde paarden. Buiten het Rivierpark zijn uiteraard wel mogelijkheden aanwezig. Sportvissen (met name het vliegvisserij) is een recreatieve vorm die goed inpasbaar is in het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas. Door de vrije toegankelijkheid van het gebied zijn hiervoor goede mogelijkheden aanwezig.

Zonering mobiliteit

De zonering van mobiliteit in de voorgestane ontwikkeling is een derde belangrijke beleidslijn. De extensieve vormen van recreatie, gericht op verblijven in en beleven van natuur en landschap, sluiten gebruik van motorvoertuigen en -vaartuigen uit. De beleving is optimaal bij wandelen, fietsen en kanoën. De gewijzigde infrastructuur maakt tevens ruimte vrij voor het Groene Snoer en biedt de mogelijkheid wegen in het cultuurlandschap te onttrekken aan gemotoriseerd verkeer met uitzondering van (agrarisch) bestemmingsverkeer. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor extensief recreatief verkeer.

Verdere invulling recreatiestreefbeeld

Het recreatiestreefbeeld onderscheidt een aantal elementen, die tijdens het omvormingsproces van het gebied aandacht zullen gaan vragen. De nog bestaande onzekerheid naar aard, hoeveelheid en locatie van recreatieve voorzieningen zal pas in de loop van de ontwikkeling worden weggenomen. In concreto gaat het om de volgende elementen.

- Kleinschalige bezoekerscentra

Voorlichting en educatie over de veranderingen in het gebied (zowel uitvoerings- als beheerfase), vormen vanaf het begin in het Grensmaasproject belangrijke middelen om draagvlak en betrokkenheid te verwerven bij alle betrokkenen. Eén of meerdere bezoekerscentra met als centrale invalshoek natuurontwikkeling, beperking wateroverlast en grindwinning kunnen hierin een spilfunctie vervullen en tevens een belangrijk element vormen in de toeristisch-recreatieve infrastructuur. Voor de situering van een bezoekerscentrum zijn drie vestigingsfactoren van belang:

- Bereikbaarheid: aanhaking bij het autowegennet en openbaar vervoer.
- Het voorkómen van automobilititeit binnen het gebied.
- Ligging ten opzichte van het Rivierpark en.
- De ligging ten opzichte van de toeristisch recreatieve netwerken.

Deze vestigingsfactoren leiden naar locaties met een goede bereikbaarheid, waar het kanaal en het Rivierpark elkaar dicht naderen. Gezien de langgerektheid van het gebied verdient een twee- of drietal kleinere centra de voorkeur boven één grote.

Een hoog ambitieniveau voor de architectonische kwaliteit van een bezoekerscentrum is belangrijk om het imago van het Grensmaasgebied te onderstrepen. Door een zorgvuldige vormgeving kan kwaliteit ook met sobere middelen tot stand komen. Overigens hoort de vestiging van een kleinschalig bezoekerscentrum in bestaande bebouwing tot de te onderzoeken mogelijkheden. Ook dient rekening te worden gehouden met reeds bestaande voorzieningen, zoals het Maascentrum De Wissen te Stokkem (B) en kleinere streekmusea. In ieder geval wordt gestreefd naar de realisatie van twee of meer kleinschalige bezoekerscentra in het Grensmaasgebied.

- Overnachtingsmogelijkheden

Op dit moment biedt het Grensmaasgebied nauwelijks overnachtingsmogelijkheden voor recreanten. De toekomstige behoefte is op dit moment naar aard en hoeveelheid moeilijk in te schatten. Het streven is in ieder geval naar flexibiliteit, kleinschaligheid en spreiding van dergelijke voorzieningen. In eerste aanleg zullen overnachtingsmogelijkheden ontstaan in pensions, c.q. hotels en kamperen bij de boer. Daarnaast kunnen kleine, primitieve kampeermogelijkheden op aangegeven plaatsen binnen natuurgebieden tegemoet komen aan de behoefte om midden in de natuur avontuurlijk te overnachten.

- Horecavoorzieningen

Verwacht mag worden dat binnen de kernen, maar mogelijk ook daarbuiten, in historische bebouwing, de markt gaat inspelen op de groeiende recreatieve ontwikkeling in het gebied. Deze ontwikkeling zien we bijvoorbeeld ook in een vergelijkbaar gebied als de Gelderse Poort nabij Nijmegen en Arnhem, waar natuurontwikkeling een duidelijke motor is voor een nieuwe economische ontwikkeling van het buitengebied. Grote groepen bezoekers worden aangetrokken en de streek krijgt een nieuwe kwaliteitsimpuls op het gebied van wonen, recreatie en toerisme. Als gevolg hiervan krijgen nieuwe horecagelegenheden en recreatie-initiatieven volop bestaansrecht. Mits passend in de omgeving krijgt deze ontwikkeling ook in het Grensmaasgebied ruimte.

- Grensoverschrijdende recreatie

Grensoverschrijdende recreatie in de Grensmaasvallei is nog te beperkt door het ontbreken van voldoende oversteekmogelijkheden voor fietsers en voetgangers. Vergroting van het aantal fietsveerponten – de oversteek bij Geulle aan de Maas vormt een voorbeeld – is wenselijk. Momenteel zijn er drie oversteekmogelijkheden voor wandelaars en fietsers: Berg, Aan de Maas (gem. Meerssen) en Grevenbicht (deels alleen in zomerseizoen). Daarnaast biedt het ontstaan van doorwaadbare plekken in de vrije grindrivier nieuwe oversteekmogelijkheden. Voor een goede aansluiting voor fietsers en wandelaars tussen het stedelijk gebied van Maastricht en het Grensmaasgebied is verder een passeermogelijkheid over de stuw bij Borgharen noodzakelijk.

3.10

LANDBOUW

Algemeen

Door de uitvoering van het Grensmaasproject blijft volgens het Voorkeursalternatief 2003 van de thans beschikbare 2.375 ha cultuurgrond, circa 1.250 ha over. De ruimte voor de agrarische sector is daardoor beperkt. In de nieuwe situatie zal de landbouwstructuur worden gekenmerkt door enkele (5-10) volwaardige melkvee- en gemengde bedrijven. Daarbij is sprake van een goede basisinrichting voor landbouw, met name verkaveling, ontsluiting en voldoende bouwkaal. Er zijn tevens relatief veel nevenbedrijven, die een hoofdinkomen buiten de landbouw verwerven. Niet-agrarische activiteiten als recreatie en toerisme, verkoop aan huis en beheer en onderhoud van natuur en landschap leveren mogelijk aanvullende inkomsten op voor de agrarische bedrijven.

In het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas liggen na uitvoering van het Grensmaasproject geen landbouwenclaves meer. In het agrarisch gebied is op kleine schaal sprake van verweving met natuur en landschap.

Deze verweving krijgt vorm door beheersovereenkomsten in agrarisch gebied, inrichtingsmaatregelen in ecologische verbindingszones en behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden gebonden aan kleine landschapselementen. De landbouw speelt daarmee een belangrijke rol in het beheer van het agrarisch cultuurlandschap.

In onderstaande tabel zijn indicatief de veranderingen in het grondgebruik voor wat betreft landbouwgrond weergegeven.

	Huidige situatie	POL-Grensmaas
Ecologische ontwikkelingszone (Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas)	-	1.125
Overig landelijk gebied:		
- Agrarisch voorafgegaan door ontgroning	-	40
- Agrarisch cultuurlandschap	2.375	1.210
Totaal	2.375	2.375

Veranderingen agrarisch grondgebruik

Voor agrarische aspecten in het algemeen gelden de volgende regels:

- Het positief bestemmen van agrarische bedrijven in de bestemmingsplannen door middel van het aangeven van agrarische bouwkavels.
- Het situeren van alle bedrijfsgebouwen op de bouwkavel. Hiertoe behoren onder meer stallen, loodsen, bedrijfswoningen en silo's.
- Het afstemmen van de omvang en de situering van de bouwkavel op de behoefte van het agrarisch bedrijf, uitgaande van een zo efficiënt mogelijk gebruik van de ruimte binnen de bouwkavel (het principe BOM+). De omvang van de bouwkavels in het Grensmaasgebied zal gezien de huidige bedrijfsstructuur slechts incidenteel meer dan 1,5 ha bedragen.
- Het afstemmen van de omvang en de situering van de bouwkavel op aangrenzende waarden en belangen op plaatselijk niveau.
- Het beschouwen van nevenactiviteiten op het agrarisch bedrijf als onderdeel van het agrarisch bedrijf, voorzover deze nevenactiviteiten ondergeschikt zijn aan de agrarische activiteiten.
- Het in beginsel opnieuw gebruiken van vrijkomende agrarische bebouwing buiten kernen voor agrarische doeleinden. Ander hergebruik dient te geschieden conform de provinciale Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling Limburg.
- Het streven naar een goede basisinrichting voor deze bedrijven (verkaveling, ontsluiting, waterbeheersing, bouwkavel).
- Bij alle agrarische ontwikkelingen is BOM+ van toepassing op basis van de POL-uitwerking BOM+.
- Van toepassing is de Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen.

Agrarisch cultuurlandschap

Het agrarisch grondgebruik zal geheel plaatsvinden in die gebieden waar geen natuurontwikkeling, al dan niet voorafgegaan door ontgronding en opvulling, plaatsvindt. Dat wil dus zeggen buiten het (Nederlandse deel van het) Rivierpark Grensmaas. Op de plankaart zijn dit de gebieden met perspectief 3. Uitzondering hierop vormt de deellocatie Trierveld bij

Koeweide. Op deze locatie wordt na ontgronding en opvulling gestreefd naar een inrichting die voldoet aan de landbouwkundige basisinrichting (ontsluiting, verkaveling en waterhuishouding). Uiteraard is dit uitgangspunt ook van toepassing op de aangegeven reservering kleiberging, indien de mogelijke uitbreiding van deze bergingen daadwerkelijk moet worden benut.

Voor het agrarisch cultuurlandschap gelden de volgende regels:

- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden (uitbreiding, verbreding, omschakeling) voor overblijvende bedrijven op basis van BOM+. Hierbinnen passen in beginsel ook de mogelijkheden om incidenteel door gerichte aankopen c.q. het verplaatsen van hele bedrijven ruimte hiervoor te scheppen, dan wel te stimuleren dat vervangende gronden beschikbaar zijn.
- Mits passend binnen de geldende voorwaarden van de Beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' is het incidenteel verplaatsen van een volwaardig bedrijf vanuit een bebouwingskern naar een locatie nabij de bij het bedrijf behorende cultuurgronden mogelijk.
- Het weren van nieuwe bedrijven in de productierichtingen intensieve veehouderij, glastuinbouw en champignonteelt.
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor niet-agrarische activiteiten (toerisme en recreatie, verkoop van eigen producten aan huis) op agrarische bedrijven;
- Het voorkómen van onnodige versnippering van cultuurgronden binnen de voorgestane ruimtelijke ontwikkeling.

Landbouw in ecologische verbindingszones

Binnen perspectief 3 zijn ook de ecologische verbindingszones opgenomen. Voor ecologische verbindingszones geldt, als onderdeel van de PES, een planologische basisbescherming. Ten aanzien van de mogelijkheden voor uitbreiding en vestiging van agrarische bedrijven die in of nabij een ecologische verbindingszone zijn gelegen geldt dat bij uitbreiding van de bouwkael van agrarische bedrijven dit buiten of zoveel mogelijk aan de rand van de ecologische verbindingszone moet plaatsvinden. Vestiging van agrarische bedrijven is niet toegestaan.

BOM+ in de Grensmaasgemeenten

De specifieke lokale omstandigheden en de geldende beleidskaders bepalen de knelpunten dan wel de synergie die de agrarische ontwikkeling met zich mee kan brengen. Op dit vlak zal een groot deel van de nadere afweging van BOM+ plaatsvinden. Deze afweging vindt in belangrijke mate plaats op basis van de in het bestemmingsplan aan de omgeving toegekende waarden.

De ruimtelijke ontwikkeling die in het kader van het Grensmaasproject plaatsvindt, leidt tot een grote visueel-ruimtelijke verandering van het Grensmaasgebied door de natuurontwikkeling langs de rivier, maar ook door de voorgenomen landschappelijke verbeteringen in het omringende cultuurlandschap. Natuurontwikkeling verandert de overwegend vlakke en open gebieden aan de rivier tot een groene westgrens met hoogopgaande natuurlijke bebossing. Samen met de toename van de begroeiing in het omringende cultuurlandschap langs lijnelementen als een recreatieve route, beken en het Julianakanaal ontstaat een besloten en rijk begroeid landschap. De noord-zuidbeplantingen smeden de natuurontwikkelingsgebieden langs de rivier en het omringende cultuurlandschap samen tot één recreatief aantrekkelijk geheel.

Bij de beoordeling van de mogelijkheden voor BOM+ en het maatregelenpakket, dient de bedrijfsontwikkeling afgezet te worden tegen de mogelijkheden die het gebiedsperspectief, waar desbetreffend bedrijf in ligt, biedt. In zijn algemeenheid geldt dat binnen de perspectieven 2 en 3 de omgevingskwaliteiten relatief zwaar zullen wegen, terwijl binnen de perspectieven 4 en 5 de bedrijfsbelangen meer meetellen.

POL-omgevingswaarden

In het POL is een raamwerk gedefinieerd dat de belangrijkste omgevingswaarden van de provincie Limburg omvat. Het raamwerk bestaat uit kristallen, groene, blauwe en bronzen waarden. Groen staat voor de natuur, blauw voor het water, kristal voor de milieukwaliteit (kwaliteit van lucht, bodem, water en sediment) en brons voor landschap, de aardkunde en de cultuurhistorie. De gedachten die achter de diverse omgevingswaarden zijn gelegen en het beleid dat ervoor geldt, zijn beschreven in hoofdstuk 5 van het POL.

Indien een gewenste bedrijfsontwikkeling een negatief effect heeft op aspecten van een bepaald raamwerk (groen, blauw, brons, kristal) dient de tegenprestatie zo mogelijk gericht te zijn op datzelfde raamwerk. In overleg met de gemeente wordt bekeken welke waarden aangetast worden en welke maatregelen daar tegenover staan.

Zonering intensieve veehouderij

Voor de beoordeling of een gewenste ontwikkeling van een intensieve veehouderij mogelijk gemaakt wordt, is ook een toets aan de zonering van de reconstructie van belang. Afhankelijk van de ligging in een landbouwonwikkelingsgebied, verwevingsgebied of extensiveringsgebied zijn er verschillende mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling. Voor bestaande intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden wordt hoe dan ook geen uitbreidingsmogelijkheid geboden buiten de nu bestaande agrarische bouwkvavels.

Zonering intensieve veehouderij in de gemeente Echt-Susteren

Zoals eerder opgemerkt, kent het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg een directe doorwerking wat betreft de zonering intensieve veehouderij in de bestemmingsplannen van de gemeenten.

Begrippenkader

In het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg wordt een aantal definities gegeven met betrekking tot de intensieve veehouderij die, behoudens enkele aanpassingen, in dit bestemmingsplan overgenomen worden.

Intensieve veehouderij: in zijn algemeenheid wordt met intensieve veehouderij bedoeld het bedrijfsmatig houden van dieren zonder dat het bedrijf hoeft te beschikken over grond bestemd voor de voerproductie van deze dieren. De dieren worden in stallen of hokken gehouden. Waar gesproken wordt over intensieve veehouderij wordt in principe bedoeld op het hebben van een bedrijfsmatige tak van varkens, kippen, vleeskuikens, vleeskalveren, stieren voor de roodvleesproductie, eenden, pelsdieren, konijnen, kalkoenen of parelhoenders (waarvoor een milieuvergunning is verleend). De melkveehouderij wordt niet als intensieve veehouderij beschouwd.

Uitbreiding van intensieve veehouderij: uitbreiding, van de in het rechtsgeldige bestemmingsplan vastgelegde agrarische bouwkvael met intensieve veehouderij, ten behoeve van de intensieve veehouderij(tak). Dit betekent dat toename van het aantal dieren binnen de bouwkvael niet als uitbreiding van de intensieve veehouderij wordt beschouwd. Vormverandering van de bouwkvael van een intensieve veehouderij, ook als dit geen vergroting van het oppervlak tot gevolg heeft, wordt wel als uitbreiding aangemerkt.

Een intensieve veehouderij die op het tijdstip van het bekendmaken van het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg (1 juni 2004) over een milieuvergunning beschikte voor het houden van dieren als genoemd onder de begripsbepaling van intensieve veehouderij, wordt in dit bestemmingsplan beschouwd als een bestaande intensieve veehouderij.

Nieuwvestiging van intensieve veehouderij: onder nieuwvestiging van intensieve veehouderij vallen twee verschillende situaties:

- Vestiging op een nieuwe agrarische bouwkvael: op een nieuwe agrarische bouwkvael wordt een intensieve veehouderij gevestigd.
- Omschakeling: op een reeds bestaande agrarische bouwkvael waar nog geen intensieve veehouderijtak is, wordt een intensieve veehouderijtak gevestigd.

Hervestiging van intensieve veehouderijen: In het gewone spraakgebruik wordt hiermee bedoeld dat een bestaande intensieve veehouderij zich elders vestigt. In de ruimtelijke ordening is echter alleen de locatie relevant waar gevestigd wordt. Dan kunnen de volgende situaties zich voordoen:

- Hervestiging op een nieuwe agrarische bouwkvael wordt in het Reconstructieplan en in deze aanvulling en wijziging gelijkgesteld met nieuwvestiging.
- Hervestiging op een bestaande agrarische bouwkvael waar nog geen intensieve veehouderijtak is, wordt gelijkgesteld met omschakeling (en dus met nieuwvestiging).
- Hervestiging op een bestaande agrarische bouwkvael waar al een intensieve veehouderijtak is, wordt gelijkgesteld met overname.

Om verwarring te voorkomen, wordt de term 'hervestiging' in dit bestemmingsplan verder niet genoemd.

Overname van intensieve veehouderij: van overname is sprake als een bestaande agrarische bouwkaavel waar al een intensieve veehouderijtak gevestigd is, volledig wordt overgenomen door een ander. Overname is een privaatrechtelijke aangelegenheid, het Reconstructieplan en deze aanvulling en wijziging van het bestemmingsplan leggen hier geen beperkingen op.

Landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden

Op het gedeelte van de gemeente Echt-Susteren dat in het Grensmaasproject is betrokken, komen geen landbouwontwikkelingsgebieden voor. Van het grondgebied van de gemeente Echt-Susteren dat binnen het Grensmaasproject valt, is alleen een gedeelte van het Julianakanaal aangegeven als verwevingsgebied. Voor dat verwevingsgebied geldt in theorie een bovengrens voor de bouwkaavel van 1,5 ha. Aangezien het nauwelijks denkbaar is dat binnen de planperiode het Julianakanaal gedempt of omgelegd zal worden, is er omwille van duidelijkheid voor gekozen om de gevolgen van dit verwevingsgebied niet in de voorschriften te verwerken.

Extensiveringsgebieden

In de extensiveringsgebieden wordt de intensieve veehouderij op termijn afgebouwd. In deze gebieden wordt ingezet op omschakeling naar andere landbouwactiviteiten of verplaatsing van de intensieve veehouderij. De ligging van de extensiveringsgebieden sluit aan bij de provinciale ecologische structuur (PES), het stroomvoerend rivierbed van de Maas, de 250 meter-zone rond zeer verzuringsgevoelige delen van de EHS en delen van de 250 meter-zone rond verzuringsgevoelige delen van de EHS.

Maatregelen die genomen worden om de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden af te bouwen zijn de volgende.

- Het streven is gericht op het actualiseren van milieuvergunningen van intensieve veehouderijbedrijven. Milieuvergunningen die niet meer gebruikt worden, worden ook ingetrokken zodat er geen sprake meer is van latente productieruimte die mogelijk weer geactiveerd wordt.
- Ondernemers die willen uitbreiden of vernieuwen worden gestimuleerd dit te doen op een goede locatie buiten het extensiveringsgebied, het liefst in een landbouwontwikkelingsgebied.
- Voor de bedrijven die hun bedrijfsvoering (in de intensieve veehouderij) beëindigen, wordt de planologische situatie aangepast, zodat een agrarische bedrijfsvoering in de intensieve veehouderij of met een tak in de intensieve veehouderij niet meer mogelijk is.

Bedrijven die niet willen of kunnen verplaatsen, houden binnen het bestaande bouwblok en binnen de kaders van de (milieu)wetgeving, de mogelijkheid voor uitbreiding van het bedrijf.

In de extensiveringsgebieden is nieuwvestiging van (alsmede omschakeling naar) intensieve veehouderijbedrijven niet mogelijk. Ook is uitbreiding van de bouwkaavel niet toegestaan. Binnen de kaders van de (milieu)wetgeving is uitbreiding binnen het bouwblok mogelijk. De BOM+ regeling is bij bouw- of uitbreidingsplannen van toepassing.

Uitsluiting nieuwvestiging intensieve vormen van landbouw

In het POL is de keuze gemaakt dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, glastuinbouw en champignonkwekerijen (intensieve vormen van landbouw) niet in het toekomstbeeld voor dit gedeelte van de provincie past. Aan deze keuze wordt invulling gegeven door nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, glastuinbouw en champignonkwekerijen in de bestemmingsplannen (voor zover dit al mogelijk was) uit te sluiten.

Het gaat hier om een generieke regeling die niet specifiek op een perceel of bedrijf ziet, maar van toepassing is op alle gronden die in het plangebied zijn gelegen.

De regeling

Het nadrukkelijk alleen om het uitsluiten van nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw. Onder nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw vallen twee verschillende situaties:

- Vestiging op een nieuwe agrarische bouwkael: op een nieuwe agrarische bouwkael wordt een nieuwe intensieve veehouderij, nieuwe glastuinbouw of een nieuwe champignonkwekerij gevestigd.
- Omschakeling: op een reeds bestaande agrarische bouwkael waar nog geen intensieve vorm van landbouw is, wordt een nieuwe intensieve veehouderij, nieuwe glastuinbouw of een nieuwe champignonkwekerij gevestigd.

In dit bestemmingsplan is een regeling opgenomen waarmee nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw in de gemeenten Maastricht, Meerssen, Stein en Sittard-Geleen zonder meer onmogelijk wordt gemaakt.

In Echt-Susteren wordt nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw alleen generiek onmogelijk gemaakt op het gedeelte van het grondgebied dat niet in het reconstructieplan is begrepen. Voor het gedeelte van het grondgebied dat wel in het reconstructieplan is opgenomen, geldt hetgeen in de vorige paragraaf is geschreven.

3.11

LEIDINGEN

Uitvoering van het Voorkeursalternatief 2003 maakt verplaatsing en / of verdediging van een aantal leidingen nodig om de rivier de ruimte te geven en aan de leidingen voldoende bescherming te bieden tegen de dynamiek van de rivier.

Drie hoofdleidingen worden slechts verdedigd, waarbij geen ruimtelijke consequenties aan de orde zijn (Urmond, Nattenhoven en Elsloo). Voor een vierde hoofdleiding (bij Meers) is er wel een ruimtelijke consequentie: deze dient daadwerkelijk over een bepaalde afstand verschoven te worden naar een nieuw aan te wijzen strook voor nationale hoofdleidingen zodat geen aanpassing van internationale hoofdleidingen noodzakelijk is. Ook zijn er sterke aanwijzingen vanuit het bedrijfsleven dat het bedrijfsleven een vijfde rivierkruisende leiding wenst. Voorlopige ontwerpen geven aan dat het tracé van deze leiding dezelfde is als het tracé van de nieuwe strook voor de nationale hoofdleidingen bij Meers.

Daarnaast is binnen de te vergraven gebieden sprake van het verleggen van kabels voor centrale antenne aansluitingen, elektriciteit en telecommunicatie. Tevens zijn in het hel plangebied ook leidingen opgenomen met een meer beperkte betekenis zoals de rioolwatertransportleidingen vanaf het gemaal in Roosteren. Voorzover noodzakelijk worden alle leiding adequaat geregeld.

De nieuwe leidingstrook ('Variant Maasband') en het nieuwe grensoverschrijdingspunt dient in de bestemmingsplannen te worden opgenomen. Daarmee vervalt de oude "oude" nationale leidingstrook ten noorden van Maasband inclusief het oude grensoverschrijdingspunt zoals deze nog zijn aangegeven in de Streekplanuitwerking Leidingen. Bij de start van de uitvoering van het Grensmaasproject zal de geprojecteerde leidingstrook op enkele plekken slechts een breedte hebben van circa 25 meter. In de eindfase wordt gestreefd naar het bereiken van de gewenste beschermingszone van 45 meter.

Voor de verplaatsingen van leidingen, c.q. leidingenstroken vindt overleg en afstemming plaats met de leidingbeheerders, c.q. -eigenaren. Gestreefd wordt om de aanpassingen aan de leidingen uit te voeren vóórdat de daadwerkelijke uitvoering van de riviervverbreding ter plaatse start. Bij de nadere detaillering zullen de gemeenten, gelet op hun plaatselijke kennis, de ligging moeten afwegen tegen andere belangen zoals bebouwing, ligging bestaande leidingen en natuurwaarden. Het doorgaande en zoveel mogelijk gestrekte karakter van de stroken moet gewaarborgd blijven. De lokale distributieleidingen en kabels zijn gezien de beperkte ruimtelijke consequenties, niet meegenomen.

3.12

MOBILITEIT

Het langgerekte plangebied ligt ingeklemd tussen de Grensmaas en het Julianakanaal. Zowel in de huidige als in de toekomstige situatie is het verkeer vooral oost-west gericht. De Grensmaas vormt een barrière met een beperkt aantal Maaskruisingen: de veerverbinding bij Berg aan de Maas en bruggen bij Roosteren, Stein en Maastricht. Twee groepen gebruikers van het gebied, bewoners en recreanten, bepalen in hoofdzaak de toekomstige mobiliteit. Net als in de huidige situatie zal in de toekomst het vervoer van bewoners naar bestemmingen buiten het plangebied overwegend per auto plaatsvinden. Het aantal inwoners in het Grensmaasgebied groeit nauwelijks in vergelijking met de huidige situatie. De bijdrage van deze groep aan de mobiliteit neemt dan ook slechts beperkt toe.

De belangrijkste toename van de mobiliteit veroorzaken recreanten die van buiten naar het Grensmaasgebied komen en voor een belangrijk deel de auto gebruiken. In de toekomstige situatie wordt dit verkeer opgevangen en gestimuleerd om over te stappen op de fiets of te voet verder te gaan. De noord-zuidontsluiting parallel aan de Grensmaas vindt plaats met een aantrekkelijke route voor extensief verkeer: het Groene Snoer voor wandelen en fietsen.

Autoverkeer

Het noodzakelijke autoverkeer door bewoners van en naar hun woonplaats vindt plaats op de lokale ontsluitingswegen. Recreanten per auto van buiten het plangebied parkeren zoveel mogelijk op parkeergelegenheden bij de binnenkomst over het Julianakanaal nabij de brug of op parkeergelegenheden in of nabij de kernen, te bereiken via de lokale ontsluitingswegen. De overige wegen zijn niet meer toegankelijk voor toerend autoverkeer, maar wel voor noodzakelijk agrarisch verkeer.

Fietsverkeer

Het fietsverkeer van bewoners, gericht op bestemmingen buiten het plangebied, maakt gebruik van wegen met weinig autoverkeer (minder dan 2500 motorvoertuigen per etmaal) of van wegen met vrijliggende fietspaden. Dit geldt eveneens voor het doelgerichte recreatieverkeer; zoveel mogelijk wegen in het gebied (met name buiten de bebouwde kom) zijn aantrekkelijk voor toerende fietsers. De noord-zuidroutes langs het Groene Snoer vormen een belangrijk herkenningpunt voor deze fietsers. Op plaatsen die zich goed lenen voor de overstap auto-fiets zijn mogelijkheden voor fietsverhuur gewenst, zodat ook de recreant die van ver komt, het gebied per fiets kan bezoeken. Op een aantal plaatsen zijn fietspaden gewenst, parallel aan bestaande wegen.

Openbaar vervoer

Voor de bestaande lijnen (bus en trein) gaat de voorkeur uit naar betere faciliteiten voor het maken van ketenverplaatsingen. Dat betekent mogelijkheden voor verplaatsingen per (eventueel gehuurde) fiets tussen haltes van het openbaar vervoer.

Aanpassing brug bij Roosteren

Bij Roosteren is een verhoging van de brug over het Julianakanaal voorzien, waarbij tevens nieuwe infrastructuur van en naar de brug noodzakelijk is. Het tracé voor deze aansluiting is opgenomen op de plankaart.

3.13

EXTERNE VEILIGHEID

Artikel 12 van de Europese Seveso-II-richtlijn schrijft onder meer voor dat de lidstaten de doelstelling van die richtlijn (de preventie van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn en de beperking van de gevolgen daarvan voor mens en milieu) in aanmerking moeten nemen bij:

- Besluiten over de vestiging van nieuwe inrichtingen of de uitbreiding van bestaande inrichtingen.
- De vaststelling van ruimtelijke ordeningsbesluiten die betrekking hebben op de omgeving van die inrichtingen.

In Nederland is dat artikel vertaald in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Dat Besluit regelt de doorwerking van milieukwaliteitseisen voor externe veiligheid bij besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening en bij de verlening van een milieuvergunning voor een risicovolle inrichting. Tevens waarborgt het Besluit dat de desbetreffende besluitvorming voor de gewone burger voldoende transparant is in alle gevallen waarin die besluitvorming de kans op een ramp met veel slachtoffers beïnvloedt.

Het plaatsgebonden risico is gedefinieerd als de kans per jaar die een persoon op een bepaalde plaats heeft om dodelijk getroffen te worden door enig ongeval ten gevolge van een bepaalde activiteit, indien de persoon zich continu maximaal blootstelt aan de schadelijke gevolgen van het ongeval en geeft inzicht in de kansen op en de afstanden tot waarop zich dodelijke gevolgen bij een ongeval kunnen voordoen. In de normstelling voor het PR wordt onderscheid gemaakt in bestaande en nieuwe situaties. Bestaande en nieuwe situaties kunnen zowel betrekking hebben op de transportroute als op de omgeving van de route. Beide kunnen immers veranderen en daarmee de risicosituatie beïnvloeden.

De norm voor PR luidt: “na aanleg van nieuwe, en bij structureel ander gebruik van bestaande, infrastructuur mogen zich geen kwetsbare bestemmingen bevinden binnen de 10^{-6} PR-contour; bij de bestaande infrastructuur mogen zich geen kwetsbare bestemmingen bevinden binnen de 10^{-5} PR-contour”.

Buiten de 10^{-6} PR-contour zijn in principe alle bestemmingen toegestaan, mits voldaan wordt aan de oriënterende waarde voor groepsrisico en voorzover de bebouwing tot een afstand van maximaal 200 meter vanaf de route voor dat groepsrisico bepalend is. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de normen voor het individueel risico moeten worden gehanteerd.

situatie	hoogte van de norm ter plaatse van een kwetsbare functie		
	$< 10^{-6}$ per jaar	$10^{-5} - 10^{-6}$ per jaar	$> 10^{-5}$ per jaar
<u>Bestaand</u> : geen verandering in de transportstroom en in de omgeving	Bestaande situatie toelaatbaar	Bestaande situatie in principe toelaatbaar; geen op zichzelf staande saneringsactie	Wordt nergens in Nederland aangetroffen
<u>Nieuw</u> : omgeving	Ontwikkeling toelaatbaar	Nieuw situatie ontoelaatbaar; afwijking alleen bij uitzondering mogelijk in bepaalde gebieden	Nieuwe situatie ontoelaatbaar
<u>Nieuw</u> : route	Nieuwe route toelaatbaar	Nieuwe route ontoelaatbaar; afwijking alleen bij uitzondering mogelijk in bepaalde gebieden	Nieuwe route ontoelaatbaar
<u>Nieuw</u> : veranderen bestaande transportstromen	Verandering toelaatbaar	Verandering in principe ontoelaatbaar als risico's groter worden t.o.v. bestaande route	Verandering ontoelaatbaar

Buiten de 10^{-6} PR-contour zijn in principe alle bestemmingen toegestaan, mits voldaan wordt aan de oriënterende waarde voor groepsrisico en voorzover de bebouwing tot een afstand van maximaal 200 meter vanaf de route voor dat groepsrisico bepalend is. Het groepsrisico (GR) is gedefinieerd als de kans per jaar dat een bepaald aantal personen dodelijk getroffen wordt door enig ongeval ten gevolge van een bepaalde activiteit, waarbij van de feitelijke omgevingsituatie wordt uitgegaan, met inachtneming van de gemiddelde bewonersdichtheid over de tijd gemeten en de beschermende factoren die van de feitelijke omgevingsituatie het gevolg zijn. Het GR geeft inzicht in de kansen op en de omvang van de gevolgen van ongevallen. De oriënterende waarde voor het groepsrisico is per wegvak bepaald op $10^{-2} / N_2$, dat wil zeggen een frequentie van $10^{-4} /$ per jaar voor 10 of meer slachtoffers.

In het voorliggende bestemmingsplan gaat het, met uitzondering van de ontgrondingen uitsluitend om conserverende bestemmingen. In het geval van de ontgrondingen is sprake van tijdelijke werkzaamheden en van een uiteindelijke bestemming natuur of agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden.

De externe veiligheid komt daarmee niet in het gedrang. Wel wordt de leidingenstrook verlegd maar zodanig dat de afstand tot de bewoonde gebieden in de regel toeneemt.

3.14

BESLUIT LUCHTKWALITEIT

Luchtkwaliteit wordt getoetst conform een wettelijk kader dat is vastgelegd in het Besluit Luchtkwaliteit (Staatsblad 316, 20 juni 2005). Volgens het besluit dient de emissie van zes verontreinigende stoffen (uur-, dag- en jaargemiddelden) getoetst te worden aan grenswaarden en plandrempels. Het betreft de stoffen koolmonoxide, zwaveldioxide, stikstofdioxide, benzeen, benzo(a)pyreen en fijn stof (PM10).

Voor fijn stof geldt dat in het onderhavige plan in ieder geval mag worden uitgegaan van een verbetering op termijn van de concentratie fijn stof; het gaat om een beheerplan waar geen ontwikkelingen plaatsvinden waarmee de luchtkwaliteit structureel wordt beïnvloed. De uiteindelijke bestemming natuurgebied zal op termijn zelfs leiden tot een verbetering van de luchtkwaliteit in het gehele Grensmaasgebied.

Het aspect luchtkwaliteit (fijn stof, stikstofdioxide) is in het kader van de Wet milieubeheer door TNO in opdracht van Consortium Grensmaas BV nader onderzocht. In de planvorming van het Grensmaasproject en meer specifiek bij de situering van de tijdelijke werkwegen, is rekening gehouden met de uitkomsten uit deze onderzoeken. De tijdelijke werkwegen zijn in het bestemmingsplan op voldoende afstand gelegen van de inrichtingsgrenzen van de milieu-inrichting, om te voldoen aan de geldende normen.

3.15

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Herontwikkeling locatie Schansberg 2 Roosteren

Bij de grensovergang naar Maaseik, op de oostelijke oever van de Maas, ligt een perceel waar tot voor enige jaren geleden een seksinrichting (Schansberg 2) heeft gelegen. Deze is eind 2002 door brand verwoest. Terzake deze locatie zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt met de provincie om te komen tot een ontwikkeling ter plaatse, passend in het VORM-beleid van de provincie. De ligging van dit perceel in relatie tot de bebouwing op het Belgische grondgebied heeft hierbij een rol gespeeld. Ten tijde van het vaststellen van dit bestemmingsplan is het initiatief nog te prematuur om dit thans in het nu voorliggende bestemmingsplan op te kunnen nemen. Advisering vanuit de Kwaliteitscommissie in het kader van VORM toepassing zal te zijner tijd een vereiste zijn. Eveneens zal ook de ligging van het perceel in het winterbed van de Maas ook een nadrukkelijk punt van aandacht dienen te zijn.

HOOFDSTUK

4 Juridische plan

4.1

HOOFDBESTEMMING EN MOTIVERING

Op basis van het streefbeeld voor het Grensmaasgebied en de uitgangspunten en randvoorwaarden waarbinnen dit streefbeeld dient te worden gerealiseerd zijn de bestemmingen voor de verschillende delen van het plangebied bepaald. In het navolgende wordt ingegaan op de planvorming, waarin de afzonderlijke bestemmingen en (in het kort) de dubbele bestemmingen zijn aangegeven, de ruimtelijke en functionele randvoorwaarden worden geschapen en de regels worden gesteld om de doelstellingen en uitgangspunten binnen de planperiode te kunnen realiseren. Per bestemming wordt steeds het hoofddoel aangegeven en hoe dit in hoofdlijnen, zowel functioneel als ruimtelijk wordt nagestreefd. In het navolgende wordt in het kort aangegeven op welke wijze dit in de voorschriften van het plan, in hoofdzaken, is uitgewerkt per bestemming. Per gemeente zijn de betreffende plankaarten A in vereenvoudigde vorm opgenomen.

1. Natuurgebied

- Doel:

Middels het geven van deze bestemming wordt (in combinatie met de bestemmingen bosgebied, agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden, natuur na ontgroning / opvulling en agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden na opvulling, gestreefd naar verdere uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zoals aangegeven door het rijk en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PES) in het gebied van de Grensmaas. In de bestemming natuurgebied wordt ruimte gegeven aan de natuurlijke dynamiek van rivier en beken in het Grensmaasgebied. Hoofddoel is het realiseren van een aaneengesloten natuurontwikkelingsgebied, in de zin van vergraven en onvergraven gebieden.

- Hoofdlijnen:

Functioneel

- Het behoud, herstel en ontwikkeling van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- De betreffende bestemming omvat natuurgebieden of bossen met een accent natuur, waarbij sprake is van een belangrijke concentratie van actuele en / of potentiële natuurwaarden.

- In de natuurgebieden wordt gestreefd naar een duurzame instandhouding en het herstel van ter plaatse aanwezige of nagestreefde ecosystemen. In waterafhankelijke gebieden worden de natte omstandigheden hersteld. De realisering hiervan vindt primair plaats door een op natuurontwikkeling gericht beheer van de gronden.
- Binnen de natuurgebieden zijn vanwege de daar aanwezige waarden alleen extensieve vormen van recreatie toegestaan. Intensieve recreatie, nieuwe bebouwing en infrastructuur en nieuwe agrarische bedrijven (dit laatste mede ter voorkoming van vermestende en verzurende invloeden) worden niet toegestaan.
- Binnen de bestemming natuurgebied mag niet worden gebouwd. De meeste werken zijn bovendien aan een aanlegvergunning gekoppeld.

Ruimtelijk

- De bestemming natuurgebied heeft betrekking op een gering aantal kleine, bestaande natuurgebieden. Het betreft gronden gelegen in de nauwe strook tussen Julianakanaal en Maas ter hoogte van de kern Elsloo, een klein gebiedje ten westen van het sluizencomplex nabij Obbicht en het bronnengebied van de Kingbeek.

2. Bosgebied

- Doel:

Middels het geven van deze bestemming wordt (in combinatie met de bestemmingen natuurgebied, agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden, natuur na ontgronding / opvulling en agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden na opvulling, gestreefd naar verdere uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zoals aangegeven door het rijk en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PES) in het gebied van de Grensmaas. Hoofddoel is de instandhouding van het bestaande bos, bosuitbreiding met het accent op natuur in de natuurontwikkelingsgebieden langs de rivier en de beeklopen en bosuitbreiding in kleinschalige vorm in het resterende cultuurlandschap.

- Hoofdlijnen:

Functioneel

- Het behoud, herstel en ontwikkeling van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- De houtproductie is in deze bossen ondergeschikt.
- Extensieve recreatie is binnen de bestemming bosgebied toegestaan.
- Het uitgangspunt van beleid is de duurzame instandhouding van de bosgebiedjes vanuit een bosecologische en bosecosysteembenadering.
- Gestreefd wordt naar de instandhouding van de bestaande bossing met een meervoudige functievervulling.
- In verband met de voorafgaande twee punten wordt herplant van gevelde bos waar mogelijk als voorwaarde gesteld.
- Binnen de bestemming bos mag niet worden gebouwd. De meeste werken zijn bovendien aan een aanlegvergunning gekoppeld.
- Mogelijkheden zijn opgenomen voor tijdelijke voorzieningen, ontsluitingen, waterstaatkundige werken e.d..

Ruimtelijk

- De bestemming bosgebied omvat een bosgebied ten westen van het bedrijventerrein westelijk van het Julianakanaal tussen Borgharen en Itteren en een aantal kleinere bosgebiedjes, die her en der verspreid liggen, met name in het noordelijk deel van het grensmaasgebied.

3. Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden

- Doel:

Gestreefd wordt naar een concurrerende en duurzame landbouw in het resterende agrarische gebied van het Grensmaasgebied door het bieden van ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden aan agrarische bedrijven door middel van BOM+, met een goede, flexibele ruimtelijke inrichting, waarbij met name voor de rundveehouderijen perspectieven worden gezien.

- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De binnen de bestemming agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden gelegen gronden zijn bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, bodemkundige, cultuurhistorische en natuurlijke waarden en of ter bescherming van de waarden van het aangrenzende natuurgebied en/of ter bescherming van te ontwikkelen natuurlijke waarden van het aangrenzende natuurontwikkelingsgebied.
- Een duurzaam agrarisch grondgebruik is mogelijk evenals medegebruik van het gebied voor extensief recreatieve doeleinden.
- Over de bestemming agrarisch gebied met landschappelijke en natuurlijke waarden is verwerking, vervoer en opslag van delfstoffen mogelijk.
- Het beleid is met name erop gericht de samenhang en verwevenheid van de agrarische, landschappelijke, natuurlijke en recreatieve waarden te handhaven en te ontwikkelen.
- De natuurwaarden zijn hier gebonden aan kleine landschapselementen als heggen, houtwallen, dijkes, beken, bosclementen, hoogstamboomgaarden en wegbermen.
- Het cultuurhistorisch patroon van onverharde wegen en objecten van cultuurhistorisch belang zal zoveel als mogelijk intact worden gehouden.
- Met de herinrichting van het agrarisch cultuurlandschap wordt gestreefd naar het beeld van één samenhangend rivierenlandschap met het behoud van duidelijk herkenbare, onvervangbare en (inter)nationaal zeldzame aardkundige waarden voorkomend in het agrarisch cultuurlandschap.
- Belangrijk uitgangspunt voor de visueel-landschappelijk inrichting is het versterken van een aantal groene structuurlijnen in noord-zuid richting die in oost-westrichting met elkaar verbonden kunnen worden.
- Van belang is het behoud van de terrassen, terrasranden en afbraakwanden als landschappelijke structuurlijnen, het behoud en herstel van kleinschaligheid voor wat betreft verkaveling en aanleg van beplanting rond kernen en gehuchten en het beplanten van dorpsranden waar nieuwbouw heeft plaatsgevonden.
- Gestreefd wordt naar het behoud van cultuurgronden als basis voor de agrarische bedrijfsvoering.

- Het vestigen van nieuwe grondgebonden agrarische bedrijven is onder voorwaarden met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid toegestaan. En met toepassing van BOM+. Nieuwvestiging van niet-grondgebonden agrarische bedrijven is niet toegestaan.
- Uitbreiding van overblijvende agrarische bedrijven is onder voorwaarden onder toepassing van BOM+ mogelijk. Voor extensief recreatief medegebruik kunnen kleinschalige voorzieningen als picknickplaatsen, rustpunten e.d. worden aangelegd en zitbanken, afvalbakken, borden e.d. worden geplaatst.
- Overige bebouwing is binnen het plangebied niet toegestaan met uitzondering van zogenaamde kernrandgebieden waar veldschuren mogen worden opgericht.
- De meeste werkzaamheden in het gebied, waarbij de gronden worden geroerd zijn aan een aanlegvergunning gebonden.
- Bepaalde op de kaart bestemmingen aangeduide gebieden kunnen middels een wijzigingsbevoegdheid van Burgemeester en Wethouders onder voorwaarden worden omgezet in natuurgebied.
- In het kader van de beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen zijn tijdelijke maatregelen mogelijk.
- mogelijkheden zijn opgenomen voor tijdelijke voorzieningen, ontsluitingen, waterstaatkundige werken e.d..

Ruimtelijk

- Het herstel van aardkundige waarden, die horen bij meer natuurlijke beeklopen. Het gaat hier in het bijzonder om de meanderende Geul ten noorden van Itteren, afbraakwanden bij Berg en Stein-Elsloo, rivierterrassen en verlaten rivierbeddingen tussen Papenhoven en Urmond, alle beeklopen, het kronkelwaardencomplex bij de Kink en het kronkelwaardcomplex bij Roosteren.
- Bij Meers is een zone opgenomen voor een vaste verwerkingsinstallatie.
- Gestreefd wordt naar de aanleg van opgaande begroeiing op het talud en aan de voet van het Julianakanaal.
- Rondom de waterzuiveringsinstallatie van DSM wordt gestreefd naar een uitbreiding van de houtopstand met circa 5 ha., die kan dienen als afscherming van de industriële activiteiten van DSM.
- Bij de Kanjelbeek, ten zuiden van Itteren en tussen Obbicht en Grevenbicht wordt gestreefd naar een meer geconcentreerde bosuitbreiding (zgn. dorpsbossen).

4. Natuur na ontgronding/aanvulling

- Doel:
Ontgronding binnen deze bestemming is geen doel op zich, maar is gericht op natuurontwikkeling en bescherming tegen wateroverlast. Door middel van de ontgrondingen die aan de natuurontwikkeling vooraf gaat wordt tevens voorzien in de nationale en regionale behoefte aan grind volgens de daarvoor geldende taakstelling.
- Hoofdlijnen:

Functioneel

De gronden zijn bestemd voor natuurontwikkeling na de winning, verwerking en transport van oppervlaktedelfstoffen en ontsluitingsmogelijkheden.

- Ten behoeve van deze delfstoffenwinning is een fasering opgenomen (zie hoofdstuk 4).
- Ontgronding vindt plaats middels stroomgeulverbreding en weerdverlaging.
- Binnen bestemming is rekening houdend met de natuurlijke en landschappelijke waarden extensief recreatief medegebruik mogelijk met de daarbij passende kleinschalige voorzieningen als picknickplaatsen, rustpunten en zitbanken, afvalbakken, borden e.d.
- mogelijkheden zijn opgenomen voor tijdelijke voorzieningen, ontsluitingen, waterstaatkundige werken e.d..

Ruimtelijk

- De gebieden binnen de bestemming natuur na ontgronding zijn gelegen in de lagere delen langs de Maas. Het betreft de gronden waar zowel ruimtelijk als functioneel gezien de grootste wijzigingen zullen plaatsvinden.
5. Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden na ontgronding en aanvulling
- Doel:
De gronden zijn bestemd voor de kleiwinning en grindwinning die ook nu reeds binnen dit gebied plaatsvindt en voor de kleiberging van klei afkomstig van andere ontgrondingslocaties en na afwerking voor landbouwkundig gebruik. De klei wordt aangewend voor de keramische industrie en voor de aanleg van kleischermen.
 - Hoofdlijnen:

Functioneel

- De gronden binnen de bestemming zijn bestemd voor de winning, verwerking en transport van oppervlaktedelfstoffen, voor de berging van klei en na afwerking voor landbouwkundig gebruik.

Ruimtelijk

- De bestemming heeft betrekking op het zogenaamde Trierveld nabij Schipperskerk. Ruimtelijk gezien zal op deze locatie weinig veranderen.
6. Water

- Doel:
Handhaving van de functies van de binnen de bestemming opgenomen waterlopen.
- Hoofdlijnen:

Functioneel

- Wat betreft de Maas zijn de gronden bestemd voor het zomerbed van deze rivier alsmede voor waterstaatsdoeleinden, waaronder in elk geval beheersing van de waterstand bij hoge afvoer (1 / 250 jaar) en lage afvoer (zomerwaterstanden kleiner dan 400 m³/sec.).

- Wat betreft het Julianakanaal, het Afleidingskanaal (gemeente Maastricht), het Verbindingskanaal (gemeente Maastricht) is het water bestemd voor de scheepvaart alsmede voor waterstaatsdoeleinden, waaronder in elk geval beheersing van de waterstand.
- Wat betreft de Berghaven (gemeente Born) is het water bestemd voor de scheepvaart, waterstaatsdoeleinden, alsmede havenactiviteiten, waaronder bypass / loswal, overslag en andere laad- en loswerkzaamheden.
- Het water is tevens bestemd voor additionele voorzieningen, zoals waterstaatkundige kunstwerken (bruggen, sluizen, waterkeringen, vistrappen e.d.) en voorzieningen voor de veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart.
- Waterkrachtcentrale nabij Borgharen in de gemeente Maastricht is met een wijzigingsbevoegdheid geregeld.
- De vistrappen zijn opgenomen in de doelomschrijving.
- Wonen in woonboten, voor zover de gronden op de plankaart A, daartoe nader zijn aangeduid (gemeenten Maastricht en Born).
- Ten aanzien van het gebied aangewezen op plankaart A tot ligplaats voor woonboten, vindt binnen de gemeente Maastricht thans nog nader onderzoek plaats. Inzet van dit onderzoek zal zijn of de feitelijke situatie zoals aangegeven op de plankaart gehandhaafd zal blijven.
- In de als water aangeduide gebieden is het in principe verboden obstakels aan te brengen. Uitzondering hierop vormen de verhogingen in het zomerbed van de Grensmaas en de aanliggende bestemming natuur na ontgronding met het oog op het in stand houden van het laagwaterpeil rekening houdend met de Wbr (bescherming 1 / 250 jaar).
- mogelijkheden zijn opgenomen voor tijdelijke voorzieningen, ontsluitingen, waterstaatkundige werken e.d..

Ruimtelijk

- Ten aanzien van de als water aangeduide gronden zal alleen de Grensmaas belangrijke ruimtelijke veranderingen ondergaan die het aanzien hiervan sterk zullen wijzigen.

7. Watergang

- Doel:
De bestemming van deze gronden heeft tot doel de natuurlijke afvloeiing van water mogelijk te maken, water (tijdelijk) te bergen en natuur- en landschappelijke waarden te behouden en te herstellen.
- Hoofdlijnen:

Functioneel

- Bij herinrichting van het watersysteem van de beken staat het ecologisch herstel voorop.
- Voor zover de beekmondingen en -benedenlopen zullen zijn gelegen in huidige of toekomstige als natuurgebied te bestemmen gronden, zal de inrichting en het beheer ervan integraal plaatsvinden in het kader van verwezenlijking van de bestemming "natuurgebied".

- Voor zover de beken zijn gelegen in of grenzen aan de gronden met de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden" is het beleid voornamelijk gericht op ecologisch herstel en herinrichting van de oevers en oeverzones binnen de meanderzones tevens ecologische verbindingzones.

Ruimtelijk

- Ecologisch herstel en een natuurvriendelijke inrichting van de beeklopen met de daarvoor benodigde grondverwerving (Kingbeek en Karjel).
- Het opheffen van migratiebarrières, zoals de onderdoorgangen onder het Julianakanaal en overkluizingen (Geul, Kingbeek, Hemelbeek).
- Uitvoeringsmaatregelen ten behoeve van bodemwatersanering (Ur en Houtbemder-vloedgraaf).

8. Waterkering

- Doel:
Middels de waterkeringen wordt beoogd de overstromingskans terug te brengen tot 1/250 per jaar en daarmee samenhangende overlast en schade te voorkomen.
- Hoofddlijnen:

Functioneel

- De waterkeringen hebben als functie de directe en indirecte kering van het water.
- De betreffende gronden zijn bestemd voor de bescherming, het beheer en het onderhoud van de waterkering.

Ruimtelijk

- De waterkeringen zijn gelegen binnen het gehele plangebied.
- Op de gronden mag alleen bij de bestemming passende bebouwing worden opgericht.

9. Agrarische bedrijfsdoeleinden

- Doel:
Bestemming van bepaalde gronden met een agrarisch gebruik, waaronder het bouwperceel.
- Hoofddlijnen:

Functioneel

- Deze bestemming heeft betrekking op grondgebonden agrarische bedrijven (zowel akkerbouw als veeteelt), met bedrijfswoningen.
- Bestaande agrarische bedrijven mogen binnen het bouwperceel uitbreiden met grondgebonden agrarische activiteiten en onder toepassing van BOM+.
- De bouw van maximaal 6 vakantieappartementen is middels een vrijstelling van Burgemeester en Wethouders, onder voorwaarden, toegestaan.
- Kamperen bij de boer is mogelijk.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande toestand met uitbreiding van bebouwing is toegestaan.

10. Bedrijfsdoeleinden

- Doel:
Bestemming van bepaalde gronden met een overwegend bedrijfsmatig (ambachtelijk of (semi)-industrieel) karakter.
- Hoofdlijnen:

Functioneel

Ambachtelijke en (semi)-industriële bedrijven, groothandelsbedrijven in de milieucategorieën 1 en 2. Bestaande bedrijven zijn apart benoemd.

Middels een vrijstelling van Burgemeester en Wethouders en onder voorwaarden kunnen bedrijfs- en groothandelsdoeleinden in de milieucategorie 3 worden toegestaan.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie met beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

11. Waterzuiveringsinstallatie

- Doel:
Bestemming van de waterzuiveringsinstallatie van DSM / zuiveringsinstallatie Zuiveringschap Limburg.
- Hoofdlijnen:

Functioneel

- De gronden zijn bestemd voor waterzuiveringsdoeleinden van het afvalwater van DSM en het Zuiveringsschap.

Ruimtelijk

- § Handhaving van de bestaande situatie met uitbreidingsmogelijkheden.

12. Woondoeleinden

- Doel:
Bestemming van de bestaande woningen als zodanig.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming woondoeleinden heeft betrekking op de bestaande solitaire en clusters van woningen.
- Wonen, aan huis gebonden beroepen, zijn toegestaan.
- De woonfunctie kan niet worden vervangen door niet-woonfuncties (behalve - onder voorwaarden - door aan huis gebonden beroepen).
- Vestiging van consumentverzorgende ambachtelijke bedrijfsactiviteiten in een woning is middels een vrijstellingsbevoegdheid aan Burgemeester en Wethouders, onder voorwaarden toegelaten. Detailhandel kan als ondergeschikte activiteit bij consument-verzorgende ambachtelijke bedrijfsactiviteiten plaatsvinden.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie met beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

12a. Vakantieappartementen

- Doel:
Bestemming van een vakantieappartement.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- Handhaving van de bestaande vakantieappartement.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie.

13. Horecadoeleinden

- Doel:
Bestemming van de bestaande hotels / pensions met de bijbehorende bedrijfswoning.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- Handhaving van de bestaande horecadoeleinden.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie met beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

14. Detailhandel

- Doel:
Bestemming van de bestaande detailhandelszaken.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- Handhaving van de bestaande detailhandelsfuncties

Ruimtelijk

Handhaving van de bestaande situatie met beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

15. Landgoed

- Doel:
De bestemming landgoed is gericht op de instandhouding van de gronden en de bebouwing van het kasteel van Obbicht.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de aanwezige cultuurhistorische, landschappelijke, natuurwetenschappelijke en / of landschapsecologische waarden.
- Extensief recreatief medegebruik is toegestaan.
- Woondoeleinden zijn toegestaan.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie

16. Bijzondere doeleinden

- Doel:
Behoud van objecten van maatschappelijke en religieuze aard.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming bijzondere doeleinden heeft betrekking op maatschappelijke en religieuze objecten, die ruimtelijk en functioneel zodanig dominant zijn dat ze in het bestemmingsplan, afzonderlijk gericht, bestemd zijn.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande situatie

17. Recreatieve doeleinden

- Doel:
Behoud van de mogelijkheden voor sportieve vrijetijdsbesteding.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming heeft betrekking op de bestaande sportieve voorzieningen binnen het plangebied.
- Recreatieve activiteiten in de vorm van sport en spel, verkeersdoeleinden en groenvoorzieningen zijn toegestaan.
- Ondergeschikte horecadoeleinden in de vorm van kantines, kleedlokalen en andere qua aard en afmeting passende bouwwerken zijn toegestaan.

Ruimtelijk

- Handhaving van de kenmerkende verschijningsvorm.

18. Begraafplaats

- Doel:
Handhaving van de bestaande begraafplaats
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming begraafplaats heeft betrekking op de bestaande begraafplaats(en) binnen het plangebied.
- De gronden zijn bestemd voor de lijkbezorging.

- Begraafruimte voor overledenen en gedenkplaats, zonder crematorium, parkeervoorzieningen en groenvoorzieningen zijn toegestaan.

Ruimtelijk

- Handhaving van de bestaande ruimtelijke karakteristiek.

19. Doeleinden van openbaar nut

- Doel:
Handhaving van de bestaande inrichtingen op het gebied van openbaar nut.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De gronden zijn bestemd voor elektriciteitsvoorzieningen, gasregelstations en pompinstallaties.

Ruimtelijk

- Alleen kleine bij de bestemming passende bouwwerken mogen binnen de bestemming worden gerealiseerd.

20. Verkeersdoeleinden

- Doel:
Behoud, en verandering van de wegenstructuur en de parkeervoorzieningen ten behoeve van een goede ontsluiting van het plangebied.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- De bestemming verkeersdoeleinden heeft betrekking op de bestaande en te creëren ontsluitingswegen en parkeerplaatsen binnen het plangebied.
- Verkeersdoeleinden, parkeervoorzieningen, doeleinden van openbaar nut en groenvoorzieningen zoals tussenbermen zijn binnen de bestemming toegestaan.
- Motorbrandstofverkooppunten zijn niet toegestaan.
- mogelijkheden zijn opgenomen voor tijdelijke voorzieningen, ontsluitingen, waterstaatkundige werken e.d..

Ruimtelijk

- Handhaving en / of realisering van hoofd- en secundaire ontsluiting en parkeervoorzieningen.

21. Dubbele bestemmingen

- Doel:
Bescherming van de in het plangebied gelegen objecten en gebieden, die veelal binnen meerdere bestemmingen zijn gelegen en vanwege hun belang bovenop de regeling van de hoofdbestemming nog een aparte regeling hebben gekregen. In eerste instantie dient aan de regeling van de dubbele bestemmingen te worden tegemoet gekomen.
- Hoofdpijnen:

Functioneel

- Het betreft de volgende dubbele bestemmingen:
 - Stroomvoerend regime;
 - Wbr artikel 2a gebieden;
 - waterwingebied / puttenveld;
 - grondwaterbeschermingsgebied;
 - beschermingszone a (watergang);
 - beschermingszones b t / m g
(gastransport / gasvoedingsleiding / rioolwatertransportleiding-
/ hoofdwatertransportleiding / O₂ / N₂-leiding / etheen- en
monovinylchlorideleiding) / PALL-leiding en reserve PALL-leiding;
 - beschermingszone h (bovengrondse hoogspanningsleiding);
 - beschermingszone i (leidingstrook bestaand / geprojecteerd);
 - beschermingszone waterkering;
 - archeologische monumenten en terrein van oudheidkundige betekenis;
 - meanderzone tevens ecologische verbindingszone.

Ruimtelijk

- Bescherming objecten en gebieden.

4.2

JURIDISCHE ASPECTEN

Algemeen

Het onderhavige plan is opgezet als een globaal eindplan waarin getracht is, zonder verlies van de rechtszekerheid van de burger, in te spelen op toekomstige al dan niet geheel vaststaande ontwikkelingen. Naast de voorschriften maken drie plankaarten (vanwege de omvang van het plangebied uitgesplitst naar deelgebieden) deel uit van de juridische regeling: plankaart A geeft de bestemmingen aan, plankaart B de dubbele bestemmingen, en plankaart C de begrenzing van de Reconstructiezones.

Verder gaat het plan vergezeld van een toelichting, die onder andere de achtergronden van het plan(gebied) en de gewenste ontwikkelingen aangeeft.

In de voorschriften zijn regels opgenomen omtrent het gebruik van de in het plan begrepen gronden alsmede omtrent de bebouwing. In de algemene beschrijving in hoofdpijnen (artikel 3) staan de belangrijkste programmatische en beleidsmatige uitgangspunten en doelstellingen voor het hele plangebied. Dit artikel geeft de richting aan die met het plan beoogd wordt. De hoofdpijnen worden mede geïllustreerd door plankaart B.

De bestemmingen zijn in de voorschriften per afzonderlijk artikel geregeld. De meeste bestemmingen zijn globaal. Ze omvatten een redelijk groot gebied (zie plankaart A bestemmingen) en er komen in de meeste gevallen meerdere functies in voor (doeleinden-omschrijving). Bij diverse afzonderlijke bestemmingen wordt het beleid, als weergegeven in artikel 3, middels een toegespitste beschrijving in hoofdlijnen nog nader uitgewerkt. In de bouwvoorschriften worden per bestemming "regels gesteld ten aanzien van bestaande en nieuwe bebouwing, zoals de maximale inhoud en de hoogte van gebouwen en andere bouwwerken. Aan Burgemeester en Wethouders is in bepaalde gevallen een vrijstellingsbevoegdheid toegekend ten behoeve van het uitbreiden van de bestaande bebouwing of ten aanzien van andere bepalingen in de beschrijving in hoofdlijnen of bouwvoorschriften die per bestemming zijn gegeven. In bepaalde gevallen kunnen Burgemeester en Wethouders bestemmingen wijzigen binnen strikte begrenzings, teneinde aan de fasering met betrekking tot het uiteindelijke doel van het plan gevolg te kunnen geven. Burgemeester en Wethouders kunnen bovendien nadere eisen stellen ten aanzien van o.a. de situering en de afmetingen van hoofd- en bijgebouwen. In bepaalde gevallen zijn activiteiten binnen het plangebied gebonden aan een aanlegvergunning. Middels dit vergunningsstelsel is het mogelijk ongewenste activiteiten in het plangebied, zoals omschreven in de voorschriften tegen te gaan.

Voorschriften artikelsgewijs

De voorschriften bestaan uit vier hoofdstukken. Dit zijn de inleidende bepalingen (artikelen 1 en 2), bepalingen in verband met de bestemmingen (artikelen 3 t/m 33), overige bepalingen (artikelen 34 t/m 38) en de overgangs-, straf- en slotbepalingen (artikelen 39 t/m 42). Tenslotte maken een bijlage deel uit van de voorschriften, te weten de Staat van bedrijfsactiviteiten.

HOOFDSTUK I

INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1:

begripsbepalingen; hierin worden de in de voorschriften gebezigde begrippen gedefinieerd om misverstanden of verschillen in interpretatie te voorkomen.

Artikel 2:

wijze van meten; dit artikel geeft aan op welke manier het meten moet plaatsvinden.

HOOFDSTUK II

BEPALINGEN IN VERBAND MET DE BESTEMMINGEN

Paragraaf A

Bepalingen betreffende de beschrijving in hoofdlijnen

Artikel 3:

beschrijving in hoofdlijnen; dit is het sleutelartikel van het plan. Hierin worden de belangrijkste beleidslijnen en -voornemens uiteengezet zoals deze voor het plangebied voorliggen.

Paragraaf B

Bepalingen met betrekking tot de afzonderlijke bestemmingen

Artikelen 4 t/m 23:

deze artikelen omvatten de afzonderlijke bestemmingen. Elk artikel is opgebouwd uit:

- een doeleindenomschrijving waarin is weergegeven waarvoor de gronden zijn bestemd;
- waar zinvol een beschrijving in hoofdlijnen waarin de specifiek voor de betreffende gronden uitgezette beleidslijnen en -voornemens zijn weergegeven;
- waar zinvol bouwvoorschriften waarin regels zijn gesteld ten aanzien van bestaande en nieuwe bouwwerken.

Verder komen bij verschillende bestemmingen bepalingen voor met betrekking tot het verboden gebruik van gronden, het verboden gebruik van bouwwerken, algemene regels ten aanzien van bouwen en ander gebruik van gronden en bouwwerken, nadere regels, een aanlegvergunningstelsel, een vrijstellingsbevoegdheid onder voorwaarden door Burgemeester en Wethouders, een wijzigingsbevoegdheid onder voorwaarden door Burgemeester en Wethouders, procedureregels en nadere eisen ten aanzien van de situering en afmetingen van gebouwen en bouwwerken. De bestemmingen zijn gegroepeerd per samenhangende doeleinden.

De bestemmingen zijn achtereenvolgens:

- natuurgebied (artikel 4);
- bosgebied (artikel 5);
- agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden (artikel 6);
- natuur na ontgronding / opvulling (artikel 7);
- agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden na ontgronding en opvulling (artikel 8);
- water (artikel 9);
- watergang (artikel 10);
- waterkering (artikel 11);
- agrarische bedrijfsdoeleinden (artikel 12);
- bedrijfsdoeleinden (artikel 13);
- waterzuiveringsinstallatie (artikel 14);
- woondoeleinden (artikel 15);
- vakantieappartementen (artikel 15a);
- horecadoeleinden (artikel 16);
- detailhandel (artikel 17);
- landgoed (artikel 18);
- bijzondere doeleinden (artikel 19);
- recreatieve doeleinden (artikel 20);

- begraafplaats (artikel 21);
- doeleinden van openbaar nut (artikel 22);
- verkeersdoeleinden (artikel 23).

Paragraaf C

Bepalingen met betrekking tot de dubbele bestemmingen

Artikel 24:	schema van volgorde; wordt er op gronden gebouwd die een dubbele bestemming hebben, dan dient men zich aan de regels te houden die de dubbele bestemming geeft volgens het aangegeven prioriteitschema.
Artikel 25:	stroomvoerend regiem;
Artikel 26:	Wbr artikel 2a gebieden;
Artikel 27:	waterwingebied / puttenveld;
Artikel 28:	grondwaterbeschermingsgebied;
Artikel 29:	beschermingszone a;
Artikel 30:	beschermingszones b t / m g;
Artikel 31:	beschermingszone h;
Artikel 32:	beschermingszone i;
Artikel 33:	beschermingszone waterkering;
Artikel 34:	archeologische monumenten en terrein van oudheidkundige betekenis;
Artikel 35:	meanderzone tevens ecologische verbindingzone.

HOOFDSTUK III

OVERIGEBEPALINGEN

Artikel 36:	Algemene bepalingen; deze bepalingen zijn grotendeels van toepassing op alle binnen het plangebied gelegen bestemmingen.
Artikel 37:	Algemene bepalingen in verband met het gebruik van gronden en bouwwerken; deze bepalingen geven aan welk gebruik van de gronden en de bouwwerken als strijdig is te beschouwen.
Artikel 38:	algemene vrijstellingsbevoegdheid; hierin is o.a. vastgelegd dat Burgemeester en Wethouders vrijstelling kunnen verlenen om: - de bestemmingsgrenzen, onder voorwaarden, in geringe mate te verschuiven; - kleine bouwwerken van openbaar nut te laten oprichten, behalve in de bestemming natuurgebied; - de in de voorschriften genoemde maten, onder voorwaarden, met maximaal 10% te wijzigen indien er geen belangen van derden worden geschaad; - de bestemmingsgrens agrarische bedrijfsdoeleinden met 25 meter te verschuiven; - boogkassen op te richten op gronden met de bestemming agrarisch gebied met landschappelijke en natuurlijke waarden.

Artikel 39:	wijzigingsbevoegdheid; hierin is onder andere vastgelegd dat Burgemeester en Wethouders het plan op de volgende punten kunnen wijzigen: - onder voorwaarden de bestemming agrarische bedrijfsdoeleinden en bedrijfsdoeleinden in woondoeleinden en vakantieappartementen; - de verplaatsing van de bestemming verkeersdoeleinden met maximaal 15 meter.
Artikel 40:	procedurebepaling; dit artikel omvat de procedureregels die gevolgd worden als gebruik wordt gemaakt van de vrijstellingsbevoegdheid, als Burgemeester en Wethouders of Raad het plan wijzigen en als Burgemeester en Wethouders een aanlegvergunning verlenen.
HOOFDSTUK IV	OVERGANGS-, STRAF- EN SLOTBEPALINGEN
Artikelen 41 en 42:	deze artikelen omvatten het overgangsrecht omtrent bebouwing en het gebruik van gronden en bouwwerken.
Artikel 43:	Afwijkend handelen ten aanzien van bepaalde voorschriften van het plan kan als een strafbaar feit worden aangemerkt op basis van de wet op de economische delicten.
Artikel 44:	slotbepaling; dit artikel geeft de titel van de voorschriften aan.

HOOFDSTUK 5 Economische uitvoerbaarheid

5.1 KOSTEN EN FINANCIERING

5.1.1 ONTWIKKELINGSKOSTEN

Economische uitvoerbaarheid

Een concrete beleidsbeslissing moet aan een aantal eisen voldoen. Een concrete beleidsbeslissing treedt in de plaats van een bestemmingsplan (artikel 24 WRO). Daarbij kan dus ook de economische uitvoerbaarheid aan de orde zijn.

Overeenkomstig de regels van het onteigeningsrecht is de eigenaar van de grond in de gelegenheid gesteld om het project zelf te realiseren. De eigenaar (het bedrijfsleven), tevens beoogd uitvoerder, heeft een beroep gedaan op zelfrealisatie. Daarmee komt de uitvoering van het Grensmaasproject voor zijn rekening en risico.

Als een van de randvoorwaarden voor de uitvoering geldt budgetneutraliteit. De economische uitvoerbaarheid is gefundeerd op de genoemde randvoorwaarde van budgetneutraliteit, die ook als eis in de uitvoeringsovereenkomst wordt opgenomen. De budgetneutraliteit kan worden bereikt door de realisatie van het plan te financieren met de opbrengsten uit de grindwinning. Omdat de delfstoffenrijke locaties binnen het projectgebied in eigendom zijn van aan het consortium verbonden private partijen die hebben aangegeven bereid en in staat te zijn het Grensmaasplan zelf te realiseren is gekozen voor zelfrealisatie. Zelfrealisatie betekent dat de private partij het Grensmaasproject voor eigen rekening en risico zal realiseren. Gelijktijdig met het vaststellen van het POL-Grensmaas is een overeenkomst getekend waarin vorenstaande uitgangspunten in detail zijn uitgewerkt inclusief de verdeling van de risico's. Met de ondertekening kan gesteld worden dat het project economisch uitvoerbaar is. Naast de zelfrealisatie is ook de vergoeding van hogere kosten op basis van de Wet op de Ruimtelijke Ordening van belang. De Wet op de Ruimtelijke Ordening biedt in artikel 31a de basis voor het vergoeden van kosten aan de gemeenten voor plannen welke 'niet uitsluitend de gemeentelijke belangen dienen, maar ook die van andere overheden'. Hieronder vallen bijvoorbeeld de ook kosten voor het opstellen en / of wijzigen van de bestemmingsplannen. Ook de kosten van planschadeverzoeken en de daadwerkelijke uitkeringen van planschade vallen hieronder. In de conceptovereenkomst tussen het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij en de Provincie Limburg van 18 oktober 2001 wordt in de bijlage gesproken van planschade voor rekening van het Rijk voorzover dit betreft schade die voortvloeit uit de wijziging van bestemmingsplannen. Deze conceptovereenkomst zal gelijktijdig met de uitvoeringscontracten getekend worden.

De gemeenten blijven eerste aanspreekpunt en behouden alle verantwoordelijkheden in deze. Artikel 49 WRO geeft uitdrukkelijk de bevoegdheid aan de gemeenteraad als orgaan dat de schadevergoeding toekent. Wie uiteindelijk de rekening betaalt wordt niet in de wet voorgeschreven. In het geval van het Grensmaasproject heeft op basis van artikel 31a, vervat in zojuist genoemde overeenkomst, slechts een overdracht plaatsgevonden van budgetten, niet van bevoegdheden.

In een aanvulling op het MER Grensmaas 2003 is een nadere beschouwing gegeven over de kosten en opbrengsten die gepaard gaan met uitvoering van het voorkeursalternatief 2003 en het MMA. Het voorkeursalternatief 2003 voldoet aan de randvoorwaarde van het Grensmaasproject dat het project budgetneutraal uitgevoerd moet worden.

Beheerskosten

- Algemeen

De beheerskosten van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas zijn de jaarlijks terugkerende kosten welke gemaakt moeten worden om het gebied volgens de daarvoor geldende doelstellingen verder te ontwikkelen en duurzaam in stand te houden, nadat de inrichting een feit is. Er is daarbij een onderscheid in kosten voor rivierkundig en kosten voor ecologisch beheer.

Ten behoeve van het beheer van het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas is een globale raming gemaakt van de jaarlijkse beheerskosten en een aantal eenmalige kosten die specifiek noodzakelijk zijn voor het beheer. Deze kostenramingen zijn enerzijds gebaseerd op ervaringcijfers van zowel Rijkswaterstaat als de terreinbeherende natuurorganisaties, en anderzijds op inschattingen. Sommige kosten zijn moeilijk in te schatten vanwege hun onvoorspelbare karakter, hetgeen onder meer samenhangt met het voorkomen van hoogwaters en de gevolgen daarvan (bijv. opruimen drijfvuil).

Onder kosten voor rivierkundig beheer vallen met name de kosten welke samenhangen met de afvoer van water, ijs en sediment (handhaving Wet beheer rijkswaterstaatswerken), metingen en voorspellingen (verplaatsing meetstation naar van Borgharen naar Sint Pieter, metingen geometrie, hydraulische weerstand e.d.), beheer van rivierverdedigingswerken en kunstwerken in verband met oever- en bederosie, beheer van de rijksgrens (afhankelijk van afspraken met België), beheer van aquatische ecologie (laagwatersituaties, afvoerfluctuaties, rivierbodemkwaliteit en emissies).

- Rivierkundig beheer

In het Nederlandse deel van het Rivierpark Grensmaas neemt Rijkswaterstaat Dienst Limburg vanuit haar reguliere beheerstaak, de rivierkundige beheerskosten voor haar rekening. Daar waar het gaat om zaken die specifiek voortkomen uit de inrichting van de Grensmaas, vallen de kosten onder de totale projectbegroting. Andere kosten, zoals reguliere metingen, hoogwatervoorspelling en beheer van waterkwaliteit en emissies, zouden ook zonder uitvoering van het Grensmaasproject noodzakelijk zijn.

- Ecologisch beheer

Sinds enkele jaren wordt het beheer van natuurgebieden gefinancierd via de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) van het Programmabeheer. Er is dus geen sprake meer van een vaste inrichtingssubsidie en beheersvergoeding per hectare, maar de subsidie hangt af van het type natuur en het type beheer. De nieuwe regeling geldt voor Natuurmonumenten, de Provinciale Landschappen en particuliere beheerders; Staatsbosbeheer heeft directe geldstromen vanuit het Ministerie van LNV om haar beheer mee te financieren. In het Programmabeheer is door het ministerie van LNV een groot aantal pakketten van beheer samengesteld waaraan een subsidiebedrag is gekoppeld. Specifiek voor de Grensmaas wordt de inrichting betaald vanuit de inrichtingsplicht van de uitvoerder na ontgronding. Dit zou betekenen dat geen extra inrichtingssubsidies vanuit de regeling SN nodig zijn.

Afhankelijk van het nagestreefde natuurdoeltype is een subsidiebedrag aan het beheer gekoppeld. Het toekomstige Grensmaasgebied is een mozaïek van natuurdoeltypen, die verder zijn uitgewerkt in het Provinciale Natuurgebiedsplan. In grote lijnen valt het Grensmaasgebied straks onder het doelpakket "grootschalige natuur met begrazing". Er zijn voor de beheerder echter uitbreidingen op de subsidie mogelijk door een aantal onderdelen uit het programmabeheer te benutten. Zo zullen zich langs de Grensmaas op tal van plaatsen waardevolle stroomdalvegetaties kunnen ontwikkelen, zowel in graslanden als op grindruggen. Voor deze onderdelen kan dan veel meer geld worden aangevraagd volgens het "pluspakket droog soortenrijk grasland". De oppervlakte die begroeid met natuurlijk ooibos en struweel kan gefinancierd worden volgens het pakket "Natuurbos". Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van extra subsidies die beschikbaar zijn voor recreatie in de natuurgebieden. Dit is zeer legitiem voor het toekomstig Grensmaasgebied omdat dergelijke projecten veel investering van de natuurbeheerder vragen in de begeleiding en voorlichting van bezoekers en recreanten rond onder meer thema's als begrazing, spontane ontwikkeling, gedrag in het gebied, terugkeer van natuur. Vaak vraagt een goede publieksbegeleiding meer tijd dan het daadwerkelijke beheer. Voor een voldoende publieksbegeleiding met name in de eerste fasen van het beheer dienen mogelijk zelfs nog extra middelen gezocht te worden.

Subsidiepakket	Beheersbijdrage (€/ha/j)
grootschalige natuur met begrazing	€ 35,20-
droog soortenrijk grasland	€ 301,27,-
natuurbos	€ 74,54,-
recreatiepakket (hoog niveau)	€ 29,91,-

HOOFDSTUK

6

Maatschappelijk
uitvoerbaarheid

6.1

INSPRAAK

Het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas heeft in het kader van de gemeentelijke inspraakverordening vanaf donderdag 12 januari tot en met woensdag 8 februari 2006 voor een ieder ter inzage gelegen. In deze periode hebben tevens informatieavonden plaatsgevonden, waar aan een ieder in de gelegenheid is gesteld om deze bij te wonen en op het plan te reageren. De nota inspraak en overleg is opgenomen als bijlage 4.

Overigens is het uiteindelijk niet mogelijk om rechtsmiddelen aan te wenden tegen die onderdelen van dit bestemmingsplan die rechtstreeks voortvloeien uit het POL-Grensmaas of de zonering van de intensieve veehouderij, zoals deze in het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg is bepaald. Tegen de overige onderdelen van dit bestemmingsplan staan wel de gebruikelijke rechtsmiddelen open.

6.2

P.C.G.P.-ADVIES

Het bestemmingsplan is in het kader van de P.C.G.P.-behandeling door de Commissie Bovengemeentelijke Zaken in haar vergadering van 07-12-2005 (vergadering 2005/11) aan de orde gesteld. Door de P.C.G.P. gemaakte opmerkingen en het standpunt van het college van Burgemeester en Wethouders hiertegenover zijn in bijlage 4 (Nota Inspraak en overleg) opgenomen.

6.3

OVERLEG EX ARTIKEL 10 BRO

In het kader van het overleg ex artikel 10 Bro is het bestemmingsplan Grensmaas toegezonden aan de volgende instanties:

In Nederland:

1. Ministerie van LNV, directie regionale zaken, vestiging zuid
2. Ministerie van Defensie, Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen
3. Rijkswaterstaat, Dienst Limburg
4. Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek
5. Dienst Landelijk Gebied
6. VROM Inspectie Zuid
7. Waterschapsbedrijf Limburg
8. Waterschap Roer en Overmaas
9. Waterleiding Maatschappij Limburg

10. Gasunie Zuid
 11. Essent Netwerk BV
 12. Air Liquide
 13. SABIC Pipelines BV
 14. KPN Telecom B.V., rayon zuid
 15. Stichting Milieufederatie Limburg
 16. Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB)
- In België
17. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur
 18. Provincie Limburg, Studiedienst Ruimtelijke Ordening
 19. Gemeente Kinrooi
 20. Gemeente Lanaken
 21. Stad Stokkem-Dilsen
 22. Stad Maaseik
 23. Gemeente Maasmechelen

De reacties en het standpunt van het college van Burgemeester en Wethouders hiertegenover zijn in bijlage 4 (Nota inspraak en overleg) opgenomen.

BIJLAGE 1

Beschrijving en onderbouwing per locatie

§ LOCATIE BOSSCHERVELD

Algemeen

De locatie Bosscherveld beslaat het eiland ten noorden van Maastricht dat tussen het verbindingskanaal Maas en Zuid-Willemsvaart en de Maas ligt. Er zijn geen woningen aanwezig op het eiland, echter aan de zuidwestkant zijn woonboten afgemeerd.

Bosscherveld is de meest zuidelijk gelegen locatie van de Grensmaas en vormt daarmee de toegang tot het Grensmaasgebied. De rivierwaterstanden bij Bosscherveld staan, in tegenstelling tot de andere locaties van het Grensmaasproject, onder invloed van de stuw Borgharen. Zodra de stuw gestreken wordt hebben de maatregelen bij Bosscherveld wel een waterstandsverlagend effect. Als toekomstig uitloopgebied voor Maastricht vervult de locatie een belangrijke voorbeeldfunctie voor de natuurontwikkeling in het Grensmaasproject. Daarnaast draagt de locatie Bosscherveld bij aan de doelstellingen natuurontwikkeling en grindwinning.

Het Bosscherveld heeft nagenoeg geen archeologische waarde. De bodemopbouw bestaat uit een gemiddeld 3 m dikke deklaag met daaronder een grindpakket dat een gemiddelde dikte van ca 11 m heeft. In de zuidoost punt van het Bosscherveld is in de ondergrond een circa 2 m hoge grindkop aanwezig.

In de huidige situatie wordt het Bosscherveld gebruikt als landbouwgebied. Er zijn weinig bijzondere natuurwaarden te vinden. Bovendien worden ter hoogte van de stuw mogelijk een waterkrachtcentrale en / of een vispassage gerealiseerd. De waterkrachtcentrale levert een bijdrage aan duurzame energieopwekking.

Locatie Bosscherveld

Ingreep: deklaagverwijdering

Door gebruik te maken van het peilverschil tussen het stuwpand Maastricht en de Grensmaas is het mogelijk om een beperkte hoeveelheid water over het Bosscherveld te laten stromen. Hierdoor ontstaat een stromende geul over het eiland waarmee een ecologische verbinding wordt gelegd tussen de Stadsmaas en de Grensmaas.

In de zuid- en noordpunt van het eiland blijft de ingreep beperkt tot het weghalen van de deklaag, zogenaamde “deklaagverwijdering”. Hierdoor wordt het oude grindreliëf waaronder de contouren van de grindkop in het zuiden weer zichtbaar; ook is er een geulvormige laagte aan de oostzijde van het eiland aanwezig.

Aan de zuid- en oostkant van het Bosscherveld wordt een strook van ca 10 m brede oever niet vergraven. Deze strook is nodig om het rivierwater in het stuwpand Maastricht op stuwpeil te keren. Indien nodig wordt deze oeverstrook verstevigd door middel van stortsteen om erosie tijdens hoogwater tegen te gaan. Aan de zuid-oostkant van het eiland worden mogelijk een waterkrachtcentrale en / of vispassage gerealiseerd.

Dit als uitwerking van afspraken in het kader van de Benelux (1996) dat voor het jaar 2002 visoptrek in het stroomgebied van de Maas tot aan de Ourthe mogelijk moet zijn.

Ingreep: dekgrondberging

In het middendeel van het eiland Bosscherveld wordt een dekgrondberging aangelegd met een oppervlak van ca 20 ha. Hierin wordt de dekgrond geborgen die vrijkomt bij de werkzaamheden op het Bosscherveld. De omvang is afgestemd op de huidige kennis ten aanzien van het vrijkomen van onvermarktbaar grond.

Op de locatie Bosscherveld is het algemene uitgangspunt verlaten dat dekgrondbergingen zoveel mogelijk buiten het invloedsgebied van de rivier moeten worden gelegd. Er is namelijk in de nabije omgeving geen andere locatie voorhanden waar de aanleg van een dekgrondberging mogelijk is. De dekgrondberging is in het midden van het eiland neergelegd om erosie zoveel mogelijk te voorkomen. Aan de zuid-oostkant van het eiland worden mogelijk een waterkrachtcentrale en / of vispassage gerealiseerd.

De bovenkant van de dekgrondberging wordt dusdanig verlaagd aangelegd dat deze precies aansluit bij het nieuwe maaiveld dat in de zuid- en noordpunt is ontstaan na de deklaagverwijdering. Het gehele Bosscherveld komt hiermee ca 3 m lager te liggen dan in de huidige situatie. Hierdoor krijgt de dekgrondberging een goede landschappelijke inpassing en zal zo min mogelijk erosie optreden. Tevens is het oppervlak van de dekgrondberging aan de oostkant zo smal mogelijk gehouden zodat het rivierwater over een zo groot mogelijk oppervlak aan grind stroomt. Het rivierwater zal na afgraving namelijk vooral de geulvorm volgen die hier in het grindoppervlak aanwezig is.

Verwerkingslocatie

De keuze voor natte verwerking op de locatie Bosscherveld is genomen op grond van :

1. De slechte bereikbaarheid per as van de locatie.
2. De goede bereikbaarheid over water van de locatie voor het transport van gereed product.
3. De voorkeur voor natte verwerking als zijnde het meest efficiënt.

Onvergraven natuurgebied

Nagenoeg het gehele eiland Bosscherveld wordt vergraven, op een aantal smalle stroken langs de huidige oevers en in het noordwesten na. Deze stroken dienen als 'dijklichaam' om het stuwpeil te kunnen behouden. Al deze reststukjes die buiten de vergraving vallen worden ingericht als onvergraven natuurgebied.

Civiele en overige werken

Inlaatwerk

Het Maaswater zal via een inlaatwerk aan de zuidoost zijde van het eiland, ter plaatse van de grindkop, over het toekomstige Bosscherveld worden geleid, waarna het via het grindoppervlak en de dekgrondberging zijn weg zal zoeken naar de lager gelegen Grensmaas. Het inlaatwerk zal zo worden ontworpen dat het passeerbaar is voor vissen en zwerfvuil zoveel mogelijk wordt tegengehouden. De bestaande overlaat aan de westzijde van het Bosscherveld kan in principe vervallen omdat het Bosscherveld de functie van overlaat kan overnemen. In dat geval kan de bestaande overlaat eventueel worden opgevuld met deklaag.

Aanpassing stuw Borgharen

Door uitvoering van de rivierverruiming, met name op de locatie Borgharen, zullen de rivierwaterstanden stroomafwaarts van de stuw in de Grensmaas dalen. Hierdoor wordt het verval over de stuw groter dan in nu het geval is. Het stortebed achter de stuw moet daarom met stenen worden verstevigd om de grotere wervelingen achter de stuw veroorzaakt door het grotere verval op te kunnen vangen.

Toekomstbeeld

De verschillen tussen de lemige dekgrondberging en de vrijgegraven grindvlaktes gaan zich vertalen in de begroeiing. De dekgrondberging zal begroeien met een afwisseling van ooibos en bloemrijk grasland. Op de warme, zomerdroge grindvlakte zal open grind aanwezig blijven met ijle, stroomdalbegroeiingen, maar hier en daar zullen zich ook bosschages van wilgen en wilg en zwarte populier ontwikkelen. Bij hoogwater zal de rivier zich een weg zoeken door de laagste delen van het gebied.

Afhankelijk van de waterstand in de rivier kan zich dus een netwerk van kleine beekjes ontwikkelen die soms ook voor vissen optrekbaar zijn. Hierbij stroomt het water af naar de westelijke nevengeul en de hoofdgeul van de rivier, waardoor zich na elk hoogwater weer interessante nieuwe zand en grindruggen en erosie-effecten kunnen voordoen. Het gebied komt als een eiland in de rivier te liggen. Vanaf ca. 1250 m³/s zal zich in het gebied veel fijn zand afzetten dat nog vanuit bovenstroomse gebieden wordt aangevoerd.

Het gebied ligt vlak tegen Maastricht aan, en kan derhalve een uitloopgebied worden voor bewoners van de westelijke wijken van de stad.

§ LOCATIE BORGHAREN

Algemeen

De locatie Borgharen ligt rondom het dorp Borgharen, in het zuidelijke deel van het Grensmaasgebied. Borgharen is in 1993 en 1995 overstroomd door de Maas. Daarom is in 1995 een ringkade rondom het dorp aangelegd die een bescherming biedt tegen overstromingen met kans op voorkomen van eens in de 50 jaar.

Ondanks dat het landschap vrij vlak lijkt, is de locatie Borgharen opgebouwd uit twee Maasterrassen. Een dikke deken van deklaag die recent door de Maas is afgezet heeft het meeste oorspronkelijke reliëfverschil uitgevlakt.

De grinddikte op de locatie Borgharen bedraagt circa acht meter. De dikte van de deklaag varieert aanzienlijk, van minder dan één meter tot plaatselijk meer dan vier meter in de recente overstromingsvlakte.

In de locatie Borgharen zijn diverse archeologische vindplaatsen aangetroffen variërend van IJzertijd tot vroege middeleeuwen. Enkele belangrijke vindplaatsen liggen grotendeels in een gebied van onvergraven natuurontwikkeling en kunnen (deels) behouden blijven. Er zijn echter ook vindplaatsen in het gebied van dekgrondberging, die zullen worden opgegraven.

Het gebied rondom Borgharen wordt nu vooral gebruikt voor agrarische doeleinden. In de rivier ligt een met natuurlijk ooibos begroeid eiland, dit is de enige riviergebonden natuur die nog aanwezig is.

Locatie Borgharen

Ingreep: Rivierverruiming

De Maas wordt verbreed om het beschermingsniveau in Borgharen te verhogen. Direct langs de rivier wordt over een lengte van circa 3000 meter stroomgeulverbreding uitgevoerd over een breedte van 50 tot 250 meter. De grens van de stroomgeulverbreding volgt grotendeels de oude terrasrand van het Geistingenterras.

Ten noorden van het dorp wordt aansluitend weerdverlaging aangelegd over een breedte van 50 tot 150 meter. Ten zuiden van Borgharen is geen ruimte voor weerdverlaging; hier bestaat de overgang van de stroomgeulverbreding naar de onvergraven weerd uit een steiler talud. Op de grens tussen de stroomgeulverbreding en weerdverlaging is het eiland "Daal" uitgespaard in de rivierverruiming. De oevers van het eiland worden vrij steil afgewerkt (1:2 tot 1:5) waardoor een eiland ontstaat met een vorm die vergelijkbaar is met andere eilanden die ooit langs de Grensmaas voorkwamen. De reden om hier een (kunstmatig) eiland aan te leggen zijn bewoningssporen uit de IJzertijd die gevonden zijn in de deklaag. Er is vooralsnog besloten om deze vindplaats niet op te graven. Het eiland zal mogelijk bloot staan aan erosie en daardoor langzaam kleiner kunnen worden. Indien uit monitoring blijkt dat deze vindplaats aan het verdwijnen is, kunnen de archeologische resten alsnog opgegraven worden. De grindbanken die voor de oever liggen zullen niet worden afgegraven. Zij vormen na uitvoering langgerekte grindeilanden.

Ingrep: dekgrondberging

De dekgrondberging Borgharen ligt ten noorden van het dorp Borgharen en heeft een oppervlak van 34 ha. In de dekgrondberging wordt al het niet vermarktbaar materiaal geborgen dat vrijkomt bij uitvoering van de locatie Borgharen.

De dekgrondberging is ten noorden van het dorp gesitueerd omdat:

- Deze plaats in de stromingsluwte van het dorp ligt, op voldoende afstand van de rivier zodat de kans op erosie minimaal is.
- Zo dicht mogelijk bij de rivierverruiming waardoor zo min mogelijk transport van grond nodig is.
- De dekgrondberging heeft als eindbestemming natuur. Door de berging aan te laten sluiten bij de rivierverruiming wordt een aaneengesloten natuurgebied gerealiseerd.
- Door de dekgrondberging op deze locatie te leggen wordt landbouwschade door verdroging in het gebied ten oosten van de ingrepen zoveel mogelijk voorkomen. Grondwaterberekeningen tonen aan dat ten oosten van de dekgrondberging geen landbouwschade (drempelwaarde = 5%) optreedt. Lokaal is zelfs sprake van opbrengsverbetering.

De dekgrondberging heeft de vorm van een geul die benedenstrooms in de weerdverlaging uitmondt in de rivier. Er is gekozen voor een geulvorm omdat deze vorm aansluit bij natuurlijke geulen die zich nog in de ondergrond bevinden. De 'inham' van onvergraven natuur in het midden van de dekgrondberging is een puntverontreiniging (Borgharen I) die niet gesaneerd zal worden in het kader van dit project. De vorm van de geul is zo aangepast dat de belangrijkste archeologische vindplaatsen ten oosten van de berging niet worden vergraven. De zuidpunt van de dekgrondberging is afgekapd om geluidhinder in Borgharen zoveel mogelijk te voorkomen.

De dekgrondberging Borgharen heeft als toekomstige functie natuur. Naar verwachting zal de berging op 2,5 m beneden maaiveld worden afgewerkt. Om onzekerheden in de grondbalans op te kunnen vangen wordt een ondergrens van 3 m beneden maaiveld en een bovengrens op huidig maaiveldniveau gehanteerd. De dekgrondberging zal bij Maasafvoeren van circa 1200 m³ /s via de benedenstroomse zijde gaan instromen. Dit betekent dat de dekgrondberging ongeveer 4 dagen per jaar (deels) gevuld zal zijn. Ondanks dat de dekgrondberging een opstuwende werking heeft, is dit niet voldoende voor uittreding van kwelwater aan het maaiveld.

Onvergraven natuur

Het onvergraven natuurgebied in Borgharen omvat een drietal kernen, namelijk het eiland Daal, de strook onvergraven natuur rondom het dorp en het gebied ten noorden van Borgharen, tussen de rivierverruiming en de dekgrondberging. Deze hooggelegen gebieden vormen een belangrijke aanvulling op de natuur in het te vergraven gebied, zowel in samenstelling als in functie als hoogwatervrije zone. Tezamen ontstaat aldus een grote, aaneengesloten natuurskern bij Borgharen met verbindingzones naar Itteren en het Bosscherveld.

Civiele en overige werken

Puntverontreinigingen

Op de locatie Borgharen zijn een tweetal puntverontreinigingen aanwezig binnen het plangebied. Ten zuidwesten ligt midden in de rivierverruiming de puntverontreiniging Borgharen II / III. Dit betreffen buitendijkse waterlossingen die zijn opgevuld met huisvuil. Deze puntverontreiniging zal worden gesaneerd om rivierverruiming mogelijk te maken.

Ten noorden van het dorp bevindt zich net buiten de dekgrondberging de puntverontreiniging Borgharen I, een voormalige grindgroeve waar grond en grondwater 'matig' verontreinigd is. Deze puntverontreiniging zal in het kader van het project vanuit budgettaire oogpunt niet worden gesaneerd. De ingreep kan er omheen worden gelegd. Bovendien vormt de puntverontreiniging geen gevaar voor het toekomstige natuurgebied.

Drinkwaterput

Ter hoogte van de dekgrondberging is een drinkwaterwinning van de Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) aanwezig. Deze drinkwaterwinning zal zijn stopgezet wanneer de uitvoering op de locatie Borgharen begint. De drinkwaterput die zich binnen de dekgrondberging bevindt zal worden verwijderd.

Toekomstbeeld Borgharen

Door aanleg van de stroomgeulverbreding ligt het dorp Borgharen ook bij lage rivierwaterstanden weer aan de rivier. De stroomgeulverbreding ligt zo laag dat deze gedurende 2 maanden per jaar (m.n. in de zomer) droog valt. Hierdoor ontstaat er in de stroomgeulverbreding geen aaneengesloten bos maar behoudt het dorp grotendeels zijn weidse uitzicht op de verbrede rivier.

Ten noorden van Borgharen is de Maas sterk verbreedt, waardoor een ruim dal is ontstaan met daarin als markant punt het nieuwe eiland Daal. Ook hier is de stroomgeulverbreding zo laag dat bosontwikkeling beperkt blijft. Pal ten noorden van het dorp treedt mogelijk sedimentatie op in de sterk verbrede rivier waardoor grind- en zandbanken ontstaan. Deze liggen hoger dan de stroomgeulverbreding en raken wel met oobos begroeid, evenals het eiland Daal en de weerdverlaging. De dekgrondberging ligt buiten het bereik van de gemiddelde rivierwaterstanden en zal weelderig begroeien met hardhoutoobos. Hier zullen de grote grazers vaak vertoeven door de grote voedselrijkdom. In natte perioden zal regenwater zich op de diepste plaatsen van de geulvormige dekgrondberging verzamelen. Bij hoogwater zal de dekgrondberging zich geleidelijk vanaf de rivier gaan vullen met rivierwater. De onvergraven terreinen liggen zo hoog dat deze praktisch nooit meer overstromen.

§ LOCATIE ITTEREN

Algemeen

De locatie Itteren beslaat het gebied tussen het dorp Itteren en het gehucht Voulwames. Ook Itteren heeft tijdens de overstromingen van 1993 en 1995 onder water gestaan. In 1995 is daarom een ringkade rondom het dorp aangelegd die beschermt tegen overstromingen met een kans van voorkomen van eens in de 50 jaar.

Locatie Itteren

De bocht bij Itteren bestaat bijna geheel uit overstromingsvlakte van de Maas. De deklaag is in oude geulen die door de weerd lopen plaatselijk meer dan vier meter dik. De gemiddelde grinddikte op de locatie Itteren bedraagt negen meter. Het dorp Itteren en het gebied ten noordoosten van het dorp liggen op het hoger gelegen Geistingenterras uit de IJstijd. Het gebied kenmerkt zich door een patroon van grindeilanden met daartussen ondiepe geulen.

Het oostelijk deel van de deellocatie is een archeologisch rijk gebied. Een deel van de vindplaatsen kon door aanpassingen van de plannen behouden blijven door het gebied aan te wijzen als onvergraven natuurontwikkeling.

In het noorden van de Itterse Weerd is in de huidige situatie midden in de stroomgeulverbreding een oude grindwinplas aanwezig met een oppervlakte van ca 6 ha. Aangezien de oevers in het kader van het Grensmaasproject worden afgegraven zal de plas na uitvoering niet meer bestaan.

Het gebied rondom Itteren heeft voornamelijk een agrarische functie. De vegetatie is niet bijzonder, stroomdalgraslanden en andere rivierecotopen komen niet of nauwelijks voor. Wel is de laatste populatie grauwe gorzen aanwezig rond Itteren. De monding van de geul is morfologisch bijzonder, vanwege de sterke erosie-effecten in de hogere grind- en leemlagen.

Ingrep: rivierverruiming

In de Itterense weerd vindt een omvangrijke verbreding van de rivier plaats om aan de doelstellingen te voldoen. De stroomgeul van de Maas wordt hier minstens vier keer zo breed als in de huidige situatie. Over een lengte van ca 2400 m wordt de stroomgeul verbreed met plaatselijk meer dan 600 m. Aansluitend vindt een relatief smalle weerdverlaging plaats over een breedte van 30 tot 120 m. De grindbanken die in de huidige situatie voor de oever liggen zullen niet worden afgegraven.

Door uitvoering van de rivierverruiming zullen de rivierwaterstanden fors dalen. Ook zal er een grote grindoppervlakte in de meanderbocht ontstaan waar de rivier de vrijheid krijgt om een stelsel van grindeilanden en geulen te vormen. Dergelijke uitgebreide grindvlaktes horen bij een natuurlijke grindrivier.

Ingrep: dekgrondberging

In de locatie Itteren wordt ten noordoosten van het dorp Itteren een dekgrondberging met een oppervlakte van 60 ha aangelegd tegen het Julianakanaal aan. In de dekgrondberging wordt de onvermarktbaar grond geborgen die vrijkomt bij de werkzaamheden op de locatie Itteren.

Bij het bepalen van de meest geschikte bergingslocatie is ook gekeken naar een alternatief: het leggen van de dekgrondberging in de Itterense weerd, onder de rivierverruiming en deels in het onvergraven natuurgebied.

Een dekgrondberging onder de rivierverruiming heeft als voordeel dat de hinder en overlast voor bewoners van Itteren en Voulwames beperkt is omdat de afstand van de afgraving tot de woonbebouwing relatief groot is. Ook de omgeving rondom de kasteelboerderij Haertelstein wordt in deze optie gespaard van afgraving. Landschappelijk gezien heeft dit gebied waarde omdat het onderdeel uitmaakt van het Geistingenterras.

Echter de kans op erosie van de dekgrondberging door de rivier is veel groter als deze onder de rivierverruiming ligt. Rivierkundig onderzoek toont aan dat de Thalweg, het diepste punt van de rivier zich naar de binnenbocht verplaatst. Aangezien er in de berging tevens verontreinigde grond wordt geborgen is erosie niet toelaatbaar. Ook wordt de nieuwe Grensmaas hierdoor sterk in zijn vrijheid beperkt, terwijl Itteren juist een locatie is waar fysiek veel ruimte aanwezig is voor het vrij laten van de rivier. Daarnaast is er onder de rivierverruiming nog maar weinig ruimte om een dekgrondberging aan te kunnen leggen. Na rivierverruiming resteert namelijk nog maar 4 m grind terwijl het oorspronkelijke grindpakket gemiddeld 9 meter dik is; er is daarom twee keer zoveel oppervlakte nodig waardoor ook een deel van het aardkundig rijke gebied tussen de Geul en de Kanjelbeek wordt vergraven. Ook vanuit een gedachte van duurzaamheid is een dekgrondberging onder de rivierverruiming een slechte optie. Toekomstige rivierverruiming wordt hierdoor belemmerd. Tot slot zal de aanwezigheid van voedselrijke dekgrond leiden tot veel bosontwikkeling dicht langs de rivier wat intensief beheer noodzakelijk maakt.

Bij de aanleg van de dekgrondberging langs het kanaal (het voorkeursalternatief) is rekening gehouden met geluidhinder. De grenswaarde van 55 dB(A) wordt in Itteren niet overschreden, de contour van de dekgrondberging is hierop aangepast. Echter er zal altijd sprake zijn van meer hinder en overlast dan bij de aanleg van een dekgrondberging onder de rivierverruiming.

Uitvoeringstechnisch en financieel gezien is de aanleg van de dekgrondberging aan het kanaal een betere optie omdat afgraving en verwerking dan gecombineerd kunnen worden door de inzet van baggermolens; bovendien zijn er veel minder inhoudelijke bezwaren.

In de onderstaande tabel zijn de voor- en nadelen van beide opties naast elkaar gezet. Op basis hiervan is gekozen voor de aanleg van een dekgrondberging langs het kanaal.

Dekgrondberging onder de rivierverruiming		Dekgrondberging aan het kanaal	
Voordelen	Nadelen	Voordelen	Nadelen
zo min mogelijk hinder	grote kans op erosie	kans op erosie zo klein mogelijk	meer geluidhinder, echter beneden 55 dB(A)
landschap rond Haertelstein wordt gespaard	twee keer zoveel oppervlak nodig	kleiner oppervlak	landschap rond Haertelstein wordt afgegraven
	gebied tussen Kanjel en Geul wordt vergraven	gebied tussen Kanjel en Geul wordt gespaard	
	geen vrije grindrivier	vrije grindrivier	
	toekomstige rivierver-ruiming wordt belemmerd	toekomstige rivierver-ruiming blijft mogelijk	
	meer bosgroei waar door meer beheer	minder bosgroei dus minder beheer	
	geen efficiënte uitvoering	efficiënte uitvoering mogelijk	
	duurder	aanleg financieel gunstig	

De dekgrondberging Itteren bestaat uit een noordelijk en een zuidelijk deel met Haertelstein ertussen en heeft als toekomstige functie natuur. In Itteren is de mogelijkheid aanwezig om gedurende een aantal maanden per jaar grondwater op de (verlaagde) dekgrondberging te laten uittreden, met name ter plaatse van het zuidelijk deel. Dit biedt een specifieke kans voor de natuurontwikkeling omdat kwelmilieus in het toekomstige natuurgebied schaars zijn. Om deze grondwaterkwel te realiseren moet de dekgrondberging op minimaal twee meter beneden maaiveld worden afgewerkt. Echter bij een afwerking van dieper dan 2,5 meter stroomt de dekgrondberging -via de Geul- te vaak vol met rivierwater. Daarom wordt een ondergrens van 2,5 meter beneden maaiveld gehanteerd. Naar verwachting zal de dekgrondberging op gemiddeld twee meter beneden maaiveld worden afgewerkt. Het nieuwe oppervlak van de dekgrondberging zal afwaterend naar de Maas en Geul worden aangelegd, zodat stilstaand water zoveel mogelijk wordt voorkomen. Tevens blijkt de dekgrondberging een positief effect te hebben op beperking of zelfs nivellering van landbouwdroogteschade. Lokaal is zelfs een opbrengstverhoging te verwachten in gebieden waar momenteel in de zomer lage grondwaterstanden voorkomen. Wel kan in de winter het grondwater in Bunde voor extra overlast in kelders zorgen. De grondwaterproblematiek is van dien aard dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Dekgrondberging in Itteren zal dan ook niet plaats vinden zonder maatregelen die wijziging van de grondwaterstand in Bunde beperken tot een niveau waarop vocht- en waterschade wordt voorkomen.

Maatregelen waarmee deze gevolgen kunnen worden opgevangen zijn drainage gecombineerd met bemaling. Deze voorwaarde zal in acht worden genomen bij alle toestemmingsfiguren die wettelijk vereist zijn voor de dekgrondberging.

Verwerkingslocatie

De keuze voor natte verwerking van het zandig grind van de locaties Borgharen en Itteren op de locatie Itteren is genomen op grond van :

1. De voorkeur voor natte verwerking als zijnde het meest efficiënt.
2. De goede bereikbaarheid over water van de locatie voor het transport van gereed product.
3. De snelle beschikbaarheid van bestaand drijvend materieel.

De mogelijkheid voor de aanleg van een werkweg om het zandig grind van Borgharen naar Itteren te vervoeren met een minimum aan hinder.

Onvergraven natuur

In Itteren is een omvangrijk areaal onvergraven natuurgebied vastgelegd. Met uitzondering van Haertelstein wordt alle ruimte tussen het Julianakanaal, Itteren en Voulwames omgezet tot onvergraven natuur. Ook het onbebouwde gebied langs de Oude Kanjelbeek tussen Oud en Nieuw Itteren krijgt deze status. Hiermee wordt een aansluiting gerealiseerd tussen de locaties Borgharen en Itteren. De hooggelegen onvergraven natuurgebieden vormen een belangrijke aanvulling op de natuur in het te vergraven gebied, zowel in samenstelling als in functie als hoogwatervrije zone. Tezamen met de andere locaties ontstaat aldus een grote, aaneengesloten natuurgebied. Om een ecologische verbinding met het Geuldal te verkrijgen zal op de locatie Itteren een faunabrug over het Julianakanaal heen worden aangelegd.

De loop van de Geul ligt voor een fors deel binnen de dekgrondberging. Daarom zal de Geul tijdens de uitvoering indien nodig tijdelijk worden omgelegd. In de eindsituatie zal de Geul in dit traject een nieuwe loop over de dekgrondberging heen krijgen. Samen met betrokken instanties zal worden bekeken waar en hoe de Geul het beste kan worden ingepast in de nieuwe situatie.

De Oude Kanjelbeek daarentegen wordt geheel van afgraving gespaard.

De Maas kan in de toekomst de benedenlopen van de Geul en de Kanjelbeek gaan eroderen waardoor de monding zich kan verplaatsen naar de rivierverruiming. Met name in het meest benedenstroomse gebied waar de beek dicht langs de rand van de rivierverruiming ligt is de kans hierop groot.

Overige en civiele werken

Faunabrug

Op de locatie Itteren zal een faunabrug over het Julianakanaal worden aangelegd. Hierdoor kunnen dieren waaronder grote grazers het kanaal passeren. Door de aanleg van deze brug ontstaat er een belangrijke verbinding tussen het Geuldal en het Grensmaasgebied.

Bovendien wordt de mogelijkheid open gehouden om in de toekomst een hoogwaterverbinding aan te leggen ten oosten van Itteren. Het fietspad langs het Julianakanaal zal als gevolg van de grindwinning rond kasteelhoeve Haretelstein tijdelijk voor enkele jaren verdwijnen. Naar een alternatief hiervoor zal nog nader onderzoek worden gedaan.

Ongelijkvloerse kruising

Er dient rekening mee te worden gehouden dat ten behoeve van de toegankelijkheid van Itteren ongelijkvloerse kruising gewenst is aan de oostzijde van de kern Itteren. De toegangsweg naar de kern kan daar over de in de ontgrondingsperiode aan te leggen werkweg wordt gelegd en op termijn een definitieve vorm krijgen.

Grondwater

Uit nader grondwateronderzoek naar aanleiding van het MER-Grensmaas is gebleken dat de grondwaterproblematiek van dien aard is dat mitigatiemaatregelen nodig zijn. Dekgrondberging in de locatie Itteren zal dan ook niet plaats vinden zonder maatregelen die wijziging van de grondwaterstand in Bunde beperken tot een niveau waarop vocht- en waterschade wordt voorkomen. Maatregelen waarmee deze gevolgen worden voorkomen zijn drainage gecombineerd met bemaling. Deze voorwaarde zal in acht worden genomen bij alle toestemmingsfiguren die wettelijk zijn vereist ten behoeve van de aanleg van de dekgrondberging.

Geluidwal Haertelstein

De wal rondom Haertelstein dient niet alleen als waterkering ter bescherming van Haertelstein binnen de winlocatie Itteren, maar deze wal vormt ook een geluidwal. Het betreft een aardewal en niet een zoals op enkele andere locaties toegepaste containerwand.

Toekomstbeeld Itteren

De rivierverruiming op de locatie Itteren is fors. Verwacht wordt dat na enkele hoogwaters een patroon van eilanden en ondiepe geulen is gevormd. Vanaf ca 40 m³ /s zal de stroomgeulverbreding, met uitzondering van hogere eilanden, onder water staan. Hierdoor kunnen bomen zich moeilijk handhaven, de grindvlakte zal vrijwel boomloos blijven. Op de hogere eilanden kan wel bos ontstaan dat regelmatig door de rivier zal worden opgeruimd.

De dekgrondberging ligt buiten het bereik van de gemiddelde waterstanden en zal begroeid raken met plaatselijk (vochtig) hardhoutooibos. De grazers zullen hier vanwege de voedselrijkdom vaak te vinden zijn waardoor ook lage vegetaties en struweel zal ontstaan. Met name in het zuidelijke deel van de dekgrondberging is de kans op uittredend grondwater het grootst waardoor een wellicht lokaal moerassig gebied kan ontstaan. In de zomers zal het gebied vermoedelijk droogvallen.

§ LOCATIE AAN DE MAAS

Algemeen

De locatie Aan de Maas bestaat uit het gebied dat buiten de kades ligt, ten westen en noorden van het dorpje Geulle aan de Maas, tussen de Maas en het Julianakanaal.

Het dorp Aan de Maas ligt iets hoger dan haar omgeving, op het Geistingenterras. De kade die in 1995 rondom het dorp is aangelegd volgt de terrasrand grotendeels. Het gebied buiten de kades ligt ongeveer 1 m lager dan het dorp en ligt in de recente overstromingsvlakte. De dikte van de deklaag op de locatie varieert van 2 tot 4 meter. De Aanvullende Archeologische Inventarisatie heeft even ten noorden van het huidige dorp Aan de Maas twee vindplaatsen opgeleverd uit de vroege middeleeuwen en uit de 16^e/17^e eeuw.

In de locatie Aan de Maas monden twee beken uit in de Maas: de Oude Broekgraaf en de Hemelbeek. Beide beken betrekken hun water in de kwelzones van het Bunderbos, aan de oostzijde van het Julianakanaal.

De locatie Aan de Maas kent in de huidige situatie een vooral agrarisch landgebruik. Als gevolg hiervan zijn er in de locatie nauwelijks natuurwaarden aanwezig. Een uitzondering hierop vormt een stuk oude Maaskade in het zuiden van de locatie. Op deze kade is, naast enkele karakteristieke stroomdalsoorten, nog vrij veel Knolsteenbreek aanwezig.

Locatie Aan de Maas

Ingreep: Rivierverruiming

De locatie Aan de Maas is een dure locatie binnen het Grensmaasproject. De hoeveelheid grind die vrijkwam uit het oorspronkelijke ontwerp (en daarmee de baten) was relatief beperkt. De kosten voor de uitvoering zijn hoog, omdat o.a. het toutvenant droog ontgraven moet worden en er een voorziening voor laad- en losactiviteiten moet worden aangelegd. Om aan de randvoorwaarde van een budgetneutrale uitvoering te kunnen voldoen, d.w.z. kosten die tegen de baten opwegen, is het ontwerp op de locatie Aan de Maas dusdanig aangepast dat er meer grind wordt gewonnen. De rivierverruiming is verkleind tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor het behalen van het beschermingsniveau. Tegelijkertijd wordt alle dekgrond in een forse, ondergrondse dekgrondberging geborgen. Door de ingrepen op deze wijze vorm te geven wordt minimaal voldaan aan de natuur- en hoogwaterdoelstelling en blijft het project binnen de randvoorwaarde van budgetneutrale uitvoering.

De rivierverruiming ziet er als volgt uit: ten westen van het dorp is relatief weinig ruimte voor rivierverruiming. Hier wordt het gehele gebied buiten de kades voor verbreding van de rivier gebruikt. Over een lengte van ca 2000 m wordt de stroomgeul met ca 50 m verbreed en aansluitend over een breedte van 30 m de weerd verlaagd. Ten noorden van het dorp Aan de Maas wordt naast een smalle strook stroomgeulverbreding en weerdverlaging tevens een forse dekgrondberging aangelegd.

Doordat de dekgrondberging beneden maaiveld wordt afgewerkt draagt ook de dekgrondberging bij aan het verlagen van de rivierwaterstanden.

Ingreep: dekgrondberging

De dekgrondberging in Aan de Maas heeft een oppervlakte van ca 50 ha; er wordt alleen gebiedseigen materiaal uit de locatie Aan de Maas geborgen.

Bij de locatiekeuze zijn drie opties beschouwd. In de VKA 1998 was sprake van een smal, ondergronds kleischerm ten noorden van het dorp tegen het Julianakanaal aan met een bovengrondse aanberming van de dijk van het kanaal. Deze optie bleek echter niet te passen binnen de budgetneutrale uitvoering van het Grensmaasproject, de kosten wegen in deze optie niet op tegen de baten. Daarnaast is de aanleg van een dekgrondberging op het Geulderveld, het gebied ten zuiden van het dorp Aan de Maas, beschouwd. Dit gebied ligt achter de kades en heeft in de huidige situatie een agrarische bestemming; ook na ontgronding zou dit gebied als landbouwgrond opgeleverd kunnen worden. Een dekgrondberging op het Geulderveld is vanuit duurzaamheid bezien de beste optie omdat het Geulderveld achter de kade ligt, buiten het invloedsgebied van de rivier, waardoor de kans op erosie van een dekgrondberging daar vrijwel nihil is. Ook vanuit financieel oogpunt bekeken is een dekgrondberging op het Geulderveld gunstig(er). De rivier kan in deze optie ten noorden van Aan de Maas zo veel mogelijk worden verruimd; ook ontstaan er geen belemmeringen voor verdergaande rivierverruiming in de toekomst door de aanwezigheid van verontreinigde grond. Nadeel van het Geulderveld is dat de grindwinning op kortere afstand van de bebouwing in Aan de Maas plaatsvindt.

Een derde optie is de aanleg van een dekgrondberging ten noorden van het dorp Aan de Maas die in zijn geheel ondergronds en tevens verlaagd wordt aangelegd. Op deze manier kan meer grind worden gewonnen waardoor een budgetneutrale uitvoering van het project toch mogelijk wordt. Door de dekgrondberging verlaagd aan te leggen wordt er toch aan de hoogwaterdoelstelling voldaan, ondanks dat de rivierverruiming aanzienlijk versmald is. De in de ondergrond aanwezige verontreinigde dekgrond kan wel een belemmering vormen voor toekomstige rivierverruiming. Ook wordt slechts minimaal aan de natuurdoelstelling voldaan aangezien er nauwelijks grindnatuur ontstaat. Bovendien zal de rivierbedding boven de dekgrondberging niet mogen eroderen waardoor van een vrije grindrivier op deze locatie geen sprake is.

In de onderstaande tabel zijn de voor- en nadelen van de drie locatieopties nogmaals op een rij gezet.

Voor- en nadelen van drie locatieopties voor dekgrondbergingen in de locatie Aan de Maas

	Ondergronds kleischerm en bovengrondse kleihelling (VKA 1998)	Dekgrondberging op het Geulderveld	Ondergronds en verlaagde dekgrondberging
Hoogwaterdoelstelling	+	+	+
Natuurodoelstelling	+	+	+ / -
Vrije grindrivier	+ / -	+	-
Erosie	+ / -	+	-
Toekomstige rivierverruiming	+	+	-
Hinder	+	-	+
Maatschappelijke acceptatie	+	-	+
Budgetneutraliteit	-	+	+ / -
Archeologie	+	-	+

In het Eindplan is gekozen voor een dekgrondberging ten noorden van het dorp Aan de Maas. De dekgrondberging Aan de Maas wordt na uitvoering als natuurgebied opgeleverd. Gemiddeld zal de dekgrondberging op 2,0 m beneden maaiveld worden afgewerkt. Om enige flexibiliteit in de grondbalans op te kunnen vangen is een ondergrens van 2,5 m beneden maaiveld gedefinieerd, echter indien er meer dekgrond geborgen moet worden zal de berging hoger worden opgeleverd.

Het hydrologische effect van de dekgrondberging Aan de Maas is aanzienlijk. Doordat de berging dwars op de stromingsrichting ligt zal het grondwater fors worden opgestuwd, te meer omdat de berging vlak bij de steile terrasrand ligt. Dit heeft een zeer positief effect op het noorden van de Bunder- en Geulbossen die aan de andere zijde van het Julianakanaal liggen. Er zal echter ook een geringe vernattingsschade van landbouwgrond optreden.

Verwerkingslocatie

De keuze voor natte verwerking op de locatie Aan de Maas is genomen op grond van :

1. De voorkeur voor natte verwerking als zijnde het meest efficiënt.
2. De goede bereikbaarheid over water van de locatie voor het transport van gereed product.
3. De snelle beschikbaarheid van bestaand materieel.
4. De locatie is afgelegen zodat er geen hinder ontstaat voor de omgeving.

Onvergraven natuur

Tussen het gehucht Voulwames en het dorp Aan de Maas is een stuk onvergraven natuurgebied aangewezen waardoor de locaties Itteren en Aan de Maas met elkaar worden verbonden. Ook de overige smalle restruimte buiten de kades is aangewezen als onvergraven natuurgebied. Deze gebiedjes zijn erg belangrijk als hoogwatervrije zones tijdens overstromingen. In het noorden sluit het natuurgebied aan op het bestaande hellingbos van de Scharberg. Om een ecologische verbinding met het Bunder- en Geullerbos te verkrijgen zal de duiker van de Hemelbeek onder het Julianakanaal door worden aangepast met loopstroken waardoor deze ook geschikt wordt voor kleine zoogdieren.

Overige en civiele werken

Puntverontreiniging

Iets ten noorden van het dorp Aan de Maas, tegen de kade aan, ligt een puntverontreiniging. Het betreft het voormalige autowrakterrein Schutte-Geulle. De aard van de verontreiniging heeft geen negatief effect op de kwaliteit van het toekomstige (onvergraven) natuurgebied. Uit financieel oogpunt zal deze puntverontreiniging niet worden gesaneerd.

Fiets/voetveer

Op de locatie Aan de Maas is in de zomer een veer werkzaam waarmee fietsers en voetgangers de Grensmaas kunnen oversteken. Aangezien de rivierbedding wordt verbreed zal ook de aanmeervoorziening aan Nederlandse zijde worden aangepast aan de nieuwe situatie.

Leiding

Ten noorden van de rivierverruiming is een grensoverschrijdende hoofdtransportleiding aanwezig. Uit financiële overweging is de rivierverruiming dusdanig aangepast dat deze leiding niet hoeft te worden verlegd. De rivier wordt hierdoor wel aan banden gelegd. Indien nodig zal deze leiding worden verdedigd tegen erosie. Ter plaatse van de leidingstroken is aangepast beheer van de natuurontwikkeling noodzakelijk om de integriteit van de leidingen te handhaven. De bereikbaarheid ten behoeve van inspectie en onderhoud van leidingen en leidingstroken dient gegarandeerd te blijven.

Toekomstbeeld Aan de Maas

De rivierverruiming op de locatie Aan de Maas is teruggebracht naar wat strikt noodzakelijk is voor het behalen van de hoogwaterdoelstelling.

De bestaande grindbank tegenover Kotem zal een robuuster karakter krijgen, met steeds weer nieuwe mogelijkheden voor pioniersoorten als kleine plevier en oeverloper. Op de dekgrondberging ontwikkelt zich een afwisseling van soortenrijk grasland, dichte stekelstruwelen en uiteindelijk hardhoutooibos, dat aansluit op het hellingbos van de Scharberg.

§ LOCATIE MEERS

Algemeen

De locatie Meers ligt aan de binnenzijde van een grote meanderbocht in de Grensmaas. De locatie beslaat het gebied ten zuiden en westen van het dorp Meers. De gronden rondom Meers worden voornamelijk gebruikt voor agrarische doeleinden. Sinds de 60-er jaren wordt er in de locatie Meers grind gewonnen. In het noorden van de locatie ligt een langgerekte grindwinning die rond 1970 is afgerond. Het westelijke deel van deze grindwinning is weer opgevuld tot iets beneden het omringende maaiveld terwijl het oostelijke deel als plas is afgewerkt en nu achter de kade ligt. Een tweede grindwinlocatie ligt in de meanderbocht dicht langs de Maas. De Julianaplas is hiervan het restant. Hier werd tot voor kort op de oude, diepe manier grind gewonnen waarbij alle grind tot op het onderliggende sediment werd weggehaald.

Het dorp Meers ligt op het hoger gelegen Geistingenterras. De gebieden om het dorp heen liggen echter in de lagere recente stroomvlakte van de Maas. In het noorden van de locatie is in deze stroomvlakte nog een opvallend patroon van geulen zichtbaar. Ook de bebouwing van de Weerterhof ligt hoger dan zijn omgeving; wellicht dat onder de Weerterhof een restant van het Geistingenterras ligt of een hoge grindkop.

De gemiddelde dikte van de deklaag in de locatie Meers bedraagt ca 2 m. Het grindpakket is gemiddeld 8 tot 10 m dik maar kan over korte afstand fors variëren.

Locatie Meers

Een fors deel van de locatie Meers is reeds in uitvoering gegaan als proefproject. Het proefproject betreft de aanleg van het zuidelijke deel van de stroomgeulverbreding, weerdverlaging en dekgrondberging, over een oppervlak van ca 46 ha. Hier worden in het klein alle principes in de praktijk gebracht en wordt gekeken welke aspecten dat met zich meebrengt.

Ook aanvulling van de Julianaplas hoort bij het proefproject. Het grind wordt gewonnen door een lokale grindwinner die dit grind afzet op de regionale markt. Uitvoering van het Proefproject is in 2002 van start gegaan en zal naar verwachting in 2008 gereed zijn.

Aansluitend zal de rest van de locatie Meers tot uitvoering worden gebracht. De maatregelen die in het kader van Proefproject Meers worden uitgevoerd sluiten qua ontwerp direct aan op de overige ingrepen op de locatie Meers.

Meers is de enige plek met vrij uitgestrekte grindbankmilieus. Dit vertaalt zich in grote aantallen kleine plevier en sinds kort een territorium van de oeverloper. Ook stroomdalplanten en andere karakteristieke planten voor grindrivier hebben zich hier de laatste jaren uitgebreid. De warme grindbanken die door de graafwerkzaamheden zijn ontstaan zijn daarnaast belangrijk voor verscheidene bijzondere dagvlinders, sprinkhanen en libellen. In de winter foerageren talloze steltlopers en watervogels in het gebied.

Ingreep: rivierverruiming

In de bocht bij Meers vindt (inclusief het proefproject) een omvangrijke verbreding van de rivier plaats. Over een lengte van meer dan 3 km wordt de stroomgeul verbreed met gemiddeld 200 meter. Aansluitend wordt over een breedte van ca 100 meter de weerd verlaagd. Met deze maatregelen wordt invulling gegeven aan de hoogwaterdoelstelling. Hierdoor zal in de bestaande binnenbocht een grote grindvlakte ontstaan waarbinnen de rivier ruimte krijgt om zelf grindbanken en geulen te vormen.

Voor de oever van de locatie Meers, ten noorden van de Julianaplas, ligt het enige duidelijke grindeiland dat de Grensmaas nog rijk is en waar natuurontwikkeling reeds heeft plaatsgevonden.

Dit eiland wordt gespaard van afgraving, evenals andere grindbanken die voor de oevers van Meers liggen. Het toutvenant van deze grindbanken mag worden gebruikt voor ophogingen in het zomerbed met het oog op het in stand houden van het laagwaterpeil.

Ingreep: dekgrondberging

De onvermarktbaar grond die vrij komt bij uitvoering van de locatie Meers wordt geborgen in een dekgrondberging met een oppervlakte van in totaal 37,6 ha (inclusief proefproject Meers) ten zuiden en westen van het dorp Meers, tussen de weerdverlaging en de kade in. In deze dekgrondberging wordt tevens de vrijkomende grond van de locaties Maasband en Urmond geborgen. Dit gebied wordt de meest geschikte locatie voor de dekgrondberging geacht omdat:

- Hier fysiek ruimte aanwezig is voor de aanleg van een dekgrondberging.
- De berging hier in de stromingsluwte van de kade ligt waardoor de kans op erosie klein is.
- De berging relatief dicht bij de verwerkingsinstallatie en de rivierverruiming van Meers ligt. Uit deze locatie komen de grootste volumes toutvenant waardoor het transport van grond zoveel mogelijk geminimaliseerd wordt.
- De berging ligt op voldoende afstand van de bebouwing van Meers waardoor hinder minimaal zal zijn.

In het verleden is ook gekeken naar de mogelijkheid voor berging van de dekgrond uit de locatie Urmond aldaar, in een dekgrondberging ten oosten van de rivierverruiming. Hier is echter vanaf gezien omdat het grindpakket in Urmond heel dun is waardoor een enorm oppervlak noodzakelijk was om een relatief kleine hoeveelheid grond te bergen. Bovendien zou de dekgrondberging dan binnen het invloedsgebied van de grondwaterverontreiniging van DSM kunnen komen te liggen.

Deze grondwaterverontreiniging stroomt in westwaartse richting onder het kanaal door naar de Maas. Aanleg van een dekgrondberging bij Urmond zou kunnen resulteren in het aantrekken van verontreinigd grondwater tijdens de ontgraving en het negatief beïnvloeden van de huidige verontreinigde situatie bij Urmond. Dit is ongewenst. Op de locatie Maasband is, zeker na aanleg van de nevengeul, buiten de kade vrijwel geen ruimte meer om een dekgrondberging aan te kunnen leggen. Een dekgrondberging binnen de kade is uitvoeringstechnisch niet efficiënt en ligt op te kortere afstand van woonbebouwing van Veldschuur.

De dekgrondberging op de locatie Meers wordt gemiddeld op 0,1 m beneden bestaand maaiveld afgewerkt; hiervoor zijn de algemene principes gehanteerd. Indien de hoeveelheid te bergen grond groter wordt dan de verwachting, zal de berging hoger worden opgeleverd tot een maximum van 1 m boven bestaand maaiveld. De rivierwaterstandsval door uitvoering van het project is op deze locatie zo groot dat een verhoging van het maaiveld geen probleem oplevert voor het beschermingsniveau. Indien er te weinig opvulgrond vrijkomt zal het opleveringsniveau dalen tot maximaal 1,5 m beneden bestaand maaiveld. De slecht doorlatende dekgrondberging veroorzaakt bij lagere afvoeren opstuwung van grondwater ten oosten van berging.

Deze opstuwung is echter niet groot, het grondwater stroomt gemakkelijk over de berging heen. Echter bij hoge afvoeren, vanaf 2000 kubieke meter werkt de dekgrondberging juist andersom. Omdat de berging tussen de rivier en de Maas in ligt wordt kwelwater vanuit de rivier richting Meers verhinderd.

Verwerkingslocatie

De keuze voor droge verwerking van het zandig grind van de locaties Meers, Maasband en naar verwachting ook Urmond op de locatie Meers is genomen op grond van:

1. De beschikbaarheid van een reeds bestaande verwerkingsinstallatie.
2. De slechte bereikbaarheid over water van de verwerkingslocatie.
3. De bestaande infrastructuur voor transport per as van het gereed product naar afnemers in de regio.

Onvergraven natuur

Ten zuiden van Meers wordt het gebied buiten de kades aangewezen als onvergraven natuurgebied. Hierdoor ontstaat een ecologische verbinding met de bestaande natuur op het hellingbos de Scharberg. In het noorden van de locatie gaat de rivierverruiming over in de nevengeul op de locatie Maasband. Alle smalle stroken tussen de ingrepen en de kade in zijn verder aangewezen als onvergraven natuur om een aaneengesloten natuurgebied te krijgen.

Overige en civiele werken

In de locaties Meers, Maasband en Urmond is een hoofdtransportleiding aanwezig. Het betreft een bundel leidingen waardoor stikstof en zuurstof wordt getransporteerd. Deze leiding kruist bij rivierkilometer 32,8 de Maas en loopt in de huidige situatie vervolgens naar het noorden door de rivierverruiming in de locatie Meers en door het traject van de nevengeul Maasband, vervolgens langs de kade en kruist ten noorden van de rioolwaterzuivering het Julianakanaal.

Om de rivierverruiming in de locaties Meers en Maasband uit te kunnen voeren zal de leiding moeten worden verlegd naar een nieuw ontworpen nationale leidingstrook van 45 meter breedte welke loopt vanaf de rivierkruising langs de rand van de dekgrondberging in Meers en verder naar het noorden buiten het te vergraven gebied aan de rivierzijde langs de kade in Maasband en Urmond, zodat geen kaden gekruist behoeven te worden. In deze leidingstrook zullen in de toekomst meer grensoverschrijdende leidingen komen te liggen. Bij het beheer van het Grensmaasplan na realisatie zal rekening gehouden moeten worden met deze leidingen. Begroeiing mag de leidingen niet beschadigen en de bereikbaarheid van de leiding niet belemmeren.

Toekomstbeeld Meers

De meander bij Meers is in het verleden morfologisch zeer actief geweest. Verwacht wordt dat deze activiteit na uitvoering van de rivierverruiming weer op kleine schaal terugkeert. De rivier kan over een beperkte afstand initieel haar loop in de richting van de binnenbocht verleggen om daarna de bocht weer uit te bouwen, zoals in het verleden is gebeurd. De binnenbocht zal vooral een gebied zijn waar sedimentatie optreedt; het gebied ligt te laag voor uitgebreide bosgroei. De weerdverlaging en de dekgrondberging raken wel begroeid met (hardhout)ooibos en onder invloed van grazende runderen en paarden zal zich hier een mozaïekpatroon van stroomdalgraslandvegetaties, struweel en bos ontwikkelen. De dekgrondberging zal incidenteel overstromen bij hoogwater.

§ LOCATIE MAASBAND

Algemeen

De locatie Maasband ligt in een benedenstroomse bocht van de locatie Meers. Het dorp Maasband ligt midden in de locatie en dicht aan de oevers van de Maas. Maasband is nu beschermd tegen hoogwater door middel van een doorlopende kade die van Meers via het dorp Maasband om de rioolwaterzuivering van de DSM heen loopt. De kade is in 1995 aangelegd en beschermt Maasband tegen overstromingen met een voorkomen van eens in de 50 jaar. De locatie Maasband ligt in de lage, holocene riviervlakte van de Maas. Het dorp zelf ligt echter ca 1,5 m hoger dan zijn omgeving. De bodem in de locatie Maasband bestaat gemiddeld uit 3 m deklaag met daaronder 7 tot 10 m grind.

Het gebied rondom Maasband heeft momenteel een voornamelijk agrarische functie. Rond het dorp, maar buiten het ingrepengebied, liggen nog enkele oude boomgaarden en hagen die voor cultuurvolgende soorten als steenuil en geelgors interessant zijn.

Ingrep: rivierverruiming

Aangezien het dorp Maasband zo dicht op de oevers van de Maas ligt is er geen rivierverruiming mogelijk. Om Maasband te beschermen tegen overstromingen wordt in deze locatie een nevengeul om Maasband heen aangelegd. Hierdoor komt Maasband tijdens hogere waterstanden tijdelijk op een eiland te liggen.

Locatie Maasband

De nevengeul heeft een lengte van ca 1500 m en een breedte van 200 m. De instroomopening ligt ten zuiden van Maasband op rivierkm 33,8. De hoogte van de instroomopening wordt gelegd op 250 m³/s, wat betekent dat de nevengeul gemiddeld ca 115 dagen per jaar zal gaan meestromen. Dit zal vooral in het winterhalfjaar plaatsvinden maar vrijwel ieder jaar zijn er ook in de zomer een aantal dagen met een dergelijke afvoer.

Het frequent meestromen van de nevengeul is met name belangrijk voor de natuurontwikkeling en voor de waterkwaliteit. Op rivierkm 35,7 stroomt de nevengeul weer in de Maas.

De bodem van de nevengeul wordt op gemiddeld zeven meter beneden het huidige maaiveld en onder licht verhang aangelegd. Doordat het verhang in de geul iets groter is dan het verhang in de Maas zal bodemerosie gaan optreden; de stroming van het Maaswater zal zelf de vorm van de nevengeul gaan vormen. Om diepgaande erosie van de nevengeul, met als mogelijk gevolg het verleggen van de Thalweg (de grens tussen België en Nederland) tegen te gaan zal in de instroomopening van de nevengeul een erosiedrempel moeten worden aangelegd. Deze erosiedrempel is geïntegreerd in het brugontwerp, hetgeen hieronder is beschreven.

Vanaf de brede, vlakke bodem van de nevengeul, op de kaart aangegeven als stroomgeulverbreding, loopt de oever op onder een talud van 1:3, via een hoger gelegen plateau naar het omringende maaiveld. Aangezien Maasband ten alle tijden en bij alle waterstanden bereikbaar moet blijven wordt aan de zuidzijde over de nevengeul een brug aangelegd. Ter bescherming van de landhoofden en pijlers van deze brug zijn bodembeschermingen voorzien. Deze beschermingen wordt uitgebreid over de gehele lengte van de brug zodat ze eveneens als erosiedrempel zal functioneren. De nevengeul is hier iets geknepen om de overspanning van de brug zoveel mogelijk te beperken. Ook wordt hiermee de sanering van een puntverontreiniging, die ten zuiden van Maasband ligt, voorkomen.

De nevengeul doorsnijdt de huidige kade op twee plaatsen. Door aan weerszijde van de nevengeul nieuwe stukken kade aan te leggen worden de kades weer gesloten. Hierdoor worden Meers en Maasband in de toekomst omsloten door een ringkade.

Dekgrondberging

De dekgrond die vrijkomt bij de aanleg van de nevengeul zal worden geborgen in de dekgrondberging op de locatie Meers, omdat er op de locatie Maasband fysiek geen ruimte is voor de aanleg van een dekgrondberging. Ook de bergingsruimte in de locatie Meers is krap; het ontwerp in de locatie Maasband is er daarom op gericht om de hoeveelheid vrijkomende deklaag zoveel mogelijk te minimaliseren.

Onvergraven natuur

Maasband komt als een eiland tussen de Maas en de nevengeul in te liggen. Het gebied buiten de kades rondom het dorp wordt aangewezen als onvergraven natuurgebied. Een uitzondering hierop vormt de driehoek met oud, agrarisch cultuurlandschap ten noorden van Maasband; dit gebied behoudt zijn huidige status. Met name de zone ten westen van het dorp, vlak langs de oevers van de Maas, wordt een belangrijke verbindingszone voor grote grazers die langs de rivier trekken.

Overige en civiele werken

In de locaties Meers, Maasband en Urmond is een hoofdtransportleiding aanwezig. Het betreft een bundel leidingen waardoor stikstof en zuurstof wordt getransporteerd. Deze leiding kruist bij rivierkilometer 32,8 de Maas en loopt in de huidige situatie vervolgens naar het noorden door de rivierverruiming in de locatie Meers en door het traject van de nevengeul Maasband, vervolgens langs de kade en kruist ten noorden van de rioolwaterzuivering het Julianakanaal.

Om de rivierverruiming in de locaties Meers en Maasband uit te kunnen voeren zal de leiding moeten worden verlegd naar een nieuw ontworpen nationale leidingstrook van 45 meter breedte welke loopt vanaf de rivierkruising langs de rand van de dekgrondberging in Meers en verder naar het noorden buiten het te vergraven gebied aan de rivierzijde langs de kade in Maasband en Urmond, zodat geen kaden gekruist behoeven te worden. In deze leidingstrook zullen in de toekomst meer grensoverschrijdende leidingen komen te liggen. Ter plaatse van de leidingstroken is aangepast beheer van de natuurontwikkeling noodzakelijk om de integriteit van de leidingen te handhaven. De bereikbaarheid ten behoeve van inspectie en onderhoud van leidingen en leidingstroken dient gegarandeerd te blijven.

Puntverontreiniging

Ten zuiden van Maasband is een puntverontreiniging aanwezig in het onvergraven natuurgebied. Het betreft een oude stortplaats waar in het verleden huisvuil en puin is gestort. De aanwezigheid van een dergelijke verontreiniging heeft geen negatieve effecten op de toekomstige natuurontwikkeling. De nevengeul is uit budgettaire oogpunt om deze puntverontreiniging heen gelegd.

Toekomstbeeld

Na uitvoering van het Grensmaasproject komt het dorp Maasband als een hogere heuvel temidden van het nieuwe natuurgebied te liggen. Deze situatie herinnert aan het verleden toen de Maas ook aan beide zijden van Maasband stroomde.

De nevengeul wordt een zeer dynamische plek in de locatie. In het winterhalfjaar zal de Maas vrijwel permanent de nevengeul gebruiken. In het zomerhalfjaar staat de geul meestal droog maar een fikse regenbui in de Ardennen kan een kortstondig meestromen veroorzaken. Ondanks dat de nevengeul vlak en recht wordt aangelegd zal de vorm van de geul snel kunnen veranderen.

Doorgaans worden afgesneden rivierarmen door de rivier opgevuld met sediment. Maar omdat de nevengeul korter is dan door de hoofdgeul van de Maas is de verwachting dat het neergelegde sediment snel weer erodeert en de geul openblijft.

De bodem van de nevengeul ligt hoog genoeg voor de vorming van ooibos, maar door de dynamiek zullen grote oppervlakten onbegroeid blijven. De oevers van de nevengeul zijn minder dynamisch en zullen wel begroeid raken. Onder invloed van grazende runderen en paarden zal een afwisseling van lage vegetatie, struweel en bos ontwikkelen. Het hoger gelegen plateau vormt een mooie uitloopplaats voor de bewoners van Maasband en bezoekers van het gebied.

§ LOCATIE URMOND

Algemeen

De locatie Urmond vormt de middelste locatie van het Grensmaasgebied en ligt tussen de dorpen Maasband en Urmond aan de oevers van de Grensmaas. Het dorp Urmond zelf ligt grotendeels op een oud Maasterras en overstroomt daarom niet tijdens hoge waterstanden. De locatie Urmond heeft een voornamelijk agrarisch gebruik.

In het landschap van Urmond is niet veel meer te zien van het dynamische verleden. De dikte van de deklaag is gemiddeld 2 m in de locatie Urmond maar ter plaatse van de oude Maasarm is deklaag plaatselijk veel dikker. Ook de dikte van het grindpakket varieert fors, van 3 m langs de Maasoever tot meer dan 10 m langs het Julianakanaal.

Onder het grindpakket komt fijn zand voor, dat in de Maasoever plaatselijk erg hoog ligt. Aangezien fijn zand makkelijk erodeerbaar is zal hier in het ontwerp van de rivierverruiming rekening mee moeten worden gehouden.

Net voorbij het dorp Urmond mondt de Ur uit in de Maas. De beekloop volgt grotendeels de loop van de oude Maasarm.

Locatie Urmond

Ingreep: rivierverruiming

De complexe bodemopbouw in de locatie Urmond noodzaakt een geheel ander ontwerp dan in de VKA van 1998 was voorzien. Door de hoge ligging van fijn zand in de Maasoevers is uitgebreide rivierverruiming niet mogelijk omdat anders fijn zand aan de oppervlakte komt te liggen waardoor grootschalige en onbeheersbare erosie kan optreden. De rivierverruiming op de locatie Urmond blijft daarom beperkt tot een smalle strook stroomgeulverbreding en weerdverlaging langs de Maas op de plaatsen waar het grindpakket voldoende dik is. De rivierverruiming heeft een gemiddelde breedte van 100 m en wordt bij rivierkm 36,3 door onvergraven natuur opgedeeld in twee delen. Hier is het grindpakket zo dun dat geen rivierverruiming mogelijk is. Bovendien is op deze plaats een hoofdtransportleiding in beheer bij SABIC aanwezig die hier de Maas kruist.

De oevers van de Ur worden niet vergraven, op het mondingsgebied na. Hierdoor zal er enige terugschrijdende erosie plaatsvinden in de bedding van de Ur. Het riviergedeelte tussen de locaties Urmond en Nattenhoven wordt niet verbreed. Daardoor ontstaat ter plaatse een flessenhals. De stroomsnelheden in deze flessenhals zijn zodanig hoog, dat de bodem en de oevers van de rivier beschermd moeten worden met grovere stortsteen. Daartoe moet de rivierbedding eerst uitgediept worden om ruimte te maken voor een laag stortsteen. De uiteindelijke bodem mag niet hoger komen te liggen dan de huidige bodem.

Dekgrondberging

De dekgrond die vrijkomt bij de uitvoering van de rivierverruiming zal worden geborgen in de dekgrondberging op de locatie Meers. De haalbaarheid van een dekgrondberging op de locatie Urmond is onderzocht, echter niet haalbaar geacht vanwege de geringe grinddikte op de locatie en vanwege de aanwezige grondwaterverontreinigingen in en rond het gebied.

Onvergraven natuur

Op de locatie Urmond is een fors oppervlak aan onvergraven natuurgebied aangewezen. Hierdoor ontstaat er op deze locatie een natuurgebied met voldoende omvang, ondanks dat er zo weinig rivierverruiming mogelijk is. Aan de noordzijde van de locatie is een gebied met onvergraven natuur opgenomen om een verbinding tot stand te brengen tussen de rivier en de met bos begroeide terrasrand aldaar.

Het gebied sluit hier aan op de terrasrand bij Berg die als smalle maar zeer belangrijke corridor moet gaan fungeren naar het noordelijke deel van het Grensmaasgebied.

Overige en civiele werken

Leiding

In de locatie Urmond is een leiding in beheer bij SABIC aanwezig. Deze loopt vanaf het Julianakanaal loodrecht richting rivier en kruist op km 36,3 de Maas. De leiding zal niet worden verlegd of verdiept. Indien noodzakelijk zal de leiding worden verdedigd met stortsteen.

Bij het beheer van de locatie zal rekening gehouden moeten met deze leiding. Intensieve of zware begroeiing mogen de leidingen niet beschadigen danwel de bereikbaarheid van de leiding niet te veel belemmeren.

Puntverontreiniging

Vanaf de vijftiger jaren is er in de uiterwaarden bij Urmond in een aantal depots mijnslik gestort van de staatsmijn Maurits. Twee van deze depots liggen binnen het projectgebied ten oosten van het dorp Urmond; de depots zijn herkenbaar als een verhoging in het landschap. In de maasoever ten westen van deze depots is ook verontreiniging geconstateerd. De depots zijn voornamelijk volgestort met mijnslik en vliegass dat verontreinigd is met zware metalen, PAK's en fenolen. Het verontreinigde materiaal reikt tot aan de bovenzijde van het grindpakket. De puntverontreiniging bevindt zich precies ter plaatse van het noordelijke deel van de rivierverruiming en zal worden gesaneerd om rivierverruiming mogelijk te maken. Dit betekent dat de verontreiniging voorafgaand aan de werkzaamheden zal worden afgegraven. De vrijkomende materialen worden buiten het plangebied verwerkt c.q. gestort in een daartoe geëigende plaats.

Toekomstbeeld

De stroomgeulverbreding en weerdverlaging in het noordelijk deel van de locatie ligt zo hoog dat zachthoutoobos kan ontwikkelen. Dit gebied grenst aan de hellingbossen bij Berg waardoor een natuurlijke overgang ontstaat van zachthoutoobos via hardhoutoobos naar de schrale bossen op de terrasrand. In het zuiden ligt de stroomgeulverbreding lager waardoor beperkt bos zal ontstaan. Het ontstaan van grindbanken op de oever betekent dat de locatie Urmond ecologisch gezien voor veel grindriviersoorten interessant gaat worden.

§ LOCATIE NATTENHOVEN

Algemeen

Tussen de dorpen Berg / Nattenhoven en Obbicht ligt de locatie Nattenhoven. De locatie wordt aan de westzijde begrenst door de Maas en aan de oostzijde door de Bergerstraat. Berg en Nattenhoven liggen voor een groot deel op oude, hooggelegen terrassen van de Maas zodat ze tijdens hoge Maaswaterstanden niet overstromen. Het overige deel van Nattenhoven wordt beschermd tegen overstromingen door een kade die langs de Bergerstraat ligt en via Obbicht naar het noorden gaat.

De locatie Nattenhoven wordt grotendeels agrarisch gebruikt. Door vergraving ten behoeve van de kadeaanleg is hier een geschikt vestigingsgebied ontstaan voor bijzondere planten en dieren. Aangezien hier de bemeste grasmat is weggraven hebben zich de laatste jaren weer bijzondere stroomdalplanten, amfibieën en vogelsoorten gevestigd.

De locatie Nattenhoven ligt in het jongste terras van de Maas. De dikte van de deklaag varieert van minder dan een meter ter plaatse van de eilanden tot meer dan drie meter in de geulen. Het grindpakket heeft een dikte van gemiddeld 6 m maar varieert ook aanzienlijk.

Locatie Nattenhoven

Ingreep: rivierverruiming

De rivierverruiming op de locatie Nattenhoven is beperkt tot een smalle strook weerdverlaging langs de oever met een breedte van ca 100 m. De aanwezigheid van fijn zand hoog in het profiel bepaalt onder andere welke mate van verruiming op de locatie Nattenhoven mogelijk is. Echter de belangrijkste reden voor versmalling van de rivierverruiming is de randvoorwaarde voor budgetneutraliteit. De locatie Nattenhoven draagt relatief weinig bij aan de baten van het project terwijl de uitvoeringskosten onevenredig hoog zijn. Met name de kosten voor het transport van het toutvenant naar de verwerkingsinstallatie op de locatie Koeweide zijn hoog. Ook het verplaatsen van de hoofdgasleiding, die dwars door de locatie ligt, kost veel geld.

Op basis hiervan is besloten om de leiding niet te verleggen en om de ingrepen in de locatie Nattenhoven te beperken tot wat strikt noodzakelijk is voor het behalen van de doelstellingen.

De smalle strook weerdverlaging is het meest minimale wat nodig is om ook op de locatie Nattenhoven grindecotopen te krijgen. Anders wordt de afstand tussen Urmond en Grevenbicht dusdanig groot dat er geen aaneengesloten netwerk meer bestaat. Met name vanwege de flessenhalzen bij Berg en Obbicht, waar ook geen ingrepen mogelijk zijn. Bovendien draagt de weerdverlaging bij aan hoogwaterbescherming. Echter de waterstanden dalen niet voldoende om de hoogwaterbescherming te halen. Daarom zullen plaatselijk de kades moeten worden verhoogd.

Ingrep: dekgrondberging

De dekgrond die vrijkomt bij de weerdverlaging zal worden geborgen in een smalle dekgrondberging die ten oosten van de weerdverlaging wordt aangelegd. Deze berging heeft een oppervlakte van 13 ha. De dekgrondberging is iets verder van de bebouwing van Nattenhoven gedimensioneerd om hinder / overlast door de graafwerkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. De dekgrondberging op de locatie Nattenhoven heeft tevens een nadrukkelijk geohydrologische functie. Aan de oostzijde van de Bergerweg, tegen het Julianakanaal aan, is het natuurgebied "Bronnen van de Kingbeek" aanwezig. Hier treedt grondwater aan de voet van de helling uit en voedt hiermee het aanwezige natuurgebied en de Kingbeek.

Het kwelwater is afkomstig van hoger gelegen gebieden en wordt niet beïnvloed door de Maasstanden, maar het lager gelegen moerasachtige gebied waar de Kingbeek ontspringt kan wel worden aangetast door verlaging van de Maasstand. Aanleg van de dekgrondberging voorkomt verlaging van de grondwaterstand. In de zomer zal zelfs een stijging van de grondwaterstand optreden.

De dekgrondberging Nattenhoven was in het verleden voorzien aan de oostzijde van de Bergerweg. Archeologisch onderzoek heeft echter aangetoond dat dit gebied, wat onderdeel uitmaakt van een ouder Maasterras, uiterst waardevolle archeologische waarden bevat. Aangezien een groot deel van de rivierverruiming aan de westzijde van de Bergerweg toch was vervallen is besloten om de dekgrondberging te verplaatsen.

De dekgrondberging wordt naar verwachting op 1,8 m beneden het bestaande maaiveld afgewerkt. Omdat het beschermingsniveau niet of nauwelijks gehaald wordt is een lang gerekte en verlaagd opgeleverde dekgrondberging ontworpen die als een nevengeul kan meestromen bij hoogwaters. Bij het beheer zal van de locatie zal rekening gehouden moeten met deze functie door intensieve begrazing door grote grazers.

Civiele en overige werken

Op de locatie Nattenhoven is een hoofdtransportleiding aanwezig. Deze leiding loopt vanaf het Julianakanaal via het voormalige gebied van de dekgrondberging onder een schuine hoek naar de Maas. De leiding zal uit budgettaire oogpunt niet worden verlegd. Mogelijk is het aanbrengen van een steenbestorting wel noodzakelijk. Bij het beheer van de locatie zal rekening gehouden moeten met deze leiding. Intensieve of zware begroeiing mogen de leidingen niet beschadigen danwel de bereikbaarheid van de leiding niet te veel belemmeren.

Onvergraven natuur

De rest van het gebied tussen de weerdverlaging en de Bergerstraat wordt ingericht als onvergraven natuurgebied. Op deze manier ontstaat een aaneengesloten natuurgebied.

Toekomstbeeld

De locatie Nattenhoven is een sedimentatiegebied. Grind dat stroomopwaarts van Berg erodeert wordt door de rivier naar het noorden vervoert en passeert de flessenhals bij Berg met relatief hoge snelheid. In het verleden bestond de uiterwaard in Nattenhoven uit een brede, lage weerd waardoor de stroomsnelheid van de rivier fors afnam en er veel grind kon worden afgezet in de locatie; de grindeilanden Steengrind en Paals zijn hiervan getuigen. Aangezien de rivierverruiming op de locatie Nattenhoven beperkt blijft tot een smalle strook weerdverlaging is er weinig ruimte voor sedimentatie van grind; de locatie zal morfologisch gezien weinig actief zijn. Bovendien kan erosie van de oever niet worden toegestaan in verband met de aanwezigheid van de hoofdtransportleiding. De ingrepen op de locatie Nattenhoven beperken zicht tot een smalle strook weerdverlaging langs de oever. Hierdoor zullen de rivierwaterstanden niet veel dalen. De huidige oever en het onderste deel van de smalle weerdverlaging zullen nog veelvuldig overstroomd worden waardoor deze zone weinig begroeid zal raken. Het bovenste deel van de weerdverlaging zal begroeid raken met zachthoutoibos. De onvergraven natuurgebieden en de dekgrondberging liggen nog hoger waardoor hier wellicht hardhoutoibos kan ontstaan. Alle ecotopen zijn aanwezig op de locatie Nattenhoven, echter minimaal en in smalle zones.

§ LOCATIE GREVENBICHT

Algemeen

Ten westen van de dorpen Obbicht en Grevenbicht ligt de Grensmaaslocatie Grevenbicht. De locatie beslaat nagenoeg het gehele gebied buiten de kades, op twee buitenkaads gelegen huizen in het noorden van de locatie na. Deze huizen vallen buiten de locatie en daarmee ook buiten het Grensmaasproject. De locatie Grevenbicht ligt geheel in de recente riviervlakte van de Grensmaas. In de locatie is in het verleden veel gegraven waardoor van het oorspronkelijke reliëf weinig meer over is. Alleen in het noorden van de locatie zijn nog wat oude geulen in maaiveld herkenbaar. De dorpen Obbicht en Grevenbicht zelf liggen iets hoger op een ouder terras van de Maas.

De dikte van de deklaag in Grevenbicht varieert van 2 m tot ca 4 m in de oude geulen. De variatie in grinddikte is veel groter, van 6 m in het zuiden tot meer dan 18 m in het noorden van de locatie. Deze variatie wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van een aantal geologische breuken, waaronder de Geleenbreuk, in de ondergrond. Op de locatie Grevenbicht is in het verleden op diverse plaatsen lokaal grind gewonnen. De aanwezigheid van een aantal waterplassen zijn hiervan stille getuigen. Een aantal van de oude grindgaten is echter weer opgevuld met onder andere mijnslik, huisvuil en vervuilde grond. Hierdoor zijn er in de locatie een drietal omvangrijke puntverontreinigingen ontstaan, namelijk:

- Puntverontreiniging Elba: ontgrinding in het zuiden van de locatie is aangevuld met mijnslik afkomstig uit de staatsmijn Maurits.
- Puntverontreiniging Batstraat: ten westen van Grevenbicht in het gebied buiten de kade is huisvuil, bouw- en sloopafval en grond gestort.
- Puntverontreiniging Oude Sloot: ten westen van Papenhoven is buiten de kade huisvuil, bouw- en sloopafval gestort.

De puntverontreinigingen hebben geen nadelige gevolgen op de nieuwe natuur.

Ingreep: rivierverruiming

De aanwezigheid van deze puntverontreinigingen bepaalt grotendeels het ontwerp van de rivierverruiming. Aan het opruimen van de puntverontreinigingen, met name Elba, hangt een dusdanig hoog kostenplaatje dat de budgetneutraliteit dan niet meer haalbaar is. Daarom is ervoor gekozen om het ontwerp zo aan te passen dat de puntverontreinigingen niet hoeven te worden gesaneerd. Om toch aan de doelstellingen van het project te kunnen voldoen wordt een nevengeul aangelegd ten oosten van de puntverontreiniging Elba. Ter hoogte van Grevenbicht maakt de nevengeul een flauwe bocht richting de Maas en gaat daar over in een smalle strook stroomgeulverbreding en weerdverlaging. Omdat er in de huidige situatie voor de aanleg van een nevengeul te weinig ruimte aanwezig is tussen de bestaande kade en Elba zal over een lengte van ongeveer 1,7 km de kade over een afstand van 120 m landinwaarts worden verlegd. De nevengeul heeft een vrij uniforme breedte van ca 100 m en een diepte ca 6 m. Hierdoor ontstaat voldoende capaciteit om het beschermingsniveau te halen. Aan bovenstroomse zijde is de instroomopening van de nevengeul beschermd door een drempel. Hierdoor gaat de nevengeul pas meestromen bij afvoeren groter dan $125 \text{ m}^3/\text{s}$, overeenkomend met zo'n 200 dagen per jaar. Omdat de bodem van de nevengeul relatief hoog ligt staan delen van de geul regelmatig droog.

Locatie Grevenbicht

Aangezien de nevengeul tussen de (deels nieuwe) kade en de puntverontreinigingen in ligt mag geen erosie van de oevers optreden. Ook mag de nevengeul niet te diep eroderen omdat anders het gevaar bestaat dat er een verlegging van de hoofdstroom plaatsvindt; hierdoor zou de puntverontreiniging Elba aan Vlaamse zijde van de rivier komen te liggen. Indien noodzakelijk zullen de oevers en de bodem van de nevengeul met behulp van stortsteen worden verdedigd. Dit geldt tevens voor de drie puntverontreinigingen.

Er bevindt zich een officieel vastgestelde leidingstrook (nog zonder leiding) in deze locatie welke ter hoogte van km 44 de rivier kruist. Bij het beheer moet rekening gehouden worden met de beoogde functie

Dekgrondberging

De dekgrond die vrijkomt bij de aanleg van de nevengeul en de rivierverruiming aan de noordzijde zal worden geborgen in de dekgrondberging op de locatie Koeweide. Op de locatie Grevenbicht zelf is voor de aanleg van een dekgrondberging fysiek ruimte aanwezig in het gebied ten oosten van de kade. Echter reeds in 1998 is besloten om hier geen dekgrondberging aan te leggen omdat dit een voor de landbouw erg waardevol gebied is.

Onvergraven natuur

De buiten de kades gelegen gebieden die niet worden ontgraven zijn aangewezen als onvergraven natuurgebied, evenals de gebieden rond de puntverontreinigingen. Hierdoor ontstaat een aaneengesloten natuurgebied met een ecologische verbinding naar de locaties Nattenhoven en Koeweide.

Overige en civiele werken

Schutterij

Door aanleg van de nevengeul zal het terrein en clubgebouw van de plaatselijke schutterij verdwijnen. In overleg met betrokkenen zal een nieuwe plaats voor de schutterij moeten worden gevonden.

Toekomstbeeld Grevenbicht

Aangezien er alleen een nevengeul wordt aangelegd ontstaat er weinig riviergebonden grindnatuur. De aangelegde geul zal 200 dagen per jaar meestromen wat ecologisch gezien wel positief is. Aangezien de nevengeul geheel vast moet blijven liggen en dus niet mag eroderen of zijn loop verleggen, is op deze locatie van een vrije grindrivier geen sprake. Toch kan door het ontstaan van erosiekolken in de nevengeul en beboste oevers een geschikt leefgebied voor bijvoorbeeld amfibieën, jonge vis en macrofauna ontstaan.

Het gebied tussen de Maas en de nevengeul, ter plaatse van de puntverontreinigingen, blijft onvergraven en zal als een soort kaap uitsteken boven het lager gelegen afgravingsgebied. Doordat het gebied morfologisch vastgelegd blijft, zullen tijdens hoogwater vooral voedselrijk zand en slib worden afgezet, en zullen ruigtes, grasland en zachthoutooibos het landschap bepalen. Vanwege de hoge ligging en de voedselrijke bodem kan hier in principe ook hardhoutooibos ontstaan. Ontwikkeling kan lang duren, aangezien het om voormalig bemeste graslanden gaat. Tevens zal de hoge ligging ten opzichte van de rest van het nieuwe natuurgebied een prachtig uitzichtpunt bieden.

Door de aanleg van de stroomgeulverbreding in het noorden van de locatie zullen stroomsnelheden hier afnemen waardoor vorming van grindbanken kan optreden. De stroomgeulverbreding ligt zo laag dat hier geen blijvend bos zal ontstaan. De weerdverlaging is relatief smal en loopt snel op naar het bestaande maaiveld. Aan de bovenzijde van de weerdverlaging zal hardhoutooibos tot ontwikkeling kunnen komen en onder invloed van de grazers kan hier een mozaïekpatroon van lage stroomdalvegetaties, struweel en bos ontstaan.

§ LOCATIE KOEWEIDE

Algemeen

De locatie Koeweide bestaat uit het gebied dat in de meanderbocht ten noorden van Papenhoven ligt. Ook het Trierveld, het binnenkaadse gebied tussen Schipperskerk en Illikhoven behoort tot de locatie Koeweide.

De meanderbocht in de Koeweide ligt geheel in de recente riviervlakte van de Grensmaas. Het oude, dynamische karakter van deze meanderbocht komt tot uiting in een uitgebreid stelsel van geulen en hoogtes die samen komen in het dal van de Kingbeek, bij de Kink. Door de aanwezigheid van dit oude grindreliëf varieert de dikte van de deklaag in Koeweide aanzienlijk, van een meter op de hoge delen tot meer dan 4 meter in de geulen; gemiddeld over de hele meanderbocht ligt er 2,5 m deklaag.

Het Trierveld ligt op een hoger terras van de Maas. Hier wordt al jaren oude rivierklei gewonnen voor de keramische industrie, waardoor het gebied is veranderd in een mozaïek van hoger en lager gelegen percelen. Ter plaatse van de niet ontgraven percelen bedraagt de kleidikte gemiddeld 2 m; de vergraven gebieden hebben een kleidikte van gemiddeld 0,5 m. Ook de grinddikte in de locatie Koeweide kent een grote variatie, van minder dan 10 m tot meer dan 18 m ter plaatse van het Trierveld. Deze grote variatie in grinddikte wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van geologische breuken in de ondergrond, waaronder de Feldbissbreuk.

In het Trierveld zijn archeologische vindplaatsen aangetroffen die nader onderzocht moeten worden.

Locatie Koeweide

Ingreep: rivierverruiming

Net als in de Itterense weerd vindt op de locatie Koeweide een omvangrijke verbreding van de rivier plaats. Hierdoor zullen de rivierwaterstanden aanzienlijk dalen ten opzichte van de huidige situatie en zal het beschermingsniveau worden gerealiseerd. Op het breedste punt wordt de stroomgeul met 600 m verbreedt. Aansluitend vindt een relatief smalle weerdverlaging plaats over een breedte van maximaal 50 m die de overgang naar het onvergraven maaiveld en de Slapersdijk vormt.

De Slapersdijk blijft grotendeels intact, alleen het zuidelijke stuk zal over een lengte van 500 m iets landinwaarts worden teruggelegd om rivierverruiming mogelijk te maken. In het noorden van de locatie Koeweide gaat de riviervverbreding over in de nevengeul van de locatie Visserweert.

In het zuiden van de locatie is een vernauwing in de rivier aanwezig, in de zogenaamde Poort van Koeweide, doordat de huidige kade hier dicht langs de rivier ligt om twee woningen heen. Deze woningen zullen in het kader van de Voorkeursalternatief 2003 worden afgebroken en de kade wordt teruggelegd. Hierdoor ontstaat een aanzienlijk bredere doorstroombopening waardoor de flessenhals grotendeels wordt opgeheven.

De grindbanken die in de huidige situatie voor de oever liggen zullen niet worden afgegraven.

Ingreep: dekgrondberging

De dekgrondberging op de locatie Koeweide is in twee delen opgedeeld:

- Dekgrondberging ten oosten van de Slapersdijk (ook wel “banaan” genoemd).
- Dekgrondberging op het Trierveld.

In deze dekgrondbergingen wordt vrijkomende, niet vermarktbaar grond uit de locaties Grevenbicht, Koeweide, Visserweert en Roosteren geborgen.

Er zijn drie mogelijke locaties voor de dekgrondbergingen beschouwd, namelijk:

- Het Trierveld (VKA 1998).
- Het gebied net ten westen van het Trierveld.
- Ter plaatse van de rivierverruiming.

Het gebied ten westen van het Trierveld is in het MER 1998 onderzocht als mogelijke locatie voor dekgrondberging. Het gebied is afgevalen omdat:

- Het een landschappelijk en archeologisch zeer waardevol gebied betreft.
- Dicht bij bewoning van Papenhoven en Schipperskerk ligt waardoor er meer hinder ontstaat dan de andere opties.
- Het gebied een hoge landbouwkundige potentie heeft (aaneengesloten gebied met redelijk groot areaal).

Een dekgrondberging onder de rivierverruiming heeft als voordeel dat de afstand van de dekgrondberging tot woonbebouwing groter is dan bij een dekgrondberging op het Trierveld. Echter de kans op erosie van de dekgrondberging is veel groter als deze onder de rivierverruiming ligt. Rivierkundig onderzoek wijst aan dat de Thalweg hier mogelijk naar toe verschuift.

Aangezien er in de berging tevens verontreinigde grond wordt geborgen is erosie niet toelaatbaar. De Maas wordt hierdoor sterk in zijn vrijheid beperkt terwijl Koeweide juist een locatie is waar fysiek veel ruimte aanwezig is voor het zoveel mogelijk vrijlaten van de rivier. Ook vanuit een gedachte van duurzaamheid is een dekgrondberging onder de rivierverruiming een slechte optie. Toekomstige rivierverruiming wordt hierdoor belemmerd. De aanwezigheid van voedselrijke dekgrond kan leiden tot veel bosontwikkeling dicht langs de rivier waardoor er veel beheer plaats moet vinden. Ook uitvoeringstechnisch heeft een dekgrondberging ter plaatse van de rivierverruiming nadelen die direct doorvertaald worden in financiële gevolgen.

Het vrijkomende toutvenant moet over een grote afstand worden getransporteerd naar de verwerkingsinstallatie aan het kanaal. Ook is afgraving van de dekgrondberging met behulp van baggermolens technisch gecompliceerd en economisch zeer onaantrekkelijk.

Het Trierveld ligt ver buiten het invloedsgebied van de Grensmaas, binnen de kades. Een dekgrondberging die hier wordt aangelegd zal toekomstige verruiming niet belemmeren. De kans dat de rivier de dekgrondberging hier ooit erodeert is zeer klein. Daarnaast is het landschap op het Trierveld nu reeds fors aangetast door de kleiwinning in het gebied. Ook uitvoeringstechnisch is een dekgrondberging op het Trierveld, gecombineerd met verwerking, de meest efficiënte en goedkoopste oplossing omdat er baggermolens kunnen worden ingezet.

Echter een dekgrondberging op het Trierveld heeft als belangrijkste nadeel dat de afstand van de afgraving / verwerking tot de bebouwing van Schipperskerk en Illikhoven kleiner is dan bij een dekgrondberging onder de rivierverruiming. Daarom bestaat er tegen deze optie weerstand.

In de zoektocht naar de meest optimale locatie voor de dekgrondberging, waarbij aan alle doelstellingen en randvoorwaarden wordt voldaan maar ook de hinder voor omwonenden zoveel mogelijk wordt voorkomen, is gezocht naar een compromis door de dekgrondberging in twee delen op te knippen. Een deel van de dekgrondberging wordt aangelegd op het Trierveld waarbij de afstand tot de bebouwing van Schipperskerk en Illikhoven zo groot mogelijk wordt gehouden. Hierdoor blijft de inzet van baggermolens voor de aanleg van de berging en natte verwerking van grind mogelijk. Het Trierveld zal op maximaal 1,4 m beneden maaiveld worden opgeleverd. Dit is hetzelfde opleveringsniveau als de percelen die door de kleiwinning zijn afgegraven; hierop wordt reeds landbouw bedreven. Ook het Trierveld zal na afloop van het project weer worden ingericht als landbouwgebied.

Naast het Trierveld wordt ook een dekgrondberging aangelegd in het gebied van de rivierverruiming (de banaan). Door de berging achter de Slapersdijk aan te leggen wordt het gevaar voor erosie van de dekgrondberging sterk verminderd. De dekgrondberging zal lager worden afgewerkt dan het bestaande maaiveld, maar niet dieper worden opgeleverd dan het niveau van de stroomgeulverbreding, ongeveer 5 m beneden bestaand maaiveld. Aan de benedenstroomse zijde zal de dekgrondberging aantakken aan de rivier zodat de geulvormige berging zich met stijgend rivierwater kan vullen. Dit zal gebeuren vanaf een debiet van 100 kubieke meter per seconde, wat betekent dat er gedurende 235 dagen per jaar water in de banaan staat. De dekgrondberging achter de Slapersdijk wordt heringericht als natuurgebied.

Zoals gezegd, zijn de begrenzingen van beide dekgrondbergingen aangepast aan de geluidsnormen. In het MER is aangegeven dat deze begrenzingen inderdaad een uitvoering binnen de normen toelaten. De dekgrondbergingen achter de Slapersdijk en op het Trierveld hebben een beperkte invloed op de grondwaterstand in de omgeving. De grondwaterstandverlaging door de rivierverruiming is groter dan de opstuwing ten oosten van de dekgrondberging zodat netto sprake zal zijn van een grondwaterstandverlaging. In het Plan Grensmaas 2002 is de dekgrondberging achter de Slapersdijk één van de weinige locaties waar kwelwater kan uittreden op de berging zelf als gevolg van de diepe afwerking.

Stroomopwaarts van de deze dekgrondberging stroomt de Kingbeek. In de huidige situatie infiltreert de beek hier. Door de dekgrondberging zal de infiltratie afnemen en de beek over een groter traject water blijven voeren in de zomer. Direct stroomopwaarts van de dekgrondberging Slapersdijk bevindt zich geen bebouwing of landbouwgebied die negatief beïnvloed kunnen worden. De opstuwing stroomopwaarts van de dekgrondberging op het Trierveld is relatief het sterkst in de zomer. Omdat de grondwaterstanden dan laag zijn heeft dit geen negatief effect op bebouwing of landbouw.

Verwerkingslocatie

De keuze voor natte verwerking van het zandig grind van de locaties Nattenhoven, Grevenbicht, Koeweide en Visserweert op de locatie Koeweide is genomen op grond van:

1. De voorkeur voor natte verwerking als zijnde het meest efficiënt.
2. De goede bereikbaarheid over water van de locatie voor de aanvoer van verwerkingsmaterieel en de afvoer van gereed product.
3. De snelle beschikbaarheid van bestaand materieel.
4. De mogelijkheid voor de aanleg van werkwegen om de dekgrond van de verschillende locaties naar de locaties Trierveld en Slapersdijk te vervoeren en om het zandig grind van genoemde locaties naar het Trierveld te vervoeren met een minimum aan hinder.

Onvergraven natuur

De locatie Koeweide wordt een van de belangrijkste natuurkernen in het Grensmaasgebied. In de binnenbocht zal de rivier over een flinke breedte worden verruimd. Aansluitend op de rivierverruiming en de dekgrondberging achter de Slapersdijk wordt een fors onvergraven natuurgebied ingericht. Hierdoor ontstaat een uitgestrekt natuurgebied met een zeer brede gradiënt van hoogdynamische gebied naar laagdynamisch. In het onvergraven gebied kan een zeer rijke vegetatie ontwikkelen en het gebied wordt belangrijk als hoogwatervrije plaats voor grote grazers.

De loop van de Kingbeek ligt geheel in het onvergraven natuurgebied, tot aan de Kink. Met name in het noordelijke gedeelte van de locaties is de kans groot dat de rivier zich in zuidoostelijke richting zal gaan verplaatsen (uitbochten) waardoor de Kink wordt aangesneden. De Kingbeek krijgt dan een nieuwe, natuurlijke monding in de Maas.

Toekomstbeeld Koeweide

De rivierverruiming op de locatie Koeweide is fors. Verwacht wordt dat na enkele hoogwaters een patroon van eilanden en ondiepe geulen is gevormd. Vanaf ca 100 m³ /s zal de stroomgeulverbreding, met uitzondering van hogere eilanden, onder water staan. Hierdoor kunnen bomen zich moeilijk handhaven, de grindvlakte zal vrijwel boomloos blijven. Op de hogere eilanden kan wel bos ontstaan dat regelmatig door de rivier zal worden opgeruimd. De dekgrondberging zal door zijn lage ligging wel onderlopen maar niet mee gaan stromen omdat de berging in de stromingsluwte van de Slapersdijk ligt. Hierdoor zal zich op deze plaats een vochtig dicht rivierbos kunnen ontwikkelen met veel wilgen. Doordat de dekgrondberging zo laag wordt opgeleverd kan er plaatselijk grondwater uittreden; hier kan een moerassig gebied ontstaan. In droge zomers met lage rivierwaterstanden zal de dekgrondberging droog vallen.

§ LOCATIE VISSERWEERT

Algemeen

De locatie Visserweert vormt de op een na noordelijkst gelegen locatie van het Grensmaasproject en ligt ten noorden en oosten van het dorp Visserweert. Visserweert zelf ligt dicht tegen de oevers van de Maas aan en wordt nu beschermd tegen hoogwater door middel van een kade. Een lus in de kade beschermt het dorp tegen overstromingen met een kans van voorkomen van 1/50 jaar.

De locatie Visserweert ligt geheel in de lage, holocene riviervlakte van de Maas. De dorpen Visserweert en Illikhoven liggen iets hoger dan de riviervlakte zelf. De deklaag in de locatie Visserweert heeft een gemiddelde dikte van 2 meter. De dikte van het grindpakket in de locatie bedraagt gemiddeld 16 meter.

Het gebied rondom Visserweert heeft in de huidige situatie een voornamelijk agrarische functie. De strek dam ten noorden van Visserweert wordt gekenmerkt door sterke rivierdynamiek bij hoogwater, waardoor afzetting van grind en zand plaatsvindt en uitkolkingseffecten optreden. Juist hierdoor is deze dam een interessante vestigingsplek voor bijzondere stroomdalsoorten als ijzerhard, veldsalie, kleine ratelaar en wilde marjolein geworden.

Ingreep: rivierverruiming

Ook het dorp Visserweert ligt zo dicht tegen de oevers van de Maas dat aan de rivierzijde geen verbreding mogelijk is. Om Visserweert te beschermen tegen overstromingen wordt een nevengeul om het dorp aangelegd. De nevengeul loopt vanuit de rivierverruiming op de locatie Koeweide, tussen Illikhoven en Visserweert door en komt in het noorden van de locatie weer in de stroomgeulverbreding uit. Hierdoor komt Visserweert, evenals Maasband, tijdens hogere rivierwaterstanden tijdelijk op een eiland te liggen.

Locatie Visserweert

De nevengeul heeft een lengte van ca 1000 m en een breedte van gemiddeld 100 m. De hoogte van de instroomopening wordt gelegd op $200 \text{ m}^3/\text{s}$, wat betekent dat de nevengeul gemiddeld ca 145 dagen per jaar zal gaan meestromen. Dit zal vooral in het winterhalfjaar plaatsvinden maar vrijwel ieder jaar zijn er ook in de zomer een aantal dagen met een dergelijke afvoer. Het frequent meestromen van de nevengeul is met name belangrijk voor de natuurontwikkeling en voor de waterkwaliteit. De bodem van de nevengeul wordt beneden het huidige maaiveld en vlak aangelegd. Doordat het verhang in de geul iets groter is dan het verhang in de Maas zal bodemerosie gaan optreden; de stroming van het Maaswater zal zelf de vorm van de nevengeul gaan vormen. Om diepgaande erosie van de nevengeul, met als mogelijk gevolg het verleggen van de Thalweg (de grens tussen België en Nederland) tegen te gaan zal in de instroomopening van de nevengeul een erosiedrempel worden aangelegd. Deze erosiedrempel wordt geïntegreerd in het ontwerp van de brug, die onderstaand is beschreven.

Vanaf de brede, vlakke bodem van de nevengeul, op de kaart aangegeven als stroomgeulverbreding, loopt de oever op onder een talud van 1:3, via een hoger gelegen plateau naar het omringende maaiveld. Dit plateau zal pas overstroomd bij een debiet van ca $500 \text{ m}^3/\text{s}$. Aangezien Visserweert ten alle tijden en bij alle waterstanden bereikbaar moet blijven wordt over de nevengeul een brug aangelegd. Ter bescherming van de landhoofden en pijlers van deze brug zijn bodembeschermingen voorzien. Deze beschermingen worden uitgebreid over de gehele lengte van de brug zodat ze eveneens als erosiedrempel zal functioneren.

De nevengeul doorsnijdt de huidige kade op twee plaatsen. Door aan weerszijde van de nevengeul een nieuw stukje kade aan te leggen worden de kades weer gesloten.

Ondanks de forse rivierverruiming op de locatie Visserweert zullen de kades toch met gemiddeld 20 centimeter verhoogd moeten worden om een beschermingsniveau van 1/250 jaar te realiseren. Dit heeft te maken met de beperkte mogelijkheden voor rivierverruiming op de locatie Roosteren, wat in de rivierwaterstanden doorwerkt tot aan Illikhoven.

Dekgrondberging

De dekgrond die vrijkomt bij de aanleg van de nevengeul zal worden geborgen in de dekgrondberging op de locatie Koeweide.

Onvergraven natuur

Vrijwel de gehele locatie Visserweert wordt vergraven. Alleen een smalle strook langs de Slapersdijk wordt als onvergraven natuurgebied ingericht vanwege de aanwezigheid van een aantal poelen. Deze poelen zijn ontstaan uit oude dijkdoorbraken en herbergen een aantal amfibiesoorten. De omgeving is begroeid met struweel. Hierdoor ontstaat een aaneengesloten natuurgebied met verbindingen naar de locaties Roosteren en Koeweide.

Toekomstbeeld Visserweert

In het nieuwe Grensmaasgebied komt het dorp Visserweert als een 6 m hoge heuvel te midden van een dynamisch natuurontwikkelingsgebied te liggen. Deze situatie herinnert aan het verleden toen de Maas ook aan beide zijden van Visserweert stroomde. De nevengeul wordt een zeer dynamische plaats. In het winterhalfjaar zal de Maas vrijwel permanent de nevengeul gebruiken. In het zomerhalfjaar staat de geul meestal droog maar een fikse regenbui in de Ardennen kan een kortstondig meestromen veroorzaken.

Ondanks dat de nevengeul vlak en recht wordt aangelegd zal de vorm van de geul snel kunnen veranderen. Doorgaans worden afgesneden rivierarmen door de rivier opgevuld met sediment. Maar omdat de nevengeul korter is dan door de hoofdgeul van de Maas is de verwachting dat het neergelegde sediment snel weer erodeert en de geul openblijft. De bodem van de nevengeul ligt hoog genoeg voor de vorming van ooibos, maar door de dynamiek zullen grote oppervlakten onbegroeid blijven. De oevers van de nevengeul zijn minder dynamisch en zullen wel begroeid raken. Onder invloed van grazende runderen en paarden zal hier een afwisseling van lage vegetatie, struweel en bos ontwikkelen. Het hoger gelegen plateau vormt een mooie uitloopplaats voor de bewoners van Visserweert en bezoekers van het gebied.

§ ROOSTEREN

Algemeen

De locatie Roosteren is de meest noordelijk gelegen locatie van het Grensmaasproject. De locatie beslaat het gebied ten noorden en westen van het dorp Roosteren. In de huidige situatie wordt Roosteren beschermd tegen overstromingen door middel van een kade die vanaf het Julianakanaal, om Roosteren heen richting Visserweert ligt. De huidige kade biedt een bescherming tegen overstromingen met een kans van voorkomen van eens in de 50 jaar.

De locatie Roosteren ligt geheel in de huidige overstromingsvlakte van de Grensmaas. Gemiddeld is de deklaag in het te vergraven gedeelte 1,50 m en is de dikte van het onderliggende grindpakket circa 15 m.

Grote delen van de locatie Roosteren zijn in de huidige situatie reeds ingericht als (onvergraven) natuurgebied, door de Waterleidingmaatschappij Limburg (WML). Alleen het gebied ten noordwesten van Roosteren heeft nog een agrarische bestemming. In dit gebied is reeds een start gemaakt met begrazing door grote grazers.

Locatie Roosteren

Ingreep: rivierverruiming

De mogelijkheden tot rivierverruiming zijn op de locatie Roosteren zeer beperkt. Dit komt door de aanwezigheid van een (oever)drinkwaterwinning in de rivierbocht. Vergraving van de sliblaag in de oeverzone zou de kwaliteit van het drinkwater in gevaar kunnen brengen, doordat de filterende werking van de sliblaag teniet wordt gedaan. Omdat de mogelijkheden voor rivierverruiming op de locatie Roosteren zo beperkt zijn, is ervoor gekozen om hier een iets lager insteekniveau te hanteren dan het algemene principe. Hiermee wordt zoveel mogelijk waterstandsdeling verkregen binnen een zo klein mogelijk oppervlak. Maatregelen aan het zomerbed en de overzones worden overwogen om de waterstandsdeling maximaal te maken. De filterende werking zal dan mogelijk actief hersteld worden door bijvoorbeeld de oevers af te dekken met kleihoudende grond. Ondanks het lagere insteekniveau wordt het beschermingsniveau op de locatie Roosteren niet bereikt. Met name de mate van natuurontwikkeling heeft grote invloed op de rivierwaterstanden.

De rivierverruiming op de locatie Roosteren zal vooruitlopend op de rest van het project worden uitgevoerd. Reden hiervoor is een afspraak met België dat deze verruiming zo snel mogelijk zal worden gerealiseerd. De rivierverruiming compenseert namelijk de waterstandsverhoging die destijds is ontstaan bij aanleg van de kaden in 1995. De aanleg van kaden bij Roosteren heeft lokaal tot verhoging van waterstanden geleid, die moet worden gecompenseerd. Met Vlaanderen is afgesproken de kadeaanleg te compenseren door het grind te verwijderen uit de oostelijk brugopening in combinatie met een geringe rivierverruiming aan Nederlandse zijde. De rivierverruiming bij Roosteren volgens de plannen van de Grensmaas is ruimer dan de afspraken ter compensatie van de kadeaanleg. Om op korte termijn aan de afspraken met Vlaanderen te voldoen en om te voorkomen dat de rivier bij Roosteren tweemaal moet worden verruimd, zal Roosteren vooruitlopend op de rest van het project worden uitgevoerd.

Dekgrondberging

De vrijkomende deklaag op de locatie Roosteren zal uiteindelijk geborgen worden in de dekgrondberging op het Trierveld. Omdat Roosteren vooruitlopend op de rest van het project wordt uitgevoerd zal de vrijkomende dekgrond in depot gezet worden. Vanwege de voorziene berging van de dekgrond zal dit depot op of nabij het huidige (te vergraven deel) van het Trierveld gezet worden. De verwerking van het depot vindt plaats door de uitvoerder van de Eindplan.

Onvergraven natuur

Het grootste gedeelte van de locatie Roosteren bestaat uit onvergraven natuurgebied, aangezien er geen mogelijkheden zijn voor verdere rivierverruiming. Een aanzienlijk deel van het onvergraven gebied is reeds gerealiseerd door de Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) in het kader van de begrazing van het waterwingebied. Door het graven van een hoogwatergeul hebben zich hier op de open bodem de laatste jaren bijzondere planten zoals knolsteenbreek, rapunzelklokje, ijzerhard, echt duizendguldenkruid kunnen vestigen. In de ruigtes broeden beschermde soorten als roodborsttapuit en kwartelkoning. Door ook het gebied ten noorden van de locatie Roosteren aan te wijzen als onvergraven natuurgebied ontstaat een corridor met het Maasplassengebied in Midden Limburg.

Toekomstbeeld

In de toekomst zal het gebied van Roosteren zich verder ontwikkelen onder invloed van natuurlijke begrazing. Het aandeel aan ruigte zal steeds kleiner worden. In de plaats daarvan zullen soortenrijke graslanden, stekelstruwelen en bos het roer overnemen. Om de ruwheid van het gebied niet te veel te laten oplopen, dient periodiek ingegrepen te worden. Door lokaal stukken weer vrij te graven kan de successie teruggezet worden. Als dit uitgekend gebeurt, kan ook de natuur hiervan profiteren doordat lokaal weer pioniersituaties ontstaan in een verder laagdynamisch landschap.

BIJLAGE 2

BOM+ Toetsingscriteria

In de onderstaande tabel zijn de criteria en deelaspecten weergegeven die van belang zijn bij de beoordeling of de gewenste bedrijfsontwikkeling in verhouding staat tot de gekozen tegenprestaties.

De toetsing is afhankelijk van de omgevingscomponenten en de aan de orde zijnde bedrijfsontwikkeling. Niet alle agrarische ontwikkelingen hebben betrekking op alle onderscheiden criteria. De opzet van het BOP via modules biedt de mogelijkheid tot het selecteren van de in het concrete geval spelende toetsingscriteria.

Toetsingscriterium	Deelaspect op bedrijfsniveau
Water	• Onttrekking / beregening (kwantitatief) • Peilbeheer / conservering (kwantitatief) • Overig watergebruik zoals infiltratie en bedrijfswater (kwantitatief) • Lozing (kwalitatief)
Erosie	• Inrichting percelen (cultuur- en natuurtechnisch, bedrijfsmatige aspecten)
Landschappelijke inpassing	• Gebouwen (rangschikking op bouwblok) • Erfbeplanting • Situering binnen gebied
Cultuurhistorie	• Gebouwen (architectuur, monumenten) • Overige punt-, lijn- en vlakelementen
Natuur en landschap	• Inrichting (punt-, lijn- en vlakelementen met natuur- en landschappelijke waarde zoals houtwallen en poelen) • Beheer (duurzaam via frequent onderhoud)
Milieu	• Stank: voor diverse sectoren verschillend: stankcirkels op basis van aantal en type dieren, stalsysteem en omgevingscategorie of minimumafstanden • Ammoniak: emissie en zonering • Assimilatiebelasting: visuele invloed • Duurzaamheid: met name energiegebruik / -productie • Geluid
Ontstening / ontglazing	• Oppervlakte / volume / verspreiding bebouwing op locatie • Aantal locaties met bebouwing
Veiligheid / overstroming	• Stroomvoerend rivierbed van de Maas • Waterbergend rivierbed van de Maas • Beekdalen

De toetsing is afhankelijk van de omgevingscomponenten en de aan de orde zijnde bedrijfsontwikkeling. In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de specifieke omgevingscomponenten die in de Grensmaasgemeenten voorkomen. De onderscheiden bedrijfstypen zijn de volgende:

1. Grondgebonden dierlijk.
2. Grondgebonden plantaardig.
3. Niet-grondgebonden dierlijk.
4. Niet-grondgebonden plantaardig.

De indeling is bewust globaal gehouden, om maatwerkoplossingen in beeld te houden. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de gebiedscategorieën en bedrijfstypen waarvoor de onderscheiden toetsingscriteria en deelaspecten relevant zijn.

Toetsingscriteria en deelaspecten	Indicatie bijzondere kwaliteiten (gebied / zone)	Bedrijfstype met aanduiding plaats (bouwblok/gronden)
Water	Met name in blauwe en kristallen netwerk:	
Onttrekking	Bufferzones verdroging	1, 2 en 4 (gronden)
Peilbeheer	Bufferzones verdroging in beekdalen	1 en 2 (gronden)
Overig gebruik	Bufferzones verdroging en infiltratiegebieden	Alle typen (bouwblok)
Lozing	Grondwaterbeschermingsgebieden	Alle typen (bouwblok) en 1 en 2 (gronden)
Erosie	Zuid-Limburg, met name kritieke locaties: stroombanen, hellingen > 5%, 100 meterzones bovenstrooms bebouwing en infra.	
Inrichting percelen		1 en 2 (bouwblok en gronden)
Landschappelijke inpassing	Generiek	
Gebouwen (rangschikking op bouwblok)		Alle typen (bouwblok)
Erfbeplanting		Alle typen (bouwblok)
Situering binnen gebied		Alle typen (bouwblok)
Cultuurhistorie	Generiek, concentratie in bronzen raamwerk	
Gebouwen (architectuur, monumenten)		Alle typen (bouwblok)
Overige punt-, lijn- en vlakelementen		Alle typen (bouwblok en gronden)
Natuur en landschap	Generiek, concentratie in groene raamwerk	
Inrichting		Alle typen (gronden)
Beheer		Alle typen (gronden)
Milieu	Accent op:	
Stank	Nabijheid woonfunctie	1 en 3 (bouwblok)
Ammoniak	Verzuuringsgevoelige gebieden	1 en 3 (bouwblok)
Assimilatiebelasting	Buiten projectvestigingen en concentratiegebieden glastuinbouw	4 (bouwblok)
Duurzaamheid / energie	Generiek	Alle typen, met name 4 (bouwblok)
Geluid	Nabijheid woonfunctie	Alle typen (bouwblok)
Versterking	Accent op perspectieven 1 tot en met 4	
Op locatie		Alle typen (met name 3 en 4 in POL) (bouwblok)
Aantal locaties (bedrijfs- en gebiedsniveau)		3 en 4 (bouwblok)

Veiligheid/ overstroming	Met name in blauwe raamwerk, Rivierbed Maas	
	Waterbergend	Alle typen (bouwblok)
	Stroomvoerend	Alle typen (streven uitplaatsing 3 en 4) (bouwblok)
	Beekdalen	Alle typen (bouwblok)

Bedrijfstypen: 1 grondgebonden dierlijk, 2
grondgebonden plantaardig, 3 niet-
grondgebonden dierlijk, 4 niet-
grondgebonden plantaardig.

BIJLAGE 3

BOM+ Pakketten van tegenprestaties

In overleg tussen gemeente en ondernemer wordt bepaald welke tegenprestaties uitgevoerd worden in ruil voor de gewenste ontwikkeling van het agrarisch bedrijf. Er zijn drie pakketten met tegenprestaties ontwikkeld, waarin de bovengenoemde toetsingscriteria terugkomen:

- Het verplichte basispakket met minimumvereisten waaraan een bedrijf moet voldoen.
- Het basispakket-plus met maatregelen gericht op de bouwkaavel.
- Het basispakket-extra met maatregelen gericht op de gronden buiten de bouwkaavel (op vrijwillige basis).

Het verplichte basispakket

Dit omvat enkele minimum kwaliteitsvereisten die verplicht zijn voor alle bedrijven in alle situaties waarbij gebouwen, bouwwerken of verhardingen worden gerealiseerd. Dit geldt dus ook voor bouwaanvragen binnen de agrarische bouwkaavel die reeds in het bestemmingsplan passen. In feite zijn deze maatregelen geen tegenprestatie; ze maken onderdeel uit van de normale vereisten waaraan een bedrijf moet voldoen.

De bestanddelen van dit pakket zijn:

- Inpassing van de nieuwe bebouwing / verharding op basis van inpassingsplan, waarbij een en ander is afgestemd op de specifieke omgevingskenmerken (landschappelijke inpassing, eventueel stedenbouwkundig ontwerp en cultuurhistorische aspecten).
- Voorzieningen ter voorkoming van problematiek hemelwater als gevolg van nieuwe bebouwing / verharding (water- en erosie-aspecten). Afhankelijk van situatie kan dit bijvoorbeeld infiltratie of retentie zijn.

Het basispakket-plus

In dit pakket gaat het om tegenprestaties die gericht zijn op de bouwkaavel zelf. Daarbij kan de ondernemer kiezen uit verschillende onderdelen van het basispakket-plus. Afhankelijk van de kwetsbaarheid van het gebied en de omvang van de gewenste ingreep, bestaat de tegenprestatie uit één of meer onderdelen van het basispakket-plus. Uitgangspunt is dat de tegenprestatie in redelijke verhouding staat tot de aard en de omvang van de gewenste agrarische ontwikkeling. Als de ingreep een negatief effect heeft op aspecten van een bepaald in het POL omschreven raamwerk (groen, blauw, brons, kristal) dient de tegenprestatie zo mogelijk gericht te zijn op datzelfde raamwerk. Dat sluit overigens niet uit dat in bepaalde omstandigheden een tegenprestatie gericht op hetzelfde raamwerk niet mogelijk is of dat maatregelen binnen een ander raamwerk evidente toegevoegde waarde hebben.

De volgende componenten maken onderdeel uit van het basispakket-plus:

- Inpassing van de bestaande bebouwing / verharding op basis van inpassingsplan.
- Architectonische vormgeving van de nieuw op te richten bebouwing.
- Voorzieningen ter voorkoming van problematiek hemelwater als gevolg van bestaande bebouwing / verharding.
- Opruimen oude gebouwen / verharding.
- Maatregelen op gebied van veiligheid / overstroming in beekdalen.
- Voor intensieve veehouderij (incidenteel glastuinbouw) bij meerdere bedrijfslocaties: beste locatiemethode gericht op afbouw van de tweede en / of volgende locaties, waarbij op een vast te leggen moment sloop van de gebouwen plaats zal vinden.

Het basispakket-extra

In dit pakket draagt de ondernemer zelf maatregelen aan die gericht zijn op de gronden buiten de bouwkael. Dit kan spelen bij uitbreiding van grondgebonden bedrijven in gebieden met bijzondere omgevingswaarden. Dit gebeurt op vrijwillige basis, maar is hier eenmaal voor gekozen, dan is uitvoering verplicht.

Afhankelijk van de individuele situatie kunnen verschillende componenten in aanmerking komen. Deze kunnen in voorkomende gevallen worden gekozen in plaats van de al genoemde onderdelen van het basispakket-plus.

Bij het basispakket-extra kan gedacht worden aan:

- Aanvullende maatregelen op het gebied van waterbeheer (kwalitatief, kwantitatief, grondwater, oppervlaktewater).
- Aanvullende maatregelen op het gebied van erosie (inzaaien grasland op hellingen, aanleggen van lijnvormige landschapselementen).
- Extra maatregelen op vlak van inrichting / beheer van natuur en landschap.
- Ontsluiting / openstelling recreatief medegebruik en versterking / beheer cultuurhistorische relictten.
- Duurzaamheidsaspecten.
- Sloop van bedrijfsgebouwen elders.
- Andere, nog niet genoemde mogelijkheden die de ondernemer in zijn situatie ziet.

In onderstaande tabel zijn enkele opties voor tegenprestaties per pakket opgenomen.

	Mogelijke optie(s) voor maatregelen		
Criteria en deelaspecten	Verplicht basispakket	Basispakket-plus	Basispakket-extra
Water	Voorzieningen ter voorkoming van problematiek hemelwater als gevolg van nieuwe bebouwing / verharding.	Voorzieningen ter voorkoming van problematiek hemelwater als gevolg van bestaande bebouwing / verharding.	Aanvullende maatregelen op het totale gebied van waterbeheer. Concrete maatregelen kunnen worden gevonden in of via bedrijfswaterplan.
Erosie			Aanvullende maatregelen op het totale gebied van erosie. Concrete maatregelen kunnen worden gevonden in of via bedrijfserosieplan.

Landschappelijke inpassing			
Gebouwen (rangschikking op bouwblok)	Goede rangschikking is onderdeel van reguliere ruimtelijke afweging.	Een mogelijkheid is slopen oude gebouwen / verharding.	
Erfbeplanting	Goede inpassing op basis van inpassingsplan voor nieuwe bebouwing / verharding.	Goede inpassing op basis van inpassingsplan voor bestaande bebouwing / verharding.	
Situering binnen gebied	Is mede onderdeel van reguliere ruimtelijke afweging.		Alle typen (bouwblok)
Cultuurhistorie	Zie ook bij erfbeplanting.		
Gebouwen (architectuur, monumenten)		Diverse mogelijkheden: aangepaste architectonische vormgeving, m.n. bij inpassing waardevolle gebouwen; ander materiaalgebruik.	
			Verschillende mogelijkheden ontsluiting / openstelling voor recreatief medegebruik; versterken van de aanwezige cultuurhistorische relictten inclusief beheer.
Natuur en landschap			Aanvullende maatregelen op vlak van inrichting / beheer van natuur en landschap. Concrete maatregelen kunnen worden gevonden in of via bedrijfsnatuurplan.
Milieu	Milieuvergunning kent eigenstandig traject, afstemming (stank, ammoniak).		
Stank en ammoniak		Bij meerdere bedrijfslocaties (met name intensieve veehouderij en incidenteel glastuinbouw) beste locatiemethode, waarbij (eventueel op termijn) ontheffing c.q. sanering plaatsvindt van aanwezige tweede en/of volgende locaties.	

Versterking	Op gebiedsniveau wenselijk, maar thans moeilijk te operationaliseren.		
Op locatie	Zuinig ruimtegebruik is onderdeel van reguliere ruimtelijke afweging.	Afbraak oude gebouwen (eerder genoemd).	
Aantal locaties (bedrijfs- en gebiedsniveau)		Beste locatiemethode (zie milieu, stank en ammoniak).	
Veiligheid/ overstroming			
Rivierbed Maas	Vigerend beleid biedt geen nadere afwegingsruimte.		
Beekdalen		Aanvullende maatregelen incidenteel mogelijk.	

NB

In alle gevallen bestaat de mogelijkheid dat de ondernemer met alternatieve / aanvullende voorstellen komt.

BIJLAGE 4 Nota inspraak en overleg

Nota Inspraak en overleg

Bestemmingsplan Grensmaas Sittard-Geleen

vastgesteld door het College van B&W, d.d. 27-02-2007

1. Provincie Limburg

1.1 Reactie

Door de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling zijn in het advies, d.d. 25 januari 2006 en aanvulling d.d. 10 februari 2006 de volgende opmerkingen geplaatst bij het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas:

1. Het gewenste eindresultaat is in juridische zin voldoende te borgen (vb. wijzigingsbevoegdheid bij "ontgrondingsgebied 1" naar "natuurgebied").
2. Voorgesteld wordt de rode contouren indien gelegen binnen het plangebied op de plankaart aan te geven en in de voorschriften te regelen.
3. In het plan wordt geen aandacht besteed aan luchtkwaliteit en externe veiligheid.
4. De verontreinigingssituatie dient te worden beschreven, alsmede saneringsaanpak en daarmee gepaard gaande kosten.
5. In het plan dient minimaal een kaart met de nieuwe archeologische vindplaatsen te zijn opgenomen en een plan van aanpak hoe de laatste fase van de archeologische onderzoeken uitgevoerd gaan worden.
6. Aan de wijzigingsbevoegdheid in artikel 6 lid VII, onder 1, 2, 3 en 4 dient de voorwaarde te worden verbonden dat uit een ingesteld bodemonderzoek moet zijn gebleken dat de bodem geschikt is voor de nieuwe functie.
7. Aan de vrijstellingsbevoegdheid in artikel 12 lid V, onder A, dient de voorwaarde te worden verbonden dat uit een ingesteld bodemonderzoek moet zijn gebleken dat de bodem geschikt is voor de nieuwe functie.
8. In artikel 7 onder lid II is een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 WRO opgenomen welke min of meer wordt herhaald onder lid IV sub A van dit artikel. Eveneens geldt dit ten aanzien van de wijzigingsbevoegdheid in artikel 8 onder II en onder IV, sub A. Geadviseerd wordt in de genoemde artikelen slechts één wijzigingsbepaling te hanteren.
9. Artikel 38 bevat een drietal vrijstellingsbevoegdheden t.a.v. de bestemming van gronden. Een wijziging van de bestemming van gronden kan enkel met toepassing van artikel 11 WRO.
10. Artikel 39 bevat een wijzigingsbevoegdheid welke strijdig is met de in het POL Grensmaas opgenomen concrete beleidsbeslissing.

1.1.2 Verwerking reactie

1. Om de eindsituatie in juridische zin beter te borgen zijn de bestemmingen "Ontgrondingsgebied 1" en "Ontgrondingsgebied 2" gewijzigd in de bestemmingen resp. "Natuur na ontgroning / opvulling" en "Agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden na ontgroning en opvulling".
2. Aangezien de rode contouren slechts voor zeer beperkte delen in het plangebied van het bestemmingsplan Grensmaas gelegen zijn, is er uit oogpunt van helderheid en leesbaarheid van de plankaart voor gekozen de rode contouren geheel op plankaart A op te nemen. Deze contouren voegen in feite niets toe aan de bestemmingsplanregeling, mede gezien het ontbreken van nieuwbouwmogelijkheden voor woningen in het plangebied.
3. Ten aanzien van externe veiligheid en luchtkwaliteit zijn nieuwe paragrafen toegevoegd. Voor beide aspecten kan vastgesteld worden dat op termijn sprake zal zijn van een structurele verbetering.

4. Er bestaat in dit stadium van de planontwikkeling nog geen zicht op de exacte verontreinigingssituatie of op de saneringsaanpak. In de met het Consortium Grensmaas gesloten overeenkomst is een en ander wel opgenomen en maakt zodoende ook deel uit van de economische uitvoerbaarheid.
5. In het kader van de CBB heeft voor het Grensmaasproject een integrale afweging plaatsgevonden van alle relevante belangen. De belangenafweging wordt derhalve als een afgesloten hoofdstuk beschouwd en er wordt verwezen naar de CBB en de vertaling daarvan in het POL Grensmaas. De paragraaf archeologie is aangepast.
6. Deze bepaling zat al in bestemmingsplan Grensmaas in artikel 36 Algemene bepalingen bij punt 7.
7. Deze bepaling zat al in bestemmingsplan Grensmaas in artikel 36 Algemene bepalingen bij punt 7.
8. Als gevolg van de wijziging van de bestemmingen zoals beschreven bij punt 1 in deze paragraaf vervalt de bedoelde wijzigingsbevoegdheid.
9. De vrijstelling ten aanzien van de plaats van de bestemmingsgrenzen is aangepast en opgenomen bij de (algemene) wijzigingsbevoegdheden.
10. De in artikel 39 opgenomen wijzigingsbevoegdheid vervalt.

1.2 Goedkeuringsbesluit

Op 19-12-2006 hebben Gedeputeerde Staten een goedkeuringsbesluit genomen voor de bestemmingsplannen Grensmaas voor de gemeenten Maastricht, Meerssen, Stein en Echt-Susteren. Bij dit besluit is aan enkele onderdelen goedkeuring onthouden.

Voor zover relevant voor het bestemmingsplan Grensmaas Sittard-Geleen gaat het daarbij om de regeling die getroffen is voor de tijdelijke voorzieningen, noodzakelijk voor een efficiënte winning en ontgronding. In het voorliggende ontwerpplan is de regeling naar aanleiding van het goedkeuringsbesluit aangepast, zodanig dat de tijdelijke voorzieningen met de bijpassende bebouwingsvoorschriften zijn opgenomen. Voor zover de locatie, dan wel het zoekgebied op dit moment bekend is en er sprake is van enige omvang, dan zijn de tijdelijke voorzieningen op de plankaart A aangegeven. Zijn ze aangegeven dan kunnen ze zonder vrijstelling niet ergens anders worden geplaatst, maar zijn de bijbehorende werken en werkzaamheden niet meer aanlegvergunningplichtig. Zijn ze niet aangegeven dan is de plaatsing vrij, maar blijven ze in relevante bestemmingen aanlegvergunningplichtig. Permanente voorzieningen die nodig zijn voor de bereikbaarheid, zijn voor zover ze betrekking hebben op andere bouwwerken, van bouwvoorschriften voorzien. Rechtstreeks toegelaten als andere bouwwerken zijn alleen de op de plankaart A aangegeven hoogwaterbruggen bij Maasband en Vissersweert, deze zijn eveneens niet aanlegvergunningplichtig.

Voor overige permanente voorzieningen in de vorm van andere bouwwerken dient gebruik te worden gemaakt van een vrijstellingbevoegdheid. Het goedkeuringsbesluit is als bijlage toegevoegd.

1.3 Uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State

De gemeente Sittard-Geleen heeft in het kader van het POL-Grensmaas beroep ingesteld in verband met de in het POL-Grensmaas opgenomen ontgrondingen ter plaatse van Koeweide / Trierveld. Op 7 februari 2007 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan (nummer 200507378 / 1). De ingestelde beroepen zijn daarbij ongegrond verklaard. Het POL Grensmaas en daarmee de daarin opgenomen concrete beleidsbeslissing (CBB) is onherroepelijk geworden. Het ter inzage gelegde voorontwerpbestemmingsplan Grensmaas behoeft ten aanzien van de opgenomen CBB geen aanpassing.

2. Artikel 10 Bro-instanties

De reacties die door de verschillende instanties zijn ingebracht hebben betrekking op het gehele Grensmaasgebied.

De reacties zoals die onderstaand zijn opgenomen en de wijze waarop daarmee wordt omgegaan hebben uitsluitend betrekking op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen.

2.1 Gasunie

2.1.1 Reactie

1. Binnen het plangedeelte van de gemeente Sittard-Geleen ligt een 16" / 67 bar gastransportleiding van de Gasunie. Verzocht wordt op basis van het aangeleverde kaartmateriaal de leidingen op te nemen.
2. Vooruitlopend op het nieuwe externe veiligheidsbeleid dient het RIVM de maximaal aan te houden afstand te verstrekken.
3. Voorts wordt medegedeeld dat, conform bestaande jurisprudentie, transportleidingen met een bovenregionaal belang in planvoorschriften zodanig dienen te worden bestemd. Hierbij kan worden volstaan met een zogenaamde "dubbelbestemming".
4. Gelet op de door Gasunie genoemde verzoeken wordt verzocht de voorschriften van het bestemmingsplan Grensmaas uit te breiden met een artikel "Leidingen" (zie voorbeeld bij de reactie bijgevoegde voorbeeldvoorschriften).

2.1.2 Verwerking reactie

1. Conform verzoek aangepast.
2. Zodra deze gegevens beschikbaar worden gesteld, kunnen ze verwerkt worden in bestemmingsplan Grensmaas.
3. Voor zover deze transportleidingen niet zijn bestemd, zal dat alsnog plaatsvinden.
4. De opgenomen planologisch-juridische regeling voor de dubbelbestemmingen en de leidingen is inhoudelijk vergelijkbaar met de geleverde voorbeeldvoorschriften. Behoudens kleine aanpassingen is die dan ook gehandhaafd.

2.2 WML

2.2.1 Reactie

1. Het Grensmaasproject veroorzaakt vertroebeling van het Maaswater, hetgeen nadelige effecten heeft op de oppervlaktewinning van WML bij Heel. WML wil op de hoogte worden gesteld van de normen voor vertroebeling, maatregelen om vertroebeling te voorkomen, plannen voor monitoring en plan voor handhaving.
2. In verband met risico's van blauwalgen wil de WML op de hoogte worden gesteld van plannen voor de monitoring van blauwalgen en eventuele maatregelen tegen blauwalgen.

2.2.1 Verwerking reactie

1. De genoemde punten kunnen niet in het kader van het bestemmingsplan aangepakt worden, omdat het een uitvoeringsaspect van het Grensmaasproject betreft en daarnaast niet voldoet aan het criterium van ruimtelijke relevantie (een bestemmingsplan kan alleen zaken regelen met een ruimtelijke invloed, zoals bouwen en op een bepaalde wijze gebruiken van gronden).
2. De vertroebeling is een onderwerp dat wel via andere wegen aangepakt en tegengegaan kan worden, bijvoorbeeld via het traject van de vergunningverlening.

2.3 Waterschap Roer en Overmaas/Waterschapsbedrijf Limburg (Wateradvies)

2.3.1 Reactie

2.3.1.1 Algemeen

1. Het waterschap is van mening dat tevens een adequate planologische basis geboden moet worden voor het (tijdelijk) verleggen van de watergangen, het verhogen van bestaande waterkeringen en het aanleggen van nieuwe waterkeringen. Voor deze ingrepen is voldoende ruimte nodig die in het bestemmingsplan positief bestemd en geregeld moet worden.
2. Op de plankaarten (A en B) is resp. de voorgenomen situatie na de ontgroning en de bestaande situatie weergegeven. Dit zorgt voor de nodige verwarring.
3. Geadviseerd wordt de bestemmingen duidelijker op de plankaarten weer te geven.
4. Het waterschap vindt het niet praktisch dat het ruimtebeslag van de verbreding van het Julianakanaal (nog) niet is meegenomen.
5. Gezien het grote aantal (detail)opmerkingen acht het waterschap een nader overleg met de betrokken partijen noodzakelijk.

2.3.1.2 Voorschriften

1. Geurzones gemalen en rioolwaterzuiveringsinstallaties in voorschriften opnemen: voor gemalen betreft de geurzone 30 meter (begingemaal) of 50 meter (tussen- / eindgemaal). In deze zones mogen geen geurgevoelige bestemmingen toegelaten. Voor de RWZI's is de geurzone bepaald aan de hand van de Nederlandse Emissie richtlijnen; Het betreft de volgende gemalen met tussen haakjes de geurzones: Itteren (30 m.), Borgharen (50 m.), Obbicht (30 m.), Grevenbicht (50 m.), Meers (30 m.), Berg aan de Maas (30 m.), Urmond (30 m.), Roosteren (Ruitersbaan) (30 m.). (Zie voorbeeld bestemming als aangeleverd door Waterschapsbedrijf Limburg).

2. Artikel 3 (Algemene beschrijving in hoofdlijnen): bij het onder 2 Sectorale doelstellingen bij het kopje “Ten aanzien van milieu” aangegeven: “In dat kader wordt gepoogd tot verplaatsing over te gaan van de lozingen van de DSM-waterzuiveringsinstallatie op de Ur naar het Julianakanaal”. Dit is te voorbarig, derhalve weglaten.
3. Artikel 10 (Watergang): lid II sub 2 bij “(Geul, Kingbeek, Hemelbeek)” tussenvoegen “Geleenbeek”.
4. Artikel 11 (Waterkering): lid I toevoegen: “ – kleischermen en kwelvoorzieningen maken deel uit van de waterkering;”.
5. Artikel 33 (Beschermszone waterkering): in lid II “hoofdstuk II” (wateren) vervangen door “hoofdstuk III (waterkeringen)”.
6. Artikel 35 (Meanderzone tevens ecologische verbinding): lid III onder B na “aan de in lid I omschreven waarden.” toevoegen: “Tevens dient de waterbeheerder vooraf over dit voornemen te worden ingelicht en om advies te worden gevraagd.”

2.3.1.3 Plankaarten

1. Uit praktijkervaringen bij proefproject Meers verwacht het waterschap dat het nodig kan zijn kleischermen of kwelvoorzieningen te realiseren, pompen te plaatsen of tijdelijk kwelwater te bergen. Geadviseerd wordt daarom de dwarsdoorsnede van het profiel waterkering te wijzigen en de termen “kleischerm (indicatief)” en “kwelvoorziening (indicatief)” toe te voegen.
2. De detailkaarten van watergangen en waterkeringen worden separaat digitaal aangeleverd en dienen op de plankaarten verwerkt te worden.
3. Ter plaatse van de rioolwatertransportleiding Grevenbicht – E9 (65.03) tussen de kern Schipperskerk en het Julianakanaal is een ontgroning gepland. Tevens is ter plaatse van de rioolwatertransportleiding Obbicht – Grevenbicht (65.09) tussen de dijk nabij het gemaal Obbicht en de kern Grevenbicht een ontgroning gepland. Het Wetenschapsbedrijf Limburg verzoekt een nieuw tracé op te nemen met beschermingszone.
4. De huidige en toekomstige ligging van de waterkeringen met beschermingszone lopen op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen door elkaar. Verzocht wordt de bestaande en nieuwe waterkering correct weer te geven.
5. Volgens planning zal de waterkering tussen Obbicht en Grevenbicht deels naar het oosten worden verlegd. Voor de aanleg van de nieuwe waterkering dient voldoende ruimte te worden gereserveerd. Tevens dient bij de aanleg van de nieuwe waterkering ter hoogte van Grevenbicht voldoende ruimte te worden gereserveerd, rekening houdend met de Kingbeek en aanwezige bebouwing.
6. Het ruimtebeslag van de waterkering ten noorden van Papenhoven is te krap begrensd. Verzocht wordt dit aan te passen.
7. De loop van de Kingbeek tot aan de bron is niet als bestemming “watergang” opgenomen, verzocht wordt dit aan te passen.
8. De Geleenbeek dient alleen als “watergang” (beekprofiel a, open watergang met beschermingszone van 10 meter) bestemd te worden tot het instroompunt in de Oude Maas ten zuiden van Aasterberg.
9. Op plankaart A en B is alleen de toekomstige situatie van de waterkering tussen Visserweert en Illikhoven opgenomen. De huidige ligging van de waterkering voor dit traject wordt gemist door het waterschap.

2.3.1.4 Toelichting

1. Verzocht wordt om in hoofdstuk 2.2.7 “Water” de beleidsuitgangspunten van het Waterbeheersplan Waterschap Roer en Overmaas (2004-2007) te beschrijven, voor wat betreft de watergangen, waterkeringen en waterschapsprojecten in het plangebied.
2. In hoofdstuk 2.2.10 “Leidingen” is niets opgenomen over de rioolwatertransportleidingen en gemalen van het Waterschapsbedrijf Limburg. Geadviseerd wordt dit alsnog te doen.
3. In hoofdstuk 3.1 “Natuur” wordt ingegaan op de beekmondingen. Aandacht wordt gevraagd voor de mogelijke toename van het verhang van de beek als gevolg van de ontgroning (weerdverlaging). Hierdoor zou een vismigratieknelpunt kunnen ontstaan.
4. In hoofdstuk 3.1 “Natuur” wordt eveneens voor het wegnemen van barrières beschreven dat bij het Julianakanaal speciale faunatunnels en een aanpassing van beekonderdoorgangen worden voorzien. Gevraagd wordt dit uit te werken en planologisch in het bestemmingsplan mogelijk te maken.
5. In hoofdstuk 3.8.1 “Watertoets” wordt aandacht besteed aan de watertoets. Er heeft geen watertoetsoverleg plaatsgevonden en tevens ontbreken de thema’s “veiligheid en wateroverlast”, “natuurlijke watersystemen” en “scheepvaart”, zoals genoemd in de provinciale nota Plaats voor Water. Verzocht wordt de wateradviezen van het waterschap en van Rijkswaterstaat Directie Limburg te verwerken in de paragraaf “Watertoets” en gemotiveerd aan te geven welke onderdelen in het bestemmingplan wel of niet worden verwerkt.
6. Op pagina 52 wordt onder meer de Rulbeek genoemd. Opgemerkt wordt dat de Rulbeek niet alleen een landschappelijke betekenis heeft, maar ook een waterhuishoudkundige functie vervult om het kwelwater achter de waterkeringen bij hoge afvoeren van de Maas te bergen en af te voeren.

2.3.2 Verwerking reactie

2.3.2.1 Algemeen

1. Vanwege de onduidelijkheid over de precieze inrichting van het Grensmaasgebied ná de ontgroning, kunnen de watergangen en waterkeringen in de eindsituatie niet bestemd worden en op de plankaarten worden vastgelegd. De definitieve nieuwe tracés van de watergangen en waterkeringen zijn immers nog onvoldoende bekend. Het tijdelijk verleggen van de watergangen wordt gezien als een uitvoeringsaspect waar geen (tijdelijke) bestemming noodzakelijk voor is. Voor het verhogen van de waterkeringen is conform het verzoek van het waterschap een “indicatief profiel waterkering” opgenomen op plankaart B en in de voorschriften, waardoor ophogingen of verbredingen planologisch-juridisch mogelijk zijn gemaakt.
2. Op de plankaarten is uitgegaan van de bestaande situatie (GBKN- en kadastrale ondergronden) met daar “over heen” de (dubbele) bestemmingen. Daar waar duidelijkheid bestond over de toekomstige situatie is ook de toekomstige situatie opgenomen.
3. Gelet op de vele belangen die gevisualiseerd zijn op de plankaarten, is er inderdaad op sommige delen van de kaarten sprake van “volle” plankaarten. Om dit enigszins te verduidelijken is er in het verleden al onderscheid gemaakt tussen plankaart A (bestemmingen) en plankaart B (dubbele bestemmingen). Een verdere verduidelijking kan derhalve niet worden doorgevoerd, omdat hierdoor het totaaloverzicht verdwijnt.

4. Het tracébesluit over de verbreding van het Julianakanaal is nog niet definitief. Om deze reden is de verbreding van het Julianakanaal niet in bestemmingsplan Grensmaas opgenomen. Indien het tracébesluit definitief wordt, zal een apart bestemmingsplantraject worden ingezet hiervoor. Dit zal naar verwachting aan het eind van 2006 zijn.
5. Een nader overleg heeft plaatsgevonden op 21 december 2005 ten kantore van Maaswerken in Maastricht.

2.3.2.2 Voorschriften

1. De betreffende gemalen c.q. RWZI's zijn – voor zover gelegen binnen het plangebied – conform de aangeleverde gegevens opgenomen op plankaart A binnen de bestemming “Doeleinden van openbaar nut” resp. “Waterzuiveringsinstallatie”. De voorschriften behorende bij deze bestemmingen regelen de gemalen c.q. de waterzuiveringsinstallatie in afdoende mate en er is daarom geen aparte bestemming “Gemaal” of iets dergelijks opgenomen in het bestemmingsplan.
2. tot en met 6. Conform verzoek aangepast.

2.3.2.3 Plankaarten

1. Dit punt kan niet in het kader van het bestemmingsplan aangepakt worden, omdat het een uitvoeringsaspect van het Grensmaasproject betreft. De mogelijke problemen van de haalbaarheid van de ophoging van de waterkering ter plaatse van de genoemde leiding dient in het kader van de uitvoering en vergunningverlening nader te worden afgestemd.
2. Zodra de betreffende gegevens ter beschikking zijn gesteld, worden deze verwerkt in het bestemmingsplan Grensmaas. Voor alle waterkeringen geldt dat deze zoveel mogelijk volledig zijn opgenomen in het ontwerp bestemmingsplan Grensmaas, teneinde voor de waterkeringen een eenduidige planologisch regime te laten gelden en te zorgen voor een adequate, overzichtelijke juridisch-planologische bescherming.
3. Conform de aangeleverde gegevens aangepast.
4. Zodra de betreffende gegevens ter beschikking zijn gesteld, worden deze verwerkt in het bestemmingsplan Grensmaas.
5. Vanwege de onduidelijkheid over de precieze inrichting van het grensmaasgebied ná de ontgronding, kunnen de watergangen in de eindsituatie niet bestemd worden en op de plankaarten worden vastgelegd. De definitieve nieuwe tracés van de watergangen en waterkeringen zijn immers nog niet bekend. Het tijdelijk verleggen van de watergangen wordt gezien als een uitvoeringsaspect waarvoor geen (tijdelijke) bestemming noodzakelijk is.
6. Conform de aangeleverde gegevens aangepast.
7. Conform de aangeleverde gegevens aangepast.
8. Conform de aangeleverde gegevens aangepast.
9. Zodra de betreffende gegevens door het Waterschapsbedrijf Limburg ter beschikking zijn gesteld, worden deze verwerkt in het bestemmingsplan Grensmaas.

2.3.2.4 Toelichting

1. Conform verzoek aangepast.
2. Conform verzoek aangepast.
3. Het probleem van een mogelijk vismigratiepunt kan niet in het kader van het bestemmingsplan aangepakt worden, omdat het een uitvoeringsaspect van het Grensmaasproject betreft en daarnaast niet voldoet aan het criterium van ruimtelijke relevantie (een bestemmingsplan kan alleen zaken regelen met een ruimtelijke invloed, zoals bouwen en op een bepaalde wijze gebruiken van gronden). Het mogelijke vismigratieknelpunt is een onderwerp dat wel via andere wegen aangepakt en tegengegaan kan worden, bijvoorbeeld via het traject van de vergunningverlening.
4. Gelet op het feit dat ten aanzien van de aanpak om de barrières weg te nemen op dit moment nog geen duidelijkheid bestaat, is het alleen in artikel 3 (Algemene beschrijving in hoofdlijnen) van de voorschriften aan de orde gekomen. In de uitvoeringsovereenkomst die gesloten is met het Consortium Grensmaas, zijn hierover echter meer concrete afspraken vastgelegd.
5. De genoemde thema's zijn conform verzoek verwerkt in de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan Grensmaas, evenals de wateradviezen. De motivatie van het al dan niet verwerken van opmerkingen is te vinden in deze nota van wijzigingen.
6. Conform verzoek aangepast.

2.4 Rijkswaterstaat

2.4.1 Reactie

2.4.1.1 Voorschriften

1. Rivierenwet (verouderd) vervangen door "Wet beheer rijkswaterstaatswerken".
2. Winterbed (verouderd) vervangen door "rivierbed".
3. Artikel 1 (Begripsbepalingen): lid 65 aanvullen met: " – uitbreiding van bestaande steenfabrieken onder voorwaarden.".
4. Artikel 10 (Watergang): de Geleenbeek en de Oude Maas zijn aangeduid als "Watergang". Uit de voorschriften blijkt dat voor de gronden als zodanig bestemd de Keur van het Waterschap Roer en Overmaas van toepassing is. Delen van deze watergangen zijn echter in het beheer van Rijkswaterstaat, wat inhoudt dat hier niet de Keur van toepassing is maar het rijksbeleid.
5. Artikel 9 (Water): in lid I staat vermeld dat deze gronden o.a. bestemd zijn voor langshavens ter verlading van gewonnen delfstoffen. Deze havens zijn niet aangegeven op de plankaart.

2.4.1.2 Plankaarten

1. Op meerdere plekken kloppen de verwijzingen naar de dwarsprofielen niet (bijvoorbeeld de zijtak Ur); verwezen wordt naar de verkeerde situatie ter plaatse.
2. Op enkele plaatsen is wat betreft de wegen de oude situatie opgenomen en voor de kades de nieuwe situatie. Dit werkt verwarrend.
3. De plangrens is niet overal hetzelfde. Het Julianakanaal valt op bepaalde plekken binnen het plangebied en op andere plaatsen weer buiten het plangebied.
4. In het POL Grensmaas is op meerdere plekken langs het Julianakanaal ruimte gereserveerd voor de verbreding van het kanaal. Deze reserveringsruimte is niet aangegeven op de plankaart.

5. Ten zuiden van de brug bij Roosteren zal een stroomgeleidingsdam worden gerealiseerd. Deze is niet op de plankaart opgenomen.
6. Ter hoogte van Urmond ontbreekt de waterkering op de plankaart.
7. Bij Illikhoven en Kokkelert zijn drie kleine plekken buiten het plangebied gelaten. Gezien het feit dat het hier slechts om kleine delen gaat, is het duidelijker deze wel bij het plangebied te betrekken.

2.4.1.3 Toelichting

1. In paragraaf 3.8.1 Watertoets is het raadzaam de notitie "Plaats voor water" als leidraad te nemen.
2. In paragraaf 2.2.7 Water ontbreekt de beleidslijn "Ruimte voor de rivier". Tevens wordt op dit moment de nieuwe beleidslijn "Grote rivieren" opgesteld.
3. In paragraaf 2.2.11 Mobiliteit ontbreekt de Nota Mobiliteit (verwachte vaststelling in het voorjaar 2006).
4. Gezien de verschillende (water)belangen is het raadzaam de verschillende waterlopen met hun beheerders overzichtelijk aan te geven.

2.4.2 Verwerking reactie

Naar aanleiding van de nieuwe Beleidslijn Grote Rivieren zijn de voorschriften in het bestemmingsplan aangepast. Omdat nog geen standaardregeling bekend is, is naar eigen inzicht een voorschot daarop genomen.

2.4.2.1 Voorschriften

1. Conform verzoek aangepast.
2. Conform verzoek aangepast
3. Conform verzoek aangepast
4. Hiervoor geldt dat in de voorschriften (artikel 10, lid 2, onder 3) is aangegeven: "Voor de als watergang bestemde gronden geldt voor zover van toepassing de Keur van het Waterschap Roer en Overmaas." Toegevoegd is voor de duidelijkheid een duidelijker omschrijving in de voorschriften.
5. Zodra de betreffende gegevens ter beschikking zijn gesteld, worden deze verwerkt in het bestemmingsplan Grensmaas.

2.4.2.2 Plankaarten

1. Conform verzoek aangepast.
2. Op de plankaarten is uitgegaan van de bestaande situatie (GBKN- en kadastrale ondergronden) met daar "over heen" de (dubbele) bestemmingen. Daar waar duidelijkheid bestond over de toekomstige situatie is ook de toekomstige situatie opgenomen. Om dit enigszins te verduidelijken is er in het verleden al onderscheid gemaakt tussen plankaart A (bestemmingen) en plankaart B (dubbele bestemmingen). Een verdere verduidelijking wordt niet doorgevoerd, omdat hierdoor het totaaloverzicht afneemt.
3. Conform verzoek aangepast.
4. Het tracébesluit over de verbreding van het Julianakanaal en / of de realisatie van langshavens is nog niet definitief. Om deze reden is de verbreding van het Julianakanaal niet in bestemmingsplan Grensmaas opgenomen, noch de geplande locatie(s) van de langshaven(s). Indien het tracébesluit definitief wordt, zal een apart bestemmingsplantraject worden ingezet hiervoor.

5. Conform verzoek aangepast.
6. Conform verzoek aangepast.
7. Vanwege de specifieke, lokale, ruimtelijke ordeningsproblematiek die op de betreffende locaties spelen, zijn ze op verzoek van de gemeente uit bestemmingsplan Grensmaas gelaten. Voor de betreffende locaties worden aparte bestemmingsplannen opgesteld.

2.4.2.3 Toelichting

1. De nota "Plaats voor water" is conform verzoek verwerkt in de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan Grensmaas.
2. De beleidslijn Ruimte voor de rivier komt vele malen aan bod in de toelichting van bestemmingsplan Grensmaas, onder andere in de paragraaf over het Provinciaal Omgevingsplan Limburg en in de paragraaf "Overige kaders". Verder wordt er melding gemaakt van deze beleidslijn in de paragraaf over Bos (2.2.2) en in de paragraaf Water (2.2.7) onder het kopje "Beleidslijn Ruimte voor de Rivier". Daarnaast wordt in het vervolg van de toelichting regelmatig verwezen naar de beleidslijn. Daarnaast heeft de beleidslijn van Ruimte voor de Rivier ook zijn vertaling gekregen in de voorschriften en op de plankaarten.
3. Toegevoegd zijn de nota Grote Rivieren en de Nota Mobiliteit.
4. Hoewel het nut van deze informatie wel wordt gezien, valt dergelijke informatievoorziening buiten de scope van een bestemmingsplan. Gelet op de veelheid aan onderwerpen die al in een bestemmingsplan zijn opgenomen, voegt een gevraagd overzicht weinig toe en wordt hier derhalve geen extra aandacht aanbesteed.

2.5 Ministerie van Defensie, Commando Diensten Centra

Het Ministerie heeft geen aanleiding gevonden tot het indienen van opmerkingen.

2.6 Essent

2.6.1 Reactie

1. In het plangebied is een bovengrondse hoogspanningslijn aanwezig. Een klein gedeelte van deze lijn is niet op de plankaart weergegeven.
2. Teneinde de hoofdinfrastructuur in het beheersgebied uniform op te nemen, wordt verzocht de gebruik te maken van de bijgevoegde voorbeeldvoorschriften.

2.6.2 Verwerking reactie

1. Plankaart wordt conform verzoek aangepast
2. De opgenomen planologisch-juridische regeling voor de dubbelbestemmingen en de leidingen is inhoudelijk vergelijkbaar met de geleverde voorbeeldvoorschriften. Behoudens kleine aanpassingen is die dan ook gehandhaafd.

3. Inspraakreacties

Inleiding

Het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas heeft conform de inspraakverordening van de gemeente Sittard-Geleen vanaf donderdag 12 januari 2006 gedurende vier weken, dus tot en met woensdag 8 februari, voor een ieder ter inzage gelegen bij de balie Vergunningen in de stadswinkel Geleen. Gedurende deze termijn konden inspraakreacties worden ingediend bij Burgemeester en Wethouders van Sittard-Geleen.

Er zijn in deze periode twaalf inspraakreacties ingediend. Deze reacties worden hieronder kort samengevat en beantwoord. Tevens is aangegeven of de reacties tot aanpassing van het bestemmingsplan leiden.

De volgende personen / instanties hebben een reactie ingediend:

1. J.P.H. Kostons, Beekstraat 23, 6127 AH, Grevenbicht

De inspraakreactie van J.P.H. Kostons d.d. 30 januari 2006 (e-mail) heeft betrekking op de uitvoeringsplannen en dan met name op de planning, omdat de veiligheidsnorm 1:250 voor Grevenbicht pas in 2017 bereikt zal zijn.

Beantwoording

Het realiseren van de hoogwaterbescherming van het Grensmaasproject en de bijbehorende gewenste veiligheidsnorm kost veel tijd, niet alleen in de voorbereiding, maar ook in de uitvoering. Aangezien het uit praktisch oogpunt onmogelijk is om op alle locaties van het Grensmaasproject tegelijkertijd te beginnen, is een fasering toegepast. Het daarbij behorende hogere risico tot het moment van realisering van het project, wordt daarbij acceptabel geacht.

2. G.J.L. Jennen, Staaï 37, 6127 AB, Grevenbicht

1. Inspreker constateert in zijn reactie d.d. 31 januari 2006 (ingekomen d.d. 2 februari 2006) dat de 'banaan' nog altijd in de plannen wordt meegenomen, hier is hij het niet mee eens. Daarnaast is inspreker tegen het gebied bij Koeweide dat is aangewezen als onvergraven natuur, omdat daar wel nog goede landbouwmogelijkheden zijn. Ter plaatse van Trierveld daarentegen is na ontgroning en opvulling geen rendabele landbouw meer mogelijk volgens inspreker. Daarom adviseert hij om ter plaatse van Trierveld toekomstige natuur te creëren en de aangewezen onvergraven natuurgebieden gewoon voor landbouw beschikbaar te laten.
2. Inspreker geeft in zijn reactie d.d. 06-02-2006 aan dat op het perceel aan de Staaï 37 / Mik, sectie D, nummers 294, 295, 297 en 298 niet staat vermeld als agrarisch bedrijf. Tevens vraagt inspreker voor kavel D294 een agrarische bouwkael aan.

Beantwoording

1. Na het besluit van de Afdeling bestuursrechtspraak in verband met het beroep van de gemeente Sittard-Geleen tegen het POL-Grensmaas is de keuze voor "de banaan" en Trierveld definitief geworden en als concrete beleidsbeslissing moet worden gerespecteerd. De afweging met betrekking tot de ontwikkeling van Grensmaas in wat bredere zin is al in een veel eerder stadium genomen in het kader van de besluitvorming over het Structuurschema Groene Ruimte, het deltaplan Grote Rivieren en het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen. Indien de veronderstelling is dat Trierveld te vochtig is voor een goed landbouwkundig gebruik dan is dat onjuist. In Trierveld blijft een directe verbinding bestaan met het grondwater omdat de ondergrond uit grind bestaat.
2. Een deel van het agrarisch bedrijf aan de Staa 37 is gelegen binnen het plangebied van bestemmingsplan Grensmaas. Dit betreft vanaf de Staa 37 gezien de achterste delen van de percelen D 294 en D298. Deze delen van de percelen zijn in het voorontwerp bestemmingsplan bestemd als "agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurlijke waarden". Dit is, zoals inspreker terecht aangeeft, niet correct. Voorgesteld wordt om de betreffende gronden buiten het plangebied van bestemmingsplan Grensmaas te laten vallen en op te laten nemen in het in ontwikkeling zijnde bestemmingsplan Kernen Graetheide, Obbicht en Grevenbicht.

Voor wat betreft de aangevraagde agrarische bouwkaavel geldt, dat dit nader onderbouwd dient te worden. Daarbij kan gedacht worden aan: een topografische kaart met daarop aangegeven de locatie van het bouwvoornemen, een onderbouwing van waarom dit gewenst is, waarom dat op de geplande locatie gewenst is, of dit landschappelijk inpasbaar is én of het financieel haalbaar is. Aan de hand van de onderbouwing van het voornemen kan de gemeente vervolgens een afweging maken over het al dan niet toestaan hiervan. Dit is onder andere afhankelijk van de ter plaatse geboden planologische-juridische mogelijkheden op grond van het vigerende bestemmingsplan. Aangezien het meest voor de hand liggend is om de locatie niet in bestemmingsplan Grensmaas te regelen, kan er op dit moment geen tijdspad of te doorlopen procedure aangegeven worden.

Perceelnummer 297 staat overigens niet in de kadastrale ondergrond die voor de plankaart van bestemmingsplan Grensmaas is gebruikt. Het is dus onduidelijk welk perceel bedoeld wordt. Gelieve dit zo spoedig mogelijk op te helderen, bijvoorbeeld door aan te geven of het een typefout betreft of door het perceel op een topografische kaart in te tekenen en bij de gemeente in te dienen.

3. Mw. M.M. Promes en Mw. W.A. van Kempen, Heilig Kruisstraat 12, 6127 CC, Grevenbicht

Insprekers stellen diverse vragen in verband met de beperking van de overlast en de verdere vergunningverlening.

Beantwoording

De genoemde punten van overlast kunnen niet in het kader van het bestemmingsplan aangepakt worden, omdat dit een uitvoeringsaspect van het Grensmaasproject betreft. Daarnaast voldoet de reactie niet aan het criterium van ruimtelijke relevantie (een bestemmingsplan kan alleen zaken regelen met een ruimtelijke invloed, zoals bouwen en op een bepaalde wijze gebruiken van gronden). De mogelijke overlast zoals in de inspraakreactie genoemd, is een onderwerp dat via het traject van de vergunningverlening gereguleerd zal worden

4. Belangencomité Ontgrinding Schipperskerk / Berghaven,
t.a.v. Mw. A. Heiligers-Moonen, Deltalaan 12, 6124 AS, Papenhoven
 1. Het belangencomité geeft in haar reactie d.d. 5 februari 2006 (ingekomen d.d. 7 februari 2006) aan het niet eens te zijn met het aanwijzen van een ontgrondingsgebied binnen het Trierveld en zeker ook niet met de mogelijkheid tot uitbreiding van dat ontgrondingsgebied (wijzigingsbevoegdheid artikel 39 lid III sub 1).
 2. Plankaart 12b van het POL Grensmaas geeft geen ruimte voor uitbreiding van het ontgrondingsgebied richting Schipperskerk.
 3. Het belangencomité schets enkele overwegingen t.b.v. de beeldvorming over de 'banaan'.
 4. Inspreker heeft medio 2005 geen beroep aangetekend tegen het POL Grensmaas. Indien de banaanvormige dekgrondberging Koeweide in de planvorming onverhoopt alsnog komt te vervallen, dan is een POL-herziening aan de orde en zal inspreker wel degelijk beroep aantekenen.
 5. De gemeentelijke reactie op ontwerp POL-aanvulling en MER Grensmaas wordt aangehaald i.v.m. de te handhaven afstand tussen de bebouwde kom van Schipperskerk en de mogelijke uitbreiding van locatie Trierveld. Inspreker wil de gemeente houden aan het standpunt uit 2003 om een afstand van 500 meter aan te houden tussen de dekgrondberging en de woonkern.
 6. Uit plankaart B maakt inspreker op dat Schipperskerk binnen het waterbergend winterbed van de Maas komt te liggen. Hij wenst dat Schipperskerk vooralsnog geen deel hier van uit maakt, omdat het daardoor niet duidelijk is welke positie het hem verschaft in de afhandeling en verzekeraarheid van eventuele waterschade in de toekomst.

Beantwoording

1. De afweging om op de locatie Trierveld ontgronding toe te staan heeft in een eerder stadium al plaatsgevonden en is met de concrete beleidsbeslissing en het POL Grensmaas onherroepelijk geworden. Het is dus niet meer mogelijk om hiertegen bezwaren in te dienen, tenzij het niet conform het POL in het bestemmingsplan geregeld zou zijn. Dit is echter niet het geval. De wijzigingsbevoegdheid om het ontgrondingsgebied Trierveld te vergroten is echter een element dat niet in de concrete beleidsbeslissing is opgenomen, het indienen van een inspraakreactie hiertegen is dus wel mogelijk. De betreffende wijzigingsbevoegdheid hangt samen met het Sittard-Geleense alternatief voor de ontgronding in het gebied en is inmiddels achterhaald. De plankaart en de voorschriften zullen op dit punt worden aangepast.
 2. Onder de beantwoording van 1. is al aangegeven waarom de plankaart en voorschriften op dit punt zullen worden aangepast.
 3. Dit punt wordt voor kennisgeving aangenomen.
 4. Onder de beantwoording van 1. is al aangegeven dat uitbreiding van locatie Trierveld richting Schipperskerk en daarmee het vervallen van de banaanvormige dekgrondberging momenteel niet meer aan de orde is. De plankaart en voorschriften zullen op dit punt worden aangepast.
 5. Onder de beantwoording van 1. is al aangegeven dat uitbreiding van locatie Trierveld niet meer aan de orde is. Van een verkleining van de afstand tussen berging en woonkern is dus ook geen sprake meer.
 6. Er wordt bij het waterbergend rivierbed onderscheid gemaakt tussen gebieden binnen en buiten de contouren. Naast Schipperskerk zijn er diverse andere dorpen of bebouwingsclusters in het Grensmaasgebied die de dubbelbestemming "waterbergend rivierbed binnen de contour" hebben. Dit zijn o.a. Aasterberg, Oevereind, Kokkelert, Visserweert, Illikhoven, Maasband, Geulle aan de Maas en Voulwames. Een en ander is conform het rijksbeleid overgenomen in het bestemmingsplan Grensmaas. Het gaat daarbij om de beleidslijn Ruimte voor de rivier. Deze beleidslijn heeft betrekking op nieuwe activiteiten in het winterbed en dus niet op bestaande situaties. Het is derhalve niet mogelijk om voor Schipperskerk de dubbelbestemming "waterbergend rivierbed binnen de contour" te laten vervallen. De eventuele afhandeling en verzekeraarbaarheid van eventuele waterschade in de toekomst is dus geen onderwerp, dat van invloed is op het al dan niet toekennen van deze dubbelbestemming aan de kern Schipperskerk.
5. Vereniging federatief verband tegen ontgrindingen in Born, p/a Merker Eijckstraat 25, 6127 AA, Grevenbicht

Inspreker stelt per brief d.d. 23 januari 2006 en 1 februari 2006 een aantal vragen m.b.t. voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas:

1. Is het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas dat ter inzage ligt nog steeds het actuele plan? Neemt het College van B&W het voorliggende plan als uitgangspunt en worden wijzigingen hierop alleen doorgevoerd op basis van bedenkingen of zienswijzen die door derden aangedragen worden of zal het College zelf ook nog planwijzigingen aandrazen?
2. Waarom wordt voor de bestemmingen in "Ontgrondingsgebied 1" en natuurgebied voor zover het gronden betreft die bij de nevengeul en de verwijdering van de puntverontreinigingen betrokken zijn, geen wijzigingsbevoegdheden opgenomen die saneringen mogelijk maken?

3. Wordt in artikel 8 “Ontgrondingsgebied 2” onder lid II “Beschrijving in hoofdlijnen” alsnog opgenomen dat pas met ontgrondingen begonnen mag worden wanneer er sprake is van een gesloten grondbalans?
4. Waarom is in artikel 39 van de voorschriften geen wijzigingsbevoegdheid met betrekking tot het geluidgevoelige gebied opgenomen? Een en ander zoals Provinciale Staten de gemeente dat in het POL-Grensmaas op blz. 60 verzocht hebben?
5. Waarom wordt de bestemming “Ontgrondingsgebied 1”, zie artikel 39 lid III, sub 2 gewijzigd in de bestemming “Agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden” (ALN) met nadere aanduiding N in plaats van in de bestemming “Natuurgebied”?
6. Waarom is geen uitbreidingsmogelijkheid voor ontgrondingen in noordelijke richting opgenomen voor zover dat binnen de gemeente Sittard-Geleen mogelijk is?
7. Kan aan Koeweide middels dubbelbestemming de titel “stiltegebied” toegekend worden?
8. Is ontwikkeling en uitvoering van de Sittard-Geleen-variant binnen het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas mogelijk?
9. Heeft het College van B&W van de gemeente Sittard-Geleen er vertrouwen in dat de Provincie Limburg het voorliggende plan m.b.t. Koeweide zal accorderen? Vereniging Federatief Verband tegen Ontgrindingen in Born (1 februari 2006)
10. Tijdens de informatieavond is aangegeven, dat niet het juiste plan ter inzage gelegd was. Inspreker verzoekt het ter inzage gelegde plan in te nemen, het juiste plan ter inzage te leggen en van die hernieuwde ter inzagelegging officieel mededeling te doen.

Beantwoording

1. Het ter inzage gelegde plan is nog steeds het actuele plan. Het ter inzage gelegde plan is alleen niet juist voor wat betreft de wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van uitbreiding van de locatie Trierveld. Deze wijzigingsbevoegdheid zal bij de aanpassingsronde van voorontwerp naar ontwerpbestemmingsplan verwijderd worden.
Een wijzigingsbevoegdheid in een bestemmingsplan wordt uitsluitend gebruikt om de bestemming van gronden te wijzigen en niet om de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem te wijzigen of af te dwingen. Het is juridisch onmogelijk om een wijzigingsbevoegdheid (ex artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) toe te passen voor een bodemsanering (Wet bodembescherming). Wat wel mogelijk is, is het opnemen van een voorwaarde bij een wijzigingsbevoegdheid waarmee de ene bestemming omgezet kan worden in de andere, dat alvorens de wijziging wordt toegepast er duidelijkheid dient te bestaan over de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem. De bestemming ontgrondingsgebied 1 en 2 is overigens komen te vervallen. Nee, het werken met een gesloten grondbalans als eis is voldoet niet aan de eis van ruimtelijke relevantie.
De voorgestelde regeling in het POL-Grensmaas is een suggestie en het is dus niet noodzakelijk om de geluidgevoelige bestemmingen exact op deze wijze te regelen. De gebieden met de geluidgevoelige bestemmingen niet zijn opgenomen in de CBB-gebieden. In afwijking van de huidige regeling zal een bestemming “Agrarisch gebied met landschappelijke en / of natuurlijke waarden” worden opgenomen met een wijzigingsbevoegdheid naar de bestemming Natuur na ontgrondingen / opvulling. Die wijzigingsbevoegdheid mag worden uitgeoefend als de geluidgevoelige functie verdwenen is. De toegepaste bestemmingsplansystematiek is een praktischere oplossing gelet op het integrale karakter van het Grensmaasproject.

De wijzigingsbevoegdheid als in de vraag genoemd hing samen met de wijzigingsbevoegdheid voor de uitbreiding van Trierveld (artikel 39, lid III, sub 1). Daarbij wordt ALN “geruild” voor ontgrondingsgebied 2 en het is dan ook niet meer dan logisch dat bij de andere wijzigingsbevoegdheid ter plaatse van de bestemming ontgrondingsgebied 1 “geruild” wordt ten gunste van ALN. Gelet op het natuurontwikkelingsdoel van het Grensmaasproject is er daarbij voor gekozen om de aanduiding N op te nemen (wijzigingsbevoegdheid naar Natuurgebied) overeenkomstig de al gehanteerde bestemmingensystematiek. Deze wijzigingsbevoegdheid is achterhaald en daarom momenteel niet meer aan de orde.

De opgenomen uitbreidingsmogelijkheid is het voorkeursalternatief van de gemeente Sittard-Geleen (de zogenaamde Sittard-Geleense variant). Uitbreiding aan de noordzijde is in een eerder stadium als mogelijkheid al afgefallen. De wijzigingsbevoegdheid is achterhaald en daarom momenteel niet meer aan de orde.

Stiltegebieden zijn geregeld in de provinciale Milieuverordening. Een regeling in het bestemmingsplan voegt niets toe aan de bestaande mogelijkheden om geluidmakende functies in de stilte gebieden te weren. Het beschermen van Koeweide in de vorm van het toekennen van de status van stiltegebied zal eveneens moeten lopen via de provinciale Milieuverordening.

Gelet op de uitspraak van de Raad van State en de daarmee onherroepelijk geworden concrete beleidsbeslissing, is de Sittard-Geleen variant niet meer aan de orde. De voorschriften en plankaart zijn op dit punt aangepast.

Deze variant is niet meer aan de orde.

Het ter inzage gelegde plan is niet juist voor wat betreft de wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van uitbreiding van de locatie Trierveld. Bij het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid ontstaat de mogelijkheid voor een aparte afweging op een later tijdstip. Hiermee wordt alleen de flexibiliteit van een plan vergroot en niet het karakter of de inhoud van het plan. Overigens is op generlei wijze de suggestie gewekt dat niet het juiste plan ter inzage is gelegd. De wijzigingsbevoegdheid bij de aanpassingsronde van voorontwerp naar ontwerpbestemmingsplan zal in overeenstemming met de uitspraak van de Raad van State worden gebracht. Het ter inzage gelegde plan wordt niet ingenomen en daarom is ter inzage legging van een aangepast voorontwerp overbodig.

7. M.W.E. Alberts, Kasteelweg 15, 6125 RG, Obbicht

Inspreker heeft een inspraakreactie ingediend tijdens de informatieavond op 24 januari te Grevenbicht. Hij vraagt zich af of er bouwmogelijkheden voor seniorenwoningen gecreëerd kunnen worden op een perceel aan / nabij de Maasstraat.

Beantwoording

Onduidelijk is om welk perceel het precies gaat. Er van uitgaande dat het perceel in het plangebied van bestemmingsplan Grensmaas gelegen is, dan geldt dat in het buitengebied en buiten de provinciale woningbouwcontour van Obbicht (op grond van het rijks- en provinciaal beleid) geen woningbouw gerealiseerd mag worden. Indien het perceel buiten het plangebied van bestemmingsplan Grensmaas gelegen is, dan dient op grond van het aldaar geldende bestemmingsplan een afweging gemaakt te worden of bouw van seniorenwoningen hier mogelijk is.

8. F.N. Sikkes, Seringenlaan 78, 6163 EZ, Geleen

Inspreker geeft per brief d.d. 7 februari 2006 (ingekomen 13 februari 2006) aan bezwaar aan te tekenen tegen het voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas, omdat in perceel A15 de daar liggende paardenstal niet is ingetekend.

Beantwoording

De betreffende paardenstal is niet opgenomen in voorontwerp bestemmingsplan Grensmaas. Het is namelijk niet gebruikelijk om buiten het bebouwingsoppervlak dat in de bestemming "Agrarische bedrijfsdoeleinden ten behoeve van agrarische bedrijfsvoering" wordt opgenomen, nog verdere bebouwingsmogelijkheden in het buitengebied te scheppen. De paardenstal valt binnen de bestemming "Agrarische doeleinden met landschappelijke en/of natuurlijke waarden". Binnen deze bestemming zijn geen bouwmogelijkheden opgenomen. Bestaande schuurtjes, opstallen en een paardenstal vallen daarmee onder het overgangsrecht. Dit houdt in dat ze wel mogen blijven bestaan, maar als deze verwijderd wordt, is geen nieuwe stal mogelijk.

9. J.P. Fuchs, Ruitersdijk 19, 6121 RJ, Born

De heer Fuchs heeft op 24 januari 2006 schriftelijk zijn inspraakreactie ingediend. Hij spreekt de wens uit om een zo gunstig mogelijke bedrijfsverplaatsing te garanderen enerzijds en anderzijds om de woonhuizen en enkele gebouwen te behouden met bestaande of nader te bepalen bestemming.

Beantwoording

In het huidige bestemmingsplan is het agrarische bedrijf aan de Ruitersdijk 19 positief bestemd. Alle betrokken partijen spannen zich uiteraard in om een zo gunstig mogelijke bedrijfsverplaatsing te bewerkstelligen. Er kunnen echter geen garanties gegeven worden of dat voor de familie Fuchs ook de meest gunstige bedrijfsverplaatsing zal zijn. De bedrijfsverplaatsing betreft immers een uitvoeringsaspect, dat verder ingevuld zal worden in de onderhandelingen over de bedrijfsverplaatsing die tussen de betrokken partijen te zijner tijd zullen plaatsvinden.

10. Mw. J. Schürgers-De Kreij, Pannesheuvel 19, 6127 AM, Grevenbicht

Mevrouw Schürgers-De Kreij geeft aan dat er een oplossing moet komen voor de fietsende schooljeugd richting Maaseik. Een gecombineerde auto-fietsweg is geen oplossing. Veiligheid van de vele fietsende kinderen moet gegarandeerd kunnen worden. Daarnaast zal het Grensmaasgebied volgens inspreker bij beheer door Natuurmonumenten verboden worden voor loslopende honden. Is het mogelijk om in het bestemmingsplan ruime uitloop-/losloopgebieden op te nemen c.q. vast te stellen?

Beantwoording

Mevrouw Schürgers-De Kreij wil veiligheid voor fietsende schooljeugd. Duurzaam veilig verkeer is ook het streven van de gemeente Sittard-Geleen. De aanleg van een vrijliggend fietspad is voor deze route op dit moment echter niet aan de orde. Het is bij de gemeente niet bekend, dat er op deze route knelpunten bestaan. Daarnaast is een bestemmingsplan niet het meest voor de hand liggende instrument om de vormgeving of inrichting van wegen te regelen.

Ten aanzien van de ruime uitloop- / losloopgebieden voor honden geldt dat dit een uitvoeringsaspect betreft. Een bestemmingsplan is niet de meest geëigende plaats is om de inrichting en toegankelijkheid van dergelijke gebieden te regelen. Daarom is dit niet opgenomen in bestemmingsplan Grensmaas.

11. Stichting Rechtsbijstand, namens dhr. en mevr. Van der Sanden, Dijk 24A, 6127 AG, Grevenbicht

In het kader van de uitvoering van het Grensmaasproject wordt gevreesd voor stof- en geluidoverlast. Daarnaast acht de stichting het waarschijnlijk dat er als gevolg van trillingen schade aan het pand van cliënten zal ontstaan.

De woning van cliënten is niet op de plankaart opgenomen.

Aangezien voor de activiteiten een milieuvergunning nodig is, dient er duidelijkheid te bestaan over de mogelijkheid tot verlenen van deze vergunning. Totdat die vraag beantwoord is, kan het bestemmingsplan niet verder in procedure gebracht worden.

Cliënten wensen geen werkketen naast of in de directe nabijheid van hun woning geplaatst te hebben.

Beantwoording

Dit aspect betreft geen ruimtelijk relevante afweging. In het traject van de te verlenen milieuvergunning hierin voorzien. Ten aanzien van mogelijke schade als gevolg van de werkzaamheden zal ook in de milieuvergunning in schaderegeling worden opgenomen. Afvoer middels een transportband heeft betrekking op een uitvoeringswijze waar een ruimtelijk-planologische afweging niet op kan zien.

Conform verzoek aangepast.

Het bestemmingsplan ziet uitsluitend op ruimtelijk relevante aspecten. Een al dan niet te verlenen milieuvergunning is in dat kader niet relevant. Overigens zijn inmiddels zijn overigens de voor het project benodigde vergunningen verleend.

Niet duidelijk is wat met de directe nabijheid van de woning bedoeld wordt. In het kader van de verlening van de bouwvergunningen kunnen belanghebbenden op dat moment hun bezwaren kenbaar maken.